

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO	7
1.1	Yleisvastine soiden suojelua koskevaan palautteeseen	7
1.2	Yleisvastine laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologisia yhteyksiä koskevaan palautteeseen	8
1.3	Yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen	8
1.4	Yleisvastine maakuntakaavan selvitysten riittävyyttä koskevaan palautteeseen	11
1.5	Yleisvastine luonnonrauha-alueita koskevaan palautteeseen	13
1.6	Yleisvastine kulttuuriympäristöjä koskevaan palautteeseen	14
2.	POHJOIS-SAVON KUNNAT	15
	Ilisalmi	15
	Keitele	16
	Kiuruvesi	16
	Kuopio	17
	Pielavesi	20
	Siilinjärvi	20
	Sonkajärvi	20
	Varkaus	20
	Vieremä	24
3.	NAAPURIMAAKUNNAT JA KUNNAT	24
	Kainuun liitto	24

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	25
Keski-Suomen liitto	27
Etelä-Savon maakuntaliitto.....	28
Savonlinnan kaupunki.....	29
Savonlinnan museo	29
4. VIRANOMAISET JA ALUEHALLINTO	30
Sisäministeriö.....	30
Fingrid Oyj.....	30
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	31
Maa- ja metsätalousministeriö	31
Metsähallitus, Kiinteistökehitys.....	31
Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo/Kuopion kulttuurihistoriallinen museo	35
MTK-Pohjois-Savo ry., MTK ry. Metsänomistajat -linja ja alueen metsänhoitoyhdistykset.....	36
Pohjois-Savon ELY-keskus	39
Etelä-Savon ELY-keskus, saapunut myöhässä 1.11.2024.....	41
Suomen metsäkeskus	42
Ilmatieteen laitos	47
5. MUUT YHTEISTYÖKUMPPANIT, YRITYKSET, YHDISTYKSET YMS.	47
Varkauden seurakunta, Kirkkoneuvosto.....	47
Pohjois-Savon kansanopistoseura ry	49
ABO Energy Suomi Oy	49
Destia Oy.....	50

Metals One Plc	51
Lintuyhdistys Kuikka ry	53
Asunto Oy Tauluhaka	54
Vieremän Pohjoiskylät ry	54
Suomen uusiutuvat ry (ent. Suomen Tuulivoimayhdistys ry)	56
Sisä-Savon Luonnonystävät ry	59
UPM-Kymmene Oyj, saapunut myöhässä 1.11.2024	60
Neova-Group / Neova Oy	60
Pelastetaan Pielaveden luonto ry	61
Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri	65
6. YKSITYISHENKILÖT (saapumisjärjestyksessä)	73
A yksityishenkilö	73
B yksityishenkilö	74
C yksityishenkilö	75
D yksityishenkilö	77
E yksityishenkilö	80
F yksityishenkilö	82
G yksityishenkilö	82
H yksityishenkilö	84
I yksityishenkilö	91
J yksityishenkilö	92
K yksityishenkilö	92

L yksityishenkilö	93
M yksityishenkilö	95
N yksityishenkilö	95
O yksityishenkilö	96
P yksityishenkilö.....	97
Q yksityishenkilö	98
R yksityishenkilö.....	99
S yksityishenkilö	104
T yksityishenkilö.....	105
U yksityishenkilö	106
V yksityishenkilö.....	106
W yksityishenkilö	108
X yksityishenkilöt	109
Y yksityishenkilöt.....	110
Z yksityishenkilö	111
Å yksityishenkilö	112
Ä yksityishenkilö	117
Ö yksityishenkilö	119
A2 yksityishenkilö	119
B2 yksityishenkilö.....	121
C2 yksityishenkilö.....	122
D2 yksityishenkilöt	123

E2 yksityishenkilö, saapunut myöhässä 1.11.2024	134
7. LIITTEET	146
Liite 1 Tuulivoimapotentiaali ja vaikutustenarviointi: linnusto, sudet, metsäpeura, Natura2000-verkosto ja muut arvokkaat luontokohteet	146
Liite 2: Tuulivoimapotentiaaliset alueet ja Natura 2000 -verkosto (taulukko, kartat ja johtopäätökset vaikutuksista)	146
Liite 3: Pohjois-Savon ELY-keskuksen täydentävä lausunto, 13.11.2024	146

1. JOHDANTO

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen kaavaehdotus oli uudelleen nähtävillä 2.-31.10.2024. Muistutuksia saapui yhteensä 72. Pohjois-Savon kunnat antoivat 9 muistutusta, viranomaistahot, kuten naapurimaakunnan ja eri virastot 18 muistutusta. Muut yhteistyötahot, kuten yhdistykset ja mm. tuulivoimayhtiöt, antoivat 13 muistutusta. Yksityishenkilöiltä tuli 32 muistutusta. 3 palautetta saapui määräajan jälkeen. Kahdeksassa (8) palautteesta todettiin, ettei Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen uudelleen nähtävillä olevasta ehdotuksesta ole huomautettavaa.

Palautteeseen tutustumista helpottamaan olemme koonneet yleisvastineet sellaisista aiheista, jotka toistuvat monissa palautteissa. Yksityishenkilöiden antamasta palautteesta on poistettu nimet ja muut tunnistetiedot tietosuojaan vuoksi.

Maakuntahallituksen kokouksessaan 27.5.2024 tekemien linjausten mukaisesti kaavaehdotukseen tehtiin muutoksia, jotka edellyttivät kaavaehdotuksen asettamista uudelleen nähtäville. Maakuntahallitus linjasi, että laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä poistettiin maakuntakaavaehdotuksesta. Soidensuojelun täydennysehdotuksen osalta hallitus evästi, että kaavaehdotuksessa osoitetut luonnonsuojelumerkinnät muutettiin MY-merkinnöiksi eli maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on maakunnallisesti merkittäviä suoluontoarvoja. Lisäksi maakuntahallitus evästi, että viranomaiskuulemisvaiheen jälkeen poistettut tuulivoimapotentialiset alueet palautettiin maakuntakaavaehdotukseen. Tämä koski Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävirran ja Rautavaaran tuulivoimapotentialisia alueita. Suurin osa palautteesta koski näitä edellä mainittuja teemoja.

1.1 Yleisvastine soiden suojelua koskevaan palautteeseen

Yksityismaiden osalta (SSTE) soita koskevat luonnonsuojelumerkinnät muutettiin maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (MY-s), mikä herätti osassa palautteen antajista huolta luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Merkinnän muutosta kritisoitiin ja esitettiin suojelualueiden lisäämisiä esim. lettojen osalta.

Toisaalta MTK Pohjois-Savo ry ja muut maanomistajien etujärjestöt toivat esille maanomistajien oikeudet ja korostivat vapaaehtoisuutta suojelutoimissa. MTK vastustaa suojelumerkintöjen, myös MY-s- merkinnän, käyttöä yksityismailla. Suojelun katsottiin edistävän parhaiten vapaaehtoisten Metso- ja Helmi-suojeluohjelmien kautta.

Yleisenä vastineena saatuun palautteeseen todetaan, että **maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on maakunnallisesti merkittäviä suoluontoarvoja, MY-s -merkinnöillä osoitetut kohteet ja alueet säilytetään maakuntakaavassa.** Arvokkaiden

suoluontoa täydentävien kohteiden osoittaminen on maakuntakaavassa perusteltua, sillä kohteiden arvo on vuoden 2014 inventoinnissa todettu vähintään maakunnallisesti merkittäväksi, ellei jopa valtakunnallisesti merkittäviksi.

1.2 Yleisvastine laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologisia yhteyksiä koskevaan palautteeseen

Maakuntahallituksen linjauksen (kokous 27.5.2024) mukaisesti laajoja metsäpeitteisiä alueita osoittava merkintä poistettiin kaavaehdotuksesta. Poistaminen johti maakuntakaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamiseen. Merkinnän poistaminen kaavaehdotuksesta on herättänyt laajalti keskustelua. Moni viranomainen ja ympäristöjärjestö toivat esiin, että alueet olisivat toimineet ekologisina yhteyksinä ja hiilinieluinä, tukien luonnon monimuotoisuutta ja sopeutumista ilmastonmuutokseen. MTK Pohjois-Savo ry:n näkemyksen mukaan merkinnän poisto oli myönteinen muutos, joka ehkäisee metsänomistajien oikeuksien tarpeetonta rajoittamista. Muutos sai kannatusta myös muutamalta kunnalta.

ELY-keskus ja useat ympäristöjärjestöt korostivat luonnon ydinalueiden ja ekologisten yhteyksien vahvistamista. Uusia ekologisia yhteyksiä osoittavia merkintöjä esitettiin lisättäväksi korvaamaan laajojen metsäpeitteisten alueiden merkinnän poistamista. Naapurimaakunnat, kuten Kainuun ja Pohjois-Karjalan maakuntaliitot, toivat esiin ekologisten yhteyksien merkityksen maakuntien välillä.

Yleisenä vastineena palautteeseen todetaan, että **luontoa koskevat maakuntakaavan merkinnät säilytetään nyt sellaisina, kuten ne uudelleen nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa on esitetty ja millaisiksi maakuntahallitus on asiaa linjannut**. Tärkeää on saada maakuntakaavatyö valmiiksi ja jo siinä osoitetut uudet, myös luontoa koskevat, merkinnät lainvoimaisiksi. Luonnon ydinalueet ja voimassa olevia maakuntakaavoja laajemmat ekologisia yhteystarpeita osoittavat merkinnät vievät luonnon monimuotoisuuteen liittyviä asioita eteenpäin, vaikka ote onkin maltillinen. Pohjois-Savon ELY-keskuksen muistutuksessaan esittämään toiveeseen lisätä ekologisia yhteyksiä ja luonnon ydinalueita kaavakartalle voidaan palata tulevilla maakuntakaavoissa, mikäli uutta selvitystietoa on käytettävissä.

1.3 Yleisvastine tuulivoimapotentialiaalia koskevaan palautteeseen

Viranomaiskuulemisen jälkeen vuoden 2023 lopulla maakuntakaavaehdotuksesta poistettiin seitsemän tuulivoimapotentialialista aluetta puolustusvoimien aluevalvontatehtävän turvaamiseksi. Ratkaisu perustui pääesikunnan tuulivoima-asiantuntijoiden kanssa käytyihin neuvotteluihin. Puolustusvoimat ei ole omassa palautteessaan vaatinut merkintöjen poistamista, vaan asia ratkaistiin harkintaan perustuen Pohjois-Savon liitossa. Toukokuussa maakuntahallituksen linjauksen (kokous 27.5.2024) mukaisesti kaavaehdotukseen palautettiin kuitenkin samat seitsemän tuulivoimapotentialialista aluetta Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävirran ja Rautavaaran alueelle.

Seitsemän tuulivoimapotentialialisen alueen palauttaminen aiheutti uudelleen nähtävilläolovaiheessa kommentteja mm. puolustusvoimien tutkavaikutuksista sekä vaikutuksista maisemaan, hiljaisiin alueisiin ja luonnon monimuotoisuuteen. Esimerkiksi Kuopion kaupunki ilmaisi huolta hiljaisten alueiden häiriöttömyydestä. Lintuyhdistys Kuikka ry, Etelä-Savon maakuntaliitto sekä muut viranomaiset peräänkuuluttivat vaikutusten arviointia erityisesti uhanalaisiin lintulajeihin ja Natura-alueisiin.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto toivoi tuulivoimapotentialialisten alueiden osalta tarkempaa yhteensovittamista. Asiassa palattiin yhteiseen neuvotteluun pika-aikataululla (8.11.2024). Neuvottelun perusteella linjattiin maakuntarajan tuntumassa osoitettavia tuulivoimapotentialialisia alueita, joko maakuntarajan ylittävinä tai jommalle kummalle puolelle sijoittuvina merkintöinä ekologisten yhteyksien jatkuvuus turvaten.

Yleisvastineena todetaan, että tuulivoiman vaikutuksia Natura-alueille on arvioitu maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioon ottaen Tuulivoimapotentialiselvityksen osana (FCG Oy, 2021). Kyseinen selvityksen osa irrotetaan omaksi raportiksi tämän asiakirjan liitteeksi, jotta tuulivoimapotentialialien alueiden vaikutukset Natura-verkostolle tulevat näkyvämmiin esille. Aihekokonaisuus käydään läpi Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa neuvottelussa 11.11.2024. **Lopullisessa kaavaratkaisussa täsmennetään tuulivoimapotentialialisten alueiden suunnittelumääräystä ja maininta luontodirektiivilajeista lisätään.**

Yksityishenkilöiden palaute liittyen tuulivoimaan on pitkälti saman suuntaista kuin edellisessä kuulemisvaiheessa alkuvuodesta 2024. Useassa palautteessa tuodaan esille huoli tuulivoiman aiheuttaman infraäänien vaikutuksesta asukkaille.

Yleisvastineena yksityishenkilöiden palautteeseen todetaan, että suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien yleis- ja asemakaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset esim. Natura-alueisiin voidaan tarkemmin arvioida, kun voimaloiden, tiestön ja energiaverkkojen siirtolinjat, sähköasemat sekä voimaloiden mittasuhteet, sijaintipaikat ja asennuskenttien laajuus ovat hankekohtaisesti tiedossa. Tämän vastineasiakirjan taulukkoliitteessä 2 on tuotu tarkemmassa suunnittelussa jo selvitettyjä tai selvitettäviä natura-arviointia esille.

Maakuntakaavan merkintä osoittaa tuulivoimapotentialiaa ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuden edellyttämällä tavalla. Palautteissa esille tuodut yksityiskohtaisen huomiot selvitetään yleiskaava-hankkeissa ja YVA-prosesseissa. Maakuntakaavassa ei oteta kantaa hankkeiden YVA-selvityksiin tai johtopäätöksiin. Pohjois-Savon

liitto seuraa maakuntakaavan toteutumista antamalla tarvittaessa lausuntoja mm. tuulivoimahankkeiden yleiskaavoista ja YVA-prosesseista. Yleiskaavaprosessin lopputulemana hankkeen toteutettavuus selviää. Hanketoimijat tekevät lopulliset investointipäätöksen tämän jälkeen hankkeen taloudellisen kannattavuuden perusteella.

Tuulivoimapotentialiaalia osoittava maakuntakaavan merkintä kuvaa alueen erityisominaisuutta, tuulivoimapotentialiaalia, mutta merkinnän päämaankäyttöluokka on kuitenkin muu kuin tuulivoimaenergian tuotanto, yleisimmin maa- ja metsätalous. Seudullisen tuulivoimarakentamisen määräksi on valikoitunut maakuntakaavatyön aikana seitsemän (7) voimalaa. Sitä perustellaan mm. savolaisen maiseman pienipiirteisyydellä herkkyydellä (mäkisyyys, mosaiikkimainen vesistö, arvokas kulttuuriympäristö). Pienipiirteisessä, muutoksille herkässä maisemassa ja laajoilla järviolueilla pienikin määrä voimaloita aiheuttaa merkittäviä maisemavaiikutuksia. Tämä todetaan vastineena erityisesti Suomen uusiutuvat ry:lle (ent. Suomen tuulivoimayhdistys), joka on muistutuksessaan vaatinut seudullisen tuulivoimaloiden rajan nostamista kymmeneen voimalaan maakuntakaavaehdotuksessa esitetystä seitsemästä voimalasta.

Liiton ja konsulttina toimineen FCG Oy:n laatimassa selvityksessä tuulivoimapotentialiaali (2021) on paikannettu poissulkevan puskurianalyysin ja alustavan teknistaloudellisen arvioinnin tuloksina. Luontokohteisiin, maisema-alueisiin, asutukseen ja muihin toimintoihin on jätetty suunnittelussa maakuntakaavan yleispiirteisyyden näkökulmasta riittävä etäisyys. Mahdollisia vaikutuksia natura-alueisiin on tuotu myös kohdekuvauksissa esille. Tuulivoimaloiden koko, lukumäärä ja sijoittuminen ratkaistaan maakuntakaavaa tarkemman suunnittelun yhteydessä, kunnan osayleiskaavassa. Tuulisuutta ei ole erikseen huomioitu, sillä nykyiset kookkaat voimalat tavoittavat riittävän tuulisuuden kaikkialla.

Tuulivoima on Pohjois-Savossa suhteellisen uusi asia. Maakunnassa on toteutunut vain yksi kolmen voimalan alue Leppävirralla. Tuulivoimarakentaminen ei ole siten vielä arkipäiväistynyt, vaan siihen liittyy uutena asiana paljon ennakkoluuloja, huolta ja pelkoakin, mikä näkyy runsaassa palautteessa.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen tavoitteita asetettaessa linjattiin, että maakunnan primäärienergian tarpeesta 20 % katettaisiin tuulivoimalla vuoteen 2040 mennessä. Maakuntakaava osoittaa Pohjois-Savon tuulivoimapotentialiaalia vuonna 2021 laaditun (FCG Oy) selvityksen perusteella. Tuulivoimaloiden lukumäärä ja sijoittuminen ratkaistaan vasta kunnan osayleiskaavassa tarkempien selvitysten perusteella. On hyvin tavallista, että tuulivoimaloiden määrä pienenee osayleiskaavatyön aikana, kun selvitysten ja vaikutustenarvioinnin tulokset valmistuvat.

Metsäkatoon liittyen tuomme vastineissa esille, ettei tuulivoimarakentamisen metsäpinta-alaa pysyvästi vähentävä ja pirstaloiva vaikutus ole niin dramaattista kuin palautteessa arvioidaan. Tuulivoimaloiden väliin jää metsää ja asennusvaiheen jälkeen puusto kasvaa korkean tuulivoimalan lapojen pyyhkäisympinnan alla. Selvityksiä ja tutkimuksia tuulivoimarakentamisen vaikutuksista

metsäpinta-alaan on seurattu tässä kaavatyoässä. Selvityksessämme (FCG Oy, 2021) olemme käyttäneet *pysyvästi tai pitkäaikaisesti* poistuvan metsäalan arviona 1,5 ha/voimala.

1.4 Yleisvastine maakuntakaavan selvitysten riittävyttä koskevaan palautteeseen

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle natura-alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi mm. Pohjois-Savon ELY-keskuksen asiantuntijoiden näkemyksen mukaan.

Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat em. etäisyyksien linjauksia. Hanketoimijoiden ratkaisut voivat poiketa maakuntakaavasta, sillä oikeuskäytännön mukaan maakuntakaava joustaa. Tässä on perusteena tuore oikeustapa eli korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös (KHO:2023:57).

Nyt saadussa palautteessa tarvetta Natura-vaikutusten arviointiin sekä tuulivoiman aiheuttamien vaikutusten lisäarviointiin uhanalaisille linnuille ovat tuoneet esille useat tahot, kuten Metsähallitus, Etelä-Savon maakuntaliitto, Etelä-Savon ELY-keskus ja Lintuhydistys Kuikka ry. Palautteessa vedotaan MRL:n 28 § maakuntakaavan sisältövaatimuksiin.

a. Natura-arvioinnin tarveharkinta: Etelä-Savon ELY-keskus ja Etelä-Savon maakuntaliitto totesivat, että Natura-arvioinnin tarveharkinta olisi tarpeen tehdä jo maakuntakaavassa tuulivoimapotentiaalisten alueiden vaikutusten arvioimiseksi Natura-alueisiin, kuten Sorsaveden saaristoon (SAC/SPA) sekä Jäppilän ja Joroisten vanhoihin metsiin (SAC). Myös Metsähallitus painotti lisäarvioinnin tarvetta Talaskankaan (FI1200901) ja Tiilikan (FI0600071) Natura-alueille, joissa suojeluperusteena ovat lintulajit. Ehdotettiin, että törmäysmallinnukseen perustuva riskianalyysi tulisi toteuttaa ennen tuulivoimarakentamisen sallimista näillä alueilla.

b. Uhanalaisten lintujen suojelu ja tuulivoiman vaikutukset: Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri katsoi, että tuulivoima-alueiden vaikutukset Natura-verkoston eheyteen tulisi arvioida jo maakuntakaavassa eikä vasta hankekohtaisessa suunnittelussa. Natura-arvioinnit ovat tärkeitä, sillä esimerkiksi SPA-alueiden (erityissuojelualueet) läheisyys tuulivoimahankkeisiin voi uhata linnustoa ja muuta biodiversiteettiä, ellei riittävää arviointia tehdä varhaisessa vaiheessa suunnittelua. Luonnonvarakeskuksen (Luke) esittämien politiikkasuositusten mukaisesti tuulivoimahankkeiden suunnittelussa tulisi noudattaa välttämishierarkiaa (välttää, vähentää, kompensoida) sekä sijoittaa turbiinit biodiversiteetiltään heikentyneille alueille. Maakuntakaavaehdotuksen perusteena oleva bufferointikäytäntö, kuten 1000 metrin etäisyys SPA-alueisiin, nähtiin riittämättömänä uhanalaisten lintulajien suojaamiseksi.

Yleisvastineena todetaan, että Natura-alueisiin liittyvää selvitystä, vaikutusten arviointia ja suunnittelutyötä on tehty Pohjois-Savon liitossa kaavaprosessin ajan – ei varsinaisena Natura-arviointina - vaan yleispiirteisenä arviointina, myös natutatarveharkintana, osana kaavan kokonaissuunnittelua. Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvityksessä (FCG Oy, 2021) s. 40 on todettu vaikutukset linnustoon, susiin ja metsäpeuraan sekä muihin arvokkaisiin luontokohteisiin: *”vaikutusten arvioinnissa käytetään vertailuperusteena kunkin vaikutuksen merkittävyyttä, joka on arvioitu alueen luontoarvoille soveltuvien kriteerien osalta (lähde: Söderman, T. (2003) Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura 2000-arvioinnissa). Vaikutustarkastelussa annetaan arvio oletetun hankkeen vaikutuksista linnuston ja muiden eläinten elinmahdollisuuksista tuulivoima- ja lähialueilla ja siitä, miten elinympäristöjen pieneneminen tai pirstoutuminen vaikuttaa alueilla esiintyviin lajeihin. Arvioinnin painopiste on uhanalaisissa ja EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV(a) eläinlajeissa sekä EU:n lintudirektiivin liitteen I linnuissa. (...)*

- NATURA 2000 SPA: suojeluperuste linnusto: 1 000 metriä
- NATURA 2000 SCI: suojeluperuste luontotyytit: 500 metriä
- Valtion ja yksityisten mailla olevat luonnonsuojelualueet: 100 metriä
- FINIBA: 1 000 metriä
- Pohjavesialueet: 0 metriä
- Valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet, kivikot, moreenimuodostumat, tuuli- ja rantakerrostumat: 100 metriä

Em. selvitykseen sisältyvässä vaikutustenarvioinnissa listattiin SPA-kohteet, jotka sijoittuvat enintään 10 kilometrin etäisyydelle sekä SCI/SAC-kohteet, jotka sijaitsevat alle kilometrin etäisyydellä tuulivoima-alueesta. Arvioinnissa käsiteltiin ainoastaan hankkeen vaikutuksia niihin luontotyyppeihin ja lajeihin, jotka on mainittu Natura-alueen suojeluperusteina (lähde: Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG Oy 2021).

Palautteen perusteella Natura-alueisiin kohdistuva vaikutusten arviointi (sisältyy Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitykseen, FCG Oy, 2021) **irrotetaan omaksi liitteeksi (ks. liite 1), jotta tuulivoimapotentiaalien alueiden vaikutukset Natura-verkostolle tulevat näkyvämmiin esille.** Aihekokonaisuus käydään läpi Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa neuvottelussa 11.11.2024.

Natura-vaikutusten arviointikynnyksen ylittymiselle ei ole olemassa selkeää määritelmää. Verrattuamme tilannetta naapurimaakuntien tapoihin ratkaista Natura-arviointiin liittyviä kysymyksiä tuulivoimamaakuntakaavoissa, voidaan todeta, että käytännöt ja selvitysten tarkkuustaso vaihtelevat maakunnittain. Kaavatyössä toteutetun arvioinnin perusteella arvioidaan, ettei Pohjois-Savon maakuntakaavalla 2040:n 2. vaiheella ole merkittävästi heikentäviä suoria tai välillisiä vaikutuksia Natura 2000 -verkoston

alueiden niihin luonnonarvoihin, joiden perusteella ne on sisällytetty Natura-verkostoon. Joko niin, että etäisyyttä on riittävästi tai vaikutusmekanismeja esim. luontotyyppille ei ole tunnistettu. Tuulivoimatuotannon alueet on sijoitettu Natura-alueiden ulkopuolelle ja voimajohtojen sijainti maastossa tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tuulivoima-alueiden aluerajauksissa ja sijoittelussa sekä maakuntakaavamääräyksissä on huomioitu linnusto, eläimistö sekä suojelualueiden kytkeytyneisyys ja ekologiset yhteydet.

Pohjois-Savon ELY-keskus toteaa (liite 3) täydentävässä lausunnossaan, että *naturavaikutusten tarvearviointi osoittaa nyt aikaisempaa selvemmin sen, miten on voitu objektiivisesti arvioiden sulkea pois mahdollisuus, jossa tuulivoima-alueet merkittävästi heikentäisivät Natura-verkostoa. Pohjois-Savon ELY-keskuksen näkemyksen mukaan maakuntakaavaehdotuksella ei arvioida olevan suoria tai epäsuoria, merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-kohteisiin ja verkoston eheyteen. Arviointi on jo tehty asianmukaisella tavalla (luonnonsuojelulaki 35 §), maakuntakaavoituksen sallimalla tarkkuudella.*

1.5 Yleisvastine luonnonrauha-alueita koskevaan palautteeseen

Palautteissa korostettiin hiljaisten alueiden merkitystä ja esitettiin luonnonrauha-alueiden laajempaa huomioimista. Esimerkiksi Vieremän Pohjoiskylät ry ehdotti Talaskankaan luonnonsuojelualueelle uutta erityisen luonnonrauha-alueen merkintää, joka tukisi alueen luontomatkailua ja hiljaisten alueiden säilymistä. Palautettuihin tuulivoimapotentialaaliin alueisiin liittyen, kritiikkiä herätti Kaavin luonnonrauha-alueen poistaminen tuulivoimapotentialin vuoksi. Myös Tiilikkajärven kansallispuiston läheisten tuulivoima-alueiden katsottiin häiritsevän kansallispuiston luonnonrauhan kokemusta, ja erityisesti kokemusta luonnollisesta pimeydestä.

Pohjois-Savon kansanopiston muistutuksessa esitettiin uutena asiana toive luonnonrauha-alueesta Keinälänniemen Natura 2000 -alueelle.

Myös Kuopion kaupungin palautteessa luonnonrauha-alueita nostetaan esille. Ympäristönsuojeluviranomaisen muistutuksessa esitetään Paloisen luonnonrauha-alueen laajentamista sekä Nilsiän alueelle kaupungin omassa selvityksessä tunnistetun hiljaisen alueen priorisointia palautetun tuulivoimapotentialaalisuuden alueen asemasta.

Vastineena todetaan, että luonnonrauha-alueet säilytetään kaavaehdotuksessa ennallaan. Maakuntakaavassa on tunnistettu maakunnallisesti merkittävät luonnonrauha-alueet. Tarkemmassa kuntakaavoituksessa kunnat voivat määritellä lisää paikallisia tai seudullisia luonnonrauhan kokemisen kannalta merkityksellisiä alueita ja ottaa nämä huomioon maankäytönsuunnittelussa.

1.6 Yleisvastine kulttuuriympäristöjä koskevaan palautteeseen

Iisalmen ja Varkauden kaupunkien sekä Varkauden seurakuntayhtymän ja As. Oy Tauluhaan (Kiinanmuuri) muistutuksissa on esitetty edelleen tiettyjen kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeiden kohteiden poistamista maakuntakaavaehdotuksesta (vrt. aikaisempi palaute luonnos-, viranomais- ja ehdotusvaiheissa). Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo puolestaan kannatti kohteiden merkintöjä.

Maakuntahallitus evästi viimeksi toukokuussa, että kyseiset ma -merkinnät - Iisalmessa Peltokodon kerhotila ja päiväkot, Lumilinnan päiväkot, katsastusasema ja Hakakadun rivitalo sekä Varkaudessa Käpykankaan asuinalueen asemakaava, asuinkerrostalo Kiinanmuuri ja Könönpellon seurakuntakeskus – säilytetään kaavaehdotuksessa ennallaan. MA- tai ma -merkintä ei ole suojelumerkintä vaan kohteen tai alueen erityisominaisuutta, maakunnallista kulttuurihistoriallista arvoa, kuvaava merkintä. Toteamme edelleen, että maakuntakaava on ohjeena kuntakaavoitukselle ja kuntakaavoissa on mahdollisuus tutkia arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön vaalimista tarkemmin. Liitto korostaa, että maakuntakaavan rakennettua kulttuuriperintöä koskevan ma -merkinnän sisällön mukaisesti vaalimisen tulee olla lähtökohtana, mutta kunta voi asiaa tarkemmin tutkiessaan päätyä myös muunlaiseen ratkaisuun esim. arvioidessaan rakennuksen käyttöarvoa.

Palaute	Vastine (muutettavat asiat osoitetaan lihavoidulla)
2. POHJOIS-SAVON KUNNAT	
lisalmi	Vastine
Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2. vaihe kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettaminen Kaupunginhallitus 28.10.2024 § 225 Kaupunginjohtajan päätösehdotus Kaupunginhallitus toteaa lisalmen kaupungin lausuntona seuraavaa: Valmistelutekstissä kuvattuihin maakuntakaavaehdotukseen tehtyihin muutoksiin ei ole lisalmen kaupungin osalta huomauttamista, mutta lisalmen kaupunki kuitenkin edelleen edellyttää, että Hakakadun rivitalojen, Lumilinnan päiväkodin, srk:n Peltokodon kerhotilan ja päiväkodin sekä katsastuskonttorin osalta maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö-merkinnät poistetaan. Päätös Hyväksyttiin.	lisalmen kaupunki on lausunut rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyvistä asioista maakuntakaavan aikaisemmissakin vaiheissa. Kaavaratkaisua tarkistettiin poistamalla Kuutolankatu 1:n ma-merkintä. Ilvolankatu 8 taas liitettiin osaksi torin ympäristön kaupunkikuvallisesti merkittävää aluetta (MK). Rakennetun kulttuuriympäristö maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden arvot on todettu asiantuntija-arvioina maakuntakaavan arvottamistyöryhmässä, jossa on ollut liiton, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Museoviraston ja alueellisen vastuumuseon edustajat. Liiton näkemyksen mukaan Hakakadun rivitalolla ja Lumilinnan päiväkodilla on maakunnallinen merkitys edelleen, samoin nyt poistettavaksi esitellyllä Peltokodon kerhotilalla ja päiväkodilla sekä katsastuskonttorilla. Korostamme, ettei merkintöjen poistaminen maakuntakaavasta poista kohteiden tunnistettuja arvoja, vaan ne tulisi selvittää joka tapauksessa ko. rakennuskohteita koskevassa

	viranomaistyössä, toimenpiteissä, kaavamuu- tossissa jne.
Keitele	Vastine
Keiteleen kunnalla ei ole huomautettavaa valmistelutekstissä kuvattuihin maakuntakaavaehdotukseen tehtyihin muu- toksiin.	Merkitään tiedoksi.
Kiuruvesi	Vastine
Kaupunginhallitus (lyhennetty alkuperäisestä)) (...) Kiuruveden kaupungin alueella uudelleen nähtävillä olevaan kaavaehdotukseen tehdyt muutokset koskevat laajoja metsäpeitteisiä alueita. Kiuruveden kaupunki on aiemmin lausunnossaan puoltanut merkinnän säilyttämistä ja toden- nut, että se ei ole liian ohjaava eikä täten vaikuta alueiden elinkeinotoimintaan. Maakuntahallituksen linjauksen mukai- sesti laajojen metsäpeitteisten alueiden poistaminen koskee koko maakuntakaavaa. Luonnonsuojelualueiden merkintätyyppin muutoksia Kiuruvedellä ei ole esitetty. Tuulivoimapotentiaaliin alueisiin ei ole tehty muutoksia Kiuruveden osalta. Kiuruveden kaupungilla ei ole huomautettavaa valmistelutekstissä kuvattuihin maakuntakaavaehdotukseen tehtyihin muutoksiin. (...)	Merkitään tiedoksi.
Valmistelija: tekninen johtaja Kimmo Karoluoto Kaupunginjohtajan päätösehdotus: Kiuruveden kaupungilla ei ole huomautettavaa valmistelutekstissä kuvattuihin maakuntakaavaehdotukseen tehtyihin muutoksiin. Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin. Mira Kokkonen ilmoitti olevansa esteellinen ja poistui asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Seppo Piippo palasi ko- koukseen tämän käsittelyn aikana klo 18.12.	

Kuopio	Vastine
Lausunto / Pohjois-Savon maakuntakaavan 2. vaihe muutokset / ympäristönsuojeluviranomainen (palautetta on lyhennetty) Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen haluaa kiinnittää huomiota maakuntakaavan rooliin suunnitellussa maankäyttöä vastaamaan globaaleihin ja valtakunnallisiin megatrendeihin ja maakunnan tasoihin erityiskysymyksiin. Megatrendit ja laajemmat haasteet vaativat laajaa kokonaisnäkemyistä yksittäisten kuntien arvokkaan työn lisäksi ja ohjaamaan suosituksenomaisesti tai edes huomiota kiinnittäen kuntien ratkaisuja. Kaavaan tehtyjen muutosten osalta nousevat esille erityisesti luonnon monimuotoisuus, metsä- ja suoluonnon kestävä käyttö. Tähän liittyy olennaisesti myös luonnon virkistyskäyttö. Ympäristönsuojeluviranomaisen näkökulmasta kaavaehdotukseen tehdyillä muutoksilla on heikennetty maakuntakaavan mahdollisuutta ohjata metsien ja soiden käyttöä kestävämpään suuntaan, vaikka luonnonvarojen ylikulutuksen ja maankäyttösektorin vaikutukset hiilitaseeseen ja luontokatoon ovat hyvin tunnistettuja ongelmia ja niihin kiinnitetään YK:n biodiversiteetti- ja ilmastopöytäkirjoilla ja mm. EU:n monimuotoisuusstrategiassa erityistä huomioita. Suomi on myös valtiona sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin näiden kehityskulkujen pysäyttämiseen hyvin nopeasti. Nähdäksemme muutos metsäpeitteisten alueiden ja soidensuojeluohjelman täydennysten osalta on aiempaan ehdotukseen verrattuna vääräsuuntainen, eli toimista, joilla olisi saattanut olla myönteistä vaikutusta edellä mainittuihin ongelmiin, on peräännytty. Pohjois-Savon pitäisi olla rohkeammin mukana luonnon ja ilmaston kannalta tärkeiden asioiden edistämisessä. Luonnon virkistyskäytön mahdollisuudet ja tarve pohjoissavolaisille asukkaille eivät rajoitu kuntarajoihin, vaan pohjoissavolaisten on kaikin puolin järkevää käyttää luonnon virkistyspalveluja lähiseudultaan kuntarajoista riippumatta, eri kuntien erilaisten luonnon erityispiirteiden ja virkistysarvojen mukaan. Maakuntakaava nostaa hyvin esille maakunnan eri alueiden erityispiirteitä, joita tulisi vaalia ja kehittää kuntien omassa maankäytön suunnittelussa ymmärtäen kunkin kunnan erityispiirteet ja myös vastuunsa suuremmassa kokonaisuudessa. Maakunnan pohjoisosassa on erityispiirteiltään erämaisinta seutua, jolla on kansallispuiston vuoksi valtakunnallistakin merkitystä. Kokonaan Pohjois-Savoon sijoittuvia kansallispuistoja, luonnon näyteikkunoita, on vain kaksi. Maakuntakaavassa kansallispuistot tulisi huomioida erityisellä arvolla. Kansallispuiston ja tuulivoiman sijoittaminen lähekkäin voi olla ongellista. Lisäksi tuulivoimalla voi olla negatiivinen vaikutus suuriin petolintuihin, joista etenkin merikotkan	Maakuntakaavan lähtötilanteessa tavoitteeksi otettiin hyvinkin kunnianhimoisesti luonnon monimuotoisuuden parantaminen, hiilineutraali, jopa hiilnegatiivinen maakunta. Samalla kaavatyössä pyrittiin luomaan aikaisempaa vahvempi kytkös maakunnan strategisen kehittämisen (maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma) ja maakuntakaavan välille. Kaavaprosessin aikana aihepiirin politisoituminen ja vahvat vastakkaiset näkemykset ovat hioneet ratkaisua kohti <i>vähimmin uudistavin merkinnöin hyväksyttävissä olevaa ratkaisua</i>. Ennallistamisessa on tunnistettava, että maakuntakaavan keinot ratkaista luonnonvarojen ylikulutukseen, suuriin hiilipäästöihin ja luontokatoon liittyviä ongelmia ovat varsin rajalliset. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät alueet on edelleen osoitettu luonnon ydinalueen merkinnöillä.

pesiminen on alkanut yleistyä Pohjois-Savossa viime vuosina. Tällä hetkellä alueella on useita pesiviä pareja ja mahdollisesti jopa kymmenkunta reviiriä.

Maakotka on Pohjois-Savossa pesinyt viime vuosikymmeninä tiettävästi vain maakunnan pohjoisosien erämaisimmalla alueella. Tuulivoimapotentialisten alueiden osalta on epäselvää, miten nämä uudet pesimätiedot on otettu huomioon kaavan aluevarauksissa ja olisiko niiden osalta vielä tarvetta tarkastella aluevarausten sijoittumista. Katsomme, että kotkien osalta ja muutenkin tuulivoimapotentialinen alue Tiilikkajärven kansallispuiston pohjoispuolelta (tv-1800) olisi poistettava, koska kotkien esiintymistä on tarkasteltava maakunnallisessa laajuudessa. Alue on tärkeä myös luontomatkailun kehittämiskohteena koko maakuntaa ajatellen. Luontomatkailu on koko maakunnan yhteinen mahdollisuus, ei ainoastaan tietyn luontomatkailukohteen sijaintikunnan asia. Matkailun ohjaaminen kestävään lähi- ja kotimaanmatkailuun olisi ilmastomyönteinen suuntaus.

Kaavaan on palautettu mahdollinen tuulivoima-alue Nilsin pohjoisosaan. Nilsin pohjoisosassa on tunnistettu Kuopion kaupungin laatimassa meluntorjunnantoimintasuunnitelmassa laaja yhtenäinen luonnon hiljainen alue. Suunnitelmassa on todettu, että merkittävimmät muutokset hiljaisissa alueissa on suunnitteilla olevilla tuulivoimahankkeilla. Toimintasuunnitelmassa on linjattu, että Kuopion hiljaisia alueiden säilymistä tulee pyrkiä turvaamaan erityisesti maankäytön suunnittelun keinoin.

Tuulivoimapuiston rakentaminen muuttaa paikallista maisemaa. Lisäksi tuulivoimapuiston käytön aikana lähiympäristöön muodostuu haittavaikutuksia tuulivoimaloiden lapojen pyörimisestä aiheutuvista liikkuvista varjoista (välke) sekä tuulivoimaloiden lentoestevaloista. Nilsin pohjoisosa on harvaan asuttua aluetta, jolloin häiriintyvän asutuksen määrä on vähäinen, mutta toisaalta muutoksilla voi olla merkittävää vaikutusta viihtyisyyteen.

Osa tuulivoimahankkeiden hyvinkin keskeisistä vaikutuksista, kuten vaikutukset maisemaan, ovat sellaisia, joiden arviointiin ja merkitykseen liittyy paljon hyvin subjektiivisia arvotuksia ja joita ei voida yksiselitteisesti esimerkiksi mitata.

Tuulivoimapotentialiselvityksen yhteydessä (FCG 2021) otettiin huomioon myös suuret päiväpetolinut. Kaavatyön pitkittyessä ajantasaisen selvitystiedon ylläpito vie aikaa ja toisaalta myös tämänhetkinen selvitystieto vanhenee helposti ennen kuin tuulivoimahankkeita aletaan käytännössä edistää.

Tuulivoimapotentialiaa ohjaavissa yleismääräyksissä määrätään kuitenkin, että (...) *Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.*

Maakuntakaavaan osoitetun tuulivoimapotentialin toteuttamisen mahdollinen edistäminen on kunnan omassa päätäntävallassa. Ks. tuulivoimapotentialia, selvitysten riittävyttä ja luonnonrauha-alueita koskevat yleisvastineet 1.3, 1.4 ja 1.5.

Lausunto / Pohjois-Savon maakuntakaavan 2. vaihe muutokset / Strateginen maankäyttö

(palautetta on lyhennetty)

Kaavaan tehtyjen muutosten osalta esille nousevat erityisesti metsä- ja suoluonnon kestävä käyttö ja luonnon monimuotoisuus, mihin liittyy olennaisesti myös luonnon virkistyskäyttö.

Kuopion maantieteellisellä alueella, yksityisessä maanomistuksessa oleville alueille on maakuntakaavassa osoitettu kuusi MY-s aluetta (merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokasta suoluontoa täydentäviä kohteita). Ne ovat Pihkainmäessä, Nilsissä Kinahmin alueen etelälaidalla, Nilsin Palonurmen kylästä itään, Suonenjoen rajalla ja Airakselassa - alueilla, joilla ne palvelevat yleistä virkistäytymistä luonnossa. Kuudes eli Ruokosuo on Nilsin keskustan alueella, jossa se osayleiskaavan päivitystyön yhteydessä tullaan huomioimaan.

Näiden lisäksi kaavassa on kolme my-s kohdemerkinnällä osoitettua kohdetta: ne ovat Tuusniemen rajalla, Nilsissä Ala-Siikajärven kulmilla Pisasta itään ja kolmas Vartialan kohde Riistaveden taajaman läntisellä harjulla. Kohteet pystytään huomioimaan maankäytön suunnittelussa.

Kaavaehdotukseen metsäpeitteisiä alueita koskevien alueiden osalta tehdyillä muutoksilla on heikennetty erityisesti maakuntakaavan mahdollisuutta ohjata metsien ja soiden käyttöä kestävämpään suuntaan.

Maakuntakaavaan on palautettu mahdollinen tuulivoima-alue Nilsin pohjoisosaan (tv-1, 11.800, Ruukinsalo) yhtenäiselle luonnon hiljaiselle alueelle, joka on esitetty myös kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelmassa. Tämän osalta kaupunkialue yhtyy Kuopion ympäristösuojelun asiasta antamaan lausuntoon, jossa mainitaan linjauksesta, että hiljaisten alueiden säilymistä tulee pyrkiä turvaamaan erityisesti maankäytön suunnittelun keinoin.

Kuopion alueen länsilaidalla olevalla alueella luonnonrauhan, hiljaisen alueen merkintä (Ira 11.701, Palonen) merkintä tulisi olla laajempi, kuten ympäristönsuojelu on aiemmassa vaiheessa asiasta lausunut. Alueelle ei ole tuulivoimavarauksia ja maankäytössä erämaajärvalueen luonnetta pyritään vahvistamaan siirtämällä mitoituksellisia rakennuspaikkoja läheisen Kaislastenlahden kylän yhteyteen.

Merkintöjen selityksiin tehtyihin pienimuotoisiin muutoksiin ei ole huomautettavaa.
Jari Kyllönen, apulaiskaupunginjohtaja

Ks. yleisvastine 1.1 soiden suojelusta.

Ks. yleisvastine 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologiaa yhteyksiä koskevaan palautteeseen.

Luonnonrauha-alueet perustuvat voimassa olevan maakuntakaavan hiljaisten alueiden varauksiin eikä tätä maakuntakaavaa varten ole tehty uusia selvityksiä. Alerajaukset säilytetään ennallaan. Maakuntakaavaan osoitetun tuulivoimapotentialin toteuttamisen mahdollinen edistäminen on ko. kunnan omassa päätäntävallassa. Ks. tuulivoimaa ja luonnonrauha-alueita koskevat yleisvastineet 1.3 ja 1.5.

	Merkitään tiedoksi.
Pielavesi	Vastine
Ympäristön ja asumisen lautakunta 22.10.2024 § 130 (lyhennetty alkuperäisestä) Valmistelija: ympäristön ja asumisen johtaja Juha Vainikainen Ympäristön ja asumisen johtajan päätösehdotus: Ympäristön ja asumisen lautakunta päättää lausua seuraavaa: Laajat metsäpeitteiset alueet Mahdollistaakseen alueen maankäytön eri tarpeisiin, on hyvä asia, että maakuntakaavasta on poistettu laajat metsäpeitteiset alueet. Erityisominaisuutta kuvaava merkintä ei estäisi muiden toimintojen sijoittumista alueelle vaan alueelle voisi sijoittua esimerkiksi myös tuulivoimapuistoja, aurinkovoiman tuotantoalueita, tiestöä ja sähkönsiirtolinjoja, mutta muiden toimintojen sijoittaminen alueelle voisi kuitenkin muuttaa alueen erityisominaisuutta eli laajaa metsäpeitteisyyttä. Tämän takia laajojen metsäpeitteisten alueiden osoittaminen maakuntakaavaan edes erityisominaisuutta kuvaavana alueena ei olisi ollut tarkoituksenmukaista. Päätös: Hyväksyttiin.	Merkitään tiedoksi.
Siilinjärvi	Vastine
Siilinjärven kunnalla ei ole huomautettavaa uudelleen nähtävillä olevaan Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2.vaiheen kaavaehdotukseen tehtyihin muutoksiin. Tiedoksi: kunnanjohtaja, kunnanhallitus	Merkitään tiedoksi.
Sonkajärvi	Vastine
Sonkajärven kunnalla ei ole huomautettavaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen uudelleen nähtäville asetetusta kaavaehdotuksesta. Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi päätösesityksen	Merkitään tiedoksi.
Varkaus	Vastine
Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus päättää antaa Pohjois-Savon liitolle ohessa liitteenä olevan Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen ehdotusta koskevan lausunnon.	

Päätös: Kati Hynninen ja Tiina Grönlund jääväsivät itsensä (yhteisöjäävi) ja poistuivat kokouksesta asian käsittelyn ajaksi klo 16.32–16.34. Merkitään pöytäkirjaan, että talousjohtaja poistui kokouksessa klo 16.33. Kaupunginhallitus päätti antaa Pohjois-Savon liitolle ohessa liitteenä olevan Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen ehdotusta koskevan lausunnon.

Virkistys ja viherverkosto

Ämmäkoski on merkitty maakunnallisesti merkittävaksi virkistyskalastuskohteeksi kaavaehdotukseen Varkauden kaupunginhallituksen aiemman lausunnon mukaisesti.

Tuulivoima

Varkauden kaupunginhallitus esitti aiemmassa launnossaan, että Riikinnevan läheisyydessä sijaitseva Korpisenkangas (tv-1800) palautetaan tuulivoimapotentialiseksi alueeksi. Nyt nähtävillä olevaan kaavaehdotukseen Korpisenkangas on palautettu. Tuulivoima-alueen lopullinen laajuus ja rakennettavien voimaloiden kokonaismäärä ratkaistaan alueelle laadittavalla tuulivoimayleiskaavalla.

Yleistä merkinnöistä ja määräyksistä

Kaavaehdotuksessa on muutettu alueiden/kohteiden koodeja, nimiä ja rajauksia verrattuna voimassa olevaan maakuntakaavaan 2030, joka vaikeuttaa vertailua, tulkintaa ja luettavuutta. Kaavakartalla on runsaasti pienellä sinisellä neliöllä merkittyjä kohteita, joilla ei ole kirjain-numerotunnusta. Merkinnät kuvannevat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Kuntakohtaisesti kaikkia kohteita ei ole kartalla ja rajauseruste on epäselvä. Karttamerkintää on vaikea kohdentaa Museoviraston ylläpitämään arkeologisten kohteiden luetteloon ja kaava-aineiston arkeologisten kulttuuriperintökohteiden luetteloon.

Varkauden osalta em. kohteita on Luttilassa, Ruokojärvellä, Konnansalossa, Kangaslammin alueella Harjurannalla ja Viljolahti-Hevonlahti alueella.

Kaavakartan pienimmät siniset neliöt ovat arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita, joita on 1538 kpl. Suurin osa niistä on varsinaisia muinaisjäännöksiä (sm) ja sm-2 -merkinnällä osoitettuja muita kulttuuriperintökohteita (arkeologisen kulttuuriperinnön merkinnät on koottu liitteeseen 2). Merkintöjen suuren määrän vuoksi niiden tunnuksot kaavakartalla eivät lisäisi luettavuutta. Aikanaan merkinnät kuvailutietoineen löytyvät sähköisestä paikkatietokunnan kartasta paremmin. Arkeologisen kulttuuriperinnön kohteita tulee koko ajan lisää, joten maakuntakaavaan päivitettävä luettelo ei ole täydellinen. Kuntakaavoitusta varten ne on

Uudet kohteet ja aluerajaukset tulee tuoda selvemmin esille selostuksessa ja liiteaineistossa, esim. my-s 51.292 Myllypuron suot tai ma-b 51.420 Löytölän laitumet, mk Ämmäkoski. Vähintään kaavamerkintöjen listauksen lisätietoja kohtaan tulee lisätä merkintä uusi kohde, uusi alue ja rajausten muutokset/yhdistämiset.

Museovirasto on laatinut valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden inventoinnin (VARK) ja valtioneuvoston on määrä hyväksyä se maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi syksyllä 2024. Listauksessa on Varkaudesta Varkausmäki (hautapaikat). Maakuntakaavaan tulee lisätä VARK-kohteiden tiedot, jos niiden hyväksyntä tapahtuu ennen maakuntakaavan hyväksymiskäsittelyä.

Seveso III tuotantolaitosten suojavyöhykkeet

Varkaudessa on kolme Seveso III-direktiivin mukaista turvallisuusselvitys- tai toimintaperiaateasiakirjalaitosta. Näistä ainoastaan Stora Enson tehtaiden suojavyöhyke näkyy kaavakartalla. Kaavamerkintäluettelossa ovat kuitenkin kaikki kolme kohdetta (sv-11 51.810, 51.811 ja 51.813). Seveso-kohteet ja niiden vyöhykkeet muuttuvat Tukesin päätöksellä ja maakuntakaavan merkinnät voivat vanhentua hyvinkin nopealla aikataululla.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Varkauden kaupunginhallitus on lausunut useampaan otteeseen rakennetusta kulttuuriympäristöstä, mutta kaupungin perusteltuja esityksiä ei ole huomioitu. Maakuntakaavaan mukaan otettujen kohteiden osalta on jo aiemmin osoittautunut, että suunnittelumääräys on käytännössä suojelumääräys. Maakuntakaavaa laadittaessa tulisi varmistaa määräysten toteuttamiskelpoisuus.

tarkistettava Museoviraston ylläpitämästä paikkatietolähteestä.

Valtioneuvosto päätti VARK-kohteista 7.11.2024, joten maininta niistä lisätään arkeologisen kulttuuriperinnön liiteluetteloon 2.

Seveso -kohteiden vyöhykkeet on tarkistettu aikaisemman palautteen mukaisesti TUKESin uusimman listauksen perusteella (kaavaehdotukseen muutettiin seuraavien kohteiden suojavyöhykettä: Varkaudessa North European Oil Trade Oy, jonka konsultointivyöhykettä pienennettiin 1 km:stä 0,5 km:iin ja Kaavilla Boliden Kylylahti Oy, Luikonlahden rikastamo, jonka 0,2 km konsultointivyöhyke poistettiin). Kaikki kolme Varkauteen sijoittuvaa Seveso-kohdetta ovat kaavakartalla.

Vastinetta kuntien kriittiseen palautteeseen rakennetun kulttuuriympäristön kohteista on linjattu viimeksi maakuntahallituksen kokouksessa 27.5.2024. Käpykankaan asemakaavan maakunnallisesta merkityksestä käytiin ehdotusvaiheessa useamman neuvottelun sarja, joissa maakuntakaavallista ratkaisua yhteensovitettiin kaupungin näkemysten

Kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnissa todetaan, että modernin rakennuskannan laajamittaisesta säilyttävästä korjaamisesta voi aiheutua taloudellisia seurauksia rakennusten omistajille ja, että taloudellisia vaikutuksia lieventämään Museovirastolta ja ELY-keskukselta on haettavissa rakennusperinnön hoitoavustuksia. Nämä hoitoavustukset ovat kuitenkin hyvin vähäisiä, eivätkä kompensoi lisäselvitysten ja rakennusteknisten erityisratkaisujen aiheuttamia lisäkuluja. Lisäksi hoitoavustusten tulevaisuuden tasoa ei voi ennustaa, ne tuskin ovat kasvamassa.

Varkauden kaupunki vaatii, että seuraavien kohteiden osalta tulee poistaa maakunnallisesti arvokkaan kohteen merkintä:

- **Asunto Oy Tauluhaka eli ns. Kiinanmuuri-kerrostalo** on yksityisen taloyhtiön omistama rakennus. Varkauden kaupungin näkemyksen mukaan kohde on paikallisesti arvokas rakennus. Voimassa oleva asemakaava mahdollistaa tontille lisärakentamista, jonka johdosta kohteen maisemallinen merkitys pienenee.
- **Könönpellon seurakuntakeskus** on Varkauden evankelisluterilaisen seurakunnan omistuksessa. Seurakunta omistaa kymmeniä rakennuksia ja on laatinut kiinteistöstrategian, jossa edellä mainittu rakennus on luokiteltu kategori-
aan kehitettävä tai mahdollisesti luovutettava. Seurakunnan mukaan tilan haasteena on, että se on käyttöön nähden suuri ja siitä kertyy kuluja. Kirkkovaltuusto on linjannut, että niissä tiloissa, joita käytetään vain vähän ja, joissa käyttöasteen nostaminen ei ole realistista (sijainti, kunto, ei käyttötarvetta) on vastuullisempaa harkita rohkeasti tilasta luopumista, kuin ylläpitää tyhjiä neliöitä.
- **Käpykankaan asemakaava** on maakuntakaavaan merkitty pistekohteena ja luetteloinnin mukaan peruste on maisemallinen ja rakennushistoriallinen. Kaavaselostuksen mukaan alueen muutokset tonttien yhdistymisien tai rakennuksiin kohdistuvien muutosten kautta ovat mahdollisia. Tämä on ristiriidassa kaavamerkinnän kanssa. Maakuntakaavan vaikutukset kohdistuvat alueen satoihin yksityisiin maanomistajiin.

Varkauden kaupungin näkemyksen mukaan Kiinanmuuri, Könönpellon seurakuntakeskus ja Käpykankaan asemakaava eivät ole maakunnallisesti arvokkaita kohteita, joten niitä ei tule osoittaa maakuntakaavassa.

kanssa. Asemakaavan arvot on todettu asiantuntija-arvioina maakuntakaavan arvottamistyöryhmässä, jossa on ollut liiton, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Museoviraston ja alueellisen vastuumuseon edustajat. Vastaava merkintä on ollut Kuopion Puijonlaakson asuinalueella, eikä siitä ole ollut hankaluutta Kuopion kaupungin detaljikaavoitukselle. Ei muutosta.

Könönpellon seurakuntakeskuksen ja As. Oy tauluhaan (Kiinanmuuri) maakunnallinen merkitys on todettu asiantuntija-arvioina maakuntakaavan arvottamistyöryhmässä, jossa on ollut liiton, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Museoviraston ja alueellisen vastuumuseon edustajat.

Toteamme edelleen, että maakuntakaava on ohjeena kuntakaavoitukselle ja kuntakaavoissa on mahdollisuus tutkia arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön vaalimista tarkemmin. Liitto korostaa, että maakuntakaavan rakennettua kulttuuriperintöä koskevan merkinnän sisällön mukaisesti vaalimisen tulee olla lähtökohtana, mutta kunta voi asiaa tarkemmin tutkiessaan päätyä myös muunlaiseen ratkaisuun esim. arvioidessaan rakennuksen käyttöarvoa. Ei muutosta.

Vieremä	Vastine
Pohjois-Savon liitto varaa Vieremän kunnalle mahdollisuuden antaa lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksesta siihen tehtyjen muutosten takia. Lausunto pyydetään toimittamaan muutetun kaavaehdotuksen nähtävillä oloaikana 2.10. - 31.10.2024. (lyhennetty alkuperäisestä) Kunnanjohtajan päätösehdotus: Vieremän kunnalla ei ole huomautettavaa uudelleen nähtäville asetettuun kaavaehdotukseen. Kokouksessa muutettu päätösehdotus: Vieremän kunta toteaa, että Rahajärven ja Salahmijärven välinen melontareitti on matkailun ja virkistyskäytön näkökulmasta hyvä. Reittimerkinnässä tulee huomioida alueella oleva luontainen taimenkanta ja sen lisääntymisolosuhteet. Tästä johtuen kosken kivien paikkoja ja sorakoita ei tule muuttaa. Taimenten suojapaikkoina toimivien puiden runkoja ei tulisi poistaa kokonaisuudessaan vaan ainoastaan siten, että se mahdollistaa melojien etenemisen. Vieremän kunta pitäisi hyvänä, että Marttisenjärvi - Salahmijärvi melontareitti lisättäisiin vaihtoehtoisena yhteytenä kaavakarttaan. Päätös: Kunnanhallitus päätti kokouksessa muutetun päätösehdotuksen mukaisesti.	Melontareitin yhteystarve Rahajärvi-Salahmijärvi tai Marttisenjärvi-Salahmijärvi välillä olisi merkintänä paikallinen. Maakuntakaavassa osoitetaan vain seudullisen, maakunnallisen, ylimaakunnallisen ja valtakunnallisen tason merkintöjä. Voimassa olevan maakuntakaavan melontareitit on tunnistettu jo edellisissä maakuntakaavoissa ja nyt niihin tehtyt muutokset ovat vähäisiä.
3. NAAPURIMAAKUNNAT JA KUNNAT	
Kainuun liitto	Vastine
MUISTUTUS POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVA 2040 2. VAIHEEN KAAVAEHDOTUKSESTA Pohjois-Savon maakuntahallitus on hyväksynyt kokouksessaan 30.9.2024 (120 §) maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamisen liitteineen maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n mukaisesti. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheessa käsitellään aluerakenteen ja kehittämisperiaatteiden, liikennejärjestelmän, luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden, luonnonvarojen, kulttuuriympäristön, energian,	

yhdyiskuntatekniikan ja teknisen huollon teemakokonaisuuksia sekä Joroisten osalta kaikkia teemoja. Läpileikkaavana teemana on ilmastomuutos.

Maakuntakaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asetettuun kaava-aineistoon on tehty muutoksia soidensuojelun, laajojen metsäpeitteisten alueiden sekä tuulivoimapotentialisten alueiden osalta. Muiden kuin edellä lueteltujen teemojen osalta on tehty vähäisiä korjauksia ja teknisiä tarkistuksia.

- **Yksityismaiden soidensuojelua** koskevat luonnonsuojelualueiden merkinnät on muutettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on merkittäviä suoluontoarvoja (my-s ja MY-s)
- **Laajat metsäpeitteiset alueet** -merkintä on poistettu maakuntakaavaehdotuksesta
- **Tuulivoimapotentialiset alueet** on palautettu maakunnan etelä- ja itäosaan. Tämä koskee seitsemää Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävirran ja Rautavaaran alueille osoitettavaa tuulivoimapotentialista aluetta.

Kainuun liitto on antanut lausunnon Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksesta 11.5.2023.

Maakuntakaavaehdotus, julkinen ehdotusvaihe

Kainuun liitto toteaa, että maakuntakaavaehdotus on kattava ja hyvin valmisteltu kokonaisuus yhteistyössä muun muassa Kainuun liiton kanssa. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että alueidenkäytön suunnittelussa jatkossakin kiinnitetään huomiota ekologisiin verkostoihin yli hallinnollisten rajojen, kuten Suomenselän-Maanselän ekologiseen vyöhykkeeseen Kainuun ja Pohjois-Savon maakuntien rajoilla.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa maakuntakaavaehdotuksesta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus suunnittelujohtaja

Teppo Törmä maankäyttöasiantuntija

Ylimaakunnalliseen suunnitteluun ja suunnitelmien yhteensovittamiseen sekä yhteisvaikutusten selvittämiseen liittyvät kysymykset ja muut esitetyt seikat huomioidaan jatkossakin kaavatöiden yhteydessä.

Ei aiheuta muutoksia uudelleen nähtäville laitettuun kaavaehdotukseen.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Vastine

(palautetta on lyhennetty)

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto lausuu kaavaehdotuksesta seuraavaa

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto katsoo, että Pohjois-Savon liitto on tehnyt erinomaista ja perusteellista ja työtä laajan vaihemaakuntakaavan eteen. Pääosa maankäyttömuodoista on löytänyt jo ratkaisut keväällä, mutta muutamat laajem-
minkin keskustelua herättäneet aiheet kuten metsät, suot ja tuulivoima, ovat aiheuttaneet muutoksia jo kertaalleen
nähtävillä olleeseen kaavaehdotukseen. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto korostaa lausunnossaan erityisesti maakunnan
rajalla tai maakunnan rajan läheisyydessä tapahtuneita muutoksia.

Kaikkiaan kolme tuulivoima-aluetta on palautettu takaisin maakuntakaavaehdotukseen. Yksi alueista on Rajarimpi Kaa-
vin puolella rajautuen Outokummun alueeseen. Kyseisellä alueella Pohjois-Karjalan puolella (Rajarimpi) kulkee 110
kV:n sähkölinja ja sen suojaetäisyydet sekä asutus estävät suurelta osin isomman laajentumisen Pohjois-Karjalan puo-
lella. Pienessä määrin laajentuminen on mahdollista perustella tarkemmassa suunnittelussa maakuntakaavaratkaisun
täsmäntymisenä. Toinen alueista on Suurisuo-Jalkalansuo Rautavaaralla rajautuen Juuan alueeseen Pohjois-Karjalassa.
Kyseinen alue rajautuu laajempaan Katajavaaran alueeseen Pohjois-Karjalan puolella, joka on ollut Pohjois-Karjalan 2.
vaihemaakuntakaavan luonnoksessa nähtävillä. Kolmas alueista on puolestaan Maaselänmäki Rautavaaralla rajautuen
Nurmeksen Pukaronmäki -nimiseen voimassa olevan maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueeseen. 2. vaihemaakunta-
kaavan tuulivoima-alueiden alkukartoituksessa kyseinen alue on poistettu ennen luonnosta puolustusvoimien mahdol-
lisen kielteisen kannan, sähköverkon puutteellisuuden sekä susireviirien vaikutusten vuoksi (mm. Kainuun kokemukset
lähialueelta).

Sonkajärvelle ja Rautavaaralle Jyrkän, Nurmijoen, Tiilikkajärven kansallispuiston ja Metsäkartanon yhdistävänä vyöhyk-
keenä on laajennettu matkailun ja virkistyskehitämisvyöhykettä itään. Pohjois-Savon liitto toi Pohjois-Karjalan
maakuntaliitolle 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta 2.9.2024 antamassaan lausunnossa esille, että Pohjois-Karjalan
Loukun tuulivoimapotentiaalisen alueen etäisyys Tiilikkajärven kansallispuistosta on hyvä tarkistaa kohdekorttitietoihin
ja kuvata vaikutuksia Metsäkartanon ympäristössä. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto harkitsee Loukun alueen pudotta-
misesta pois ehdotukseen valittavien tuulivoima-alueiden joukosta. Sen sijaan nyt Maaselänmäki on esitetty uutena
tuulivoima-alueena kaavaehdotukseen, joten samoja vaikutuksia on tärkeä tunnistaa ja kirjata sekä Maaselänmäen
alueella Pohjois-Savossa että Pukaronmäki alueella Pohjois-Karjalan 2. vaihemaakuntakaavassa mikäli ko. alue Pohjois-
Karjalassa esitetään ehdotukseen.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkeekin maakuntakaavallisen yhteensovittamisen erittäin tärkeänä ja yhteistyön
maakuntarajojen yli toimivan hyvin. Mahdollinen tuulivoiman kompensatioalueiden määrittely ja/tai pilotointi on nyt
tärkeä pitää maakuntien keskustelussa vahvasti mukana. Mikäli kompensatioalueen määrittelyyn lähdetään, siinä
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkee entistäkin kokonaisvaltaisemman ja yhteisen maankäytön suunnittelun maakun-
tarajojen yli samoilla valintakriteereillä olevan yhteinen mahdollisuus Itäisen Suomen tuulivoiman edistämiseksi,

Palautettuja tuulivoima-alueita on yhteensä seitse-
män, joista Pohjois-Karjalan maakuntarajan tuntu-
massa on kolme;

tv-1 44.800 Maaselänmäki, Rautavaara (Nurmes)
tv-1 44.802 Suurisuo/Jalkalansuo, Rautavaara
(Juuka)
tv-1 42.800 Rajarimpi (Vaivionneva), Kaavi (Polvi-
järvi/Outokumpu)

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton kanssa järjestettiin
yhteensovittamista varten erillinen neuvottelu
8.11.2024. Neuvottelun perusteella sovittiin maa-
kuntarajat ylittävien tuulivoimapotentiaalisten

kuitenkaan kestävyystekijät vahvasti huomioiden. Nyt laadittavat maakuntakaavat päivittävät tuulivoimateemaa sekä Pohjois-Savossa että Pohjois-Karjalassa, mutta mahdolliset kompensatioalueet edellyttäisivät kokonaisvaltaisen ja tarkemman yhteisen tarkastelun maakuntarajojen yli. Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla ei ole muuta huomautettavaa Pohjois-Savon uudelleen nähtävillä olevaan maakuntakaavaehdotukseen.	alueiden osoittamisista. Myös ekologisten yhteyksien jatkuvuutta tarkasteltiin. Verrattiin Pohjois-Karjalan tuoretta naturariskiarviota ja tämän vastineasiakirjan liitteeksi koottua vaikutustenarviointia keskenään. Neuvottelun perusteella muutoksia ei kohdistu Pohjois-Savon puolelle.
Keski-Suomen liitto	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaehdotus on asetettu uudelleen nähtäville maankäyttö- ja rakennusasetuksen 32 §:n mukaisesti. Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2040 käsitellään aluerakenteen ja kehittämisperiaatteiden, liikennejärjestelmän, luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden, luonnonvarojen, kulttuuriympäristön, energian, yhdyskuntatekniikan ja teknisen huollon teemakokonaisuuksia sekä Joroisten osalta kaikkia teemoja. Läpileikkaavana teemana on ilmastonmuutos. Uudelleen nähtäville asetettuun kaava-aineistoon on tehty merkittäviä muutoksia soidensuojelun, laajojen metsäpeitteisten alueiden sekä tuulivoimapotentialisten alueiden osalta. Lisäksi muiden teemojen osalta on tehty vähäisiä korjauksia ja teknisiä tarkistuksia. Toisen vaiheen kaavaehdotukseen yksityismaiden soidensuojelua koskevat luonnonsuojelualueiden merkinnät on muutettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on merkittäviä suoluontoarvoja (my-s ja MY-s). Lisäksi laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä on poistettu maakuntakaavaehdotuksesta ja seitsemän tuulivoimapotentialista aluetta (tv) on palautettu Pohjois-Savon maakunnan etelä- ja itäosaan. Tehtyjen muutosten vuoksi aiemmin laadittua kokonaisvaikutusten arviointia on myös päivitetty. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan kaikkiaan 24 tuulivoimapotentialista aluetta. Teoreettinen voimaloiden määrä näillä alueilla on yhteensä noin 500 kpl. Kaavaehdotukseen palautetut seitsemän tuulivoimapotentialista aluetta sijoittuvat Pohjois-Savon etelä- ja itäosaan. Keski-Suomen liitto katsoo, että em. muuttuneiden asioiden osalta ei yhteensovitustarvetta tai välittömiä vaikutuksia Keski-Suomen maakunnan alueelle kohdistu.	Merkitään tiedoksi.

Kaavaehdotuksessa on ansiokkaasti tunnistettu ja osoitettu maakunnallisesti merkittäviä ekologisia yhteyksiä sekä luonnon ydinalueita (mm. Etelä-Konneveden kansallispuisto). Keski-Suomen liitto toteaa lausuntonaan, että sillä ei ole huomautettavaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen ehdotuksesta.	
Etelä-Savon maakuntaliitto	Vastine
(palautetta on lyhennetty) Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheessa tuulivoimapotentialeille alueille osoitetaan tv -merkintä. Sillä osoitetaan seitsemän (7) tai useamman tuulivoimalan potentiaaliset alueet, joilla on maakunnallisia tai ylimaakunnallisia vaikutuksia. Puolustusvoimat on antanut tutkavaikutuslausuntoja eri tuulivoimahankkeille kaavatyön aikana. Vuoden 2023 syksyllä puolustusvoimien kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen maakuntakaavasta, maakunnan itäosasta, jätettiin ehdotuksen viimeistelyvaiheessa osoittamatta useita tuulivoimapotentialeja alueita. Tässä yhteydessä jätettiin osoittamatta mm. maakunnallisesti merkittävänä pidetyn Korpisenkankaan alueen tuulivoimapotentialiaa osoittava merkintä, joka kytkeytyisi Riikinnevan alueen kehittämiseen. Ehdotusvaiheessa saadun kuntapalautteen perusteella ja maakuntahallituksen poliittiseen ohjaukseen perustuen, maakuntakaavaehdotukseen palautettiin 7 tuulivoimapotentialista aluetta. Vaikkei kaikilla palautetuilla alueilla olisi lähivuosina toteutumisedellytyksiä, ne osoittavat alueen tuulivoimapotentialiaa ja mahdollistavat esimerkiksi erilaiset kompensatioon liittyvät toimenpiteet, rajaukset ja arvioinnit. Korpisenkankaan tuulivoima-alueen osalta, Etelä-Savon maakuntaliitto toteaa: Pohjois-Savon maakuntakaavan mukainen tuulivoima alue sijaitsee Leppävirralla Pieksämäen kuntarajan välittömässä läheisyydessä ja n. 600 metrin etäisyydellä Jäppilän ja Joroisten vanhat metsät – natura- (nat 4.404) ja luonnonsuolelualueista (SL 4.429). Lisäksi alueen luoteispuolella, noin 5 km päässä sijaitsee Sorsaveden saaristo (nat 11.409), jonka suojeluperusteena on linnusto. Etelä-Savon maakuntaliitolla on ehdotusvaiheessa myös tuulivoimaa koskeva 4. vaihekaava. Vaihekaavassa on esitetty seitsemän potentialista tuulivoima -aluetta, joista neljä sijaitsee Pieksämäellä.	

Etelä-Savon maakuntaliitto lausuu kaavaehdotuksesta: Etelä-Savon maakuntaliitto katsoo, että Sorsaveden saaristo -- Jäppilän ja Joroisten vanhat metsät Natura 2000 -alueelle tulisi tehdä Natura vaikutusten tarvearvio, jossa huomioidaan maakuntakaavaehdotuksen mahdollistaman Korpisenkankaan tuulivoimarakentamisen yhteisvaikutukset kyseiseen Natura 2000 -alueeseen. Korpisenkankaan tuulivoima-alue sijoittuu näiden kahden Natura-alueen ja luonnonsuojelualueen välittömään läheisyyteen. Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole muuta huomautettavaa Pohjois-Savon uudelleen nähtävillä olevaan maakuntakaavaehdotukseen.	Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi mm. Pohjois-Savon ELY-keskuksen asiantuntijoiden mukaan. Tuolloin Natura-alueille ei arvioitu kohdistuvan merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Ks. yleisvastineet 1.3 tuulivoimasta ja 1.4 selvitysten riittävydestä!
Savonlinnan kaupunki	Vastine
Savonlinnan kaupungilla ei ole lausuttavaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen kaavaehdotuksesta.	Merkitään tiedoksi.
Savonlinnassa 29.10.2024	
Savonlinnan museo	Vastine
Savonlinnan kaupunki, Sivistystoimiala Riihisaari - Savonlinnan museo 31.10.2024 Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe, ehdotus Pohjois-Savon maakuntaliitto on pyytänyt Savonlinnan museon lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen ehdotuksesta. Museo lausuu suunnitelmasta Etelä- Savon kulttuuriympäristöjen kannalta. Pohjois-Savon maakunta rajoittuu Etelä-Savon alueella Juvaan, Pieksämäkeen, Rantasalmeen ja Savonlinnaan.	Maisemallisia yhteisvaikutuksia on selvitetty kaavatyön kuluessa. Vaikutuksia on arvioitu tuulivoimapotentialisten alueiden dominoivalla alle 5 km vyöhykkeellä sekä alle 12 km välivyöhykkeellä. Korpisenkankaan kohdekortissa on todettu, että alue sijoittuu Pohjois-Savon järvisseudun

Kaavassa käsitellään aluerakenteen ja kehittämisperiaatteiden, liikennejärjestelmän, luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden, luonnonvarojen, kulttuuriympäristön, energian, yhdyskuntatekniikan ja teknisen huollon teemakokonaisuuksia sekä Joroisten osalta kaikkia teemoja. Läpileikkaavana teemana on ilmastonmuutos. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 (2.vaihe) oli julkisesti ehdotuksena nähtävillä 16.1.-23.2.2024. Maakuntakaavaan on tehty alkuvuoden ehdotusvaiheessa saadun palautteen ja maakuntahallituksen keväällä tekemien linjausten perusteella niin merkittäviä muutoksia, että kaavaehdotus on asetettava MRA:n 32 §:n mukaisesti uudelleen nähtäville. Keskeisiä muutoksia ovat olleet laajojen metsäpeitteisten alueiden merkinnän poistaminen sekä yksityismaiden soidensuojelun täydennysehdotukseen kuuluvien alueiden luonnonsuojelumerkintöjen muuttaminen maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on arvoa suoluonnon kannalta. Lisäksi kaavaehdotukseen on palautettu viranomaiskuulemisvaiheen jälkeen poistettut tuulivoimapotentiaaliset alueet, jotka silloin todettiin epävarmoiksi toteuttaa niiden mahdollisen tutkavaikutuksen vuoksi. Palauttaminen koskee Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävirran ja Rautavaaran seitsemää (7) tuulivoimapotentiaalista aluetta. Osallisilta pyydetään palautetta (muistutus) erityisesti muuttuneiden asioiden osalta. Leppävirralle Pieksämäen rajalle on merkitty tuulivoimapotentiaalinen tv-alue (25 Korpisenkangas). Alueelta on alle 15 km maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävälle kulttuuriympäristöalueille ja kohteille Etelä-Savon puolella. Tuulivoima-alueilla voi olla ylimaakunnallisia maisemavaikutuksia ja museon tulkinnan mukaan tv-alueen suunnittelumääräyksen kohta "yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tai suunnittelussa tulee pyytää lausunnot asianomaisilta viranomaisilta" kattanee museoviranomaiset yli maakuntarajojen.		maisemamaakunnan suurten selkävesien alueelle. Tuulivoimaloiden dominoiva näkyvyys (alle 5 km etäisyydellä) kohdistuu Osmajärvelle ja Sorsavedelle. Etäämpänä näkyvyyttä on Unnukalle, Haukivedelle ja Pieksämäen Syvänsille. Dominoivalla lähi-vyöhykkeellä sijaitsevat Sorsakosken tehtaat ja tehdasyhdyskunta (RKY) sekä maakunnallinen Takkulan maisema-alue. Ylimaakunnalliseen suunnitteluun ja suunnitelmien yhteensovittamiseen sekä yhteisvaikutusten selvittämiseen liittyvät kysymykset ja muut esitetyt seikat huomioidaan jatkossakin kaavatöiden yhteydessä. Suunnittelumääräyksessä on huomioitu museoviranomaiset (yli maakuntarajojen). Ei aiheuta muutoksia kaavaehdotukseen.
4. VIRANOMAISET JA ALUEHALLINTO		
Sisäministeriö		Vastine
Sisäministeriö ilmoittaa, ettei sillä ole lausuttavaa oheiseen lausuntopyyntöön.		Merkitään tiedoksi.
Fingrid Oyj		Vastine
Kiitos lausuntopyynnöstä. Kantaverkkoyhtiö Fingridillä ei ole lausuttavaa.		Merkitään tiedoksi.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	Vastine
Kiitos lausunnon anto mahdollisuudesta. Ilmoittaisin kuitenkin, että Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilla ei ole asiasta lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.
Maa- ja metsätalousministeriö	Vastine
Maa- ja metsätalousministeriö on tarkastellut lausuntopyyntöä. Ministeriöllä ei ole asiassa lausuttavaa.	Merkitään tiedoksi.
Metsähallitus, Kiinteistökehitys	Vastine
Metsähallituksen muistutus Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen uudelleen nähtäville asetetusta kaavaehdotuksesta (muistutusta on lyhennetty) Metsähallitus antaa lausunnon valtion maa- ja vesiomaisuuden haltijana ja hoitajana. Metsähallitus harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa ja hoitaa sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä. Julkisiin hallintotehtäviin kuuluu valtion perustettujen luonnonsuojelualueiden ja suojeluun varattujen alueiden hallinta ja hoito. Lisäksi Metsähallitus on tiettyjen lajien, kuten saimaannorpan ja maakotkan valtakunnallisesta seurannasta ja suojelun edistämisestä vastaava taho. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteissa on kaksinkertaistaa puhtaan sähkön tuotanto kotimaassa. Tuulivoiman toimintaedellytyksiä kehitetään. Hallituksen toimet johtavat luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen sekä huoltovarmuuden ja energiaomavaraisuuden parantamiseen. Maakuntakaavan tulisi olla tuulivoimatuotantoa mahdollistava ja aluerajausten riittävän laajoja maakuntakaavavaiheessa. Kaavahierarkian mukaisesti maakuntakaavan ratkaisut ovat luonteeltaan periaatteellisia ja yleispiirteisiä, eikä maakuntakaavalla tule tarpeettomasti rajoittaa kuntakaavoitusta, mikäli maakuntakaavan ratkaisuihin ei liity valtakunnallisia, maakunnallisia tai seudullisia tarpeita. (...) Metsähallituksen tuulivoimayksikkö näkee positiivisena, että Pohjois-Savon maakuntaliitto on sisällyttänyt potentiaalisia seudullisen mittakaavan tuulivoima-alueita uudestaan maakuntakaavaan. (...) Kaavaehdotukseen on palautettu Leppävirran Korpisenkankaan tuulivoima-alue (tv-1 52.800). Metsähallituksen hankekehitys alueella on toistaiseksi keskeytynyt Puolustusvoimien kannan vuoksi. Metsähallituksen tuulivoimayksikkö kuitenkin näkee, että alueen palauttaminen	Viitoskäytävän, ysikäytävän ja 23-käytävän kehittämisyöhykkeet eivät aiheuta estettä tuulivoiman, kehittämisessä alueella. Kiertotalouden

maakuntakaavaehdotukseen on maakuntakaavan tarkasteluakataulu (2040) huomioiden tarkoituksenmukaista, jotta edellytyksien parantuessa hanketta voidaan jälleen edistää. (...) Tuulivoimayksikkö huomauttaa, että alueelle esitetyt päällekkäiset merkinnät, kuten "Viitoskäytävän, ysikäytävän ja 23-käytävän kehittämisvyöhykkeet" ja "Kiertotalouden kehittämisalue" voivat toteutuessaan estää teknistaloudellisesti kannattavan tuulivoimahankkeen toteutumisen Korpisenkankaan alueelle. Metsähallituksen tuulivoimayksikkö ehdottaa, että Pohjois-Savon maakuntaliitto harkitsisi "Viitoskäytävän, ysikäytävän ja 23-käytävän kehittämisvyöhykkeet" merkinnän siirtämistä sivummalle potentiaaliselta tuulivoima-alueelta.

Kaavaehdotuksen kehittämisperiaatemerkinnot ekologisista yhteyksistä sekä luonnon ydinalueista ovat luonnon monimuotoisuuden turvaamisen kannalta myönteinen seikka. Millainen ohjausvaikutus ja tuki monimuotoisuuden elpymiselle merkinnöillä on, jää toistaiseksi epäselväksi. Priodiversity- Life - hankkeessa laadittavassa Pohjois-Savon luonnon monimuotoisuusohjelmassa näillä alueilla voisi olla rooli, joka tulisi mahdollistaa sopivalla kaavamääräyksellä.

Maakuntakaavaehdotukseen on tehty edelliseen nähtäville asetettuun versioon verrattuna muutoksia soidensuojelun, laajojen metsäpeitteisten alueiden sekä tuulivoimapotentialien alueiden osalta. Ehdotetut tuulivoima-alueet ovat pääosin sijoitettu siten, että merkittäviä luontovaikutuksia on pyritty välttämään. Metsähallitus esittää tehtäväksi viimeksi mainittujen muutosten johdosta täydentävää vaikutusten arviointia.

Kaavaselvityksen vaikutusarviointeja koskevassa kohdassa on viitattu Swecon laatimaan kokonaisvaikutusten arviointiraporttiin. Siinä ei tarkastella yksilöidysti vaikutuksia Natura-alueisiin, vaan viitataan kaavamääräysten ohjaavuuteen ja vaikutusarviointivelvoitteeseen tarkemman suunnittelun yhteydessä. Maakuntakaavan tasolla olisi kuitenkin suotavaa LSL 35§:n mukaisesti tarkastella yleisellä tasolla kaavaratkaisun mahdollistamaa tuulivoima-alueiden yhteisvaikutusta, sekä muiden suunnitelmien ja hankkeiden yhteisvaikutusta Natura-alueisiin. Täydentävässä arvioinnissa voisi tunnistaa yhteisvaikutuksille alttiit Natura-alueet, ja arvioida, voidaanko Natura-alueiden suojeluperusteena oleviin lajeihin tai luontotyyppeihin, tai Natura-alueiden eheyteen kohdistuvien merkittävien heikentävien vaikutusten mahdollisuus sulkea pois.

Erityistä huomiota tulisi kiinnittää SPA-alueisiin, joissa suojeluperusteena on lintulajeja, joiden tiedetään olevan herkkiä tuulivoimaloiden vaikutuksille. Metsähallitus korostaa Talaskankaan alueeseen (FI1200901, SAC/SPA) sekä Tiilikan alueeseen (FI0600071, SAC/SPA) kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointia. Arvioinnissa on tärkeää huomioida hankkeiden ja suunnitelmien vaikutukset myös ylimaakunnallisesti.

kehittämisaalue on tuotu tarkoituksella lähelle tuulivoimapotentialista aluetta, jotta näiden kahden yhteiskehittäminen otetaan huomioon. Lähekkäisillä sijainneilla on pikemmin synergiaetua kuin rajoituksia.

Luonnon ydinalueiden kaavamääräys ei nähdäksemme ole ristiriidassa sen kanssa, mitä alueiden monimuotoisuuden kehittämiseksi esim. priodiversity -hankkeessa voidaan tehdä.

Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset esim. Natura-alueeseen voidaan tarkemmin arvioida, kun voimaloiden, tiestön paikat ja asennuskenttien laajuus ovat tiedossa. Ks. yleisvastine 1.4 vaikutustenarvioinnin riittävydestä!

Metsähallitus huomauttaa myös, että Rikkasuo/Lapinsalon tv-alueen pohjoisempi osa-alue rajautuu Pohjois-Pohjanmaan puolella olevaan Metso-suojelukohteeseen.

Salassa pidettävä osuus alkaa

Salassa pidettävä osuus päättyy

Metsäpeuraa on esitetty lisättäväksi useiden Natura-alueiden (ml. Talaskankaan) suojeluperustelajiksi Natura-tietolomakkeiden seuraavassa päivityksessä. Lisäsehdotukset perustuvat vahvistettuun tietoon metsäpeurojen esiintymisestä alueella ja sopivasta elinympäristöstä. Metsäpeura tarvitsee vasomis- ja vasanhoitoaikana häiriöttömän ympäristön. Suomessa ja Ruotsissa tehtyjen tutkimuksien perusteella häiriövaikutuksien arvioidaan ulottuvan metsäpeuran vasomisalueisiin jopa viiden kilometrin etäisyydelle.

Metsähallituksen tuulivoimayksikkö huomauttaa, että mikäli 5 km suojaetäisyyttä tuulivoimaloista metsäpeuran vasomis- ja vasanhoitoalueisiin noudatetaan maakuntakaavoituksessa, merkittävä osa kehitteillä olevista tuulivoimahankkeista jää todennäköisesti Suomessa toteutumatta, joka osaltaan vaarantaa Suomen ilmastotavoitteiden toteutumisen.

Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoimapotentiaalisia alueita, ei tuulivoimala-alueita. Hankealueiden rajaukset sekä voimalayksiköiden määrät ja mittasuhteet selviävät hankevaiheessa. Tuulivoimapotentiaalisia alueita rajattaessa maakuntakaavaan ei ole käytettävissä hankekohtaisia tietoja. Ne selviävät hankkeisiin liittyvissä YVA- ja yleiskaavaprosesseissa. Törmäysriskiselvitysten tekeminen edellyttää yksityiskohtaisia tietoja sekä hankkeesta (mm. voimaloiden määrä, sijoittuminen maastossa, korkeus, roottorin koko jne.) että maastossa tehtyjä havaintoja lintulajien liikkeistä ja määristä. Törmäysriskiselvityksiä ei ole mahdollisesti tehdä maakuntakaavatasolla, vaan selvitysten tekemisen tarve arvioidaan hankekohtaisissa YVA- ja yleiskaavaprosesseissa.

Metsäpeuraan liittyvät palautteen tiedot ovat osittain uusia ja tulevat tietoomme kaavaprosessin myöhäisessä vaiheessa (luonnosvaiheesta tästä ei ole palautteessa mainittu). **Asia otetaan huomioon viimeistelyvaiheessa täsmennetyin suunnittelumääräyksiin.** Tuulivoiman osalta jatkosuunnittelua tehdään myös maakuntakaavan 3. vaiheessa, jolloin asiaan voidaan tarvittaessa palata.

Ylä-Savon alue sijoittuu Kainuun ja Suomenselän osakantojen väliselle alueelle. Metsäpeurakannan hoitosuunnitelman yksi päätavoite on osakantojen yhdistyminen, joka turvaisi lajin säilymistä. Päämäärä tulisi huomioida maankäytön suunnittelussa mahdollistamalla Pohjois-Pohjanmaan metsäpeurojen levittäytyminen kohti Kainuuta hyödyntäen häiriöttömiä elinalueita etenkin suojelualueilla mutta myös talousmetsissä <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165174>). Tämän tavoitteen edistämiseksi Tiilikkajärven kansallispuiston koillislaidalle on suunniteltu metsäpeuran palautusistutuksia, minkä vuoksi Maaselänmäen tv-alue sijoittuu liian lähelle kansallispuiston rajaa ja edellyttää vähintään uudelleenrajaamista.

Tiilikkajärven kansallispuistoon kohdistuu myös maisemallisia tuulivoimaloiden yhteisvaikutuksia, mikä on ristiriidassa kaavakartan matkailun ja virkistyskäytön kehittämisvyöhykettä kuvaavan kehittämisperiaatemerkinnän kanssa. Kyseisen merkinnän kaavamääräykseen, joka tosin on luonteeltaan kuitenkin kehittämisperiaate, voisi lisätä erityisen huolellisen maisemavaikutusten arviointivelvoitteen tälle vyöhykkeelle sijoittuvien hankkeiden yhteydessä.

Metsähallitus pitää tärkeänä, että tuulivoima-alueiden tarkemmassa suunnittelussa tulee huomioiduksi mahdolliset vaikutukset rakennettuun ympäristöön. Tämän lisäksi tulisi huomioida myös vaikutukset voimassa olevien yleis- ja asema-kaavojen toteuttamisedellytyksiin, erityisesti niissä osoitettujen rakentamiseen varattujen alueiden osalta.

Kaavaehdotukseen on edellisen vaiheen jälkeen lisätty uusi kaavamerkintä MY-s, jolla osoitetaan maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokasta suoluontoa täydentäviä kohteita. Maakuntahallituksen vastineen 24.6.2024 mukaan MY-alkuista merkintää sovellettaisiin vain yksityismaille. Maanomistaja ryhmien tasapuolisen kohtelun vuoksi Metsähallitus ehdottaa, että Kinttusalmensuon SL- merkintä muutetaan valtion maan osalta MY-s merkinnäksi. Merkinnällä alue

Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-alueita:

”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai yli-
maakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä,
kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunnitel-
tujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-
alueen suunnittelussa on otettava huomioon asu-
tukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon,
luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekolo-
gisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistu-
vat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia
on ehkäistävä. (...)”

Tiilikkajärven kansallispuistoon tuulivoimarakenta-
misesta kohdistuvat maisemalliset ristiriidat on tun-
nistettu näkymäanalyysissä ja täydennetyssä koko-
naisvaikutustenarvioinnissa. Ristiriita koskematto-
maan luontoon perustuvan kansallispuiston ja luon-
tomatkailun sekä kauas näkyvän energiateollisuu-
desta kertovan tuulivoimala-alueen välillä on ole-
massa.

Kinttusalmensuon rajausta ja SL-merkintä säilytetään
ehdotuksen mukaisena. Pohjois-Savon ELY-keskuk-
sen luonnonsuojeluasiantuntijoiden kanssa käy-
dyssä neuvottelussa todettiin, että se on tarpeen

säilyisi maa- ja metsätalousvaltaisena alueena huomioiden samalla arvokkaan suoluonnon turvaamisen ja kytkemällä alueen laajempaan suoluonnon suojelukokonaisuuteen. Muistutamme myös, että valtion maa-alueen arvokas suoluonto on jo rajattu metsätaloustalouden ulkopuolelle osaksi alue-ekologista verkostoa. Lisäksi kaavaselostuksessa mainitaan, että SL-alueet olisi hankittu valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin ja ne olisivat Metsähallituksen luonnonsuojelutaloudessa. Asia ei kuitenkaan ole näin Kinttusalmensuon tilanteessa, vaan alue on liiketoiminnan taseessa. Muilta osin Metsähallituksella ei ole lausuttavaa kaavaehdotuksesta. Metsähallitus pyytää, että lausuntoon lähetetään vastine sähköpostiosoitteeseen kirjaamo@metsa.fi Metsähallituksen puolesta: Tauno Kandelin, Kiinteistökauppapäällikkö	suokokonaisuuden suojelun ja suon vesitalouden turvaamisen kannalta. MY-s -merkinnällä osoitetaan maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittäviä yksityismaiden suokohteita. 1.vaiheessa valtion maiden suokohteet osoitettiin luonnonsuojelualueina (SL) tai luonnonsuojelukohteina (sl).
Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo/Kuopion kulttuurihistoriallinen museo	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2.vaiheen kaavaehdotus muutokset, Pohjois-Savon alueellisen vastuumuseon lausunto Pohjois-Savon alueelliselta vastuumuseolta (Kuopion kulttuurihistoriallinen museo) on pyydetty lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 toisen vaiheen uudelleen nähtävillä asetetusta kaavaehdotuksesta. Museo on lausunut kaavaehdotuksesta viranomaisvaiheen kuulemisen yhteydessä 11.5.2023 sekä 23.02.2024 päivättyllä lausunnolla (Asianro 2997/00.04.02/2023). Alueellinen vastuumuseo on tutustunut nyt nähtävillä olevan kaavaehdotuksen aineistoon ja toteaa seuraavaa. Rakennettu kulttuuriympäristö ja kulttuurimaisemat. Ei huomautettavaa. Arkeologinen kulttuuriperintö Muiden kulttuuriperintökohteiden merkintä on pysynyt aikaisemman ehdotuksen mukaisena sm-2. Museo pitää tätä edelleen jokseenkin epätydyttävänä kompromissina ja Museoviraston kaavaohjeen vastaisena. Liitteenä olevan kohdeluettelon otsikointia on kuitenkin selvennetty museon lausunnon mukaisesti. Kaavamerkintään ei ole lisätty tunnistamista helpottavaa numerointia.	Merkitään tiedoksi. Aikaisemman palautteen perusteella sm -kohde-merkintöjä on muutettu siten, että varsinaiset kiinteät muinaisjäännöskohteet (sm), osoitetaan tummemman sinisinä kaavakartalla ja liitekartoilla. Museoviranomaisille kulttuuriperintökohteille (sm-2) esittämä ma-merkintä on Pohjois-Savon

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaavassa käytetään aineistoa, joka on ladattu vuoden 2022 lopulla. Museo huomauttaa, että Pohjois-Savon alueella on rekisteröity vuosien 2022-2024 aikana 390 uutta arkeologista kohdetta, joista 128 kohdetta on lakisuojeltuja kiinteitä muinaisjäännöksiä.	maakuntakaavoissa jo varattu maisemille ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteille. Toinen mahdollinen merkintä mk=muu kulttuuriperintökohde on samoin varattu jo maakunnallisesti arvokkaille kaupunkikuvallisille alueille (MK). Muilla kulttuuriperintökohteilla säilytetään näin ollen sm-2 -merkintä, mutta sen symbolin väritystä on muutettu. Merkinnän kuvauksesta selviää, ettei kyse ole varsinaisista muinaisjäänöksistä. Sm- ja sm-2 -kohteiden runsas määrä vaikeuttaa tunnisteiden osoittamista kaavakartalla. Valmiissa sähköisessä maakuntakaavassa kohteen yksilöivä tieto löytyy. Kohteet on ladattu Museoviraston palvelusta 10.11.2022 ja pitkän kaavaproessin aikana tiedot ehtivät muuttua. Ajankäytöllisesti ei ole perusteltua ladata enää uutta aineistoa, joka vanhennee nopeasti. Valtioneuvosto päätti VARK-kohteista 7.11.2024, joten maininta niistä lisätään arkeologisen kulttuuriperinnön liiteluetteloon 2.
MTK-Pohjois-Savo ry., MTK ry. Metsänomistajat -linja ja alueen metsänhoitoyhdistykset	Vastine
LAUSUNTO / POHJOIS- SAVON MAAKUNTAKAAVA 2040 2.VAIHEEN KAAVAEHDOTUS, UUDELLEEN NÄHTÄVILLÄPITO Kiitämme mahdollisuudesta lausuntoon. Kiitämme myös osallistumismahdollisuuksista ja vuorovaikutuksesta kaavan valmistelun aikana. MTK Pohjois-Savon, MTK Metsänomistajat -linjan ja Pohjois-Savon alueen Metsänhoitoyhdistysten lausuntona esitämme seuraavaa:	Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 1. vaiheessa on osoitettu valtion maiden soidensuojelun täydennyskohteet sl-kohdemerkinnöillä. 2. vaiheen kaavaehdotuksessa pyrittiin vastaavaan menettelyyn valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien yksityismaiden soidensuojelun täydennyskohteiden (SSTE) osalta. SSTE-alueista on jo merkittävä osa (1581 ha) toteutettu perustamalla niistä

Kaavaprosessin aikana olemme tuoneet esille seuraavaa:

Kaavoituksessa on noudettava varovaisuusperiaatetta. Maanomistajien oikeusturva ja tasavertainen kohtelu eivät saa vaarantua kaavan lopputuloksena. Maaomaisuuden arvoa tai vakuusarvoa ei saa heikentää tai se tulee korvata täysimääräisesti maanomistajalle. Yksityistä maanomistajaa on kuultava etenkin maankäyttötarkoituksen muutoksissa.

Laajat metsäpeitteiset alueet

Kuten aikaisemmassa lausunnossamme totesimme, emme nähneet kaavamerkinnälle perusteita. Mielestämme metsäpeitteisyys ei ole erityisominaisuus maakunnassamme. Kaavan selkeyttä ja vaikuttavuutta ei paranna se, että siellä on merkintöjä, joille ei löydy perusteita eikä suunnitteluohjetta.

Lisäksi näimme riskinä, että merkinnällä olisi saatettu vaikeuttaa esimerkiksi vihreän siirtymän hankkeita, joille maakuntakaavassa muuten on tahtotila.

Näin ollen näemme myönteisenä, että merkintä on poistettu.

Soidensuojeluohjelman täydennyskohteet etenevät maanomistajien vapaaehtoisten sopimusten kautta – vaikutusten arviointi kuvaa tilannetta yksipuolisesti

Kaava-aineistossa Vaikutusten arviointi -asiakirjassa viitataan Soidensuojelun täydennysehdotuksen tilannekatsaukseen 2015-2020 seuraavasti: *Metsänkäyttöilmoituksen mukaisia metsänhoitotoimenpiteitä (kasvatus- ja uudistushakkuut) on kohdistunut liian usein arvokkaille suoalueille tai niiden välittömään läheisyyteen. Pohjois-Savossa soidensuojeluohjelman täydennysehdotuksen arvokohteiden alueelle on kohdistunut metsänhoitotoimia noin 400 ha:lle ja niiden lähiympäristössä yli 2500 hehtaarille vuosina 2015- 2020.*

rauhoitettuja luonnonsuojelualueita, joista maanomistajat ja Pohjois-Savon ELY-keskus ovat sopineet mm. HELMI-ohjelman rahoituksen kautta. Pohjois-Savon ELY jatkaa toteuttamista neuvotellen maanomistajien kanssa toteuttamattomista alueista, joita on jäljellä tällä hetkellä n. 3700 ha. Vuosien 2014-15 aikana toteutetussa kuulemisessa lähestyttiin n. 500 maanomistajaa, joista 200 vastasi kyselyyn. Heistä 59 % suhtautui suojeluun myönteisesti. Maakuntakaavan julkinen nähtävillä pito vastaa MRL:n ja MRA:n puolesta kuulemistarpeeseen.

Merkitään tiedoksi.

Yksittäinen lainaus antaa raportista varsin yksipuolisen ja vääristyneen kuvan. Liian -sanaa ei ole raportissa mainittu. Lisäksi vaikutusten arvioinnissa ei ole tuotu esille, että samaan aikaan suojelu- ja ennallistamistoimia on SSTE -kohteille kuitenkin tehty.

Samassa yhteydessä viitataan Pohjois-Savon metsien matalaan suojelutasoon verrattuna naapurimaakuntiin. Raportissa todetaan kuitenkin seuraavaa: *Keskimäärin 10 % SSTE-kohteiden muiden omistajien maista on suojeltu pysyvästi. Suojellun alan osuus on keskimääräistä suurempi Etelä-Savossa (16 %), **Pohjois-Savossa (14 %)**, Pohjois-Karjalassa (12 %) ja Keski-Suomessa (12 %), ja etenkin Pohjois-Pohjanmaalla, jossa muiden omistajien maista on suojeltu lähes neljännes.*

Mielestämme julkisissa kaava-asiakirjoissa ei tule antaa yksipuolista tai mahdollisesti harhaanjohtavaa tietoa. Edelleen em. raportissa mainitaan: *Yksityismaiden suojeluvauhti kaksinkertaistui vuonna 2020, mikä osoittaa soidensuojelun pahimman pullonkaulan olleen ELY-keskusten suojeluneuvottelijoiden ja toteutusmäärärahojen puute. Positiivisia muutoksia ovat myös suojeltujen SSTE-kohteiden ojitettujen osien ennallistamiset 12 kohteella, yhteensä yli 500 hehtaaria.*

Raportti kuvaa siis asiaan liittyneen pullokaulan ja toisaalta myös ratkaisun, jota olemme tuoneet esille kaavaprosessin aikana: kohteiden turvaaminen etenee vapaaehtoisten toimien kautta. Selkeitä pullonkauloja, kuten määrärahojen puutetta ei tule lähteä ratkomaan kaavoituksen avulla. Raportin päätelmät ovat selkeät: **rahoitus tulee turvata, soidensuojelua tulee edistää vapaaehtoisin keinoin, keinovalikoimaa ja viestintää tulee monipuolistaa.**

Olemme tuoneet esille, että SSTE -kohteille on mahdollista tehdä vapaaehtoisia suojelutoimia mm. Metso- ja Helmi ohjelmien kautta. Tätä ajatusta tulee myös em. raportti. Tämä ei edellytä sitä, että ne on merkitty maakuntakaavaan.

MRL 62 §:n mukaan kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa alueen maanomistajien kanssa. Näkemyssemme mukaan em. merkintä kohdistuu pienen, rajatun maanomistajajoukon alueille siten, että maanomistajien kuuleminen asiassa olisi ollut perusteltua.

Em. seikat huomioiden olemme olleet edelleen MY-s merkinnän poistamisen kannalla.

Vaihtoehtoisesti esitämme kaavamerkinnän täsmentämistä:

Merkinnän suunnittelusuosituksen lähtökohta on kannatettava, mutta ohjaavaa vaikutusta on vaikea arvioida. Muissa-kaan vastaavissa merkinnöissä ei ole suunnittelusuositusta. Selvyiden kannalta lienee parempi kirjata se

Soidensuojelun täydennysehdotus ei ole virallinen suojeluohjelma, eikä liitolla ole velvollisuutta osoittaa siinä inventoituja kohteita. Kyse on ollut arvostuslunnasta, kun tavoitteena on ollut osoittaa SSTE-kohteet. Ympäristöministeriö seuraa SSTE-alueiden vapaaehtoisen suojelun edistymistä ja alueiden luontoarvojen säilymistä. Vuonna 2021 julkaisemassaan raportissa ministeriö tuo esille mm. SSTE-alueisiin kohdistuvia suojeluarvojen menetyksiä. Alueisiin ja niiden läheisyyteen kohdistuu hakkuita- ja muita metsänkayttöilmoitusta edellyttäviä toimenpiteitä.

ks. soiden suojelua koskeva yleisvastine 1.1.

MY-s -merkinnät säilytetään kaavakartalla. Myös merkinnän suunnittelumääräys säilytetään ennallaan.

kaavaselostukseen kyseiseen kohtaan johdantotekstiin esimerkiksi ”alueella luonnontilaa voidaan parantaa vapaaehtoisilla luonnonhoitotoimilla” Lisäksi, koska luonnonhoito- ja ennallistamistoimet ovat osa nykypäivän metsänhoitoa sekä epäselvyyksien välttämiseksi suunnittelumääräykseen tulee lisätä ”maa- ja metsätalouden ohella”.	
Pohjois-Savon ELY-keskus	Vastine
Lausunto, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotus II Kaavaehdotus on asetettu uudelleen nähtäville siihen valmistelussa maakuntahallituksen linjausten pohjalta tehtyjen muutosten johdosta. Muutoksilla kaavasta on poistettu laajat metsäpeitteiset alueet ja muutettu yksityismaiden soidensuojelun täydennyskohteiden merkitsemistä. Kaavaehdotukseen on palautettu 7 tuulivoimapotentiaalista aluetta. Luonnon monimuotoisuus ja luonnonsuojelu Kaavan valmistelun yhteydessä aiemmin mukana olleiden ja sittemmin poistettujen laajojen metsäpeitteisten alueiden oli tarkoitus muodostaa osa ekologisesta verkostosta ja mahdollistaa eliöiden liikkuminen ja leviäminen metsätalouden harjoittamisen ohessa. Nyt toista kertaa nähtävillä olevaan kaavaehdotukseen on rajattu luonnon ydinalueet, jotka tarkoittavat kaavassa yhden tai useamman Natura-alueen ja luonnonsuojelualueen tai luonnonsuojelutarkoitukseen varatun alueen muodostamia, luontotyypeiltään ja lajistoltaan vähintään maakunnallisesti merkittäviä alueita. Luonnon ydinalueilla on korkea, monipuolinen ekologinen laatu ja suojelullinen arvo ja kaavan kehittämismerkintä korostaa luonnon monimuotoisuuden näkökulmaa. Maakuntakaavan yhtenä lain mukaisena sisältövaatimuksena on luonnon monimuotoisuuden edistäminen. ELY-keskus näkee, että näiden luonnon ydinalueiden välisiin yhteyksiin tulee kiinnittää huomiota entistä enemmän. ELYkeskus katsoo, että ekologisista yhteyksistä on syytä lisätä nyt nähtävillä olevaan maakuntakaavaan useampien ydinalueiden välille, koska metsäpeitteisten alueiden merkintä on poistettu. Näin ollen metsäpeite-merkinnän sisällään pitäminen luonnonarvojen osittainen korostaminen on tarpeellista kompensoida lisäämällä luonnon ydinalueiden välisiä yhteyksiä, eli osoittamalla kaavassa lisää yhteystarpeita sekä harkinnan mukaan myös uusia luonnon ydinalueita.	Uusia luonnon ydinalueita sekä luonnon ydinalueiden välisiä yhteyksiä voidaan tarvittaessa tarkastella uudelleen tulevissa maakuntakaavoissa, uuden käytettävissä olevan selvitystiedon pohjata. Kyseinen muutos olisi merkittävä ja johtaisi nyt

Samaa yhteyksien lisäämistarvetta puoltaa sekin, että nyt nähtävillä olevassa maakuntakaavassa soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteet eivät ole saamassa suojelumerkintää, jolla pystyttäisiin välttämään puustoihin suokohteisiin yhä kohdistuvat metsänhakkuut. ELY-keskuksen tietoon on tullut lukuisia metsäkäyttötapauksia, joissa luonnon-suojelullisesti arvokkaita soidensuojelun täydennysehdotuskohteita on mennyt hakkuisiin.

Suomen ympäristökeskuksen 2020 raportin mukaan Pohjois-Savon SSTE-kohteiden kokonaispinta-alasta vuosina 2015-2019 on puusto poistettu yhteensä n. 2 % pinta-alalta. Maakuntakaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä laskennallisesti hakkuisiin tulee päätyämään n. 11 % kokonaispinta-alasta. Todellisuudessa, koska hakkuut kohdistuvat vain puustoihin rämeisiin ja korpiin, on metsätalouden vaikutus suoluontoon moninkertainen.

Soidensuojelun täydennysehdotuksesta on piakkoin suojeltu maakunnassa pinta-alallisesti puolet ja maanomistajille aiemmin tehty kysely antoi käsityksen, että maanomistajilla on usein suojeluhalukkuutta. Soidensuojelun toteutus jatkuu tiiviinä joka vuosi niiden kohteiden osalta, joiden luonnontilaa ei vuoden 2014 inventoinnin jälkeen ole menetetty.

Liikenne

Kuopion Tahkolla maantienä on kaavakartalla osoitettu myös kaduksi muuttunutta osuutta. ELY-keskus on tältä osin toimittanut Pohjois-Savon liitolle tiedot nykyisestä tilanteesta.

Pohjavesialueilla sijaitsevat maa-ainesten ottoalueet (EO)

Pohjois-Savon ELY-keskus toteaa kaavamerkinnästä EO33.680 seuraavaa. EO 33.680 on pinta-alaltaan noin 35 ha, josta osa on maa-ainestenottoon soveltumatonta aluetta. Lisäksi potentiaaliselta ottoalueelta on jo otettu suurelta osin maa-aineksia lähelle alinta mahdollista ottotasoa. Lisäksi alueella on vanha ampumarata-alue. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan potentiaalista maa-ainesten ottoon soveltuvaa aluetta EO 33.680 merkinnän alueella on noin 10 ha. Näin ollen ELY-keskus katsoo, että kaavamerkintä on poistettava kaavasta tai sitä pitää merkittävästi rajata pienemmäksi.

Ilmasto

kaavanehdotuksen uudelleen nähtäville asettamiseen. Ei aiheuta muutosta kaava-aineistoon.

Tahkon matkailualueelle johtava maantie rajataan päättymään tavoitetilan mukaiseen kohtaan Sääskiniementiellä olevaan Tahkolaaksontien kiertoliittymään.

Säilytetään Rautalammin Sääksjärven merkintä (EO 33.680) ennallaan, koska kohde on melko pienialainen ja mahdollinen maa-ainestenotto toteutuu tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Maakuntakaavan läpileikkaavana teemana on ilmastonmuutos, mikä on antanut hyvät lähtökohdat Pohjois-Savon ilmastotavoitteiden ja Pohjois-Savon ilmastotiekartan toimenpiteiden huomioimiseksi maakuntakaavassa. Merkittävimmät ilmastonmuutoksen hillintää tukevat asiat kaavaehdotuksessa ovat uusiutuvan energian tuotannon merkittävän kasvun mahdollistaminen, hiilensidonnan vahvistaminen sekä kestävän liikennejärjestelmän ja vähäpäästöisen liikku- misen tukeminen. Kaavaehdotukseen palautetut tuulivoima-alueet antavat mahdollisuuden yli 7 voimalan tuotantoalueiden perustami- seen, mutta voivat antaa osittain virheellisen kuvan näiden alueiden tuulivoimapotentiaalista nykytilanteessa. Laajojen metsäpeitteisten alueiden merkinnän poistaminen heikentää kaavaehdotuksen ohjausvaikutusta luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja siten ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Merkinnän poistaminen heikentää myös hiilinielujen ja -varastojen vahvistamisen ohjausvaikutusta. Koko maakuntakaava-aluetta koskevissa suunnittelu- määräyksissä hiilinielujen lisääminen ja hiilensidonnan parantaminen on säilytetty, mitä ELY-keskus pitää edelleen hy- vin tärkeänä kaavakokonaisuuden ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta. Asian on esitellyt alueidenkäytön ylitarkastaja Tapio Laaksonen ja ratkaissut johtaja Kimmo Haapanen Asian käsittelyyn ovat osallistuneet johtava asiantuntija Antti Lammi, johtava ilmastoasiantuntija Tapio Kettunen, hyd- rogeologi Jussi Aalto ja liikennejärjestelmäasiantuntija Raimo Kaikkonen	Merkinnän poisjättämisen vaikutuksia on tuotu esille vaikutustenarvioinnissa. Ks. yleisvastine 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologisia yhteyksiä koskevaan palautteeseen. ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Erityisesti maakunnan itäisessä osassa tuulivoiman toteutettavuuteen liittyy epävarmuutta, mutta jokaisen tuulivoimapotentiaalin alueen tarkemmassa suunnittelussa asiat tarkentu- vat selvitysten tuottaman tiedon avulla. Merkitään tiedoksi. On tärkeä huomioida, että kaa- vassa säilyvät yhä luonnon ydinalueiden ja ekologis- ten yhteyksien merkinnät.
Etelä-Savon ELY-keskus, saapunut myöhässä 1.11.2024	Vastine
Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040n 2. vaiheen 2. kaavaehdotuksesta Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheessa käsitellään aluerakenteen ja kehittämisperiaatteiden, liikennejärjes- telmän, luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden, luonnonvarojen, kulttuuriympäristön, energian, yhdyskuntatek- niikan ja teknisen huollon teemakokonaisuuksia sekä Joroisten osalta kaikkia teemoja. Läpileikkaavana teemana on ilmastonmuutos. Maakuntakaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asetettuun kaava-aineistoon on tehty muutoksia soidensuojelun, laa- jojen metsäpeitteisten alueiden sekä tuulivoimapotentiaalisten alueiden osalta. Muiden kuin edellä lueteltujen teemo- jen osalta on tehty vähäisiä korjauksia ja teknisiä tarkistuksia. Tuulivoimapotentiaaliset alueet on palautettu maakun- nan etelä- ja itäosaan. Tämä koskee seitsemää Joroisten, Kaavin, Kuopion, <u>Leppävirran</u> ja Rautavaaran alueille osoitet- tavaa tuulivoimapotentiaalista aluetta.	

Etelä-Savon ELY-keskuksen lausunto

Kaavassa on 1. ehdotusvaiheen jälkeen osoitettu Tuulivoimapotentiaalinen alue (tv) Etelä-Savon rajalle Leppävirran ja Joroisten alueelle. Tv-alueen läheisyydessä sijaitsevat Natura2000-verkoston kuuluvat Sorsaveden saaristo (SAC/SPA) sekä Jäppilän ja Joroisten vanhat metsät (SAC), jotka sijoittuvat osaksi Etelä-Savon puolelle.

Osana kaavatyötä on laadittu kokonaisvaikutusten arviointi, jossa on tarkasteltu myös vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, mutta siinä ei ole tehty Natura-arvioinnin tarveharkintaa. Etelä-Savon ELY katsoo, että kyseinen tarveharkinta tulisi tehdä myös maakuntakaavoituksessa ja sisällyttää siihen vähintään ne Natura-alueet, joiden lähistölle (käytäen tarkoituksenmukaista etäisyyttä sen mukaan, onko kyseessä SAC ja/vai SPA-alue) osoitetaan kaavassa sellaista toimintaa, jolla tulee olemaan vaikutuksia toiminta-alueen ulkopuolelle. Tällaisia alueita ovat maakuntakaavassa yleisesti mm. tuulivoimapotentiaaliset alueet.

Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava, johon kuitenkin sovelletaan Natura 2000-sääntelyä, muun muassa luonnon-suojelulain (LSL 9/2023) 35 §:n mukaista arviointivelvollisuutta.

Arviointia edeltää useimmiten arviointivelvollisuuden selvittäminen eli ns. Natura-arvioinnin tarveharkinta, jossa selvitetään kohdistuuko Natura2000- verkoston alueisiin todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Arviointivelvollisuuden selvittäminen koskee yksiselitteisesti myös maakuntakaavaa.

Lausunto on laadittu ELY-keskuksen alueidenkäytön ja luonnonsuojelun palvelut -yksikössä. Lausunnon laatimiseen on osallistunut luonnonsuojeluasiantuntija Jenni Ruottinen.

Ks. yleisvastine 1.4 selvitysten riittävydestä ja 1.3 tuulivoimapotentiaalista.

Suomen metsäkeskus

Vastine

Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Pohjois-Savon maakuntakaavan kaavaehdotuksesta.

Suomen metsäkeskus tarkastelee maakuntakaavaa metsälain valvonnan ja kestävään metsätalouteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta. Metsäkeskus on itsenäisenä julkisoikeudellisena laitoksena **metsien kestävä hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä ja metsiin perustuvien elinkeinojen edistämistä** koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien

Merkitään tiedoksi. Yhteistyötä jatketaan.

tehtävien hoitaminen. Metsäkeskus on maa- ja metsätalousministeriön strategisessa ja tulohajauksessa sekä sen valvonnan alainen.

Maakuntakaavaa valmistellessa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) ei sovelleta maakuntakaavassa suoje-
luun varatuilla alueilla. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimas-
saoloon, kuten lakiin metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä (71/2023) (Metka) ja lakiin metsätuhojen
torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Metsänomistajat voi-
vat hakea metka-tukea taimikon ja nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, metsätien tekemiseen, suometsän
hoitoon, ympäristötukeen, luonnonhoitohankkeisiin ja kulutukseen. Lisätietoa metka-tuista Metsäkeskuksen verkkosi-
vuilta: <https://www.metsakeskus.fi/fi/metsatalouden-tuet/metka-tuet/tietoa> metka-tuista

Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä sää-
televät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäris-
tölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimuk-
set. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon moni-
muotoisuuden turvaamisesta. Käytännön työssä kokonaiskestävä metsätalous huomioi myös luontoarvot. Kaavamer-
kinnöillä ja -määräyksillä ei pidä tarpeettomasti rajoittaa kokonaiskestävän metsätalouden toimintaedellytyksiä. Maa-
kuntakaavoilla on vaikutusta metsäalueiden pirstoutumiseen ja metsäkatoon maankäytön suunnittelun kautta.

Suomen metsäkeskus toivoo edelleen aktiivisen yhteistyön jatkuvan maankäytön suunnittelijoiden kanssa koko kaa-
vaprosessin ajan – metsätoimijoiden keskustelutilaisuudet ja erilaiset kaavoitukseen liittyvät neuvottelut ovat olleet
varmasti kaikille osapuolille hyödyllisiä. Metsäkeskuksen asiantuntijat ovat tarpeen mukaan käytettävissä kaavoitus-
työn edetessä metsälainsäädännön tulkintaan liittyen esimerkiksi erilaisten kaavamerkintöjen osalta.

Suomen metsäkeskus muistuttaa edelleen, että organisaatiolla on tietojärjestelmässään metsänomistajien yhteystie-
dot ja kattava metsä- ja luontotieto. Suomen metsäkeskuksen metsävaratieto on avointa aineistoa ja hyödynnettävissä
kaavavalmistelussa. Kaavoittaja voi tehdä Metsäkeskukselle tietopyynnön kaavoitusprosessinsa tueksi, josta on hyötyä
esimerkiksi metsänomistajien tavoittamisessa, luontokartoituksissa ja kaavan metsätaloudellisten vaikutusten arvioin-
nissa. Lisätietoa Metsäkeskuksen verkkosivuilta: <https://www.metsakeskus.fi/fi/asiointi/tietojen-kasittely-ja-luovutus>.
Huomioitavaa on, että tämä Metsäkeskuksen lausunto ei sisällä juurikaan muutoksia aiempaan lausuntoon verrattuna.
Pyydämme siis huomioimaan myös aiemman lausuntomme maakuntakaavoituksesta.

Maakuntakaavan julkinen nähtävilläpito vastaa
MRL:n puolesta kuulemistarpeeseen.

Suomen metsäkeskus käsittelee metsänkayttöilmoituksia ja tästä on lisätty lausuntoon nosto kohtaan ”Huomiot kaavamerkintöjen vaikutuksista metsien käyttöön”. Lisätietoa: <https://www.metsakeskus.fi/fi/palvelut/metsankayttoilmoitus>

Vaikutusten arviointi kaavoituksessa

MRL 28 §:ssä todetaan, että kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on myös otettava huomioon Suomen perustuslain 6 §:stä ilmenevä yhdenvertaisuusvaatimus. Se edellyttää muun muassa, että alueiden omistajia ei aseteta kaavassa toisistaan poikkeavaan asemaan, ellei siihen kaavan sisältöä koskevat säännökset huomioon ottaen ole maankäytöllisiä perusteita.

MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Vaikutuksia metsätalouden harjoittamiseen voi olla esimerkiksi kaavojen virkistys-, ulkoilu- ja suojelualuevarauksilla.

Suomen metsäkeskus esittää edelleen, että kaikkiin mahdollisesti metsätalouteen vaikuttaviin kaavamerkintöihin ja suunnitteluohjeisiin ja -määräyksiin lisätään tarkennus niiden vaikutuksista metsien käyttöön.

Yleisiä huomioita kaavamerkinnöistä

Maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset tulisi olla niin selkeitä, että niiden oikeusvaikutukset tulevat selviksi viranomaisille, toimijoille ja maanomistajille.

Kaikki maakuntakaavamerkintöjen ja -määräykset eivät ole Suomen metsäkeskuksen mukaan selkeitä ja niiden oikeusvaikutukset jäävät niin viranomaisille, toimijoille kuin maanomistajille epäselviksi. Ympäristöministeriön julkaisussa ”Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa” todetaan seuraavaa: *”Maakuntakaavan esitystavan tulee olla sellainen, että se vastaa maakuntakaavan tehtävää yleispiirteisenä alueiden käyttöä koskevana suunnitelmana. Samalla on*

Maakuntakaavassa ei ole suoraan metsätalouteen kohdistuvia merkintöjä, vaan maakuntakaava ohjaa metsissä (=maakuntakaavan valkoiset alueet) tapahtuvaa muuta maankäytön suunnittelua mm. kehittämisperiaatemerkinnoilla, joita ovat Ekologinen yhteys ja Luonnon ydinalue. Kaavamerkintöjen määräyksiä on hierarkisoitu sitovuuden mukaan. Tiukimpia määräyksiä ovat suojelumääräys ja suunnittelumääräys. Niiden lisäksi olemme käyttäneet kevyempiä eli vähemmän sitovia suunnittelusuositusta ja kehittämisperiaatetta. Ks. yleisvastine selvitysten riittävydestä.

Maakuntakaavan merkintöjä on voimassa oleviin kaavoihin verrattuna karsittu ja samalla yleispiirteisetty. Valmiin maakuntakaavan tarkastelu sähköisessä ympäristössä (esim. Paikkatietoikkuna) on helpompaa, sillä paikkatietoympäristössä kaavakartan merkintöihin on mahdollista lisätä informaatiota esim. suunnittelumääräys.

varmistettava, että kaava on esitystavaltaan riittävän selkeä ja havainnollinen niin, että eri osapuolet saavat oikean kuvan maakuntakaavan sisällöstä ja sen merkityksestä.”

Samassa julkaisussa mainitaan: *”Suojelumääräys voidaan MRL 30.2 §:n mukaisesti antaa vain, jos aluetta on erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava. Tämän vuoksi esimerkiksi metsänhakkuuta ei voida määräyksellä rajoittaa ilman, että alueella on myös erityisiä ympäristöarvoja. Suojelumääräyksiin liittyvät oikeusvaikutukset korostavat näiden ympäristöarvojen todentamis- ja yksilöintitarvetta maakuntakaava-asiakirjoissa ja myös niiden tunnistamiseksi laadittujen selvitysten riittävyyttä.”*

Kaavaselostuksessa toistuu ohjeistus ”otettava huomioon” tai ”huomioitava”. **Suomen metsäkeskus lausuu**, että kaavamerkintöjen kuvauksia, suunnitteluohteita ja -määräyksiä tulee selkeyttää, erityisesti maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksista metsätalouden harjoittamiseen sekä tarkentaa ohjausvaikutusta kuntakaavoitukseen. Myös useita päällekkäisiä kaavamerkintöjä tulee mahdollisuuksien mukaan välttää.

Huomiot kaavamerkintöjen vaikutuksista metsien käyttöön

Suojelualuevaraukset - S- ja SL-aluevarausmerkinnät ja metsänkäyttöilmoitusten käsittely Metsäkeskuksessa

Suomen metsäkeskus muistuttaa, että metsälakia (1093/1996) ei sovelleta maakuntakaavan S-alkuisilla alueilla. Metsänomistajalla ei S-alueilla ole mahdollista saada lakiin metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmästä (71/2023) (Metka) perustuvia tukia metsänhoitotoimenpiteisiin. Alueilla, joissa metsälaki on voimassa maanomistaja voi saada myös ympäristötukea, joka on tarkoitettu ensisijaisesti metsälain 10 §:ssä tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyttämiseen. Ympäristötukisopimukseen voi sisältyä METSO-ohjelman mukaisia elinympäristöjä, joiden luontoarvoja voidaan parantaa ja palauttaa luonnonhoitotoimenpiteillä. METSO-ohjelmaan hyväksyttäviltä kohteilta vaaditaan erityisiä luontoarvoja. Tässä suhteessa maakuntakaavan tulisi olla myös mahdollistava.

Suomen metsäkeskus lausuu edelleen, että pistemäisiä S- tai SL-merkintöjä ei maakuntakaavassa tulisi näkemyksemme mukaan olla, koska vain alueiden oikeusvaikutteisista rajauksista voi tulla vaikutuksia alueiden käyttöön ja muun muassa metsälain soveltamiseen. Mikäli pistemäisiä merkintöjä on, tulee niiden tarpeenmukaisuus avata selostuksessa.

Tarkentavista teemakartoista huolimatta on muistettava, että maakuntakaavan mittakaava on 1:200 000 ja sitä myös tulkitaan samassa mittakaavassa.

Maa- ja metsätalousministeriön ja Ympäristöministeriön tulee tarvittaessa tehdä yksiselitteiset muutosesitykset metsälain ja muun metsälainsäädännön soveltamisaloihin maakuntakaavan luonnon-suojelu- ja suojeluvarausten osalta.

Pistemäisinä kohdemerkintöinä on osoitettu alle 20 ha:n alueita eri teemoissa maakuntakaavan mittakaavan vuoksi. Kohdemerkintää ei tule tulkita symbolin kaavakartalla olevan pinta-alan mukaan vaan paikkatietona pisteen sijainnin mukaan. Näin

Maakuntakaavassa S-merkinnällä osoitetuille alueille kohdistuvista metsänkäyttöilmoituksista tieto lähtee Metsäkeskuksesta automaattisesti ELY-keskukselle, maanomistajalle ja hakkuuoikeuden haltijalle, mikäli alueet ovat Metsäkeskuksella tiedossa. Mikäli metsälainsäädännön valvontaan ja toimeenpanoon (ml. metsänkäyttöilmoituksien käsittely) liittyen nousee kaavoituksen jatkovalmistelussa kysymyksiä, voi kaavoittaja tarvittaessa olla yhteydessä Metsäkeskuksen asiantuntijoihin.

Suojelualuevarauksia maakuntakaavaan esitettäessä tulisi Suomen metsäkeskuksen näkemyksen mukaan ensin neuvotella maanomistajan kanssa perustettavista alueista, jotta kaavassa esitettäisiin sellaisia kohteita, jotka tulevat asianmukaisella lainsäädännöllä suojelluksi. Näin toteutuisi myös Metso- ja Helmi-ohjelmien ajatus siitä, että suojelu perustuu vapaaehtoisuuteen. Metso- ja Helmi-ohjelmilla toteutettu vapaaehtoisuuteen perustuva suojelu on maanomistajien näkökulmasta todettu hyväksi ja hyväksytyksi, mikä lisää myös luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä. Luonnonsuojelualueita on täydennettävä maakunnalle tyypillisillä, mutta nykyisin aliedustetuilla luontotyypeillä ja luontotyyppiyhdistelmillä.

Muita havaintoja

Maakuntakaavoissa maa- ja metsätaloustalouteen osoitetuilla alueilla tulee suhtautua pidättyväisesti muuhun kuin rakentamisen ohjaukseen. Maakuntakaavassa maa- ja metsätaloustaloustalouteen koskevia aluevarauksia ja kaavamerkintöjä sisällytettäessä niiden tarpeellisuus tulee olla riittävällä tavalla selvitetty ja niiden vaikutukset elinkeinojen harjoittamiseen oltava asianmukaisesti arvioitu.

Metsäkeskus esittää, että maakuntakaavan jatkovalmistelussa vielä varmistetaan ilmaisujen muotoilu tavalla, jossa tuodaan selkeästi esiin, että Suomessa metsätaloutta ohjataan erillislainsäädännöllä, jonka avulla käytännön toimintaa suunnataan joka tapauksessa maakuntakaavan tavoitteiden mukaiseen suuntaan kokonaiskestävyyttä unohtamatta.

Tämä koskee myös uuden kaavaehdotuksen merkintää MY-s.

Lisäksi on tarpeen huomioida, että kaavatietojen saatavuutta sähköisessä muodossa kehitetään parhaillaan voimakkaasti. Edellä mainittujen metsätaloutta koskevien ilmaisujen tulee näkyä riittävästi kaavamääräysten tasolla, jotta ne välittyvät eteenpäin sähköisten aineistojen käsittelyssä eri organisaatioissa

tulkiten ongelmaa maakuntakaavan suojelualueista ei pitäisi aiheutua metsänkäyttöilmoitusten tai esim. Metka-tukien myöntämisen yhteydessä.

MY-s -merkinnän ohjaava sisältö säilytetään sellaisena, kuin se nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa on ollut. Ks. lisäksi yleisvastine 1.1 soiden suojelua koskevaan palautteeseen.

Merkitaan tiedoksi.

Ilmatieteen laitos	Vastine
Ilmatieteen laitoksen lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotuksesta Pohjois-Savon liitto on pyytänyt Ilmatieteen laitokselta lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotuksesta. Ilmatieteen laitos on perehtynyt esitykseen ja toteaa lausuntonaan seuraavaa: Ilmatieteen laitos on antanut Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2.vaiheen kaavaehdotuksesta aikaisemmin lausuntoja 11.05.2023 (174/03.00.02/2023) ja 22.02.2024 (611/03.00.00/2024, nämä on otettu osittain huomioon. En tässä aineistossa nähnyt versiota kaavaselostuksesta ja siinä aluekohtaista kohdekortteja, sillä näihin olisimme jo edellisessä lausunnossa tiettyjen alueiden kohdalle toivoneet tekstiä Ilmatieteen laitoksen etäisyysrajoista ja lausunto-prosessista mahdollisina rajoittavina tekijöinä tuulivoimarakentamisessa. Erityisesti tämä koskisi alueita 21 (Vornankorpi), 22 (Junnunmäki) ja 26 (Saaristenmäki). Olemme huolestuneita alueiden 21 ja 22 yhteisvaikutuksesta sääatukamittauksiin nimenomaan ukkossateissa, jolloin tuulivoimaloiden merkittävät häiriökaiut estävät ukkossolujen havainnoimisen tuulivoimapuistojen kohdalla ja ympäristössä. Olemme selvittämässä tämäntyyppisille alueille vaatimusta mahdollisista kompensatiomittauksista ja tämäkin olisi syytä olla mainittu näiden alueiden kuvausten yhteydessä.	Maakunnallisesti merkittävää tuulivoimapotentiaalia (7 tai useampi voimala) on tarkasteltu Ilmatieteenlaitoksen suositusten mukaisesti vähintään 20 km:n etäisyydellä sääatutkista. Tätä lähemmäs tuulivoimapotentiaalia ei maakuntakaavassa ole osoitettu.
5. MUUT YHTEISTYÖKUMPPANIT, YRITYKSET, YHDISTYKSET YMS.	
Varkauden seurakunta, Kirkkoneuvosto	Vastine
(palautetta on lyhennetty) Maakuntakaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asetettuun kaava- aineistoon on tehty muutoksia erityisesti soidensuojelun, laajojen metsäpeitteisten alueiden sekä tuulivoimapotentiaalisten alueiden osalta. (...) - Yksityismaiden soidensuojelua koskevat luonnonsuojelualueiden merkinnät on muutettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on merkittäviä suoluontoarvoja (my-s - ja MY-s) - Laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä on poistettu maakuntakaavaehdotuksesta - Tuulivoimapotentiaaliset alueet on palautettu maakunnan etelä- ja itäosaan. Tämä koskee seitsemää Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävirran ja Rautavaaran alueille osoitettavaa tuulivoimapotentiaalista aluetta.	

Varkauden seurakunta on em. kaavaehdotuksen osallinen koska kaavaehdotuksessa Varkauden seurakunnan omistama Könönpellon seurakuntakeskus on luokiteltu modernin kulttuuriympäristöselvityksen perusteella rakennushistoriallisesti arvokkaaksi rakennukseksi ja osoitettu kaavakartalle merkinnällä ma 51.548, kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeä alueeksi tai kohteeksi.

Kiinteistötyöryhmä on strategiatyöskentelyssään ottanut kantaa Könönpellon seurakuntakeskuksen tulevaisuuteen, siten että kiinteistö on salkutettu luokkaan tällä hetkellä kehitettävä kohde. Mikäli maakuntakaavaehdotus hyväksytäisiin, sillä olisi toimintaympäristön mahdollisesti muuttuessa merkittävä vaikutus kiinteistön tulevaisuuden käytölle. (...)

Hallintojohtaja: Kirkkoneuvosto päättää jättää muistutuksen maakuntakaavasta koskien Könönpellon seurakuntakeskusta. Varkauden seurakunnan kirkkoneuvosto vastustaa Könönpellon seurakuntakeskuksen määrittelyä rakennushistoriallisesti arvokkaaksi rakennukseksi, eikä myöskään koe, että Könönpellon seurakuntakeskus olisi kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeä alue tai kohde. Rakennus on valmistunut v.1953 eikä rakennus arkkitehtuurisesti edusta merkittävää aikansa rakennuskantaa.

Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Lapsivaikutusten arviointi: Esityksellä kirjallisen muistutuksen antamisesta maakuntahallituksen tekemästä kaavaehdotuksesta Pohjois- Savon maakuntakaavaan 2040, koskien Könönpellon seurakuntakeskusta, on välillisiä positiivisia lapsivaikutuksia. Könönpellon seurakuntakeskuksen tulevaisuudesta on keskusteltu. Rakennus itsessään edustaa seurakuntaa paikallisille ihmisille ja mahdollistaa alueen eri ikäisten seurakuntalaisten kokoontumisen.

Tila on kuitenkin jo iäkäs ja melko sokkeloinen. Maakuntahallituksen ehdotus näyttäisi siltä, että tilaa ja sen käyttöä koskevat tulevaisuuden hankkeet saattaisivat vesittyä, jos kaavasta muodostuu taloon kohdistuva toiminnankehittämistä rajaava este. Toimitilojen pitää mahdollistaa toiminta ja tukea lasten hyvinvointia. Kehitys, korjaustoimet ja tilojen tarkoituksenmukaisuus ajavat lasten etua.

Ympäristövaikutusten arviointi: Pykälässä 111ei ole asioita, jotka edellyttäisivät täydentämään aiempia Könönpellon seurakuntakeskusta tehtyjä ympäristövaikutusten arviointeja.

Ma-merkintä ei ole esteenä rakennusten kehittämiselle ja muutoksille. Liitto muistuttaa, että rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa tulee muutostöiden ja esim. asemakaavan muutosten yhteydessä tarkastella ilman maakuntakaavan velvoittavaa merkintääkin.

Könönpellon seurakuntakeskuksen maakunnallinen merkitys on todettu asiantuntija-arvioina maakuntakaavan arvottamistyöryhmässä, jossa on ollut liiton, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Museoviraston ja alueellisen vastuumuseon edustajat.

Toteamme edelleen, että maakuntakaava on ohjeena kuntakaavoitukselle ja kuntakaavoissa on mahdollisuus tutkia arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön vaalimista tarkemmin. Liitto korostaa, että maakuntakaavan rakennettua kulttuuriperintöä koskevan merkinnän sisällön mukaisesti vaalimisen tulee olla lähtökohtana, mutta kunta voi asiaa tarkemmin tutkiessaan päätyä myös muunlaiseen ratkaisuun esim. arvioidessaan rakennuksen käyttöarvoa.

Ei muutosta.

Ks. myös yleisvastine 1.6 kulttuuriympäristöjä koskevaan palautteeseen.

Pohjois-Savon kansanopistoseura ry	Vastine
Maakuntakaavaehdotuksessa muutetaan hiljaiset alueet luonnonrauha-alueiksi. Ehdotuksessa nämä alueet painottuvat pelkästään laajoina kokonaisuuksina metsäisille alueille. Kun otetaan huomioon aluekehittämisen painopisteeksi nostetut tekijät vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto, myös taajama-alueiden hiljaisilla alueilla on merkitys hiljaisten alueiden kokonaisuuden täydentäjinä. Pohjois-Savon kansan- opistoseura ry katsoo, että esillä olevaa kaavaehdotusta tulee näiltä osin tarkistaa ja täydentää. Keinälänniemi on Natura- ja luonnonsuojelualue, johon liittyy hiljainen alue ulottuen myös Pohjois-Savon opiston alueelle. Keinälänniemen hiljaisen alueen keskiäänitaso on <35dBA ja opiston takana vielä alhaisempi <33dBA (Kuopion hiljaiset alueet -selvitys 2016). Maakuntakaavassa luonnonrauha-alueen osoittaminen esimerkiksi kohdemerkinnällä ottaa huomioon luonnonsuojelu- ja Natura-alueisiin tukeutuvan hiljaisen alueen turvaamisen, mikä on YM:n LIME-työryhmän mietinnön mukainen. Mietinnön mukaan alueiden suunnittelun tavoitteeksi tulee asettaa hiljaisten alueiden säilyttäminen, joilla melutasot ovat selvästi alle ohjearvojen. Todettakoon, että hiljaisten alueiden säilyttämisen huomioon ottaminen kuuluu myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteisiin. Hiljaisen alueen tai luonnonrauha-alueen kohdemerkintää tukevat samaiselle alueelle sijoittuvat kohdemerkinnät suojelu- ja Natura-alueesta (SL 559) sekä kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeä alue (ma 735). Luonnonrauha-alue muodostaa tärkeän ominaispiirteen täydentäen ja vahvistaen Keinälänniemen, Pohjois-Savon opiston ja Koivumäen kartanon aluekokonaisuutta ja merkittävyyttä. Lisäksi Keinälänniemi kuuluu luonnon ydinalueisiin ja on liitettävissä alueella olevien arvojen ja luonnonrauha-alueen myötä maakuntakaavaehdotuksen kehittämissä tavoitteiden mukaan ekologiseen vyöhykkeeseen.	Luonnonrauha-alueet (ent. hiljaiset alueet) on muodostettu tarkastelun perusteella, jolla on tunnistettu alueita, joilla ei ole maankäytön tai liikenteen aiheuttamaa melua. Lisäksi merkinnällä halutaan nostaa esille luonnollisen pimeyden kokemisen mahdollisuutta (uusi sisältömaa). Keinälänniemen Natura 2000- ja luonnonsuojelu-alue ei ole noussut selvityksessä esille hiljaisena alueena, eikä sille siten osoiteta luonnonrauha-alueen merkintää.
ABO Energy Suomi Oy	Vastine
ABO Energy Suomi Oy kiittää mahdollisuudesta antaa mielipide uudelleen nähtäville asetetusta Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotuksesta. Kaavaehdotus on ABO:n näkökulman mukaan hyvin kattavasti valmisteltu, ja haluammekin kiittää hyvistä vuoropuhelusta ja sidosryhmien mielipiteiden huomioon ottamisesta koko kaavavalmistelun aikana. ABO Energy Suomi Oy (entinen ABO Wind Oy) on osa ABO Energy-konsernia, joka on erikoistunut suurten uusiutuvan energian hankkeiden kehitykseen ja rakentamiseen. ABO Energy Suomi Oy on kehittänyt tuulivoimahankkeita Suomessa vuodesta 2013 lähtien. Tänä päivänä kehitämme ja rakennamme tuuli- ja aurinkopuistoja sekä akku- ja vetyprojekteja maailmanlaajuisesti lähes 30 vuoden kokemuksella. Asiantuntemuksemme kattaa hankekehityksen kaikki	Maakuntakaavassa osoitetaan liiton oman selvityksen (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) perusteella rajattuja tuulivoimapotentiaalisia alueita. Maakuntakaavassa pitäydytään tuulivoimapotentiaalien alueiden osalta liiton laatimaan selvitykseen perustuvissa rajauksissa. Näin eri vaiheissa olevia tarkempia tuulivoimayleiskaavahankkeita ei aseteta keskenään eriarvoiseen asemaan. Maakuntakaava joustaa rajausten osalta, mikäli

vaiheet: soveltuvan alueen valinnan, hankesuunnittelun, luvituksen, rahoituksen, rakentamisen, verkkoliittynän sekä käytönaikaiset ylläpitopalvelut. Pitkä kokemuksemme tekee meistä luotettavan yhteistyökumppanin kaikenlaisiin hankkeisiin. Tavoitteenamme on rakentaa parempaa tulevaisuutta tuleville sukupolville. ABO:lla on Pohjois-Savon maakunnassa käynnissä useampi tuulivoimapuistohanke. Pidämme tärkeänä, että ABO:n hankkeista Löytänä (Katajamäki) Pielavedellä, Vuorimäki Iisalmessa, Iso-Petäjämäki Lapinlahdella, sekä Maaselänmäki ja Vuohimäki Rautavaaralla on huomioitu Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2.vaiheen kaavaehdotuksessa. Edellä mainittujen lisäksi ABO:lla on käynnistymässä hanke myös maakunnan itäosissa, jonka kokoluokkaa parhaillaan selvitetään. ABO Energy toivoo vuoropuhelun ja eri sidosryhmien huomioimisen jatkuvan hyvänä jatkossakin.	maakuntakaavan rajauksesta poikkeaminen katso- taan vaikutusten puolesta mahdolliseksi. Maakuntakaavaan on palautettu maakuntahallituk- sen linjauksen mukaan viranomaisvaiheen jälkeen poistetut tuulivoimapotentialit alueet. Lausunnossa esillä olevat alueet sisältyvät maakun- takaavaehdotukseen tuulivoimapotentialisina alu- eina - Rautavaaran Vuohimäki nimellä Taivalsuo. Käynnistymässä oleva hanke maakunnan itäosissa, sekä vuoropuhelun ja eri sidosryhmien huomioimi- nen merkitään tiedoksi. Ks. lisäksi yleisvastine 1.4 maakuntakaavan selvitys- ten riittävydestä (natura-arviointi).
Destia Oy	Vastine
Destia Oy muistuttaa nähtävillä olevaan Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotukseen, että Des- tia Oy:llä on maa-ainesten ottotoimintaa poistetuille maa-ainesten ottoalueille Tuusniemen Mäkränsärkkä ja Lapinlah- den Vuorisenpää-Vuorisenkangas sijoittuvilla maa-ainesalueilla Mäkrän sora-alue ja Vuorisen sora-alue. Mäkrän sora- alueella on maa-aines- ja ympäristölupa maa- ja kiviainesten ottamiseen ja murskaamiseen. Mäkrän sora-alueen lupa on voimassa 7.3.2034 saakka ja luvan sallima ottomäärä on 100 000 m3 ktr. Vuorisen sora-alueella on voimassa maa- aineslupa 30.4.2028 saakka 125 000 m3 ktr kokonaisottomäärälle ja toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa soran murskaustoiminnalle. Vuorisen sora-alueella on soravarantoja vielä runsaasti jäljellä lupa-ajan päättymisen jälkeen joten todennäköisesti alueelle tullaan hakemaan vielä uutta maa-aineslupaa. Uuden maa-ainesluvan hakeminen on mahdollista myös Mäkrän sora-alueella, mikäli nykyisellä lupakaudella materiaalia ei saada hyödynnettyä.	Tuusniemen Mäkränsärkän nykyistä maa-aines- tenottoa ei ole esitetty maakuntakaavaehdotuk- sessa ja toiminta on rajattu MY 45.315 -merkinnän ulkopuolelle. Alue on tärkeää vedenhankintaan so- veltuvaa pohjavesialuetta. Seututien 568 itäpuolelle on osoitettu maa-ainestenottopotentialia kallion- louhintaa varten. Lapinlahden Vuorisenkankaalla on myös pitkään ol- lut maa-ainestenottoa. Ainoastaan harjun luonnon- tilainen osa, Kivilammen ympäristö on osoitettu MY 24.291 -merkinnällä.

Metals One Plc

LAUSUNTO POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVAAN 2040

Metals One Plc (suomalainen tytäryhtiö Metals One Finland Oy) kehittää Suomessa Kainuun liuskejaksolla niin kutsutua Mustaliuskeprojektia (Black Schist Project), joka koostuu kahdesta osaprojektista, Paltamosta ja Rautavaarasta. Molemmat mineralisaatiot ovat mustaliuske-esiintymiä. Paltamon (P5) ja Rautavaaran (R1) esiintymien yhteenlaskettu alustava mineraalivaranto (ns. Inferred mineral resource) on 57.1 miljoonaa tonnia, josta Rautavaaran R1-esiintymän osuus on 28.1 miljoonaa tonnia. Esiintymät sisältävät nikkeliä, kuparia, kobolttia ja sinkkiä, joiden hyödyntäminen on yhtiön tavoite. Nikkeli, kupari ja koboltti on EU:ssa määritetty ns. strategisiksi raaka-aineiksi, johtuen niiden saatavuus-riskistä ja suuresta ennustetusta kysynnästä mm. vihreän siirtymän tarpeisiin tulevaisuudessa.

Rautavaaran esiintymä ja siihen liittyvä projektikehitys

Rautavaaran tunnetun esiintymän metallisisältö on: nikkeli noin 54 000 t, kupari noin 28 000 t, koboltti noin 3 400 t ja sinkki noin 180 000 t. Nikkelin ja koboltin osalta kyseessä on yksi suurimpia tunnettuja suomalaisia ei-hyödynnettyjä esiintymiä. Yhtiön tavoitteena on kasvattaa esiintymän kokoa malminetsinnän myötä entisestään, mihin alueen geologinen potentiaali luo hyvät mahdollisuudet. Vuonna 2023 toteutettiin yhtiön ensimmäinen kairausohjelma ja lähitulevaisuuteen on suunniteltu uusia malminetsintätoimia.

Yhtiö on parhaillaan laatimassa alustavaa suunnitelmaa ja kannattavuusselvitystä (Preliminary Economic Assessment, PEA), Paltamon ja Rautavaaran projekteista. Selvitys tullaan julkistamaan sen valmistuessa loppuvuoden 2024 aikana.

Selvityksessä tarkastellaan erilaisia projektin toteutusvaihtoehtoja ja se toimii tulevien tarkempien teknis-taloudellisten kannattavuusselvitysten pohjana. Kannattavuusselvitysten rinnalla on tarkoitus käynnistää ympäristövaikutusten arviointi (YVA) ja luvitusmenettelyjen valmistelu. YVA:n aikataulu sijoittuu tällä hetkellä karkeasti arvioiden vuosiin 2025-2027.

Kaivoshankkeen luvitus

Kaivoshankkeen lupaprosessit keskittyvät kolmen ison kokonaisuuden ympärille: (1) Ympäristö- ja vesitalouslupa, (2) Kaivoslupa ja 3) Maankäytön suunnittelu ja rakennusluvat. Lisäksi tarvitaan useita vähäisempiä lupamenettelyitä. YVA-menettelyn tuloksena saatava perusteltu päätelmä tulee ohjaamaan jatkosuunnittelua, kaavoitusta ja tarvittavia lupia. YVAN yhteydessä arvioidaan hankkeen vaikutuksia mm. Naturalla suojeltuun Keyrityn jokeen, vesistöihin, Rautavaaran

kuntakeskukseen, asutukseen ja elinkeinoelämään. Nykyisen kaivoslain mukaisesti kaivosviranomaisen (Tukes) myöntämän kaivosluvan tulee perustua lainvoimaiseen oikeusvaikutteiseen kuntakaavaa: osayleiskaavaan ja/tai asemakaavaan, jossa kaivosalueen ja kaivoksen apualueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Rautavaarassa osayleiskaava on sopiva suunnitteluväline hankkeen sopeuttamiseksi lähelle kunta keskusta. Kaavahierarkian mukaisesti kuntakaavojen tulisi olla sopusoinnussa alueelle laaditun maakuntakaavan kanssa. Kaivoshankkeen lupa-prosessi: YVA – osayleiskaava – kaivoslupa – ympäristölupa – asemakaavoitus – rakennusluvut – kaivosturvallisuusluvut yms vaatii monta vuotta. Se sisältää useita vaiheita, joissa paikallisia kuntalaisia ja maakunnan viranomaisia kuullaan. Maakuntakaava Nykyisin voimassa olevassa maakuntakaavassa Rautavaara-projektin alueelle on osoitettu mineraalipotentialimerkintä (ek1), joka suurelta osin kattaa nykyiset Metals One-yhtiön malminetsintälupa- ja varausalueet (Kuva 1)

Merkintään liittyy suunnittelumääräys:

”Alueen ek1 44.810 Rauta käytön suunnittelussa on huolehdittava siitä, ettei hanke tai suunnitelma- yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000- verkostoon kuuluvan alueen S 44.557 (Keyritynjoki) ja SL 44.549 (Kuohusuo) perusteena olevia luonnonarvoja. Suunnittelussa on erityisesti otettava huomioon vaikutukset Natura-alueiden pintavalumaolosuhteisiin.” Kyseinen merkintä ei kuitenkaan ole riittävä kaivoksen tarkemman kaavoittamisen ja rakentamisen osalta vaan kaivosalue tulisi uudistettavassa maakuntakaavassa osoittaa merkinnällä, joka tekee mahdolliseksi hankkeen osayleiskaavan laatimisen. Ehdotamme, että maakuntakaavaehdotuksen mineraalipotentialaisen alueen merkintää täydennetään EK-alueen rajauksella (Kuva 2). Näin alue varattaisiin kaivostoimintaa varten. Kaavamääräyksen mukaan alueelle tulee laatia osayleiskaava. Voimassa olevan kaavan suunnittelumääräys on hyvä säilyttää sellaisenaan.

Kuva 2. Ehdotettava maakuntakaavamerkintä.

Toivomme, että nyt vireillä olevassa kaavassa olisi mahdollista asianmukaisesti osoittaa tuleva kaivosalue, jolloin vältyttäisiin vaihemaakuntakaavoitukselta lähitulevaisuudessa. Tämän vuoksi Metals One-yhtiö kunnioittavasti pyytää huomioimaan EK-merkinnän tarpeellisessa laajuudessa nyt kuultavana olevassa maakuntakaavassa. Ehdottamamme EK-alue vastaa aluetta, jossa teemme lähivuosina malminetsintää ja kaivostoiminnan suunnittelua (Kuva 3).

Kuva 3. Metals One -yhtiön malminetsintälupahakemusalueet (tumman ruskea) ja voimassa olevat malminetsintälupa-alueet (pinkki) sekä kaivoslain mukaiset varausalueet (vaaleanruskea). Ote Tukesin kaivosrekisterin karttapalvelusta.

Kaavaehdotuksessa säilytetään mineraalipotentialiasuutta osoittava merkintä. Palautteessa esitettyyn kaivosaluevarauksen EK-merkintään voidaan palata uudelleen tulevissa maakuntakaavoissa, jos todetaan maakunnallista tarvetta. Maakuntakaavan katsotaan olevan näinkin riittävä pohja uuden kaivoslain perusteella laadittavalle kuntatasoiselle kaivosta koskevalle yleiskaavoitukselle.

Lintuyhdistys Kuikka ry	Vastine
ASIA: Muistutus Pohjois-Savon maakuntakaava 2024 2.vaiheen uudelleen käsiteltävä kaavaehdotus Alueidenkäyttölain, joka astuu voimaan 1.1.2025, tavoitteena on ohjata alueiden käyttöä ja rakentamista siten, että ne edistävät hyvän elinympäristön luomista sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä. Maakuntakaava toimii alueidenkäytön yleispiirteisenä suunnitelmana maakunnassa tai sen osa-alueella. Aluekäyttölain 28§:n mukaisesti maakuntakaavan laatimisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota alueiden ekologiseen kestävyys, maisemaan, luonnonarvoihin, kulttuuriperintöön sekä virkistysalueiden riittävyyteen. Lain mukaan nämä asiat tulee selvittää muiden laissa määrättyjen kehittämisalueiden lisäksi. Nykyisessä maakuntakaavaehdotuksessa ei ole riittävästi huomioitu, miten luontoarvojen turvaaminen varmistetaan kaavamerkinnöillä. Tuulivoiman osalta kaavaehdotus käsittelee vain maisemavaikutuksia, eikä selvityksiä esimerkiksi uhanalaisiin lintulajeihin kohdistuvista vaikutuksista ole tehty. Ensimmäisessä kaavaehdotuksessa pyrittiin sovittamaan tuulivoimapotentialiset alueet yhteen luontomatkailuun ja erämaamaisiin virkistysalueisiin Koillis-Savon suunnalla. Uusimassa kaavaehdotuksessa tällaista yhteensovittamista ei kuitenkaan ole tehty, vaan tuulivoimapotentialiaa osoitetaan muun muassa luonnon ydinalueiden, Tiilikkajärven kansallispuiston sekä virkistys- ja matkailuvyöhykkeen läheisyyteen. Tämä ristiriita aluekäyttölain 28§:n luontoarvoja turvaavien vaatimusten kanssa on merkittävä. Kaavaehdotukseen tulee palauttaa ensimmäisen kaavaehdotuksen mukaiset merkinnät ja poistaa uudet tuulivoimapotentialiset alueet merkittävien luontoarvojen läheisyydestä. Maakunnan pohjois- ja koillisosan viimeiset yhtenäiset metsäalueet tulee turvata maakuntakaavassa uhanalaisten maakotkien ja taigametsähanhien elinympäristöiksi. Eteläisemmät yhtenäiset metsäalueet tulee myös palauttaa kaavaan turvaamaan maakunnassa viime vuosina levinneen merikotkan ja mahdollisesti etelämmäksi levittäytyvän maakotkan lisääntymis- ja saalistusalueiksi. Laajat yhtenäiset metsäpeitteiset alueet tulee maakuntakaavan avulla turvata luonnon monimuotoisuuden säilymisen ekologisina väylinä ja antaa niille yhtä suuri merkitys ja painoarvo kuin energiatuotannon turvaamiselle.	Tuulivoimapotentialisista alueista tehtyä vaikutusten arviointia tuodaan tämän vastineasiakirjan liitteeksi (ks. liitteet 1 ja 2). Tuulivoimapotentialisten alueiden vaikutuksia linnustoon, susiin, metsäpeuraan ja muihin arvokkaisiin luontokohteisiin on selvitetty Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvityksessä v. 2021. Koska selvityksetkin tarkentuvat tarkemmassa suunnittelussa on tuulivoimapotentialiaa koskevassa suunnittelumääräyksessä tuotu erityisesti esille vaikutusten selvittäminen linnustoon ja luontodirektiivilajeihin (ml. susiin ja metsäpeuroihin). Määräystä täsmennetään kansallispuistoihin liittyvien tuulivoima-alueiden suunnittelun osalta. Samoin naturavaikutukset selvitetään tarkemmin hankekohtaisissa suunnitelmissa. Ks. metsäpeitteisiä alueita (1.2), tuulivoimaa (1.3) ja selvitysten riittävyyttä (1.4) koskevat yleisvastineet.

Asunto Oy Tauluhaka	Vastine
Asunto Oy Tauluhaka hallituksen näkemyksen mukaan ehdotettu kaavamuutos toteutuessaan Asunto Oy Tauluhaka hallituksen vastine maakuntakaavaehdotukseen 2024 Pohjois-Savon maakuntakaava 2024 toinen vaihe, ehdotus. - Asunto Oy Tauluhaka hallitus ei hyväksy kaavamerkintä ehdotusta. Vaatimukset - Asunto Oy Tauluhaka hallitus vaatii kaavamerkinnän poistamista ehdotetusta maakuntakaavasta 2024. Perustelut - vaikeuttaa merkittävästi taloyhtiön tulevia remontteja niiden teettämistä ja niistä päättämistä. - Kaavaa suunnitellessa ei ole kuultu aikaisessa vaiheessa taloyhtiöitä, saati Varkauden kaupunkia.	Osoite Relanderinkatu 43, Varkaus. ma 51.546 Asuinkerrostalo Kiinanmuuri (moderni kulttuuriympäristö, M, H, R) Ks. yleisvastine 1.6 kulttuuriympäristöjä koskevaan palautteeseen. Ma-merkintä ei ole esteenä rakennusten kehittämiseksi ja hyvin suunnitelluille, perustelluille suurillekaan muutoksille. Rakennuksen kulttuurihistoriallista arvoa tulee muutostöiden ja esim. asemakaavan muutosten yhteydessä tarkastella ilman maakuntakaavan merkintääkin. As. Oy Tauluhaka (asiakirjoissa nk. Kiinanmuuri) maakunnallinen merkitys on todettu asiantuntija-arvioina maakuntakaavan arvottamistyöryhmässä, jossa on ollut liiton, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Museoviraston ja alueellisen vastuumuseon edustajat. Maakuntakaava on ohjeena kuntakaavoitukselle ja kuntakaavoissa on mahdollisuus tutkia arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisesta tarkemmin. Liitto korostaa, että maakuntakaavan rakennettua kulttuuriperintöä koskevan merkinnän sisälön mukaisesti vaalimisen tulee olla lähtökohtana, mutta kunta voi asiaa tarkemmin tutkiessaan päätyä myös muunlaiseen ratkaisuun esim. arvioidessaan rakennuksen käyttöarvoa. Ei muutosta.
Vieremän Pohjoiskylät ry	Vastine
Vieremän Pohjoiskylät ry esittää lausunnossaan seuraavaa.	

1. Vieremän kunnan pohjoisosassa sijaitsevat, Hällämöharjun, Linnaharjun sekä Linna ja Vatkeiskankaan alueet, tulee merkitä Matkailun ja Virkistyskäytön kehittämisvyöhykkeeksi.

VIRKISTYS- JA MATKAILUVYÖHYKE

Merkinnällä osoitetaan virkistykseen ja luontomatkailuun soveltuvia ja ko. käyttöön vakiintuneita vähintään seudullisesti merkittäviä alueita. Vyöhykemerkinän tarkoitus on korostaa sen kattaman alueen virkistysarvoa ja tuoda tämä näkökulma huomioon otettavaksi vyöhykkeen suunnittelussa.

Suunnittelumääräys: Vyöhykkeen kehittämisessä ja maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen virkistysmahdollisuudet ja suojelualueverkoston ekologisesti kestävä hyödyntäminen

Perustelut:

Kyläyhdistyksen toiminnalla, yhteistyössä Vieremän kunnan kanssa. aluetta on jo usean vuoden ajan kehitetty virkistyskäyttöä ja omatoimista matkailua varten. Alueelle on rakennettu maakuntarajat ylittävät patikointi ja pyöräilyreitit. Hankkeen toteuttamiseen olemme saaneet tukea myös Pyhännän kunnalta, joka on kehittänyt aluetta Pohjois-Pohjanmaan puolella. Jatkossa tavoitteena on rakentaa alueelle myös varaustupa verkosto, yhteistyössä yllä mainittujen kuntien sekä matkailualan yritysten kanssa. Näemme että kaavamerkintä lisäisi alueen kiinnostavuutta matkailualan yrittämisen näkökulmasta, sekä antaisi mahdollisesti tulevalle toiminnalle selkeämmät toimintasäännöt alueen kehittämisessä.

2. Melontareitti Rahajärvi-Rotimojärvi-Rotimojoki

Yhdymme täysin Vieremän kunnan antamaan lausuntoon jossa, Vieremän kunta toteaa, että Rahajärven ja Salahmijärven välinen melontareitti on matkailun ja virkistyskäytön näkökulmasta hyvä. Reittimerkinnässä tulee huomioida alueella oleva luontainen taimenkanta ja sen lisääntymisolosuhteet. Tämän takia kosken kivien paikkoja ja sorakoita ei tule muuttaa. Taimenten suojapaikkoina toimivien puiden runkoja ei tulisi poistaa kokonaisuudessaan vaan ainoastaan siten, että se mahdollistaa melojien etenemisen.

Vieremän kunta pitäisi hyvänä, että Marttisenjärvi - Salahmijärvi melontareitti lisättäisiin vaihtoehtoisena yhteytenä kaavakarttaan.

Melontareitin yhteystarve Rahajärvi-Salahmijärvi tai Marttisenjärvi-Salahmijärvi välillä olisi merkintänä paikallinen. Maakuntakaavassa osoitetaan vain seudullisen, maakunnallisen, ylimaakunnallisen ja valtakunnallisen tason merkintöjä.

Voimassa olevan maakuntakaavan melontareitit on tunnistettu jo edellisissä maakuntakaavoissa ja nyt niihin tehdyt muutokset ovat vähäisiä.

3. Talaskankaan luonnonsuojelualue Vieremän Pohjoiskylät esittää, että Talaskankaan luonnonsuojelualueella sijaitsevat järvet Pikku-Talas ja Iso-Talasjärvi, rantametsä vyöhykkeineen(1000 m) merkittäisiin Maakuntakaavaan Luonnonrauha alueeksi. LUONNONRAUHA-ALUE Merkinnällä osoitetaan luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät luonnonrauha-alueet. Suunnittelusuositus: Pysyviä toimintoja alueelle ja sen ympäristöön suunniteltaessa tulee kiinnittää huomiota luonnonrauhan säilymiseen alueella siten, että luonnon äänistä nauttiminen on mahdollista. Luonnonrauha-alueilla tulee säilyttää luonnollisen pimeän kokemus. Perustelut Mielestämme merkinnällä varmistetaan luontokokemuksia hakevien ihmisten mahdollisuus saada nauttia olemisestaan luonnosta sekä tähtitaivaasta ilman liiallisia valosaasteita, joita Talaskankaan lähialueelle tuo mm. vireillä olevat tuulivoima hankkeet. Emme näe, että merkintä liikaa rajoittaisi tuulivoiman rakentamista. Mallinnuksin voi hyvin laskea, mille etäisyydelle, ja kuinka korkeita voimaloita voi rakentaa, häiritsemättä liikaa kyseisten järviolueiden luonnonrauhaa. Merkinnän myötä toki joidenkin tuulivoima hankkeiden etäisyyksiä joudutaan tarkastelemaan YVA selvityksissä tarkemmin. Mielestämme on erittäin tärkeää, että tämänkaltaisia, vaikkakin pienimuotoisia alueita vielä tulevaisuudessa löytyy kuntamme lähialueilta.	Ks. yleisvastine 1.5 luonnonrauha-alueita koskevaan palautteeseen.
Suomen uusiutuvat ry (ent. Suomen Tuulivoimayhdistys ry)	Vastine
Suomen uusiutuvat ry (ent. Suomen Tuulivoimayhdistys ry) kiittää mahdollisuudesta lausua Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe ehdotuksesta. Suomen uusiutuvat ry pitää erittäin tärkeänä, että maakuntakaavat laaditaan mahdollistavana ja niissä osoitetaan runsaasti alueita uusiutuvan energian tuotantoa varten. On olennaista ymmärtää, että tuuli- ja aurinkovoimahankekehityksen yksityiskohtainen ja tarkempi valmistelu sekä harkinta mahdollisine ympäristövaikutusten arviointineen (YVA) tapahtuu tarkemmin kuntatasolla ja kunnan kaavoituksessa. Lisäksi on huomioitava, että hankekehityksessä huomioidaan aina vaikutukset asutukseen ja luontoon erittäin tarkkaan. Toisin sanoen tarkemmalle suunnittelulle ja selvityksille pitää antaa tilaa hankkeiden edetessä kunnan kaavoituksessa ja mahdollisessa YVA-vaiheessa.	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksesta voimme myönteisesti todeta, että tuulivoima-alueet on otettu selvityksissä huomioon laajoina ja erikseen todetaan lopullisen alueen voivan sijoittua laajemmalle kuin maakuntakaavassa tunnistettu potentiaalinen alue. Sen ansiosta alueiden tarkempi raja-
aus voi muotoutua seuraavissa kaavavaiheissa tehtävien yksityiskohtaisempien hankekohtaisten selvitysten pohjalta, mikä osoittaa kaavavalmistelulta vahvaa ymmärrystä uusiutuvan energian kaavoituksesta. Kun tavoitteena on tuoda esiin Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalia, niin on ollut viisasta laatia maakuntakaavasta mahdollistava.

Kuitenkin Pohjois-Savon maakuntakaavassa seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen rajaksi on määriteltä 7 voimalaa, joka on varsin alhainen. Suomen uusiutuvat ry pitää sopivana seudullisuuden rajana 10 voimalaa.

On hyvä huomata, että uusiutuvan energian asema lainsäädännössä on vähintään hieman erilainen nyt verrattuna maakuntakaavatyön käynnistysvaiheeseen. Petteri Orpon hallituksen ohjelma pitää sisällään omat kirjauksensa itäisen Suomen tuulivoiman edistämisestä. Kesäkuussa 2024 julkaista puolustusministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön raportti ei niin sanotusti avannut kaikkia portteja ja esteitä, mutta edistystä aiheessa voidaan todeta tapahtuneen. Raportin ansio on, että se toteaa tuulivoimarakentamisen olevan itäisessä Suomessa mahdollista, teknisiä ratkaisuja löytyy aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamiseksi. Kannustamme myös Pohjois-Savon liittoa olemaan aktiivinen aiheessa, kun asiassa edetään kompensatiolain edistämiseen asti. Samalla kiitämme 7 tuulivoimapotentiaalisen alueen lisäämisestä kaavaehdotukseen, sillä se osoittaa aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamisen tärkeyttä.

Yleisten näkemysten päätteeksi muistutettakoon vielä, että uusiutuvan energian tuotanto on aina paikallista liiketoimintaa ja elinkeinonharjoittamista. Siksikin paikalliselle tarkemmalle selvitykselle kuntatason suunnittelussa pitää antaa tilaa kuten kaavaehdotus nyt tekee. Se osoittaa ymmärryksen ja arvostuksen paikallisille toimijoille, joiden mahdollisuuksia toteuttaa uusiutuvan energian tuotantoa omistamallaan maalla ei kannata kategorisesti rajoittaa, vaan löytää siihen tasapainoiset ja mahdollistavat ratkaisut, mikä tuo maakuntaan elinvoimaa vahvistavia investointeja, jotka synnyttävät uutta liiketoimintaa ja yritysten hankintaketjuja.

Seudullisesti merkittävän hankkeen koosta

Pohjois-Savon maakuntakaavassa seudullisesti merkittävän tuulivoima-alueen rajaksi on määriteltä 7 voimalaa. Tämä raja on varsin alhainen eikä kestä kriittistä tarkastelua. Se on tosiasiaa maakuntakaavoituksen yleisten suunnitteluperiaatteiden vastainen, sillä näin alhainen raja ei pitäydy strategisesti ohjaavalla tasolla vaan on varsin yksityiskohtaista

Seudullisen tuulivoimarakentamisen määräksi on määriteltä seitsemän (7) voimalaa. Sitä perustellaan mm. savolaisen maiseman pienipiirteisyydellä herkkyydellä (mäkisyys, mosaiikkimainen vesistö, arvokas kulttuuriympäristö). Pienipiirteisessä, muutoksille herkässä maisemassa ja laajoilla järviolueilla pienikin määrä voimaloita aiheuttaa merkittäviä maisemavaikutuksia.

ohjausta. Seudullisen merkittävän hankkeen koon kriteeri on perusteltua asettaa vähintään 10 tuulivoimalaan, ja mielellään sitä suuremmaksi.

Tämä linjaus ei myöskään kohtele tasapuolisesti maanomistajia, sillä se tulee merkittävällä tavalla linjaamaan ihmisten mahdollisuuksista elinkeinon harjoittamiseen (maanvuokratuotot uusiutuvasta energiasta, yritysten mahdollisuudet kehittää hankkeita) sellaisissa tilanteissa, joissa kunnassa olisi halukkuutta kaavoittaa hanke kyseiselle alueelle eikä tarkemmissa selvityksissä ole todettu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Vihreän siirtymän sosiaalisen kestävyys, oikeudenmukaisen siirtymän ja paikallisen hyväksyttävyyden kannalta on parempi, että uusiutuvan energian mahdollistamat uudet elinkeinoharjoittamisen muodot tulevat tarjolle ja lähelle aiempaa yritystoimintaa. Parhaimmillaan se edistää uusiutuvan energian edistymisen vauhtia, kun jo olemassa olevat yritykset kehittävät toimintaansa energiamurroksen edetessä.

Tuulivoimapotentiaalista

Maakuntakaavan valmistelussa on kiitettävästi tunnistettu tarve tuulivoimatuotannon kehittämiseksi. Maakunnan tuulivoimavoitteeksi on asetettu 15-20% primäärienergian nykyisestä tarpeesta eli 2 880 GWh. Prosenttiosuuden saavuttamista pidetään kaavaehdotuksessa haasteellisena tavoitetta, mikäli sähkönkulutus kasvaa merkittävästi.

Suomen uusiutuvat pitää 15-20% osuutta vaatimattomana tavoitteena, sillä nykyvoimaloiden tuotannolla 2 880 GWh tarkoittaa noin 115 tuulivoimalaa. Tavoite on vaatimaton etenkin siinä tilanteessa, että sähkönkulutus kasvaa, koska tuulivoima on tällä hetkellä edullisinta uutta energiantuotantoa ja yhdessä aurinkovoiman kanssa käytännössä ainoa tapa vastata kasvavaan energiankulutukseen.

Kaavaehdotuksessa kuvataan hyvin tarvetta osoittaa tuulivoimapotentiaalia paljon tavoitetta enemmän, mutta tavoitteen olisi syytä olla kunnianhimoisempi.

Tuulivoiman vaikutuksista

Kaavaehdotuksen kartat tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksista on tehty kaavaprosessin siinä vaiheessa, jossa mukana oli vielä 25 tuulivoimapotentiaalista aluetta. Näin ollen ne eivät anna tarkkaa ja todellista kuvaa yhteisvaikutuksista ja ne tulisikin päivittää vastaamaan kaavaehdotuksen nykytilannetta.

Sosiaalisten vaikutusten arvioinnille oikea paikka olisi selvityksessä kaavaselostuksen sijaan. Monilla muillakin teemoilla on merkittäviä vaikutuksia, mutta ainoastaan tuulivoiman vaikutukset on nostettu kaavaselostukseen. Tämä antaa virheellisen kuvan tuulivoimasta erityisen haitallisena toimintana, sillä tuulivoiman vaikutukset ovat pääasiassa subjektiiviseen kokemukseen perustuvia. Esimerkiksi maiseman muuttumista ei voi sellaisenaan pitää haittana, sillä yksittäisen ihmisen mielestä muutos voi olla niin parempaan kuin huonompaankin suuntaan. Kuntakaavoituksen yhteydessä tehtävillä melu- ja välkemallinuksilla asumisviihtyvyyteen vaikuttavat ääni- ja välkevaikutukset saadaan hyvinkin pieniksi ja ilman näitä mallinnuksia ei vaikutuksia ole syytä arvioida. Yleispiirteinen ja pelkään etäisyyteen perustuva arviointi ei ole hyödyllistä vaan voi herättää perusteettomia pelkoja. Tämän takia vaikutusarviointeja koskeva kohta sivulta 151 olisi hyvä poistaa kaavaehdotuksesta. Kunnan kaavoitus ja luvitus ympäristövaikutusten arviointeineen on demokraattisena prosessina oikea paikka tuulivoiman sosiaalisten vaikutusten arviointiin.	Vireillä olevassa maakuntakaavan 3. vaiheessa tuulivoima-asioita tutkitaan edelleen, joten päivittäminen tehdään seuraavassa kaavatyössä.
Sisä-Savon Luonnonystävät ry	Vastine
Maakuntakaavalla on tuulivoiman sijainninhajauksessa ja kokonaisvaikutuksien hillitsemisessä erityisen tärkeä rooli. Sisä-Savon luonnonystävät ry pitää huolestuttavana, että suunnittelu ja vaikutusten arviointi on nyt jätetty liian yleispiirteiseksi ja tuulivoimapotentiaalisia alueita on osoitettu luonnonarvoiltaan tai ekologisen kytkeytyvyyden kannalta merkittäville alueille. Kaavasta poistettiin luonnosvaiheessa siihen alun perin suunniteltu kansallispuistojen luonnonrauhaa ja maisemia turvaava tuulivoimarakentamisen rajoitusvyöhyke. Vähintä mitä kansallispuistojen suojaamiseksi pitäisi nyt tehdä on, ettei maakuntakaavassa ainakaan osoiteta seudullisesti merkittävän tuulivoimarakentamisen alueita kansallispuistojen läheisyyteen. Ekologiseen verkostoon tehtyjen muutosten osalta Sisä-Savon luonnonystävät haluaa muistuttaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavan sisältövaatimuksena on myös alueiden käytön ekologisen kestävyys sekä maiseman, luontoarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen. Kun laajat metsäpeitteiset alueet on poistettu kaavasta, on selvää, etteivät pelkät luonnon ydinalueet ja niiden väliset nuolimerkinnoilla osoitetut yhteydet ole riittävä tapa osoittaa maakunnan ekologista verkkoa. Koko verkostoa esittävän vuoden 2009 kartan sisällyttäminen edes kaavaselostukseen on hyvä asia. Pohdimme kuitenkin, olisiko tarvetta myös yksityiskohtaisemmalle kartta-aineistolle, jotta hankkeiden suunnittelijat, viranomaiset ja muut tahot voisivat paremmin huomioida ekologisen kytkeytyvyyden	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Ks. yleisvastine 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologiaa yhteyksiä koskevaan palautteeseen.

esimerkiksi tuulivoimahankkeiden suunnittelussa tai ennallistamistoimien ja ekologisen kompensaation kohdentamisessa. On kestävätilanne, että luontokadon pysäyttäminen nojaa vapaaehtoihin suojelutoimiin mutta vapaaehtoiseen suojeluun ei kuitenkaan ole osoitettu riittävästi resursseja esimerkiksi vapaaehtoisia suojelutoimia toteuttaville Ely-keskuksille. Vapaaehtoisen suojelun rahoittamiseksi tarvitaan aktiivisia toimia ja yhteistyötä. Erilaiset kompensaatiomekanismit voisivat olla yksi keino tähän. Valtion maiden osalta velvoittavat suojelumääräykset pitää kuitenkin säilyttää kaavassa.	
UPM-Kymmene Oyj, saapunut myöhässä 1.11.2024	Vastine
Palautteena lausumme Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 ehdotuksesta seuraavaa: Ratkaisut energiantuotannossa, yhdyskuntatekniikassa ja teknisessä huollossa Tuulivoima-alueiden palauttaminen kaavaehdotukseen on hyvä ratkaisu ja maakuntakaavatasolla oikeasuuntainen. Tuulivoiman toteutuminen vaatii joka tapauksessa tarkempaa suunnittelua ja maakuntakaavan on syytä olla mahdollistava tämän osalta. Ratkaisut metsäalueiden osalta Laajojen metsäpeitteisten alueiden merkinnän poistaminen sekä yksityismaiden soidensuojelun täydennys ehdotukseen kuuluvien alueiden luonnonsuojelumerkintöjen muuttaminen maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on suoluonnon kannalta arvoa, on kannatettava muutos. Metsäalueiden laajojen merkinnät ovat toiminnan kannalta tarpeettomia eivätkä lisää selkeyttä. Luonnon ydinalueiden merkintöjen selkeys ja tavoite jää edelleen melko epäselväksi. Ao. kuvassa esimerkki luonnon ydinaluumerkinnästä, jonka peruste, tarpeellisuus ja vaikutus ei ole täysin selvä. (kuvaliite – Suonenjoki - löytyy palautteen alkuperäisestä versiosta)	Merkitään tiedoksi.
Neova-Group / Neova Oy	Vastine
Asia: Neova Oy:n lausunto	

Neova Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto uudelleen nähtävillä olevasta maakuntakaavaehdotuksesta. Uudelleen nähtäville asetetun kaava -aineiston laajemmat muutokset ovat: • Yksityismaiden soidensuojelua koskevat luonnonsuojelualueiden merkinnät on muutettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on merkittäviä suoluontoarvoja (my -s - ja MY -s) • Laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä on poistettu • Maakunnan etelä- ja itäosaan on palautettu seitsemän tuulivoimapotentiaalista aluetta Neova Oy pitää hyvänä, että uudelleen nähtävillä olevasta maakuntakaavaehdotuksesta on poistettu yksityismaiden soidensuojelua koskevat luonnonsuojelualue merkinnät kohteilta, joiden suojelusta ei ole sovittu maanomistajan kanssa tai neuvottelut eivät ole edenneet pitkälle. Nykyisellä kaavaratkaisulla kunnioitetaan soidensuojelun täydennysehdotuksen periaatetta, jonka mukaan yksityisomistuksessa olevien kohteiden suojelun tulee perustua vapaaehtoisuuteen. Neova Oy pitää myös hyvänä, että kaavaehdotuksesta on poistettu laajat metsäpeitteiset alueet merkintä. Näin varmistetaan, että maanomistajille, metsätaloudelle tai muulle maankäytölle ei aiheuteta ylimääräisiä rajoitteita. Vapaaehtoinen suojelu on edelleen mahdollista.	Merkitään tiedoksi.
Pelastetaan Pielaveden luonto ry	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040. 2. vaiheen kaavaehdotus Pelastetaan Pielaveden luonto ry:n muistutus Otamme tässä muistutuksessa kantaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen kaavaehdotukseen, erityisesti muutoksiin verrattuna aiempaan vaiheeseen. Näitä aiheita ovat: laajat metsäpeitteiset alueet, suunnitellut tuulivoima-alueet, soidensuojelu sekä luontokatoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät asiat. Olemme aiemmin (23.2.2024) antaneet palautteen lähinnä koskien tuulivoimaa ja siihen liittyviä luonnon monimuotoisuuteen, suojeltuihin eläimiin ja kasveihin ja ihmisten terveyteen liittyvissä asioissa. Maakuntakaavaan liittyvä tiedottaminen ei tavoita tavallista kansalaista. Tiedotustilaisuus 22.10.2024 ja diat (yleispiirteiset, tietoa täynnä olevat diat) eivät selkeydeltään ole riittäviä näin tärkeässä ja kauaskantoisessa asiassa. Tiedottamisen (media, tilaisuudet) olisi pitänyt jalkautua kansan keskuuteen pidemmällä aikavälillä, selkeiden, yksityiskohtaisten kartta- ym. aineistoihin perustuen. Mieluummin jokaisessa kunnassa erikseen, kaikkia osallistujia kunnioittaen. Erityisesti on puuttunut kuntakohtaiset aineistot ja kartat.	Maakuntakaavoitusprosessi on käynnistynyt jo vuonna 2019. Liitto on jakanut tietoa tuulivoimapotentiaalisista alueista vuodesta 2021 alkaen, jolloin laadimme tuulivoimapotentiaalia kartoittavan selvityksen. Kaavaluonnosvaiheessa v. 2022 viestimme

Maakuntakaava esittää niin isoja uusia teollisia hankkeita, että osa kansalaisista on pelon vallassa. Ja osin tämä perustuu tiedon puutteeseen. Tavan kansalainen ei ole asiantuntija, eikä hänellä ole aikaa opiskella erityisalaa ymmärtääkseen termit ja niiden sisällöt, myös karttamateriaalit ja niiden merkinnät eivät ole selkeitä – kartat ovat myös niin pieniä, ettei niistä saa selvää (koko maakunta samalla kartalla, pitäisi olla kuntakohtaisia). Näillä materiaaleilla pitäisi pystyä ottamaan kantaa ja laatia pikaisella aikataululla vastineita asioihin, joita oman alansa kouluttautuneet asiantuntijat ovat laatineet ammattitaidolla. Tavallinen ihminen ei siitä selviydy.

Median tiedottamisen perusteella ihmetystä on aiheuttanut päätöksenteko edustuksellisessa demokratiassa. Poliittiset päätökset tai pitkälle viety markkinahenkinen virkamiestyö on aiheuttanut pohdintaa siitä, miten näitä hankkeita vietään eteenpäin. Ymmärrämme, että ylempää, valtiollista ja EU:n ohjeistusta noudatetaan. Mutta paikallisia asukkaita pitää kuunnella ihan arvostaen, kun hankealueet rakennetaan heidän jokapäiväisen näkymän alle, haitaten omaisuutta, elinkeinoa ja terveyttä.

Laajat metsäpeitteiset alueet

Jo viime talvena tiedotustilaisuudessa sivuttiin metsäpeitteisten alueiden poistoa ja sen muuttamisesta maa- ja metsätalousalueeksi. Tämä ei ensikuulemalta aiheuttanut kysymyksiä, koska terminologiaa ei osattu tulkita. Tämähän tarkoittaa koskemista raskaalla otteella mihin vaan alueeseen, käyttötarkoituksen muuttumisesta teolliseen suuntaan. Oliko tämä muutos poliittinen vai ylempää (mm. EU:n ohjausta?) virkamiestaholta vai metsäalan tuotto-odotuksista ohjattua? Tämä oli yllättävää ja ”yliammuttua” kaavaehdotuksessa. Taloudelliset hyötyodotukset eivät voi määrätä näin isoa luontoa ja paikallisasukkaita koskevaa asiaa. **Nämä metsäpeitteiset alueet on otettava uudelleen käsittelyyn ja palautettava kaavaehdotukseen, muutoin toteutuessaan ko. muutos johtaa laajaan luonnon riistämiseen ja luontokatoon.**

Maakuntaan on suunnitteilla useammanlaista teollista infraa, ja rakentamiselle on kiritty todella nopeat aikataulut sekä niiden rakentamisen luvitusta kiirehdytään. Tällä hetkellä se koskee enimmäkseen **tuulivoimarakentamista**, mutta tulevaisuudessa myös kaivostoimintaa ym. muuta teollisuutta. On varmaa, ettei vahingoilta välttyä. Suomessa puuttuu tai ei ole ajantasaista lainsäädäntöä, joten rakentaminen ja luontoon liittyvä tuhoaminen on ”sallittua”, vetoamalla ettei ole säätelevää lakia (mm. tuulivoimalaki). Eduskunta myös hyväksyi luonnonsuojelulain muutoksen, joka sallii

oli tavoittanut osallisia, sillä 30 % yksityishenkilöiden antamasta palautteesta koski tuulivoimaa. Edellisessä ehdotusvaiheessa jalkauduimme osassa kunnista ”kaavakahviloihin”.

Hanketoimijat taas kilpailevat hankealueista keskenään, eivätkä siksi tiedota suunnitelmistaan heti, kun hanketta valmistellaan. Toimijat valmistelevat hankkeita tyypillisesti ensin maanomistajien kanssa sopien. Kuntaa tai viranomaisia, kuten ELY-keskusta, tiedotetaan vasta seuraavassa vaiheessa.

Ks. yleisvastine 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologiaa yhteyksiä koskevaan palautteeseen.

vihreän siirtymän tieltä karkottaa tai tappaa suojeltuja eläimiä ja kasveja. Muutenkin vihreän siirtymän rakentamisessa rikotaan Suomen perustuslakeja (mm. Ympäristölaki, Jätelaki, Naapurussuhdelaki). Luontoon kohdistuvissa rankoissa toimenpiteissä pitää tehdä tarkat usean vuoden mittaiset luontoarviot. **Ainoa kriteeri tuulivoiman rakentamiselle (aurinkovoimalat) ei voi olla talous, riittävän voimakas tuuli ja liikenneolosuhteet!**

Metsäpeitteiset alueet ovat elinehto monien harvinaisten kasvien sekä eläinten liikkuvuuden ja yleensä lajin elinmahdollisuuksien takia. **Ekologisten käytävien tuhoamista ei saa enää lisätä energiasiirtymän tehorakentamisen tieltä.** Myös hyvin hoidettu talousmetsä ja maatalouden kulttuurimaiseman säilyttäminen tukevat luonnon monimuotoisuutta. Maaseudun elinvoimaisuutta ei tue teollisuusalueiden rakentaminen maaseudulle, vaan luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen. Tuulivoimarakentaminen sopii aiemmin rakennettujen ja rakenteilla olevien teollisuusalueiden ja isojen kulkuväylien läheisyyteen, ei maaseudun asukkaiden peltojen ja kotien äärelle.

Soidensuojelu

Huomiomme kiinnittyi suoalueiden merkityksen muuttumiseen. Tässäkin terminologia sumentaa tarkoitusta. Uudessa kaavaehdotuksessa suot ovat ”maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on erityisiä suoluontoarvoja”(?) Tämä ei ole selkokieltä, käsite on hämärä. Tarkoituksena lienee madaltaa kynnystä siirtyä rankkaan suohon koskevaan maankäsitelyyn. Tätä ei voi hyväksyä. Luonnontilassa oleva suo kuuluu suojeltaviin alueisiin. Suo sitoo tehokkaasti hiiltä ja on luontoarvoiltaan (kasvit, eläimet) korvaamaton. **Soihin liittyvää terminologiaa ei pidä muuttaa, sillä se saattaa johtaa tuhoisiin toimenpiteisiin luontoa kohtaan.**

Tuulivoimapotentialisista alueista (jo suunnitellut ja tulevat), sekä niiden haitoista

Maakunnan tuulivoimakarttaan on palautettu itäosaan suunnitellut alueet. Ne ovat myös kuntien kuin myös naapurimaakunnan rajoilla. Yleensä ottaen emme ole nähneet konkreettisia suunnitelmia maakunnan kaikkien voimala-alueiden yhteisvaikutuksista, vaikka niistä mainitaan mm. YVA-selvityksissä.

Maakunnan tuulivoimapotentialisesta kartasta näyttää puuttuvan myös (tiedossa olevien) pienempien, yksityisten sijoittajien hankesuunnitelmakartat. Pielavedellekin niitä on tällä hetkellä tulossa useita, lisäksi aurinkovoimalakentät – kolmen jo suunniteltujen isompien alueiden lisäksi. Koska näitä näyttää tulevan jatkuvasti uusia, niin on varmaa ettei

Ks. yleisvastine 1.1 soidensuojelua koskevaan palautteeseen.

Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentialiaalia koskevaan palautteeseen.

Tässä maakuntakaavatyössä yhteisvaikutuksia on arvioitu erityisesti maisemavaikutusten näkökulmasta, mutta myös natura-alueiden verkostoon liittyen. Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan

millään viranomaisella tai kunnalla ole mitään yhteistä valvontaa näiden rakentamisesta sopimattomiin paikkoihin. Asukkaiden ja lomaasukkaiden hätä näistä ihan äärelle tulevista alueista on todellinen.

Tuulivoimaloiden tulo naapuriin 1,5 – 2 km päähän kodista on kova kohtalo. **Voimaloiden melu ja infraääni** vaikuttaa terveyteen, jopa tappavasti (mm. sydänsairaille ja sydämentahdistinpotilailla), silti kaikki terveysvaikutukset tyystin sivuutetaan. Pielavedelläkin näitä koteja on paljon, monet jäävät myös kahden hankealueen väliin. Maisemien turmeleminen vuosikymmeniksi on peruuttamatonta. Tilojen arvo putoaa, voimaloista irtoaa **mikromuovia ja myrkyjä** luontoon ja ne kertyvät kasveihin, eläimiin ja ihmisiin. Myrkyissä muhii ympäristökatastrofin vaara, 3 ”ikuisuuskemikaalit” myrkyttävät luonnon omat pieneliöt. Luonnon eläinten – myös rauhoitettujen – elämä ei ole myöskään tarpeeksi arvokas.

Energian tuotannossa on sivuutettu muut mahdollisuudet. Maaseudun karjankasvatuksen sivutuotantona syntyvä **bioenergiateollisuus** loisi energiantuotannossa paikallista liiketoimintaa ja toisi työllisyyttä. Vaikeassa maailmantilanteessa se myös **tukisi huoltovarmuutta**. Nyt kaikki kehitykseen käytettävä raha menee ns. vihreään siirtymään, jonka rahoituskuvioissa on myös muualla maailmassa ilmennyt paljon väärinkäytöksiä.

Kriittinen infra: Kireässä maailmantilanteessa ei seudullemme pidä ruveta rakentamaan riskialtista energiateollisuutta. Jo nyt on uutisoitu esim. nykyisiin sähköverkkoihin (suurvoimalinjat) ja sähköasemiin kohdistuvia päivittäisiä kyberhyökkäyksiä. Kuten myös ihan fyysistä tuhoamista. Voimalat ja niiden infra ovat erittäin helppoja tuhokohteita tietoliikenteeseen kohdistuvan uhan lisäksi.

Suomi menettää luonnonvaransa ja oman omistuksensa teollisuudesta. Tämä malli ei luo vakautta. Ilmeisesti tämä on kuitenkin suunnitelma, jossa autioitetaan maaseutua teollisuusalueiksi ja väestö siirtyy kasvukeskuksiin. Tämä aiheuttaa kuitenkin **sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia**, joiden hoitoon ei tuulivoimatuottoja liikene, mitään kuluja ei (hehkutettujen) tuottojen vastineeksi ole esitetty.

Luonnon monimuotoisuuden yksi elementti on **vesivarat**, niiden riittävyys ja nykyisin jopa omistus. Sekin on erityisen suojelun tarpeessa. Tuulivoima- ja aurinkokennorakentaminen on niin massiivista, että se aiheuttaa pohja- sekä pinta-vesiin sakkautumista sekä virtausten ehtymistä. Niitä vaikutuksia ei ole tarpeeksi huomioitu.

hallinnoijan (kunnan) ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana.

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakunta-kaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa mm. hankkeen vaikutuksista.

Olemme esittäneet tässä joitain huolestuttavia seikkoja lähitulevaisuudesta, joiden vuoksi emme halua tuuliteollisuus-alueita Savoon, varsinkaan lähelle asutuksia. Emme vastusta tuulivoimaa sinänsä, mutta se pitää rakentaa sinne missä on jo valmiina infrastruktuuri voimansiirtoon ja sähkön suurkuluttajat lähellä. Energiantarpeen takia olisi myös keskitettävä energiansäästön tehostamiseen. Suomesta puuttuu tuulivoimalaki, joka on odotettavissa. Toivomme aikalisää ja tarkkaa harkintaa näiden investointien vuoksi. Lisäksi näin suurten rakennushankkeiden osalta jokainen tuulivoimala tarvitsee ympäristöluvan, se antaa turvaa niin asukkaille kuin myös kunnalle ja omistajalle.	
Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri	Vastine
Muistutus Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen uudelleen käsiteltävä kaavaehdotus Yleistä Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 132/1999 5 §:n 1. momentin mukaan alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen 4. kohdan mukaan edistää luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä. MRL:n 28 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin, otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja lisäksi 28 §:ssä esitetään maakuntakaavan sisältövaatimukset, joiden perusteella maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomioita muun muassa alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen ja maiseman ja luonnonarvojen vaalimiseen. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan (Valtioneuvoston päätös 2018) ”Merkittävä osa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeistä luonnonarvoista samoin kuin arvokkaista yhtenäisistä luonnonalueista sijaitsee suojelualueiden ulkopuolella. Luonnon monimuotoisuuden edistämisen ja sitä koskevien kansainvälisten velvoitteiden kannalta on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueiden käytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä. Ekologisten yhteyksien merkitys on tärkeä myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta, koska ne mahdollistavat lajiston siirtymisen uusille elinalueille ilmaston lämmetessä. Kaupungistuminen, luonto ja kulttuurimatkailemisen kasvu, ihmisten vapaa-ajan lisääntyminen sekä luontoliikunnan tärkeä merkitys kansanterveydelle lisäävät virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden tarvetta. Tämän vuoksi alueidenkäytössä on tarpeen kiinnittää huomiota laadultaan ja tavoitettavuudeltaan hyvien	Olemme todenneet vaikutusten arvioinnissa, että emme ole täysin saavuttaneet tässä työssä asettamiamme kunnianhimoisia tavoitteita mm. luonnon monimuotoisuuden kokonaisvaltaisessa edistämisessä. Vahvasti politisoituneessa ja ristiriitaisessa luonnonsuojelua, ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista, hiilinieluja ja metsien käyttöä käsittelevässä keskustelussa olemme tunnistaneeet maakuntakaavatyön lakisääteisen tehtävän mukaisesti eri näkemyksiä yhteensovittavana. Laajan metsäpeitteisen alueen suunnitteluohjeksi ei löytynyt yhteisesti hyväksyttävissä olevaa ilmaisua, joten merkintä jäi informatiiviseksi ja kuvasi alueen erityisominaisuutta ennen kuin se linjattiin poistettavaksi kaavaehdotuksesta.

virkistysalueiden riittävyteen ja virkistysyhteyksien jatkuvuuteen.” Lisäksi Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa mainitaan seuraavaa: ”Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.”

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirin mielestä uudelleen käsiteltävänä oleva Pohjois-Savon maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaehdotus ei kaikilta osin toteuta maankäyttö- ja rakennuslain velvoitteita eikä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita luonnon monimuotoisuuden ja luontoarvojen säilyttämisestä.

1. Luonnon monimuotoisuus ja luonnonsuojelu

Suomi on sitoutunut Euroopan Unionin biodiversiteettistrategiaan, jonka tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. Jäsenmaat ovat sitoutuneet 17 avaintavoitteeseen, jotta tavoite saavutetaan.

Kolme tavoitteista liittyy luonnonsuojelualueverkostoon. Tavoitteita ovat muun muassa

- suojelupinta-alan kasvattaminen niin, että 30 prosenttia EU:n maa-alueista ja 30 prosenttia merialueista on oikeudellisen suojelun piirissä
- tiukan suojelun piirissä on vähintään 1/3 EU:n suojelualueista, mukaan lukien kaikki jäljellä olevat vanhat ja luonnon-tilaiset metsät
- kaikkien suojelualueiden hoidon tehostaminen

Neljätoista muuta tavoitetta liittyvät elinympäristöjen tilan parantamiseen suojelualueilla ja niiden ulkopuolella. Jäsenmaat sitoutuvat mm. pysäyttämään luonto- ja lintudirektiivien liitteiden lajien ja luontotyyppien heikkenemisen vuoteen 2030 mennessä sekä parantamaan suojelutasoa 30 %:lla niistä.

Pohjois-Savon metsiensuojeluaste on naapurimaakuntia alhaisempi: vuonna 2019 Pohjois-Savon metsä- ja kitumaasta oli suojelun piirissä tai rajoitetussa metsätalouskäytössä 4,5 %. Kasvillisesta metsämaasta osuus on tätäkin pienempi. Etelä-Suomen alueella jopa 79 % metsäluontotyypeistä on luokiteltu uhanalaisiksi. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan merkittävä osa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä luontoarvoista ja arvokkaista luontoalueista sijaitsee suojelualueiden ulkopuolella.

Voimassa oleviin maakuntakaavoihin nähden uusina luonnonsuojelualuevarauksina oli tarkoitus osoittaa soidensuojelun täydennyskohteet yksityismaiden osalta, mutta tämä tavoite jää nyt toteutumatta. Maakuntahallitus linjasi kokouksessaan 27.5.2024 luonnonsuojelualuevaraukset muutettavaksi maa- ja metsätalousalueiksi, joilla on maakunnallisesti

Maakuntakaavan ansiokkaana tavoitteena on näiden velvoitteiden mukaisesti edistää luonnon monimuotoisuutta, luoda edustava ja kytkeytynyt suojeluverkosto ja suojella uhanalaisia luontotyypppejä. Silti, monimuotoisuuden suojelun kiistattomasta välttämättömyydestä, Pohjois-Savon alhaisesta luonnonsuojeluasteesta, valtakunnallisista ja kansainvälisistä sitoumuksista sekä maakuntakaavan alkuperäisistä tavoitteista huolimatta nämä tavoitteet ovat kaavamuutosten vuoksi entistä kauempana.

Maakuntakaavan pelkät tavoitteet eivät riitä, mikäli ei esitetä keinoja miten tavoitteisiin päästään. Kaavan tuli luoda polku sille, miten omiin ja 30 % suojelutavoitteisiin päästään. Tämä ei toteudu 2. vaiheen kaavaehdotuksessa. Velvoitteista luopuminen pelkän kielteisen palautteen vuoksi on myös ristiriidassa kaavan strategisuutta lisäävän tavoitteen kanssa.

1.1. Metsät

Maakuntakaavan selostuksessa s. 86 kuvassa 27 on esitetty maakuntakaavan luonnon monimuotoisuudeltaan merkittävimmät alueet Kuopion kaupungin ympäristöstä. Kuopion kaupungin omistamien metsien METSO-selvityksessä on vuosina 2023–2024 on tuotettu aiheesta runsaasti lisätietoja ja kyseinen selvitys tulisi huomioida vihreillä rajatuissa ydinalueissa. Selviä puutealueita ovat esimerkiksi Halmejoen alue ja Niittylahden-Mustamäen-Muurankorven-Palokankaan alue ympäristöineen, joista molemmat näkyvät osittain myös kartassa esitetyssä Zonation-analysissä.

Laajat metsäpeitteiset alueet -merkinnän taustana oli kaavatyön alussa asetettu tavoite luonnon monimuotoisuuden parantamisesta, metsien pirstoutumisen estämisestä ja hiilinielujen lisäämisestä. Merkinnän sisältöä oli kevennetty jo edellisessä kaavaehdotuksessa, joten merkinnän poistamiselle kokonaan on vaikea nähdä perusteita. Metsäpeitteiset alueet eivät olisi rajoittaneet metsätalouskäyttöä mutta niiden avulla olisi voitu välttää metsänpeitteen katoamista muun muassa rakentamisen, voimalinjojen, teiden, kaivoksien ja tuulivoima-alueiden tieltä. Kaavan vaikutustenarviosakin todetaan, että kaavaehdotuksen ratkaisu on ekologista verkostoa hahmottavaan selvitykseen verrattuna puutteellinen. Metsäpeitteisten alueiden roolia osana ekologista verkostoa ei oteta huomioon, mikä voi entisestään heikentää luonnon monimuotoisuuden ja ekologisen kytkeytyvyyden huomioimista suunnittelussa.

Tunnetut, suojelemattomat luonnonsuojelulain 64 §:n mukaiset luontotyyppit tulee merkitä maakuntakaavaan SL-varauksilla, sillä niiden luontoarvot ovat huomattavan korkeat, kohteet ovat pääsääntöisesti pienialaisia ja niiden taloudellinen merkitys on pieni.

1.2. Suot

merkittäviä suoluontoarvoja (MY-s). Pohjois-Savon liiton käytössä ei ole sellaisia selvityksiä, joiden perusteella olisi riittävää tietopohjaa esittää uusia luonnonsuojelualuevarauksia.

Mikäli käytettävissä olisi uusia, ajantasaisia selvityksiä suojelualueverkoston täydentämisiin on mahdollista palata tulevissa maakuntakaavoissa.

Ks. yleisvastine 1.1 soidensuojelua koskevaan palautteeseen.

ks. yleisvastine laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologisia yhteyksiä koskevaan palautteeseen.

Soidensuojelun täydennyskohteiden SL-merkinnän muuttaminen MY-s -merkinnäksi on merkittävä heikennys maakunnan suoluonnon suojelemiselle. MY-s –alueiden suojelun toteuttamista on esitetty vapaaehtoisten Helmi- ja Metso-ohjelmien avulla. Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri muistuttaa, että etenkin Metson osalta rahoitus on ollut jo pitkään liian vähäistä tarjottuihin kohteisiin nähden. Helmiohjelman toteuttamista puolestaan on hidastanut se, että kuntien omistamille maille korvaustaso on vain 50 % puuston arvosta. Näin ollen on epärealistista olettaa, että riittävä suojelutaso olisi mahdollista saavuttaa pelkästään nykyisten suojeluohjelmien puitteissa. Tulevaisuudessa maakuntaliiton tulee omalta osaltaan pyrkiä vaikuttamaan vapaaehtoisen suojeluohjelmien rahoituksen lisäämiseksi.

Lisäksi SL-merkinnän muuttaminen MY-s -merkinnäksi on ristiriidassa maankäyttö- ja rakennuslain sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa. Maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaselostuksessa s.24 mainitaan Pohjois-Savon soiden korkea ojitusaste ja alhainen suojeluaste, mikä puoltaa soidensuojelun lisäämistä parhaalla mahdollisella tavalla. Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri katsoo, että soidensuojelun täydennysesityksen kohteet tulee sisällyttää maakuntakaavaan SL-varauksina. Kohteet on alun perin inventoitu ja valittu alkuperäiseen soidensuojelun täydennysohjelman valmisteluun ja soidensuojelun täydennysehdotukseen sillä perusteella, että ne ovat valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita. Esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessä 754/2023 soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteiden mukanaolo maakuntakaavassa on perusteltua.

Tunnetut lettokohteet tulee merkitä maakuntakaavaan SL-varauksilla, sillä niiden luontoarvot ovat huomattavan korkeat ja letot ovat korkeiden uhanalaisuusluokkiensa vuoksi käytännössä aina maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaita kohteita.

1.3. Lehdot

Maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaselostuksessa s. 87 mainitaan tarve lehtojen suojelulle: ”Uusia metsien suojeluvarauksia tarvittaisiin erityisesti Kuopion lehtokeskuksen alueelle. Vaikka Pohjois-Savo on lehtokeskusaluetta, lehtoja ei ole Metso-ohjelman kautta suojelussa juurikaan enempää kuin muissa karumpien metsätyyppien maakunnissa”. Lehtojen suojelun tarve on jo kaavaselostuksessa tunnistettu, ja kyseessä on selvästi maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukainen luonnonsuojelun erityistarve sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukainen velvoite, joten valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat, tunnetut lehtoalueet tulee osoittaa maakuntakaavassa suojeluvarauksiksi. Tällaisia kohteita maakunnasta on varmasti tiedossa ja niitä on löydettävissä eri aineistoja seulomalla. Esimerkiksi Kuopion alueelta tehdyssä Kuopion kaupungin omistamien metsien METSO-selvityksessä tällaisia lehtokohteita on tunnistettu. Mikäli lehtokohteita ei muualta Pohjois-Savosta ole tiedossa, on kaavatyössä selvítettävä.

ks. yleisvastine 1.1 soidensuojelua koskevaan palautteeseen.

Lettokohteita on osoitettu luonnonsuojelualueina (lähde: Pos-ELY).

Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa.

Mikäli käytettävissä olisi uusia, ajantasaisia selvityksiä suojelualueverkoston täydentämisiin on mahdollista palata tulevissa maakuntakaavoissa. Lehtometsien vapaaehtoisesta, kategorisesta suojelusta

1.4. Serpentiinikalliot

Serpentiinialueista maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaselostuksessa s. 24 todetaan seuraavaa: ”Pohjois-Savon kallioalueiden elollisen luonnon suojelu on maakunnassa keskittynyt luonnonnähtävyyksikohteille. 4 Kalkki- ja serpentiinikallioiden suojelulla olisi valtakunnallistakin merkitystä, koska nämä uhanalaiset luontotyypit ovat tärkein kalliolajiston elinympäristö ja ne painottuvat vahvasti Pohjois-Savoon”.

Tästä huolimatta serpentiinikalliot on sisällytetty kaavamerkinnoissä ja määräyksissä MY-alueiden alle, vaikka luonnon-suojelulain 9/2023 65 §:n mukaan serpentiinikalliot on tiukasti suojeltu luontotyyppi, jota ei saa luonnonsuojelulain mukaan hävittää eikä heikentää. Lisäksi tarve serpentiinikallioiden suojeluun on jo kaavaselostuksessa tunnistettu ja kyseessä on selvästi maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukainen luonnonsuojelun erityistarve. Näin ollen serpentiinikalliot olisi merkittävä maakuntakaavaan MY-merkinnän sijasta SL-merkinnällä.

1.5. Tärkeät lintualueet

Maakunnallisesti tärkeät lintualueet ns. MAALI-kohteet tulee osoittaa myös kaavakartalla sen sijaan, että ne osoitetaan vain erillisellä kartalla maakuntakaavaselostuksessa. Kohteet ovat maakunnallisesti ja todennäköisesti myös valtakunnallisesti arvokkaita, mutta niiden poisjättämistä maakuntakaavakartasta ei perustella mitenkään.

1.6. Vesi- ja rantaluonto

Maakuntakaavan selostuksessa s.24 mainitaan, että ”Pohjois-Savossa vesi- ja rantaluonnon kohteita ei ole rantamaisemia lukuun ottamatta vielä otettu huomioon suojelusuunnittelussa” ja että ”sisävesien hiekkarannat ovat erittäin uhanalaisia ja niillä on 7 % koko maan uhanalaisesta rantalajistosta”. Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirin näkemyksen mukaan maakuntakaavan valmistelu olisi erinomainen tilaisuus huomioda nämä kohteet. Esimerkiksi hiekkarannat ja sisämaan tulvametsät ovat myös luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisia suojeltuja luontotyyppejä.

2. Energiantuotanto, yhdyskuntateknikka ja tekninen huolto

Maakuntakaavalla on tuulivoiman sijainninohjauksessa ja kokonaisvaikutuksien hillitsemisessä erityisen tärkeä rooli. Suunnittelu ja vaikutusten arviointi on tässä ehdotuksessa jätetty liian yleispiirteiseksi, ja tuulivoimapotentialisia alueita on osoitettu luonnonarvoiltaan tai ekologisen kytkeytyvyyden kannalta merkittävillä alueilla.

on keskusteltu esim. metsänhoitoyhdistyksen kanssa.

Kaavin serpentiinikallioita (tai serpentiinikallioita) on osoitettu joko luonnonsuojelualueina (SL) tai MY-kohteina (esim. Kaavin Niinivaaran serpentiinialueet = valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet ja Marttikiven serpentiinilohkare).

MAALI-kohteet jätettiin tarkoituksella liitekarttaan. Keskenään eriarvoisten ja -kokoisten alueiden osoittaminen maakunnallisesti arvokkaina lintukohteina, lähinnä muuton aikaiseen - päiviä tai viikkoja kestävinä - levähtämiseen liittyvinä alueina (esim. sulapaikat, laajat peltoalueet), ei ole tarkoituksen mukaan maakuntakaavan tarkkuus ja tehtävä huomioon ottaen.

ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

Useissa lausunnoissa on kaavaprosessin aikana tuotu esille, että maakuntakaavan tulisi olla "mahdollistaja". Maakuntakaavan lainmukainen tehtävä ei kuitenkaan ole ainoastaan erilaisten hankkeiden mahdollistaminen. MRL:n 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on selvitettävä ja otettava huomioon mm. alueiden käytön ekologinen kestävyys sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen. Maakuntakaavan ohjaavaa vaikutusta tarvitaan tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten hillitsemiseen. Jos maakuntakaavan tasolla luonnonsuojelun tavoitteista joustetaan tuulivoima-alueiden vuoksi ja vastuu monimuotoisuuden turvaamisesta siirretään alemmille kaavatasoille, kokonaisvaikutusten ohjaus jää toteutumatta.

Huolellisen ennakkosuunnittelun puute voi myös heikentää tuulivoiman hyväksyttävyyttä. Itä-Suomen yliopiston keväällä 2024 julkaiseman selvityksen "Tuulivoiman hyväksyttävyyden nykytila ja näkymät Suomessa" mukaan ongelma on, että "markkinavetoinen tuulivoimarakentaminen on nopeaa, mutta kehitystä ei Suomessa juuri koordinoita politiikan kautta, vaan se on jätetty hanketoimijoiden, kuntien, maanomistajien ja alueviranomaisien vastuulle ja etenee jokseenkin sattumanvaraisesti."

Suomessa esimerkiksi Luonnonvarakeskus on julkaissut uutta tutkimustietoa tuulivoiman vaikutuksista ja suosituksia haitallisten vaikutusten vähentämisestä. Tuulivoiman vaikutukset eri eläinlajeihin voivat ulottua laajalti: esimerkiksi metsäpeuralla välttämisaikutus voi ulottua ainakin 5 km päähän, metsolla kilometrin päähän. Lisäksi tuulivoimala voimansiirtolinjoinen aiheuttaa metsäkanalinnuille törmäysriskin. Kaavatyössä tulee huomioida tällainen uusi tutkimustieto. Niissä on noussut esille valtakunnallisen ja maakunnallisen sijainninhajauksen tärkeys, jotta hankkeiden yhteisvaikutuksia voidaan hillitä.

Myös maakotkan, merikotkan ja sääksen reviireille on suunnitteilla useita tuulipuistoja. Nämä hankkeet uhkaavat pilkkoa yhtenäisiä alueita, joilla nämä suuret petolinnut elävät. Jos maakuntakaavan tavoitteena todella on parantaa luonnon monimuotoisuutta ja merkittävien luontoalueiden kytkeytyvyyttä, pelkkä maisemavaikutusselvitys ei riitä. Tarvitaan laaja-alaisempi selvitys tuulivoiman vaikutuksista näihin isoihin lintuihin. Maakotkan levinneisyydestä näkyy (<https://lintuatlas.fi/>), että se kiertää Pohjois-Savon sekä lännestä että idästä. Tämä osoittaa, että Pohjois-Savo ei ole pystynyt huolehtimaan luonnon kytkeytyneisyydestä, monimuotoisuudesta ja yhtenäisistä metsäpeitosta kuten naapurimaakunnat.

Luonnonvarakeskuksen julkaisemien politiikkasuositusten (2024) mukaan tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset tulee arvioida kokonaisuutena, jotta voidaan estää niiden elinympäristöjä pirstova ja lajien eloonjäämistä sekä eläinten liikkumista hankaloittava vaikutus. Poliitiikkasuosituksien mukaan tuulivoiman suunnittelussa tulisi lisäksi soveltaa

Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoimapotentiaalisia alueita, ei tuulivoimala-alueita. Hankealueiden rajaukset sekä voimalayksiköiden määrät ja mittasuhteet selviävät hankevaiheessa. Tuulivoimapotentiaalisia alueita rajattaessa maakuntakaavaan ei ole käytettävissä hankekohtaisia tietoja. Ne selviävät hankkeisiin liittyvissä YVA- ja yleiskaavaprosesseissa. Törmäysriskiselvitysten tekeminen edellyttää yksityiskohtaisia tietoja sekä hankkeesta (mm. voimaloiden määrä, sijoittuminen maastossa, korkeus, roottorin koko, tyyppi jne.) että maastossa tehtyjä havaintoja lintulajien liikkeistä ja määristä. Törmäysriskiselvityksiä ei ole mahdollisesti tehdä maakuntakaavatasolla, vaan selvitysten tekemisen tarve arvioidaan hankekohtaisissa YVA- ja yleiskaavaprosesseissa.

välttämishierarkiaa: 1. Vältä, 2. Vähennä, 3. Kompensoi luonnolle haitallisia vaikutuksia. LUKE:n esittämän hierarkian mukaisesti tärkeintä on haitallisten vaikutusten välttäminen: "Sijoita tuuliturbiinit monimuotoisuudeltaan heikentyneille alueille kuten joutomaille. Noudata tieteellisiin tutkimuksiin perustuvia etäisyyskynnyksiä erityisesti uhanalaisten lajien kohdalla. Jos tietoa ei ole riittävästi saatavilla, noudata varovaisuusperiaatetta." Tässä valossa esimerkiksi maakuntakaavan lähtökohtana käytetty 1000 m etäisyys linnustonsuojelun kannalta arvokkaisiin SPA-alueisiin ei ole riittävä.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri pitää kaavan vaikutustenarviointia puutteellisena. Tuulivoiman vaikutusten osalta on erikseen selvitetty ainoastaan vaikutuksia maisemaan, mutta ei esimerkiksi maakunnan ekologiseen verkostoon. Myöskään Natura-arviointia ei ole toteutettu lainkaan, vaikka haitallisia vaikutuksia kuitenkin arvioidaan olevan muun muassa linnustoon. Tarkoituksena lienee arvioida vaikutuksia hankekohtaisessa suunnittelussa. Seudullisesti merkittävien tuulivoima-alueiden kohdekohtaiset Natura-arvioinnit ja niiden yhteisvaikutusten arvioinnit olisi kuitenkin syytä tehdä jo maakuntakaavassa, kuten esimerkiksi Keski-Suomen maakuntakaavaa varten on tehty, ja tarvittaessa rajata vaikutuksiltaan merkittävimmät tuulivoimapotentialiset alueet joko pienemmiksi tai jättää ne kokonaan pois kaavasta. Arvioinnissa tulisi huomioida myös voimalinjat, joilla on varsinaisia tuulivoima-alueita laajempi elinympäristöjä pirstova vaikutus. Ilman kattavaa vaikutusten arviointia ei voi soveltaa lieventämishierarkiaa ja varovaisuusperiaatetta eikä turvata maakunnan ekologista verkostoa kokonaisuutena.

Kaavaehdotukseen on lisätty Keinalanaution tuulivoimapotentialialinen alue Kaaville ja sen vierestä on poistettu luonnonrauha-alue. Koko Pohjois-Savon maakunnassa on nyt jäljellä vain 10 luonnonrauhaaluetta, jotka on turvattu ihmisen tuottamalta melu- ja valosaasteelta. Uusia luonnonrauha-alueita ei voi perustaa muualle, sillä hiljaisia alueita ei maakunnassa ole enempää. Kuten kaavaselostuksessa todetaan, hiljaisuuden lisäksi luonnollinen pimeys on kansainvälisesti arvokas resurssi, jota tulee vaalia. Tuulivoimapotentialialisten alueiden pitäisi siis väistää luonnonrauha-alueita, ei toisinpäin. Kyse on lisäksi myös elinkeinoista: kaavaselostuksessa mainitaan, että Kaaville on syntynyt ainutlaatuista luonnolliseen pimeyteen perustuvaa matkailun liiketoimintaa. Keinalanaution tuulivoimapotentialialinen alue tulee poistaa ja luonnonrauha-alue palauttaa kaavaan.

Kaavaluonnoksessa esitettiin kansallispuistojen ympärille tuulivoimarakentamisen rajoitusvyöhykettä, jota muiden muassa Metsähallitus, Pohjois-Savon ELY-keskus ja Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri pitivät perusteltuna. Ympäristöministeriön palautteen vuoksi vyöhyke poistettiin. Ympäristöministeriön oman tuulivoimarakentamisen suunnitteluohjeen (2016) mukaan kuitenkin "tuulivoimarakentamisen keskittämistä voidaan edistää myös osoittamalla maakuntakaavoissa sellaisia maakunnallisesti arvokkaita alueita, joille tuulivoimarakentamista ei tulisi suunnitella."

ks. Yleisvastine 1.4 selvitysten riittävyydestä.

Natura-alueisiin liittyvää selvitystä, vaikutusten yleispiirteistä arviointia ja suunnittelutyötä on tehty Pohjois-Savon liitossa kaavaprosessin ajan – ei Natura-arviointina - vaan Natura-tarvearviointina osana kaavan kokonaissuunnittelua. Pohjois-Savon tuulivoimapotentialialin selvityksessä (FCG Oy, 2021) s. 40 on todettu vaikutukset linnustoon, susiin ja metsäpeuraan sekä muihin arvokkaisiin luontokohteisiin: "vaikutusten arvioinnissa käytetään vertailuperusteena kunkin vaikutuksen merkittävyyttä, joka on arvioitu alueen luontoarvoille soveltuvien kriteerien osalta (lähde: Söderman, T. (2003) Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura 2000-arvioinnissa). Vaikutustarkastelussa annetaan arvio oletetun hankkeen vaikutuksista linnuston ja muiden eläinten elinmahdollisuuksista tuulivoima- ja lähialueilla ja siitä, miten elinympäristöjen pieneneminen tai pirstoutuminen vaikuttaa alueilla esiintyviin lajeihin. Arvioinnin painopiste on uhanalaisissa ja EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV(a) eläinlajeissa sekä EU:n lintudirektiivin liitteen I linnuissa. (...)

- NATURA 2000 SPA: suojeluperuste linnusto: 1 000 metriä

Pohjois-Savon liitto totesi luonnonsuojelupiirin edelliseen lausuntoon antamassaan vastineessa, että kieltovyöhykkeelle pohdittiin muita rajoittavia kaavateknisiä ratkaisuja, mutta niillä ei saavutettaisi täyskieltoa vastaavaa hyötyä. Kansallispuistot tulee kuitenkin suojata edes niin, että maakuntakaavassa ei sijoitettaisi tuulivoimapotentiaalisia alueita niiden läheisyyteen. Tiilikkajärven kansallispuiston läheisyyteen palautetut tuulivoimapotentiaaliset alueet tulee siksi poistaa kaavaehdotuksesta.

Seuraavat kohteet ovat erityisen ongelmallisia luonnon monimuotoisuuden kannalta ja niiden toteutuminen vähentäisi selvästi luonnon omaa kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen:

Lapinsalo tv-1 (Kiuruvesi Nälännostä pohjoiseen)

Petäjajärvi tv-1 (Vieremä Rahajärvestä itään)

Kurvilanmäki tv-1 (Sukevasta länteen)

Kaavaehdotukseen palautetuista seitsemästä alueesta erityisen ongelmallisia ovat:

Taivalsuo tv-1 (Rautavaara)

Maaselänmäki tv-1 (Rautavaara)

Suurisuo-Jalkalansuo tv-1 läntinen osa-alue (Rautavaara)

Ruukinsalo (Kuopio)

Korpisenkangas tv-1 eteläosa (Leppävirta/Joroinen)

Nämä alueet ovat luonnon ydinalueita ja tärkeitä ekologisia yhteyksiä, joissa itsessään on potentiaalia hillitä ilmastonmuutosta toimimalla hiilivarastoina. Kaavaehdotuksessa on jätetty pois tämän mahdollisuuden käyttäminen. Tärkeiden elinympäristöjen säilyttäminen mahdollisimman luonnontilaisina auttaa myös esimerkiksi lintupopulaatioiden selviytymistä olosuhteiden muuttuessa.

Jatkossa on erittäin tärkeää, että maakuntaliitto arvioi tuulivoimarakentamisen kokonaiskestävyyttä erityisesti ekologisen kytkeytyvyyden näkökulmasta. Tuulivoimarakentaminen yhdessä muun maankäytön kanssa aiheuttaa jatkuvasti heikentäviä vaikutuksia koko Natura 2000- verkostoon. Natura-verkoston eheyden arviointia voidaan riittävästi tehdä vain maakunnan tason tai valtakunnan tason vaikutustenarvioinnilla.

- *NATURA 2000 SCI: suojeluperuste luontotyytit: 500 metriä*
- *Valtion ja yksityisten mailla olevat luonnonsuojelualueet: 100 metriä*
- *FINIBA: 1 000 metriä*
- *Pohjavesialueet: 0 metriä*
- *Valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet, kivi-
kot, moreenimuodostumat, tuuli- ja rantaker-
rostumat: 100 metriä*

Em. selvitykseen sisältyvässä Natura tarveharkinta-arvioinnissa listattiin SPA-kohteet, jotka sijoittuvat enintään 10 kilometrin etäisyydelle sekä SCI/SAC-kohteet, jotka sijaitsevat alle kilometrin etäisyydellä tuulivoima-alueesta. Arvioinnissa käsiteltiin ainoastaan hankkeen vaikutuksia niihin luontotyypeihin ja lajeihin, jotka on mainittu Natura-alueen suojeluperusteina (lähde: Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaal selvitys, FCG Oy 2021).

Palautteen perusteella Natura-alueisiin kohdistuva vaikutusten arviointi (sisältyy Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaal selvitykseen, FCG Oy, 2021) **irrotetaan omaksi raportiksi, jotta tuulivoimapotentiaalisten alueiden vaikutukset Natura-verkostolle tulevat näkyvämmiin esille.** Aihekokonaisuus käydään läpi Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa neuvottelussa 11.11.2024.

Suomen Erillisverkot Oy

Vastine

Viitaten lausuntopyyntöönne 1.10.2024 koskien Pohjois-Savon maakuntakaavaa. Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkitään tiedoksi.
6. YKSITYISHENKILÖT (saapumisjärjestyksessä)	
A yksityishenkilö	Vastine
Kauhukseni huomasin, että kaavasta jo kertaalleen poistettu Korpisenkankaan tuulivoima-alue on palautettu takaisin. Aluetta ei tule palauttaa kaavaan, sillä jo pelkkä kaavassa olo aiheuttaa lähialueen kiinteistöjen arvon muuttumisen negatiiviseksi ja tuhoaa täysin lähialueen kehitysmahdollisuudet. Lähistöllä on runsaasti kiinteistöjä sekä vakituissessa, että vapaa-ajankäytössä, jotka muuttuvat melun takia asuinkelvottomiksi. Eikä niitä ole enää tämän jälkeen mahdollista saada kaupaksi. Asukkaat joutuvat elämään jatkuvassa pelossa, koska joutuvat hylkäämään kotinsa. Tämä aiheuttaa täysin kohtuuttomia tappioita kiinteistöjen omistajille ja asettaa ihmiset todella eriarvoiseen asemaan asuinpaikan perusteella. Alueella on myös lukuisia jo kaavoitettuja tontteja, jotka tulevat jäämään rakentamatta. Myös tämä haittaa olemassa olevia asukkaita, sillä esim. tiekuntiin ei tule uusia osakkaita jakamaan kustannuksia. Alueen osalta tulee todeta esiselvitysvaiheessa tapahtuneen virheen, alue ei ole soveltuva kyseiseen käyttöön. Se on aivan liian lähellä asutusta. Päättäjien tulisi nyt käydä katsomassa Oulun yläpuolista aluetta, mitenkö totaalisesti myllyt tuhoavat maiseman. Pohjois-Savon kaunista luontoa ei tule raiskata näillä hirmuvyksillä! Samalla tulisi käydä tutustumassa korpilammen kauniiseen ympäristöön, mitä ollaan tuhoamassa. Maakuntatasolla suoja alueiden kokoa tulee kasvattaa merkittävästi, nykyinen 1.5km ei ole alkuunkaan riittävä. Se tulee minimissään tuplata. Tämäkään ei riitä poistamaan meluongelmaa, mutta kohtuullistaa sitä hieman. Korpisenkankaan alueelta tulee minimissään poistaa Sorsakoskelle päin menevä uloke kokonaan ja keskittää alue Riikinnevan lounas/länsipuolelle. Metsähallituksen suunnitelmissa nähtiin jo, että kun hanketta aletaan toteuttamaan, se paisuu hallitsemattomasti. Suunnitelmassa voimaloita oli aivan liikaa, ne olivat järjettömän suuria ja olivat aivan alueen reunoja myöten. Koska kuntatasolla ei monestikaan ole odotettavissa asukkaiden puolustamista, tulee oikeudenmukaisuuden vuoksi tarkemmat rajat asettaa ylemmällä tasolla. Lainsäädäntö kun ei nyt näiden osalta ole pysynyt alkuunkaan mukana.	Ks. tuulivoimapotentialiaalia koskeva yleisvastine 1.3. Korpisenkankaan tuulivoimapotentialialinen alue on osoitettu kaavaehdotuksessa Riikinnevan länsipuolelle, Leppävirran ja Joroisten kuntien alueelle. Puolustusvoimien antaman palautteen perusteella sen toteuttamiseksi tarvitaan VTT:n tutkavaikutusselvitys. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaavataso ja sen selvitykset ovat varsin yleispiirteisiä. Maakuntakaavavaiheessa 1,5 km etäisyys tuulivoimapotentialialin ja asuin- sekä lomarakennusten välillä on katsottu riittäväksi. Mahdollisen hankesuunnittelun yhteydessä (YVA ja osayleiskaavoitus) selvitetään meluvaikutukset aina tarkemmin.

Tilanne on nyt täysin käsittämätön, että pelkästään verotulojen perässä ollaan valmiita tuhoamaan luontoa ja lukuisten ihmisten elämä näin totaalisesti. Vastineet aiempiin kommentteihin olivat myös todella surullista luettavaa. Yhdellekään kotiaan puolustavalle kommentille ei annettu minkäänlaista painoa-arvoa.	
B yksityishenkilö	Vastine
Muistutus Laajat metsäpeitteiset alueet palautettava kaavaan. Lapinsalon tuulivoimahanke poistettava kaavasta alueen suojeltujen eläinten ja muun epäsopivuuden tähden. Alueella mm. sääksiä, maakotkan reviiri, liito-oravia, mustakurkku uikku, aktiivinen susireviiri, peuroja, hirviä, kettuja, ahmoja, majavia, metsälintuja, karhuja, ilveksiä, jäniksiä jne. Lapinsalon alue on täysin sopimaton tuuliteollisuusalueeksi, alue on luonnon ydinaluetta ja hiljaisuuden aluetta. Myös Heinäperän ympäristöministeriön suojelema moreenialue on huomioitava maisemansuojelukohteena tuulivoimalateollisuuden kaavoitusta määriteltäessä. Maisemansuojelullisesti Heinäperän moreenikukkuloilta ei tule näkyä yhtäkään tuulivoimalaa. Sopiva etäisyys maisemansuojelukohteesta Heinäperältä lähimmälle tuuliturbiinille on n.50km. Lapinsalon tuulivoimahanke on osoittautunut täydellisesti epäsopivaksi alueelle, paikallista hyväksyntää hankkeelle ei ole. Alueen asukkaat vastustavat hanketta, eivätkä tule sitä milloinkaan hyväksymään Lapinsaloon missään muodossa.	Ks. lisäksi tuulivoimapotentiaalia koskeva yleisvastine 1.3. Osayleiskaavaselvitysten sekä vaikutustenarvioinnin tulosten valmistuttua on tarkemmin tiedossa, millainen lukumäärä tuulivoimaloita olisi Lapinsalon alueelle mahdollista sijoittaa. Tässä maakuntakaavatyössä yhteisvaikutuksia on arvioitu maisemavaikutusten näkökulmasta (ks. Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022). Laajimmat yhteisvaikutukset ovat Ylä-Savossa; erityisesti Kiuruvedellä, Vieremällä, Sonkajärvellä, Keiteleellä ja Pielaveden järviolueilla. Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Heinäperän moreenimuodostelmat on kartoitettu valtakunnallisessa MORMI-selvityksessä. Heinäperän kumpumoreenialue on osoitettu niin voimassa olevassa kuin valmisteilla olevassa maakuntakaavassa merkinnällä MY (maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja). Sen arvoperusta on geologisessa muodostumassa, vaikka sen maisemallinenkin arvo on olemassa.

	Lähimmät tuulivoimapotentiaalit alueet sijaitsevat n. 4 km päässä Heinäperän kumpumoreenialueesta, eikä alueiden välillä ole metsäisyyden vuoksi välttämättä näkemäyhteyttä.
C yksityishenkilö	Vastine
Teen muistutuksen Pohjois-Savon maakuntakaavaan luontoarvojen heikentämisen ja turvallisuuden takia kolmeen muutettuun pääkohtaan. Lainaukset kursivilla ovat suoraan kuulutuksen tekstistä. <i>”• Yksityismaiden soidensuojelua koskevat luonnonsuojelualueiden merkinnät on muutettu maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on merkittäviä suoluontoarvoja (my-s - ja MY-s)”:</i> Suoluonnon suojelu on elintärkeää pohjavesivarojen ja monimuotoisen suoluonnon säilymiseksi. Linnuston osalta uusia kahlaajalajeja on luokiteltu uhanalaisiksi. Halutaanko, että lajisto köyhtyy edelleen, että suoalueet ovat vain ihmisten hyötykäyttöä varten. Luonnonsuojelualueiden merkitys on juuri eläin- ja kasvilajien monimuotoisuuden suojelussa. Vesivarantojen säilyminen on myös huoltovarmuus- ja turvallisuuskysymys. Jo nyt lukemattomissa paikoissa maailmassa vesivarat ovat vaarantuneet, joten pidetään niistä huolta, kuin kukkaa kämmenellä. Näin ollen luonnonsuojelualueiden merkinnät on pidettävä entisellään. Laajemmin ajatellen pohjavedet ja puhtaat vesistömme on turvattava, toisin kuin ministeri Kai Mykkänen totesi eilen 29.10.2024, että erinomaiset vesistömme voidaan altistaa esim. akkuminaalien kaivamiseksi, jolloin vesistön tila muuttuu vain vähän eli hyväksi. Uskomatonta kuulla tuollaista ministerin suusta. <i>”• Laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä on poistettu maakuntakaavaehdotuksesta”</i> Laajat metsäpeitteiset alueet ovat elintärkeitä useille nisäkäslajeillemme, kuten susille, karhuille, ahmoille sekä ihmisille. Näitä alueita ei saa enää vähentää maastamme, myöskään ihmisten takia. Erämaat tulevat häviämään tällä uskottoman raivoisalla ”vihreän siirtymän” tahdilla Suomesta ja ihmisiltä erämaassa liikkumisen taidot. Uuden tutkimuksen mukaan luonto auttaa ihmisen hyvinvointia monien sairauksien osalta (Ylen uutinen 29.10.2024). Mielenterveysongelmat saavat helpotusta, kun tietää, että Suomessa on paikkoja, joissa saa olla kaikessa rauhassa ilman ihmisen vaikutusta. Laajat metsäalueet ovat Suomi-kuvan ytimessä. Ne ovat äärettömän tärkeitä luonnonrauhaa etsivälle	Maakuntakaavassa osoitetut pääsääntöisesti pienialaiset vähintään maakunnallisesti merkittävät suoluontokohteet ovat arvokkaita luonnon monimuotoisuuden kannalta. Merkinnällä pyritään turvaamaan alueiden suoluontoarvojen (ml. eläin- ja kasvilajit) säilyminen. Ks. yleisvastine 1.1 suoluonnon suojelua koskevaan palautteeseen. Pohjavesialueet sekä pintavesien tilan parantaminen on otettu huomioon maakuntakaavaehdotuksessa. Ks. yleisvastine 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologiaa yhteyksiä koskevaan palautteeseen. Katso lisäksi tämän vastineasiakirjan liitteet 1 ja 2, jonne on koottu vaikutustenarviointia mm. uhanalaisiin lajeihin liittyen.

ihmiselle, retkeilijälle, metsästäjälle, Nato-Suomelle. Vihreät alueet todella siirtyvät hamaan menneisyyteen tällä maakuntakaavaehdotuksella. Suomen puolustajien on turvallisempi piiloutua metsiin kuin olla maalitauluina pirstotuilla ja hakatuilla metsäsaarekkeilla, ja tämä koskee nimenomaan Itä-Suomea. Jos laajoja metsäpeitteisiä alueita ei ole, pedotkin tulevat kyllä pihoihimme, kun ei ole enää omaa rauhallista reviiriä. Laajat metsäalueet ovat Suomen turva myös ilmastonmuutoksessa, metsät pitävät maat paikoillaan, kun sataa ja tuulee rankasti.

”• Tuulivoimapotentialiset alueet on palautettu maakunnan etelä- ja itäosaan. Tämä koskee seitsemää Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävirran ja Rautavaaran alueille osoitettavaa tuulivoimapotentialista aluetta”

Vastustan itäisten kuntien palauttamista tuulivoimapotentialisiksi alueiksi. Fortum uutisoi (Yle 29.10.2024), että tulos laskee alhaisten sähkön hintojen myötä. Tähän yhtenä syynä on lisääntyvä tuulivoimatuotanto. Jo nyt tuulivoiman tuotantokapasiteetti Suomessa on 7898 MW, ja tuotantomäärä vaihtelee tuulen mukaan. Suunniteltuja tuulivoima-alueita ja voimaloita on valtavasti eikä mikään taho hallinnoi näitä. Kuinka nämä kaikki kannattavat, kun nytkin sähkön hinta on miinuksella tai 0 e:n tuntumassa? Talvella, kun sähköä kuluu eniten, tuulivoimalat tuottavat sitä vähiten, koska pakasilla harvoin tuulee. Tämä lisää myös turvattomuutta, koska jos suurin osa sähköstä tuotetaan tuulivoimalla, ei koskaan voi tietää, onko tuottoa vai ei, kun säätä ei voi ennustaa kovin pitkälle! Länsi-Suomi on jo täynnä tuulivoimaloita, ja sinne niitä pitääkin rakentaa paitsi tuulemisen takia myös Suomen puolustuksellisista syistä, ei Itä-Suomeen. Suomesta on jo tullut ulkomaisten sijoitusfirmojen siirtomaa, ei enempää eikä vähempää. Tämä koskee myös kaivosteollisuutta. Vihreän siirtymän hinta on kova, kun menetämme itsenäisyytemme ja olemme pelkkä alusmaa. Ja mikä kummallisinta: kauppatavarana on tuuli. Ei yhtään uutta tuulivoimahanketta enää Itä-Suomeen. Viimeisetkin asukkaat haakeutuvat muualle, keskittämismuutoksen Suomessa kaupunkeihin, kun ei maalla voi enää asua, kun kaikki paikat rakennetaan valtavia tuulivoimaloita täyteen. Ja tämä on taas turvallisuusriski, jos ei ole paikallista asustusta eikä paikallistuntemusta. Uskokaa tai älkää, mutta hiljaisuus on tulevaisuuden arvokkain kauppatavara.

Itäisen Pohjois-Savon laajat, erämaiset metsäalueet ovat luonnonsuojelun ja lajien säilymisen kannalta merkittävässä asemassa. Linnut ja nisäkkäät tarvitsevat alueita elääkseen ja lisääntyäkseen. Ei kai tänne haluta samaa kohtaloa kuin Kainuun maakotkalle: 19-vuotias kotka sai surmansa maaliskuussa 2024 silpouduttuaan tuulivoimalan lapaan. Onneksi sentään Tiilikan kansallispuistoa laajennetaan, mutta se ei yksin riitä turvaamaan lajiemme monimuotoisuutta ja säilymistä. Mitä enemmän rakennetaan, sitä vähemmän on koskemattomia elinalueita, ja sitä enemmän luontotuhoja. Pitää muistaa, että ihminen on osa luontoa. Kerran tuhottu maisema ei palaudu. Tuulivoimafirmat tulevat ja menevät, heikon lainsäädännön takia esim. ympäristölupia ei tarvita. On paljon mahdollista, että purkuvakuudet menetetään tai niitä heikennetään, kun sijoittajafirmat niin päättävät. Yrity maailmassa myös konkurssit ovat mahdollisia.

Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

Energia ratkaisujen tilalle on kehitettävä kestävämpiä ratkaisuja, esim. geolämpölaitokset, jolloin Suomen upeat maisemat eivät mene pilalle. Tuulivoimalat ovat pystyssä 20 – 25 vuotta, sitten ne pitää viimeistään purkaa. Yhden voimalan purku maksaa n. 500 000 e. Jos sopimuksessa lukee ”ennallistaminen”, niin valtavan tuulivoimaperustuksen päälle laitetaan vain maata ja teräs ja betoni jäävät pilaamaan ympäristöä ja pohjavettä. Kun omistaja häipyi, kuka maksaa viulut? Vetytalous on vasta kehittelyvaiheessa, Neste torppasi suunnitelmansa laitoksen perustamisesta Porvooseen. Kannattaako joka niemeen, notkoon ja saaremaan rakentaa tuulivoimaloita tämän epävarman energiamuodon takia? Vedyn tuotanto tarvitsee tasaisen sähköntuotannon, tuulivoima ei sitä ole. LUT-yliopiston tutkijat ovat tuoneet esille, että yksistään tuulivoimaan ei Suomen sähköntuotanto voi turvautua. Näillä perusteilla muistutan, että luontoa heikentävät Pohjois-Savon maakuntakaavan muutokset palautetaan alkupe- räiseen, luontoa ja maalla asuvia ihmisiä arvostavampaan muotoon.	Geolämpöä on tutkittu ja ohjattu maakuntakaavan 2040 1. vaiheessa yleismääräyksellä. Merkitään tiedoksi.
D yksityishenkilö	Vastine
Tuulivoiman potentiaaliset alueet Yleistä Nyt esillä olevaan kaavaehdotukseen on palautettu viranomaiskuulemisten jälkeen seitsemän tuulivoimapotentialiaalista aluetta, jotka ehdotuksen mukaan aikaisemmassa ehdotuksessa todettiin epävarmoiksi toteuttaa niiden mahdollisten tutkavaikutusten vuoksi. Käsitykseni mukaan aikaisemmassa ehdotuksessa oli ainakin osalle tuulivoimaloita muitakin syitä olemassa niiden poistamiseen. Oli monia perusteita poistaa luonnoksesta ainakin Kuohulehdon, Maaselänmäen ja Kytökankaan (Junnunmäen) tuulivoimalat. Nyt näistä Maaselänmäen ja Kytökankaan tuulivoimalat on palautettu ehdotukseen. Erityisesti maakunnan itäisten osien osalta tuulivoimalavaraukset ovat lähtökohtaisesti ristiriidassa viherverkostoteman, ja erityisesti erämaamaisuuden ja luonnonrauhan kokemisen kanssa. Aiemmissakin luonnoksissakin on tosin lausuttu, että kokemus mm. kansallispuiston erämaamaisuudesta ja maiseman koskemattomuudesta halutaan turvata. Perusteluina tuulivoimarakentamisen rajoittamiseen olivat kansallispuistoihin liittyvät maisemalliset ja imagoon vaikuttavat syyt.	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentialiaalia koskevaan palautteeseen. Tämän vastineasiakirjan liitteeksi 1. ja 2. on koottu vaikutustenarviointia tuulivoimasta ja mm. luontovaikutuksista. Palautteen perusteella tuulivoimapotentialiaalin suunnittelu- määräykseen täsmennetään maininnat kansallispuistoista sekä luontodirektiivilajeista (ml. susi ja metsäpeura).

Jos maakuntakaavassa Rautavaaralle sijoitetaan koskemattoman erämaiseman keskelle varauksia teollisesta tuulipuistomaisemasta, siinä on selkeä ristiriita. Tilanne on valmistelun aikana vielä suuresti muuttunut Tiilikan kansallispuiston laajenemisen myötä. Pahin ristiriita olisi ollut Kuohunlehdon tuulivoimalan suhteen. Se olisi selkeästi näkynyt maise-mallisesti kansallispuiston laajennusosaan. On ollut perusteltua, että suoritetaan valinta erämaisuu-den ja teollisen alu-
een välillä, eikä yritetä mahdollistaa niitä samaan kokonaisuuteen. Se on linjassa kaavoituksen pääasiallisen tavoitteen kanssa. Yhteiskunta on kansallispuistoa koskevalla laajennuspäätöksellään valinnut jo yhden tien, luonnonrauhan. Niin on tehnyt myös Rautavaaran kunta.

Nyt käsiteltävän ehdotuksen kohdassa tuulivoiman sosiaaliset vaikutukset todetaan, että kansallispuistot sekä luonnon kannalta muut erityisalueet (esim. Natura-alueet) ovat tärkeitä alueita virkistykseen ja matkailun kannalta. Erityisesti vaikutukset kohdistuvat Rautavaaralla sijaitsevaan Tiilikajärven kansallispuistoon ja sen läheisyyteen. Vaikutukset ovat tuulivoimaloiden elinkaarta ajatellen pitkäkestoisia. Kansallispuisto ja muut luonnon erityisalueet ovat myös hiljais-
ia ja pimeitä alueita. Niissä ihmiset voivat vielä kokea aidosti luonnon hiljaisuuden ja pimeyden. Nämä seikat vaaran-
tavat tuulivoimaloiden toteutuessa.

Edellä olevan vuoksi Kuohunlehdon varauksen poistaminen on ollut perusteltu linjaus.

Ehdotuksessa on vielä näkyvillä varaus Maaselänmäen tuulivoimalaan. Tämä varaus olisi perusteltua edellä mainituilla periaatteilla ja syillä poistaa, koska Maaselänmäki näkyy osaan Tiilikan kansallispuistoa ja sen ympäristö edustaa erä-
maaisempaa ja luonnonrauha-alueita.

Rautavaaran koillis-osan kaikkien tuulivoimavarausten poistaminen turvaisi myös luonnon monimuotoisuutta ja luon-
nonarvojen säilymistä. Erityisesti haluan mainita, että alue on ollut pitkään susien ja ilvesten suosiossa. Tälläkin het-
kellä Metsäkartanon ympäristön alueet ovat ilvesten reviirillä. Ne kuuluvat myös susilauman reviiriin. Mielestäni näyt-
tää siltä, että alueesta Sivu 2 / 3 muodostuu taas uudelleen susien pesäalue. Jos alueelle sijoitettaisiin tuulivoimaloita,
nämä pedot oletettavasti eivät olojen muututtua käyttäisi enää tätä aluetta. Eläinten käytös tilanteessa ei tietenkään
ole varmaa. Asiasta on käynnissä susien osalta Luonnonvarakeskuksen tutkimus.

Saman tyyppisiä ristiriitoja on vielä ehdotuksessa olemassa muitakin Pohjois- Savon alueella. Erityisesti voi mainita Ky-
tökankaan (Junnunmäen) tuulivoimalan varauksen, jonka sijainti vaarantaa vanhan Riuttalan kulttuurimaiseman. Riut-
talan talonpoikaismuseon maisemalta putoaa kulttuurinen ympäristöpohja pois, jos alueelta näkyy tuulivoimapuisto.

Ks. yleisvastine 1.5 luonnonrauha-alueita koskevaan palautteeseen. Kuohunlehdon aluetta ei osoiteta maakuntakaavaehdotuksessa. Kuohunlehdon tuuli-
voimapotentialisuutta osoittava raja-
us jätettiin pois jo aiemmin kaavaluonnoksesta vaikutus-
tenarvion ja/tai sen seudullista merkitystä vähäi-
semmän koon vuoksi.

Ks. yleisvastine 1.4 maakuntakaavan selvitysten riit-
tävyttä koskevaan palautteeseen. katso myös tä-
män asiakirjan liitteet 1 ja 2.

Junnunmäen tuulivoima-alueita tarkastellaan ja vai-
kutuksia selvitetään käynnissä olevassa osayleiska-
vassa ja YVA-prosessissa. Maakuntakaavaan

Olisi oikein poistaa tämä tuulivoimapotentiaalin alue. Olisi sääli, jos Riuttala joutuisi tässä taistelussa väistymään tulokkaan tieltä. Tuulivoimalalla olisi ilmeisesti myös vaikutusta Tervon varalaskupaikkaan ja sen käyttökelpoisuuteen.

Ristiriitaa on myös tässä suhteessa myös puolustusvoimien tehtävän turvaamisen kannalta. Nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa asialle on syytä antaa erityistä painoarvoa. On oikeastaan ns. "luojan lykky", että puolustusvoimat ovat joutuneet suhtautumaan turvallisuuden vuoksi nihkeästi tuulivoimavarauksille itäisessä Suomessa. Yhä enemmän on alkanut kantautumaan tietoja siitä, etteivät tuulivoimaloiden tekniset käyttöiät ole sitä, mitä niiden on mainostettu olevan. On hyvä, että näiden alueiden osalta jää aikaa rauhassa seurata tilannetta. Ei tarvitse riskeerata alueiden erämaamaisuutta ja luonnonrauhaa pitkässä juoksussa lyhytaikaisten teollisuusprojektien hyväksi.

Maakuntakaavalla on vielä vahvasti oikeusvaikutuksia, vaikka kunnan rooli kaavoituksessa on 1.6.2023 kasvanut. Maakuntakaavan ohjeena oleminen edellyttää keskeisten periaatteiden ja maankäyttöratkaisujen välittymistä kuntakaavoi-
tukseen. Kaava on keskeinen sääntelykeino, jolla voidaan edistää kestävä kehityksen ja ympäristövastuun toteutu-
mista yhteiskunnassa. Maakuntakaavalla on keskeinen vaikutus ympäristön muutoksiin, ja luontoa kulttuuriarvojen
suojeluun. Maakuntatasolla on mahdollisuus harkita asia kokonaisvaltaisemmin.

On luonnollisesti paikallisen osallistumisen kannalta hyvä, että toimivaltaa kaavoituksessa on siirretty kuntatasolle. Jos
tuulivoimaloiden osalta valta ratkaista asia siirretään laajasti kunnille, on vaarana, että ympäristövastuu ei tässä talous-
ja työllisyystilanteessa saa riittävää painoarvoa. On myös muistettava, että työllisyyden lisääntyminen käytännössä
toteutuu vain tuulivoimaloiden rakentamisen aikana.

Asiaan osallisuus

Katson olevani asiassa maakuntakaavan valmistelun osalta tuulivoimarakentamisen aluevarausten suhteen vahvasti
osallinen. Olemme vaimoni kanssa hankkineet metsähallituksen alueelta kesämökin nimenomaan erämaaolosuhteiden
vuoksi. Mökkimme sijaitsee lähellä Rautavaaran Metsäkartanoa. Mökkimme olisi ns. linnuntietä noin 5 kilometrin
päässä kaavaseloitteesta mainitusta mahdollisesta **Kuohunlehdon tuulivoimalasta**. Mökkimme on nyt 1.6.2023 alkaen
kansallispuiston sisällä. Olisi varsin omituista tietää olevansa mökillään kansallispuistossa, mutta näkymä olisi teollinen.
Sitä lähempänä tuulivoimalaa, noin 1,5 kilometrin päässä on kaksi yksityisten omistamaa loma-asuntoa, sekä Metsä-
kartanon toiminnassaan käyttämä Hevonkuusi - mökki Hepolammen vierellä (etäisyys vain 1,3 km). Kuohunlehto sijait-
see Yläkeyrityn järveen nähden selkeästi korkeammalla ja siksi tuulivoimalan melu ja välkevaikutus ainakin tietyissä
sääolosuhteissa vaarantaa ainakin Yläkeyrityn järvelle saakka alueen erämaamaisuuden. Siltä kannalta on merkittävä

liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoima-
potentiaalin selvitys, FCG, 2021) Kytökankaan/Jun-
nunmäen alueelle tunnistettiin hieman suppeampi
tuulivoimapotentiaalin alue kuin Tervon ja Kuo-
pion osayleiskaavaprosessissa käsiteltävä alue on.

Pohjois-Savon liitto on todennut vaikutustenarvioin-
nissa, että valtakunnallisesti arvokkaalle Riuttalan
talomuseolle (RKY) tuulivoimaloiden näkyvyys on
dominoiva, koska etäisyyttä on vain n. 3 km. Alueen
maisemallinen herkkyys on Riuttalan kohdalla suuri.

Ks. tuulivoimapotentiaalia koskeva yleisvastine 1.3.
Maakuntahallituksen linjauksen vuoksi (kokous
27.5.2024) maakuntakaavaan lisättiin siitä viran-
omaiskuulemisen jälkeen poistettut seitsemän tuuli-
voimapotentiaalista aluetta ja poistettiin laajat met-
säpeitteiset alueet -merkintä.

myös maisemahaitta. Tuulivoimalat myös korkeille paikoille asennettuna ja korkeina rakennelmina näkyvät todella kauas. Maaselänmäen varaus on mökistäni 10 kilometrin päässä. Korkealta paikalta näkyvät korkeat laitteet myös mökin ympäristöön ja Ylä-Keyrityn järvelle. Alue, johon esillä olevat tuulivoimalat merkittävästi vaikuttavat, on suosittu nimenomaan Metsähallituksen Eräpalveluissa. Aluetta käytetään laajasti metsästyksen ja retkeilyyn. Myös Metsäkartanon asiakkaat käyttävät aluetta laajasti retkeilyyn, ja teemana on juuri erämaamaisuus. Aikaisemman luonnoksen jälkeen Tiilikan kansallispuisto on laajentunut Metsäkartanolle saakka. Luonnonrauhan ja hiljaisen ympäristön vaatimukset ovat vain korostuneet. Kuohunlehdon tuulivoimalasta olisi matkaa kansallispuistoon vain noin 3 km. Edellä olevan vuoksi Kuohunlehdon tuulivoimavaruksen poistaminen maakuntakaavasta on ollut perusteltua myös osallisen näkökulmasta. Samasta syystä, mutta toki vähäisemmin vaikutuksin osalliselle myös Maaselänmäen tuulivoimalan poistaminen olisi perusteltua.	
E yksityishenkilö	Vastine
Vaatus: Virkistys-, retkeily- ja ulkoilualuemerkintä V 434 tulee kaavaehdotuksesta poistaa. Perustelut: Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotuksessa osoitetaan virkistys-, retkeily- ja ulkoilualuemerkintä V 434 Vehmersalmen Ritoniemessä sijaitseville kiinteistöille Ritoniemenpää (297–428–20–50) ja Lomakylä (297–428–20–18). Lisäksi kiinteistön Ritoniemenpää pohjoisosaan osoitetaan merkintä muinaisjäännöksestä. Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä. Siinä kuvataan maakunnan alueiden käytön- ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeelliset alueet. Maakuntakaava keskittyy ohjaamaan maakunnan kehityksen kannalta keskeisiä asioita ja sisältökokonaisuuksia. Aluevarauksia osoitetaan vain sillä tarkkuudella, mikä on alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten ja maakunnallisten tavoitteiden kannalta tarpeen. On todettava, että kaavaehdotuksen valmisteluvaiheessa ja sitä edeltävissä suunnitteluvaiheissa ei ole missään vaiheessa käyty avointa keskustelua omistajatahon kanssa eikä näin ollen ole kuultu omistajatahoa kiinteistöjen tavoitteiden selvittämiseksi. Kyse on merkittävästä yksityiseen maanomistukseen, oloihin ja etuihin kohdistuvasta ja	Ritoniemenpään vajaan 700 metrin pituinen virkistys-, retkeily- ja ulkoilualuemerkintä on osoitettu jo mittakaavaltaan tarkemmassa (1:100 000) Kuopion seudun maakuntakaavassa, joka on vahvistettu v. 2008. Ritoniemen osayleiskaavassa (v. 2000) Ritoniemenpää on osoitettu merkinnällä VL. Siten maakuntakaavan ratkaisu noudattaa tätä linjausta. Ritoniemeä on käsitelty sähköposteissa maakuntakaavoittajan ja maanomistajan tai tämän asiamiehen kesken 5.10.2021 (luonnokset), 10.6.2022 (oikaisuvaatimus luonnosten vastineista), 30.3.2023

vaikuttavasta maankäyttöratkaisusta, jossa suunnittelun vuorovaikutteisuus ei vastaa maankäyttö- ja rakennuslain tavoit-teita ollen näin ko. lain vastainen.

Virkistys-, retkeily- ja ulkoilualuemerkintä V 434 on maakuntatason merkityksen omaava merkintä, mikä yksityiskohtai-suudessaan ohjaa vain hyvin pientä kohdetta. Pienialaisuuden takia se ei ole maakunnan kehityksen kannalta keskei-nen asia ja siten tarpeellinen. Kohde on paikallinen siinä missä lähisaariston muutkin virkistys-, retkeily- ja ulkoilualue-et, joiden paikallisuus on kaavaehdotuksessa perusteltu kansallisella kaupunkipuistolla. Kohteen paikallisuutta tukee myös se, että edellä mainitut kiinteistöt sijaitsevat aivan kansallisen kaupunkipuiston välittömässä läheisyydessä liit-tyen samaan ympäristökokonaisuuteen kaupunkipuiston alueiden kanssa. Pelkkä tekninen rajauksen ulkopuolelle jää-minen ei kiinteistöistä tee maakunnallisesti merkittävää virkistysaluetta. On myös huomioitava, että kaava-aineistossa merkinnälle V 434 ei ole esitetty riittäviä ja selkeästi aukikirjoitettuja perusteluja, jotka tukisivat alueen maakuntata-soista merkittävyyttä. Lisäksi vertaus Lintuniemen alueeseen ei ole verrannollinen, koska kyseessä on Ritoniemestä poiketen luonnonsuojelualue.

Kaavaehdotuksessa ei ole selvitetty, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat, mikä on kaavaehdotuksen selkeä puute. Todettakoon, että kiinteistöihin Ritoniemenpää (297–428–20–50) ja Lomakylä (297–428–20–18) ei ole omistussuhdetta Kuopion kaupungilla tai millään muullakaan julkisella taholla, vaan ne ovat koko-naisuudessaan yksityisomistuksessa. Kaavaehdotuksen ratkaisu aiheuttaa edellä mainittujen kiinteistöjen omistajalle kohtuutonta haittaa ja merkittäviä elinkeinollisia ja taloudellisia menetyksiä. Tällöin puhutaan merkittävistä korvaus-summista. Ratkaisu myös kaventaa huomattavasti rantakiinteistöjen maankäytön kehittämismahdollisuuksia. Rajoitta-vat merkinnät ja määräykset haittavaikutuksineen eivät vain rajoitu näihin kahteen kiinteistöön, vaan käsittävät myös koko Ritoniemen kärjen rantakiinteistöt, jotka kuuluvat samaan yksityisomistukseen.

On myös otettava huomioon, että Kuopion kaupunki on luopunut edellä mainittujen kiinteistöjen omistuksestaan. Kau-punki ei ole myöskään omistajavaihdoksien yhteydessä käyttänyt etuosto-oikeuttaan osoittaakseen näin mielenkiintoa alueeseen ja sen kehittämiseen. Voidaan myös todeta, että alueen yleiskaava on tavoitteiltaan vanhentunut. Yleis-kaava on aikoinaan vuosikymmeniä sitten Vehmersalmen kunnan laatima eikä kaavan silloiset tavoitteet vastaa maan-käyttötavoitteiltaan enää muuttuneita maanomistusolosuhteita, saati maanomistajatahon alueeseen kohdistuvia tä-män päivän kehittämistavoitteita. Yleiskaavaan on siis olemassa selkeä kaavamuutostarve. Näin ollen maakuntakaava-ehdotuksessa mm. vanhentuneeseen yleiskaavaan viittaaminen ei oikeuta maakuntatasoiseen merkintään, mikä on siten perusteeton ja näin ollen poistettava merkintä.

(arkeologiset kohteet, viranomaiskuuleminen) ja 10.10.2024 (uudelleen nähtävillä ollut ehdotus). Ai-kaisemmin Ritoniemen alueelta on palautteen pe-rusteella poistettu venevalkaman merkintä, matkai-lutoimintojen aluevarausmerkintä sekä yleistä ul-koilureittiä koskeva merkintä. Näillä muutoksilla vahvistetaan maakuntakaavan näkemystä, ettei Ri-toniemeä kehitetä enää yleisenä matkailualueena.

Ritoniemenpään V-merkinnästä ei ole esitetty pa-lautetta aiemmin ennen kuin nyt kaavaehdotuksen toisen nähtävillä olon yhteydessä.

Liiton näkemyksen mukaan Ritoniemen V-merkintä ei vaaranna maanomistajan oikeuksia alueen muussa kehittämisessä detaljikaavoituksen kautta. Ainutlaatuisen harjuniemen osoittaminen tukee myös maanomistajan pyrkimyksiä Ritoniemen ke-hittämisessä. Harjuniemi ei lähtökohtaisesti ole ra-kentamiskelpoista aluetta vaan sen säilyminen esim. loma-asumiseen liittyvänä virkistysalueena on perusteltua.

Koko Kallaveden alueella Ritoniemenpää on ainut-laatuinen ja poikkeuksellinen geologinen harjumuo-dostuma: kapea, vesien ympäröimä harjuniemi, joka on myös maisemallisesti erittäin merkittävä. Ritoniemenpää on myös erikoisuutensa vuoksi va-kiintunut luontoon tutustumis- ja virkistyskohde. Vähintään maakunnallisesti merkittävät geologiset ja luonnonmaisema-arvot huomioon ottaen ei ole perusteita poiketa Ritoniemen osayleiskaavan

Kaavaehdotuksessa kyseessä on erittäin pienialainen niemi, jonka arvot tuhoutuvat virkistys, retkeily ja ulkoilu- aluumerkinnän V 434 osoittaman tavoitteellisen ja laajan virkistyspaineen alla. Näin ollen V 434 merkintä on täysin ristiriitainen, kun otetaan huomioon Ritoniemenpään pohjoisosassa oleva merkintä muinaisjäännöksestä ja alueen maisema-arvo vesistömaisemassa. Merkinnän myötä alueelle ohjautuu haitallista toimintaa, jolloin alueiden käyttö- merkintä ei ole sopusoinnussa alueen tärkeinä pidettävien arvojen tai ominaispiirteiden kanssa. Näin ollen kaavaehdo- tuksen merkintä tulee poistaa ja arvojen kannalta haitalliset toiminnot tulee ohjata paremmin soveltuville alueille. Pyydän, että PohjoisSavon maakuntaliitto toimittaa julkisuuslain (6§) perusteella kaikki muistiot, pöytäkirjat tms, jotka koskevat kyseisistä V 434 merkintää mukaan lukien merkinnän hyväksymiseen vaikuttaneet sisä- ja ulkopuoliset osal- listujat tai vaikuttajat koko maakuntakaavan laadinnan ajalta.	maankäyttöratkaisusta. Ritoniemenpään osalta nähtävillä ollut ehdotus on voimassa olevan maa- kuntakaavan mukainen. Kuopion kaupunki eivätkä myöskään muut osapuo- let ole aiemmin tuoneet esille, että Ritoniemen osayleiskaava olisi Ritoniemenpään osalta vanhen- tunut. Alueella on voimassa Ritoniemen osayleis- kaava eikä maakuntakaavalla ole tarvetta Ritoni- menpään osalta mahdollisessa yleiskaavan muutos- tilanteessa ohjata maankäyttöratkaisua voimassa olevasta Ritoniemen osayleiskaavasta poikkeavasti. Muistutuksessa pyydettyjä asiakirjoja, jotka koski- vat Ritoniemeä, ei ole em. sähköposteja lukuunot- tamatta kertynyt kaavatyön aikana.
F yksityishenkilö	Vastine
Jätän muistutuksen otsikossa mainittuun kaavaan liittyen. Onko tosiaan vihersiirtymän muodossa tarkoitus aiheuttaa nykyiselle luonnolle, vesistöt ja maapohjaiset alueet, tuhoa tuon vihersuuntauksen hyödyntämisen kanssa. Nyt ei ym- märrä, että päästäksemme eteenpäin vihersiirtymässä tuhoamalla luontoa jotta saavuttaisimme vihersiirtymää. Sehän on kuin vanha tarina kertoo valon viennistä säkillä ikkunattomaan torppaan. Eli ei oikein vaikuta tehokkaalta eikä eten- kään järkevältä. Tuhotaan aatteen palossa luontoa ja sitten aletaan uudelleen siivota jälkiä. Töitä tällä menetelmällä kyllä riittää mutta kyllä se myös rahaa heittää menemään tuuleen ilman taloudellista tulosta, saati luonnon edes nykyisen tilan ylläpitämistä. Ennen aikaan oli hurmosliikkeitä, tämä siirtymä taitaa olla moderni sellainen.	Merkitään tiedoksi.
G yksityishenkilö	Vastine
MUISTUTUS / Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotus	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentialiaalia koske- vaan palautteeseen. Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialiaalin

Vaadin, että Iso-Petäjämäki poistetaan Pohjois-Savon Maakuntakaava 2040 tuulivoimapotentiaalueista. Alla perustelut.

Tuulivoimapotentiaalikartoitus on julkaistu 9/2021. Kerrotte, että *"Liiton laatimassa selvityksessä tuulivoimapotentiaali on paikannettu poissulkevan puskurianalyysin ja teknistaloudellisen arvioinnin tuloksina. Luontokohteisiin, maisema-alueisiin, asutukseen ja muihin toimintoihin on jätetty suunnittelussa maakuntakaavan yleispiirteisyyden näkökulmasta riittävä etäisyys."*

On järkyttävää, että teknistaloudelliset seikat on laitettu ihmisille ja luonnolle aiheutuvien haittojen edelle. Maakuntakaavassa määritetty etäisyys asutukseen, 1.5 km ei ole millään tavoin perusteltu. Vaikuttaa siltä, että raja on vedetty tuohon, koska ehdoton vähimmäisetäisyys nykyisten teollisenkokoluokan tuulivoimaloihin tulisi meluasiantuntijoiden mukaan olla vähintään 10 x kokonaiskorkeus eli noin 3 km etäisyys olisi karsinut alueita.

Perustuslain 20 § ei ole noudatettu: Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon."

Kuinka on mahdollista, että vuoden 2021 raportissa Iso-Petäjämäen potentiaali oli 3 tuulivoimalaa ja v. 2022 se onkin jo 15 voimalaa? Kuvat 1 ja 2. Mikä muuttui? Vai oliko toukokuussa 2021 suorittaminen kuntakysely näin tehokas? 30.9.2021 raportista sivulta 9: *"Kiuruveden, Lapinlahden, Rautavaaran, Sonkajärven ja Vieremän kuntien edustajat nostivat esille ehdotuksia potentiaalisista tuulivoima-alueista."*

selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämälle tunnistettiin tuulivoimapotentiaalia ja sen perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa alueelle on osoitettu tuulivoimapotentiaalisien alueen tv-merkintä.

Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. 1,5 km etäisyys asumisen ja tuulivoiman välillä on ollut hyvä lähtökohta tuulivoimapotentiaalin määrittelylle. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Maakuntakaava joustaa rajausten osalta tarvittaessa ja mikäli maakuntakaavan rajauksesta poikkeaminen katsotaan vaikutusten puolesta mahdolliseksi.

Kaavaehdotuksen kuulutuksessa pyydettiin palautetta erityisesti aiemmasta kaavaehdotuksesta muutettuihin asioihin: soidensuojeluun, laajoihin metsäpeitteisiin alueisiin ja tuulivoimapotentiaalisiiin alueisiin. Kaavamutosten esittelytilaisuuden 22.10.2024 dioissa kyseiset muutokset liitetään suoraan myös luonnon monimuotoisuuteen, virkistykseen ja luontoarvoihin, sekä energiaan, yhdyskuntatekniikkaan ja tekniseen huoltoon, joten palautteeni koskee lähinnä näitä asioita.

1. Laajat metsäpeitteiset alueet

Aiemman kaavaehdotuksen laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä on poistettu ehdotuksesta kokonaan. Tälle ei anneta mitään muita perusteita kuin poliittinen ohjaus. Kaavaehdotuksessa mainitaan, että laajojen yhtenäisten metsäalueiden poisto kaavakartasta on lähtöisin metsätoimijoilta. On sosiaalisesti kestävämpiä, että yhden sektorin yksittäiset toimijat sanelevat tämän mittaluokan asian koko maakuntaa, sen asukkaita, ympäristöä sekä kaikkia toimijoita ohjaavassa kaavassa. Tällaista harvainvaltaa ei voida demokraattisessa päätöksentössä hyväksyä, vaan asia pitää palauttaa uudelleen käsittelyyn.

Laajojen metsäalueiden kokoluokka itsessään on maakunnan tasolla niin merkittävä, ettei niitä voi senkään vuoksi jättää kaavasta pois.

Laajojen metsäpeitteisten alueiden merkintä tulee palauttaa kaavaehdotukseen myös näiden syiden vuoksi:

- **Selkeys, läpinäkyvyys, sosiaalinen oikeudenmukaisuus:** suunniteltaessa esimerkiksi maakunnan eri toimintoja, rakennushankkeita ja infraa toimijoilla sekä maakunnan asukkailla on oltava alusta lähtien selvä kokonaiskäsitys siitä, miten toiminnot sijoittuisivat suhteessa ympäristöönsä: mihin niitä voidaan kestävän kehityksen periaatteet huomioiden sijoittaa, heikentävätkö ne mahdollisesti esimerkiksi metsissä elävien lajien elinmahdollisuuksia, tai pirstovatko ne yhtenäisiä elinympäristöjä.

Kaavakartan selkeitä ja kattavia merkintöjä tarkastelemalla tämän hahmottaminen on yksinkertaisempaa ja tasapuolistaa kaikille, joita asia koskee. Kun merkinnät on poistettu, hämärtää se ratkaisevasti ihmisten kokonaiskäsitystä asiasta. Ihmisiä ei voida velvoittaa esimerkiksi kaavoituksen OAS-vaiheessa tai hankkeiden YVA-mielipiteissä vertailemaan useita eri lähteistä poimittuja kartoja keskenään ja sommittelemaan niitä yhteen kokonaiskuvan saamiseksi silloin, kun kyse on yhteisestä, demokraattisesta päätöksenteosta ja tavallisia kansalaisia koskevista kannanotoista. Aineiston on oltava kattavaa ja selkeää, sillä maakuntakaava koskee jokaista, ja jokaisen tulee voida tarkastella sitä läpinäkyvästi.

Mahdollisia haittavaikutuksia ympäristölle voidaan häivyttää ja piilottaa vetoamalla siihen, ettei kaavakartasta löydy sellaisia asioita, joita pitäisi ottaa huomioon esimerkiksi juuri hankesuunnittelussa: jos halutaan perustaa vaikkapa muutaman voimalan tuulipuisto keskelle yhtenäistä metsäaluetta, jolloin se pirstoo alueen, ei kaavassa teknisesti ole

Ks. yleisvastine 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologisia yhteyksiä koskevaan palautteeseen.

sille mitään estettä – edes sitä yhtenäisen metsäalueen merkintää, jolloin pirstoutuminen voisi olla yksi seikka miksei voimaloita luonnon ja metsälajien elinympäristön kannalta kannattaisi sinne rakentaa.

- Uhanalaisuus ja monimuotoisuus: Kaikista uhanalaisista lajeista metsälajiston osuus on kolmannes (SYKE 2019). Metsälajiston uhanalaistuminen jatkuu edelleen. Pohjois-Savossa esiintyy kaavaehdotuksenkin mukaan lehtometsiä (erit. lehtokeskus) ja vanhoja kangasmetsiä, joiden lajisto on uhanalaisinta. Metsien erityishuomioiminen ja suojele maakuntakaavatasolla olisi siis erityisen perusteltua.

Laajat ja yhtenäiset metsäalueet, myös talousmetsät, edesauttavat monimuotoisuuden säilymistä ja lajien siirtymistä uusille elinalueille, kun taas pirstoutuminen ja esteet ekologisissa käytävissä saattavat aiheuttaa populaatioiden taantumisen ja häviämisen alueilta, jopa sukupuuton. Myös talousmetsät siis osaltaan edesauttavat monimuotoisuuden säilymistä ja lajien selviämistä. Esimerkiksi uhanalainen töyhtötiainen ei ylitä aukeita, mutta pystyy siirtymään elinalueelta toiselle yhtenäisen metsäpeitteisyyden ansiosta.

Tämän lisäksi nykyinen talousmetsäkäytössä oleva alue voi olla tulevaisuudessa suojelualue, jos se jätetään hakkaamatta ja / tai siellä tehdään ennallistamistoimia – metsä kun kasvaa ja vanhenee jatkuvasti synnyttäen erityisesti uhanalaisille lajeille tärkeää lahoppua ja peitteisyyttä. Luonnonsuojelualueiden liittämisalueiksi voi yhtenäisistä talousmetsäalueista löytyä käypiä kuvioita jo sellaisenaan. METSO-suojeluun voidaan myös hyväksyä talousmetsiä, jos niiden kriteerit täyttyvät.

Suomi on sitoutunut YK:n biodiversiteettisopimukseen, jossa luontokato pysäytetään vuoteen 2030 mennessä. Tämän lisäksi Kunming-Montrealin sopimuksessa huolestuttavan monimuotoisuuskehityksen suunta pyritään kääntämään ennallistamistoimien ja 30% suojelutavoitteen sekä useiden muiden eri toimien myötä. Nämä sopimukset huomioiden on perusteltua, että laajojen metsäpeitteisten alueiden merkinnät palautetaan kaavaan ja täten turvataan sekä kaavan läpinäkyvyys että estetään erheellisten, metsäalueita pirstovien hankkeiden ja infran syntyminen yhtenäisille alueille.

- **Luonnon ydinalueiden riittämättömyys sekä ekologisten käytävien vähäinen määrä:** vaikka uudessa kaavassa esitetään luonnon ydinalueiden merkinnät, ne ovat itsessään riittämättömiä. Kaavaehdotuksen mukaan alueet eivät ole luonnonsuojelualueita, vaan suojelutoimet alueilla perustuvat vapaaehtoisuuteen, jolloin niillä on jatkuva riski joutua esimerkiksi avohakkuiden piiriin. Täten niitä ei voi laskea pysyviksi suojelualueiksi, ja luonnon ydinalueista puhuminen on lähinnä teoreettista niin kauan kuin niillä ei ole suojelustatusta.

Kaavaehdotuksessa vedotaan myös ympäristöministeriön suojelutavoitteisiin, joista todellisuudessa ei tiedetä milloin ne toteutuvat ja missä mittakaavassa – jos toteutuvat lainkaan. Näidenkään varaan ei siis voida laskea mitään. Sivulla 79 todetaan, että maakunnalle tyypillisten luontotyyppien ja luontotyyppiyhdistelmien suojelua tulisi lisätä. Kuitenkin kaavaehdotuksessa pyritään aivan päinvastaiseen suuntaan.

Samoin huomattava ristiriita on VAT:n asettamissa vaatimuksissa parantaa luonnon monimuotoisuutta myös suojelualueiden ulkopuolella – kaavaehdotuksen muutokset eivät palvele lainkaan tätäkään tavoitetta. Nämä asiat pitäisi ehdottomasti palauttaa uudelleen käsittelyyn, jotta asetetut ympäristö- ja monimuotoisuustavoitteet saavutettaisiin ja kansainvälisissä sopimuksissa pysyttäisiin.

Kaavaehdotuksessa todettiin myös ekologisten yhteyksien vähentäminen kaavakartalta, joka pelaa samaan pussiin kuin laajojen metsäpeitteisten alueiden merkinnän poistaminen. Se niin ikään hämärtää käsitystä maakunnan todellisista viherkäytävistä sekä herkistä alueista, joille ei soisi sijoitettavan häiritsevää ihmistoimintaa.

YK:n biodiversiteettisopimukseen ja Kunming-Montrealin sopimukseen vedoten maakuntakaavan yhtenäisten, laajojen metsäalueiden merkinnät ja ekologisten yhteyksien todellisuutta vastaava määrä kaavassa tukisivat monimuotoisuustavoitteita yhdessä luonnon ydinalueiden kanssa. Näiden lisäksi kaavassa tulisi osoittaa varsinaisia suojelualueita. Suomessa metsien maana, ja myös PohjoisSavolla metsäisenä maakuntana, on erityisvastuu noudattaa sopimusta huolellisesti. Mikäli tällaisia asioita ei huomioida maakuntakaavassa, ei niitä huomioida muutenkaan.

2. Soidensuojelu

Kaavaehdotuksessa käsiteltiin aiemmin suoalueita luonnonsuojelunimikkeen alla. Uudessa kaavaehdotuksessa merkinnot on muutettu ”maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on erityisiä suoluontoarvoja.” Soiden luontoarvoja on siis tarkoituksellisesti pyritty hämärtämään ja piilottamaan nimitystä muuttamalla. Tämä muutos mahdollistaa sen, että suoluontokohteet voivat todennäköisemmin joutua esimerkiksi voimakkaan metsienkäsittelyn tai maanmuokkauksen piiriin, sillä uusi nimitys poistaa niiltä edes alustavan varauksen päätyä jossain vaiheessa suojeluun.

Maakuntakaavan ollessa julkinen, päätöksentekoa laaja-alaisesti ohjaava dokumentti, tulee sen olla selkeä ja kielellisesti jokaisen ymmärrettävissä. Ei ole hyvän tavan mukaista muuttaa nimityksen kieliasua vaikeaselkoisemmaksi, vaikka poliittinen ohjaus niin yrittäisi sanella. Muutosta ei tule hyväksyä.

Kaavaehdotuksessa todetaan suolajiston taantuneen mm. runsaiden ojitusten seurauksena. Ehdotus toteaa myös maakunnan soidensuojelun olevan valtakunnallisesti alhaisella tasolla. Näiden seikkojen valossa on erikoista, että soidensuojelun potentiaalia halutaan entisestään heikentää mm. yllämainitulla tavalla, joka antaa käytännössä varsin vapaat kädet soiden käsittelylle maa- ja metsätaloustaloudessa. Vapaaehtoinen suojelu on tässäkin riittämätöntä jo pelkästään METSO- ja HELMI-rahoitusten riittämättömyyden, hitauden, ja epävarman jatkuvuuden vuoksi. Ympäristöministeriön ohjaamaa suojelua ei tässäkään kohtaa pidä odottaa pelastajaksi, siitä kun ei ole mitään takeita.

Paksuturpeiset, ojittamattomat suot ovat myös luonnonsuojelullisesti tärkeitä elinympäristöjä, ja ne tulisi monimuotoisuustavoitteiden saavuttamiseksi asettaa suojelun piiriin. Ne ovat myös hiilensidonnan kannalta hyvin merkittäviä alueita. Soiden ojitusta tehdään edelleen runsaasti, vaikka sen mielellään esitetään loppuneen. Kaavaehdotuksessa

Askel luonnon monimuotoisuuden parantamisessa otetaan juuri uusien luonnon ydinaluetta kuvaavien merkintöjen kautta. Tulevissa maakuntakaavoissa on mahdollista palata luontoteemoihin. Pohjois-Savon liitto osallistuu myös ELY-keskuksen hallinnoimaan Priodiversity LIFE-hankkeeseen.

Ks. yleisvastine 1.1 soiden suojelua koskevaan palautteeseen.

pidetään hiilensidontaa yhtenä tärkeänä tavoitteena, ja senkin vuoksi ojittamattomien suoalueiden sijaintien merkintä kaavakartassa olisi oleellista.

3. Energiahankkeet ja tuulivoima

Energiahankkeille ja etenkin tuulivoimayhtiöille annetaan kaavaehdotuksessa tarpeettoman suuret toimivaltuudet. Kaikkia kaavaehdotuksen toimia esitetään tarkasteltavaksi ilmastomuutokseen peilaten, mutta samaan aikaan nostetaan energiahankkeiden rooli huomattavan korkealle jalustalle yli muiden toimien. Esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden hupenemista ja luontokatoa ei voida tarkastella irrallisena osana ilmastomuutosta, eikä niitä voida piilottaa taiten muotoiltujen sanakäänteiden taakse.

Ilmastomuutokseen ei ole suoraviivaista ratkaisua, mutta kaavaehdotuksessa sitä näytetään toivovan lähinnä pelkäämään energiahanketoimijoilta. Uusiutuvan energian tuotannon toimintaedellytykset eivät ole myöskään erityisen ympäristöystävällisiä. Esimerkiksi tuulivoimalaalueen ja sen tarvitseman infran rakentaminen sekä voimaloiden osien valmistaminen ja kuljettaminen kuluttavat valtavat määrät luonnonvaroja. Tuulivoiman rakentaminen edistää paikallisesti myös luontokatoa voimalapaikkojen, sähkönsiirtoinfran ja tiestön tarvitseman alan raivaamisen, rakentamiseen tarvittavien maa-ainesten louhinnan sekä eliöitä karkoittavien (ja tappavien) vaikutustensa vuoksi.

Ihmisiä tulisi turhan energiarakentamisen sijaan ohjata ja kannustaa säästämään energiaa ja käyttämään sitä järkevästi. Suomalaiset ovat aivan viime vuosina pystyneet vähentämään energiankulutustaan oma-aloitteisesti tarvittaessa huomattaviakin määriä elintason siitä kärsimättä, ja tämä on suunta johon tulisi pyrkiä. Pohjois-Savossa on myös karjatalousvaltaisena alueena kaikki edellytykset kehittää biokaasun tuotantoa kohtalaisen helpolla ja pienin investoinnein. Sitä tulisi edistää epävarmojen, sosiaalisesti epäoikeudenmukaisten ja ympäristöä huomattavasti rasittavien tuulivoimahankkeiden sijaan, ja tätä kaavaehdotuksessa voitaisi tuoda enemmän esiin.

Tuulivoimatuotannon esitetään kaavaehdotuksessa edistävän energiaomavaraisuutta. Kuitenkin tuulivoimayhtiöistä suurin osa on ulkomaisten pääomasijoittajien omistuksessa ja sähkö voidaan myydä ulkomaille. Tuulivoimatuotanto ei lisää omavaraisuutta muuten kuin myyntipuheissa. Sama koskee huoltovarmuutta: miten ulkomaalaisomisteiset voimalat, joiden valmistaminen ja varaosien toimittaminenkin ovat kiinni ulkomaalaisista yrityksistä, lisäävät kotimaista huoltovarmuutta? Aitoa omavaraista, paikallisten käyttöön jäävää energiaa olisi juuri esimerkiksi paikallisten toimijoiden tuottama biokaasu.

Kaavaehdotuksesta tulisi realiteettien valossa jättää pois väitteet omavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta tuulivoimatoimijoiden kohdalla. Kaavaehdotuksessa tuulivoimahankkeiden sijoittelulle annetaan niin ikään liian vapaat kädet. Maakuntaliitto on teettänyt tuulivoimapotentiaalisten alueiden selvityksen maakuntakaavaprosessin ”luonnos- ja vi-ranomaisvaiheen palautteen, lukuisien sidosryhmien kanssa pidettyjen työneuvottelujen sekä maisemallisia

ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Energiatuotannon omavaraisuutta korostetaan myös taajamien kehittämisperiaatemerkinnässä olevalla suunnittelumääräyksen maininnalla. Paikallista energiatuotannon omavaraisuutta on myös rakennuksiin integroitavat aurinkoenergiaratkaisut.

yhteisvaikutuksia arvioivan selvityksen perusteella” (s.123), eli tekstistä päätellen varsin suurella vaivannäöllä ja työpanoksella. Miksi kaavaehdotuksessa kuitenkin sallitaan alle 7 voimalan sijoittaminen näiden tuulivoimapotentiaalisten alueiden ulkopuolelle, sekä myös tuulivoimapotentiaalisten alueiden rajauksien venyttäminen? Tällaista ei tule sallia, vaan kaavassa tulee pysytellä rajattujen tuulivoimapotentiaalisten alueiden sisällä, varsinkin kun voimaloiden koko on huomattavasti kasvanut selvitysten aikaisista voimalatyypeistä. Olisi oikeastaan välttämätöntä jopa uudelleen tarkistaa jo määriteltyjen tuulivoimapotentiaalisten alueiden sopivuus nykyisen mittaluokan tuulivoimaloille.

Voimaloiden sijoittamista ei tule myöskään sallia esimerkiksi luonnon ydinalueiden, virkistysalueiden, Natura-alueiden ja muiden luontoarvoiltaan herkkien alueiden läheisyyteen, eikä hiljaisille, pimeille ja metsäisille alueille. Uudenmaan liiton tuoreen selvityksen mukaan voimaloille sopivia paikkoja voisivat olla esimerkiksi teollisuusalueiden laitamat:

”Uudeltamaalta löytyy paikkoja, joihin vihreän siirtymän hankkeet istuvat erinomaisesti. Toisaalta on alueita, jonne uudet hankkeet eivät yksinkertaisesti sovi. Selvityksessä on tunnistettu neljä erilaista aluetyyppiä.

– Hyvin soveltuvia alueita ovat esimerkiksi teollisuus- ja varastoalueet nykyisten tai uusien logistiikka- ja energiaverkostojen läheisyydessä. Mahdollisia alueita taas ovat vaikkapa taajama- ja työpaikka-alueet riippuen aiheutuvasta häiriöistä ja toiminnan mittakaavasta [...]

Vältettäviä alueita ovat muun muassa ulkoilu- ja virkistysalueet sekä luonnontilaisen kaltaiset ympäristöt. Suojelualueet taas ovat yksi esimerkki vihreän siirtymän hankkeille soveltumattomista alueista.” ([Selvitys avaa vihreän siirtymän mahdollisuuksia ja haasteita Uudellamaalla - Uudenmaan liitto](#))

Kaavaehdotuksessa luotetaan myös hanketoimijoiden harjoittamaan alueiden kartoittamiseen turhan optimistisesti. Esimerkiksi Puolangan Ahvenvaaran tuulivoimahankkeen YVA:a koskevassa lausunnossa 22.10.2024 yhteysviranomaisen sekä jotkut lausuntojen jättäjät huomauttavat tekstissä esiintyvistä Varsinais-Suomeen ja Pirkanmaalle sijoittuvista paikannimistä, vaikka kyseessä on kainuulainen hanke:

”Törmänmäen kyläyhdistys huomauttaa, että YVA-ohjelman sivulla 40 kirjoitetaan asiaankuulumattomasti ”Huittisten kaupungista, Punkalaitumen kunnasta ja Loimaan kaupungista”. Tekstissä oli väliin myös sotkuisia lauserakenteita ja vakkapa arvoituksellinen Imperia-hanke. Törmänmäen Kyläyhdistys ry pitää Ahvenvaaran tuulivoimapuiston arviointiohjelmää riittämättömänä ja vastustaa hanketta.

Terveystensuojeluviranomainen huomauttaa, että taulukossa 8 mainitut hankkeen maankäyttöön kohdistuvat vaikutukset Huittisten, Punkalaitumen ja Loimaan kaupungin alueelle ovat virheelliset. Lisäksi sivuilla 140-141 on virheitä lupaviranomaisissa, nämä on syytä korjata oikeiksi (PIRELY, POPELY, PSAVI).”

(https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/22102024_YVLausunto%20verkkoon_Ahvenvaara.pdf)

Edellä mainitut seikat paljastavat hankeyhtiöiden konsulttien kopioivan selvityksiinsä tekstejä sieltä täältä Suomesta. Voidaanko tällöin luottaa hanketoimijoiden tekemien selvitysten maakunnan alueista olevan aidosti todellisuutta vastaavia ja ”tarkempia” kuten kaavaehdotuksessa sivulla 123 annetaan ymmärtää? Tällaista valtaa sanella tuulivoima-

YVA-selvitysten tilanteeseen Pohjois-Savon ottaa kantaa omissa YVA-lausunnoissaan.

alueita maakuntatason kaavan laatijoille ei pidä hankeyhtiöille antaa, vaan maakuntaliiton on teetettävä täysin omat selvityksensä riippumattomilla asiantuntijoilla.

Kaavaehdotuksen sivulla 39 lukee seuraavaa: ”Paikallisesti merkittävien (alle 7 voimalaa) tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavassa osoitettujen seudullisesti merkittävien tuulivoimapotentiaalien alueiden ulkopuolella. Edellytyksenä on, että maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita ei vaaranneta.”

Tämä jättää valtavasti tulkinnanvaraa: maakuntakaavaa esitetään liki jokaisessa kohtaa tarkasteltavan suhteessa ilmastomuutokseen, ja sen tavoite näyttää olevan lähes pelkästään energiahankkeiden mahdollistaminen. Voidaanko tulkitä ilmastomuutoksen torjumisen energiahankkeiden kautta olevan muiden tavoitteiden yli menevä, ”välttämätön” asia, jonka varjolla voimaloiden sijoittelu on lähes täysin vapaata?

Kaavassa aliarvioidaan pimeitä, hiljaisia alueita, joilla on myös ekologisesti tärkeä merkitys lajien menestymisen kannalta. Nimitys ”luonnonrauha-alue” viittaa ihmisen kokemaan luonnonrauhaan, eikä anna todellista kuvaa alueiden erityispiirteistä: hiljaisuudesta, pimeydestä, pirstoutumattomuudesta ja erämaisyydestä. Tämänkaltaiset alueet ovat nykymaailmassa harvinaistuvia, ja niitä tulisi erityisesti vaalia ihmistoiminnan ulkopuolisina alueina.

Kaavaehdotuksessa kerrotaan, että näihin hiljaisiin, pimeisiin alueisiin ei kohdistu muita vaikutuksia kuin tuulivoimarakentaminen, jonka varjolla alueita voidaan rajata ja jopa jättää pois kaavakartasta kuten Kaavin suhteen oli jo tehty. Tämä on täysin väärä tapa toimia. Pimeitä, hiljaisia alueita ei tule missään tapauksessa altistaa tuulivoiman melu- ja valovaikutuksille, vaan voimalat voidaan sijoittaa jo valmiiksi rakennettujen alueiden laitamille kuten teollisuusalueiden, taajamien ja suurten väylien viereen (kts. aiemmin mainittu tuore Uudenmaan liiton selvitys).

Kaavaehdotukseen tulee myös palauttaa Kaavin hiljainen, pimeä alue, sillä se on tärkeä myös kunnan brändin kannalta (<https://kaavi.fi/> ”Kaavin kunta – ihan pimee”) ja poistaa alueen viereen suunniteltu tuulivoima-alue, koska tuulivoimapotentiaalisia alueita on osoitettu maakunnasta aivan riittävästi ja myös palautettu jo aikaisemmin poistetut – joiden lisäksi muutama uusi alue on asetettu selvitykseen.

Kaavaehdotuksessa jo esitetyt tuulivoimapotentiaaliset alueet, alle seitsemän voimalan vaarallisen vapaa sijoittelu, sekä muut tuulivoimahankkeita liian löyhästi mahdollistavat seikat huomioon ottaen kaavakartalle tulee merkitä myös linnustollisesti tärkeät MAALI-alueet. Näitä oli myös viranomaispalautteessa peräänkuulutettu. Tämä on perusteltua, koska tuulivoimaloilla on erityisen haitallisia vaikutuksia linnustoon. Esimerkiksi voimala-alueiden yhteisvaikutukset linnustoon, paikalliset vaikutukset lintupopulaatioihin (esimerkiksi törmäykset ja pesintöjen väheneminen voimala-alueella) muuttoreitit ym. ovat mittaluokaltaan merkittäviä. Kaavasta tulee täten selvitä, mitkä alueet ovat erityisen tärkeitä lintualueita ja niiden läheisyyteen ei pidä rakentaa tuulivoimaa.

Pohjois-Savo on suosittua matkailu- ja vapaa-ajanviettoaluetta. Kaavassa tulisi huomioida tämä ennemmin kuin alistaa kaikkia muita toimintoja energiantuotannon alapuolelle. Mikä on se luonto, jossa matkaillaan, mikäli energiahankkeet ovat samentaneet ekologisesti hyväkuntoiset vesistöt, karkoittaneet alueelta linnut ja muut eläimet, hiljaisuuden ja

Ks. yleisvastine 1.5 luonnonrauha-alueita koskevaan palautteeseen.

Maalikohteet siirrettiin tarkoituksella kaavaselvityksen karttaan. Keskenään eriarvoisten ja -kokoisten alueiden osoittaminen kaavakartalla maakunnallisesti arvokkaina lintukohteina, lähinnä muuton aikaiseen - päiviä tai viikkoja kestävinä - levähtämiin liittyvinä alueina (esim. sulapaikat, laajat peltoalueet), ei ole tarkoituksen mukaista maakuntakaavan tarkkuus ja tehtävä huomioon ottaen.

pimeyden, sekä rikkoneet maisemat valtavan korkeilla voimalatorneilla ja maa-ainesten louhimisella? Tätä tulisi tarkastella ajatuksen kanssa suhteessa kaavaehdotuksen nykyisiin painopisteisiin energiahankkeissa. Koko kaavaehdotusta tulee punnita näiltä kaikilta mainituilta osin uudelleen. Ei voida ajatella, että poliittinen ohjaus sanelee vuosikymmenten päähän tähtäävän maakuntakaavan sisällön. Poliittiset päättäjät vaihtuvat joka neljäs vuosi, eikä kaavaa voida laatia neljän vuoden syklejä ajatellen: esimerkiksi lajien suojelun kannalta ajatus on täysin kestävä. Kaavanlaatijoiden ei tule demokraattisessa valtiossa taipua hetkellisiin poliittisiin oikkuihin, vaan tehdä työnsä laadukkaasti tähdäten kestävään tulevaisuuteen ja yhdessä tehtyjen sopimusten noudattamiseen.	Ks. lisäksi yleisvastine 1.4 maakuntakaavan selvitysten riittävyttä koskevaan palautteeseen sekä vastineasiakirjan liitteet 1 ja 2.
I yksityishenkilö	Vastine
Muutamia mieleeni heränneitä kommentteja koskien maakuntakaavaehdotusta: -Yhteinen suojaetäisyys asutukseen tuuliteollisuusalueille (min 5km, mieluummin enemmänkin) koska voimaloiden korkeus, koko ja ottoteho ovat kasvaneet oleellisesti suuremmiksi, kuin mihin aiemmat ohjeelliset etäisyysuudistukset ovat nojautuneet. -Tuuliteollisuussasteelle (kuuloalueenmelu, infraäänimelu, melun yhteisvaikutus kaikissa mahdollisissa olosuhteissa, välke, mikromuovit, maisemahaitat, haitat luonnon kasvistolle, eläimistölle, pintavesistöille sekä pohjavesistöille) selkeät, hyvinvointiin ja elinvoimaisuuteen perustuvat mitattavat raja-arvot. -Tuuliteollisuusvoimaloille ympäristölupavaatimus, jotta edellämainittuja tuuliteollisuussastetekijöitä voidaan tarkkailla ja niiden perusteella kannustaa tuuliteollisuustoimijaa noudattamaan rajaehdotuksia. Ilman ympäristölupaa olemme yksilöinä, kuntana ja maakuntana täysin kynnettömiä pitämään oman elinympäristömme ja rauhallisen luontomme puolta. -Lukuisten erillisten tuuliteollisuushankkeiden yhteisvaikutusten summaaminen yli hanke- ja kuntarajojen. Tuuliteollisuussasteet eivät kunnioita noita edellämainittuja rajoja, joten niiden haittavaikutuksetkin on tarkasteltava laajoina kokonaisuuksina.	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentialiaalia koskevaan palautteeseen. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaavataso ja sen selvitykset ovat varsin yleispiirteisiä. Maakuntakaavavaiheessa 1,5 km etäisyys tuulivoimapotentialialin ja asuin- sekä lomarakennusten välillä on katsottu riittäväksi suunnittelun lähtökohdaksi. Mahdollisen hankesuunnittelun yhteydessä (YVA ja osayleiskaavoitus) selvitetään melu- ym. vaikutukset aina tarkemmin.

-Oma lukunsa olisi vielä kansainvälisen juridiikan ymmärtävä lakimieskoneisto pitämään maakunnan asukkaiden puolia, kun tulevat tuuliteollisuusyhtiöt ketjuttuvat, vaihtavat omistajuuttaan ja vastuunkantajat häipyvät tavoittamattomiin. Maanomistajat ja kunnat ovat täysin ilman keinoja noissa ristiriitatilanteissa, kuten nyt olemme alkaneet saada pikkuhiljaa medioista tietoa eripuolilta Suomea ja Pohjoismaita. Tämäkin signaali kannattanee ottaa tosissaan, sillä miksi juuri Pohjois-Savon maakunta-alue nauttisi erityissuojelua maailman ketkuilta.	
J yksityishenkilö	Vastine
Asun Turussa ja perheelläni on loma-asunto Lapinlahdella Varpajoen varrella. Suhtaudun kielteisesti ja vastustan kaikkia Ylä-Savoon suunniteltuja maakuntakaavassa olevia tuulivoimahankkeita. Tuulivoimapuistoilla on lukuisia kielteisiä vaikutuksia luontoon, lisäksi tuulivoimamylyjä on suunniteltu liian lähelle asutusta ja loma-asuntoja. Esim Tielammen tuulivoimapuisto tulisi n. yhden kilometrin päähän meidänkin loma-asunnosta. Maisema ja meluhaitta on melkoinen. Puistot tulisivat pilaamaan Ylä-Savon mahtavat vaaramaisemat peruuttamattomalla tavalla. Lisäksi luonto mm. villieläimet ja linnut kärsivät liian paljon.	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaavataso ja sen selvitykset ovat varsin yleispiirteisiä. Maakuntakaava vaiheessa 1,5 km etäisyys tuulivoimapotentiaalin ja asuin- sekä lomarakennusten välillä on katsottu riittäväksi. Hankesuunnittelun yhteydessä (YVA ja osayleiskaavoitus) selvitetään melu- ja maisemavaikutukset aina tarkemmin.
K yksityishenkilö	Vastine
Vastustan Pohjois-Savoon suunniteltuja massiivisia ja laajoja tuulivoimahankkeita, jotka pilaavat luonnon, maisemat ja ihmisten hyvinvoinnin. Tuulimyllyt uhkaavat koskematonta luontoa ja lisäävät luontokatoa. Ilmastonmuutoksen myötä muutoinkin koskematoman luonnon arvon tulee entisestään korostumaan. Luonnon vaikutukset ihmisen terveydelle ja hyvinvoinnille ovat kiistattomia. Pohjois-Savon tuulivoimahankkeet uhkaavat kaiken lisäksi pilata mittaamattoman arvokkaan ja kauniin kansallismaiseman. Pohjois-Savon alueella on paljon suojeltavia luontokohteita ja eläimistöä (esim. maakotkat, metsot, lepakot jne.)	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Tuulivoima-alueita on suunniteltu rakennettaviksi aivan liian lähelle ihmisten asuntoja ja loma-asuntoja. Esimerkiksi omalle perheelleni ja suvulleni tärkeä loma-asunto sijaitsee vain kilometrin päässä Tielammen tuulivoima-alueesta (en halua käyttää sanaa tuulivoimapuisto, sillä nämä teollisuusalueet eivät ole mitään puistoja vaan päinvastoin pilaavat oikeat puustot ja metsät). Ylä-Savon elinkeinoelämälle olisi mahdollista panostaa luontomatkailuun ja vapaa-aikaan sekä eränkäyntiin. Mekin olemme panostaneet mökkimme parantamiseen ja remontoimiseen. Asunnot ja vapaa-ajan asunnot alueella ovat yleisesti ottaen hyvin hoidettuja ja viihtyisiä. Olemme viettäneet runsaasti aikaa vapaa-ajan asunnollamme ympäri vuoden ja tarkoitus on ollut lisätä tätä oleskelua lähivuosina myös tulevien sukupolvien toimesta, jotka ovat seutuun ihastuneet. Tuulivoima-alueiden myötä todennäköisesti joudumme ääni-valo-luontohaittojen takia jättämään vapaa-ajan asuntomme ja näin tulee käymään todennäköisesti muillekin alueen vapaa-ajan asukkaille. Pohjois-Savon ainutlaatuisella luonnolla ja maisemilla on ollut hyvä maine, jonka nyt suunnitteilla oleva tuulivoimakaavoitus pilaa peruuttamattomalla tavalla. Kaavoitus on pysäytettävä.	Mahdollisten hankesuunnittelujen yhteydessä (YVA ja osayleiskaavoitus) selvitetään meluvaikutukset aina tarkemmin.
L yksityishenkilö	Vastine
Esillä oleva maakuntakaava sulkee pois Kiuruveden pohjoisen osan maaseudun kehitysvyöhykkeeltä. Se ihmetyttää suuresti, sillä alueella sijaitsee useita maatiloja ja Kiuruveden ehkä innovatiivisin maatila, Pajulan luomutila, joka on sähköntuotannon suhteen omavarainen oman biokaasulaitoksen myötä. Pois rajatulla vyöhykkeellä tuotetaan prosentuaalisestikin merkittävä osa Kiuruveden lihan- ja maidontuotannosta. Peltaja ei ole kesannolla - kaikki, huom. KAIKKI kylän suuret peltomassat ovat aktiivisessa tuotannossa ja erittäin hyvin hoidettuja ja salaajitettuja. Pajulan tila sekä muuta maatilat työllistävät alueen väestöä maito- ja karjatilan tehtäviin sekä rakennustehtäviin. Lisäksi tilat työllistävät nuoria kesäisin. Lapinsalon kylällä, joka on rajattu pois kehittyvästä alueesta, ovat ihmiset keski-ikältään selvästi nuorempia Kiuruveden muusta väestöstä. Näillä perusteilla sanon, että maaseudun kehittämisalueen rajauksessa, jossa Kiuruveden pohjoispitäjä suljetaan pois, on tapahtunut virhe. Nyt pyydän korjaamaan tämän virheen. Meillä oli tulevaisuus, ennen kuin tuulivoimaa alettiin voimalla puskea Lapinsaloon. Nyt useat lapsiperheet suunnittelevat muuttoa pois toisiin kuntiin, jossa ei ole tuulivoimaa. Pankit ovat pienentäneet alueen rakennusten vakuusarvoa tuulivoimasuunnitelmien myötä 30% ja talot eivät tule menemään kaupaksi, koska maaseutu muutetaan teollisuusalueeksi.	Maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinnoilla kaksi ruuantuotannon ydinaluetta, josta Ylä-Savosta Kuopion pohjoispuolelle ulottuva alue on tunnistettu paikkatietojen perusteella mm. ympäristöluvitettujen navettojen ja lietalantaloiden sijaintien perusteella. Paikkatietoja on käsitelty siten, että kaavakartalle on voitu hahmottaa alue, jossa karja- ja maitotalouden yksiköt muodostavat erityisiä tihentymiä. Rajauksen ulkopuolelle jääminen ei vaikuta yksittäiselle tilalle haitallisesti. ks. yleisvastine tuulivoimapotentialin palautteeseen.

Kysyessäni asiaa maakuntahallituksen puheenjohtaja Mira Kokkoselta, hän vastasi, että Lapinsalon seutu Kiuruveden pohjois-osassa on rajattu pois maaseudun kehitysvyöhykkeeltä harvan asutuksen takia. Pohdin Miran roolia tässä asiassa - hän on sähköpostissaan minulle kertonut haluavansa tuulivoimaa Ylä-Savoon. Hänen puolueensa valtuutetut Kiuruvedellä ovat taas lausuneet, että aikovat rahoittaa uuden koulun tuulivoimalla ja Kokkonen on itse opettajana lukiolla, joten onko hän ollut jäävi tässä asiassa toimiessaan maakuntakaavan kanssa, samalla raivaten maakuntakaavasta pois esteitä Lapinsalon tuulivoimahankkeelle, koska uusi koulukeskus olisi hänen uusi työpaikkarakennuksensa?

Ihmettelen myös, mihin on poistunut Kiuruveden pohjoisen osan eli Heinäperän maisemaluokitus, vaikka itse maisema ei ole muuttunut? Heinäperällä sijaitsevat edelleen valtakunnallisesti erittäin arvokkaan moreenikukkulat, ns. Heinäperän patakukkulat. Alue on hiljaisuuden aluetta. Sillä ei tunnu myöskään olevan mitään merkitystä. Kaikki tämä suunnitelmallinen ja mielivaltainen poistaminen näyttää tähtäävän vain yhteen asiaan: tuulivoiman massarakentamiseen Suomen metsiin, tässä kohtaa Kiuruveden pohjoisosaan, ehkä Ylä-Savon suurimmalle yhtenäiselle erämaamaiselle metsäalueelle, jossa esiintyy harvinaiseksi, vaarantuneeksi ja uhanalaiseksi luokiteltuja lajeja. Eikö mikään laki suojele enää eläimiä ja maaseudun ihmisiä tältä mielivaltaiselta Suomen luonnon raiskaamiselta? Paikallisen väestön vastustus on 100% alueella tätä teollisuushanketta vastaan esimerkiksi tuulivoimayhtiön ja Kiuruveden kaupungin järjestämien tupailtojen antina.

Itse olen tehnyt tilallamme vanhempieni kanssa sukupolvenvaihdon vuonna 2018. Minulla ei ole enää Lapinsalossa tulevaisuutta, sillä kaikki suunnitelmat viljelyn ja erämatkailun suhteen elinkeinona ovat kariutuneet Kiuruveden alkaessa kaavoittaa lähimetsääni teollisuusaluetta. En voi käyttää omaa metsäpalstaani, joka karttaliitteen mukaan jää tuulivoimalan varoalueelle osittain. En tiedä, pakkolunastetaanko minulta maa tuulivoiman tarpeisiin, koska tila sijaitsee voimalan välittömässä läheisyydessä. Onko Lapinsalo rajattu pois kehitettävältä alueelta siksi, että sen maaseutuelinkeinoja ja metsätaloutta ei haluta kehittää? Nämä olisivat perinteiset ja alueelle luontaiset ja ikiaikaiset elinkeinot? Olemme tuoneet lapsemme tänne ja tehneet lapsia lisää jatkamaan elinkeinojamme? Alue aiotaankin tuhota tekemällä siitä teollisuusalue. Suomen Luonnonvarakeskuksen uutinen 29.10.2024 otsikolla "Luonto voi tarjota jopa satojen miljoonien euron hyödyn kansantautien torjunnassa." Nyt teollisuusalue tekee meistä sairaita pahimmillaan, äänimaailman myötä ja kylvämällä myrkyllisiä yhdisteitä sisältävää mikromuovia metsiin. Se ajautuu meidän puhtaisiin pohjavesiimme ja rikastuu ravintoketjussa.

Tähän toimintaan on nyt tultava järki, joka on oikeus ja kohtuus maaseudulle ja sen ihmisille.

Heinäperän "maisemaluokitus" ei ole poistunut minnekään. Heinäperän kumpumoreenialue on huomioitu maakuntakaavassa maa- ja metsätaloustalteisena alueena, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY 23.290). MY-merkinnällä on osoitettu kalio- ja harjualueet, joilla on maa-aineslain 3 §:n tarkoittamia maisemaan liittyviä arvoja. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat (MORMI) -selvitys palvelee ensisijaisesti maa-aineslain mukaista lupaharkintaa, sillä paineet moreenimuodostumien taloudelliseen hyödyntämiseen ovat kasvamassa harjujen soravarojen vähetessä. Maa-ainestenotto MY-alueella ei tarkemman lupaharkinnan yhteydessä suurella todennäköisyydellä tule olemaan mahdollista. Maakuntakaavassa on haluttu osaltaan turvata kumpumoreenimuodostuman säilyminen luonnontilaisena.

M yksityishenkilö	Vastine
Maakuntakaavassa määritellään Maaseudun kehittämisvyöhyke. Tällä määritellään maatalouden ja alkutuotannon ydinalueita. Nyt maakuntakaavassa ollaan jättämässä Kiuruveden pohjoisosassa Lapinsalo ja lähialueet ulkopuolelle. Alueella on useampi maatila esim. - luomutila jossa on n. 150 lehmää + nuoret eläimet. Tilalla on oma biokaasulaitos -iso naudatila -ja muutama pienempi tila Kaikki tämä Lapinsalon tuulivoimalahankkeen takia. Onko alueen ulkopuolelle vaikutusta maatilojen kehittämiselle tulevaisuudessa. Tuulivoimalahanke ei voi vaikuttaa alueiden ulkopuolelle jäämiseen Maaseudun kehittämisalueen ulkopuolelle varsin-kin kun alueet täyttää ehdot. Lapinsalo ja lähi alueet pitää ottaa mukaan Maaseudun kehittämisvyöhykkeeseen	Maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinnoilla kaksi ruuantuotannon ydinaluetta, josta Ylä-Savosta Kuopion pohjoispuolelle ulottuva alue on tunnistettu paikkatietojen perusteella mm. ympäristöluvitettujen navettojen ja lietelantaloiden sijaintien perusteella. Paikkatietoja on käsitelty siten, että kaavakartalle on voitu hahmottaa alue, jossa karja- ja maitotalouden yksiköt muodostavat erityisiä tihentymiä. Rajauksen ulkopuolelle jääminen ei vaikuta yksittäiselle tilalle haitallisesti. Kehittämisperiaatemerkinnoilla osoitetaan vyöhykeitä, alueita ja yhteyksiä, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta, mutta joita ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa kohdennettuina aluevarauksina kartalla. Kehittämisperiaatemerkinnoja koskevat aluevaraustarpeet on tarkoituksenmukaista tutkia kuntatasolla tai muun toteut-tavan suunnittelun yhteydessä. Kehittämisperiaatemerkinnot ovat kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä. Niillä pyritään havainnollistamaan maakunnan strategisia linjauksia, jotka tulevat maakuntasuunnitelmasta ja maakuntaohjelmasta.
N yksityishenkilö	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040/ vaihe 2 Kannanotto	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Tuulivoimaloiden Iso-Petäjä ja Tielammen alue. Perustelujen lisäys edellisen kannanoton (23.2.2024). Kaava selostuksessa sanotaan ko. alue olevan kaukana kirkonkylän taajamasta ja näin ollen sinne voi perustaa tuulivoimala alueet. Alue on meidän siellä olevien ja liikkuvien aluetta niin kesällä kuin talvella. Myllyt ovat korkeita ja myllyjen paikat on laitettu lähelle toisiaan ja resonanssivaikutus on silloin olemassa äänen ja valo välkkeen nähdessä suu-rempi. Välimatka 40-50 dB rajasta asutukseen on n 1.5 km joka alue on merkitty 40 dB kuuluvuus alueeksi. Eli toisin sanoen tällä hetkellä nämä valkoiset alueet tuulimyllyjen ympärillä on neitseellistä äänien suhteen, vain luonnon äänet kuuluvat ja nyt me sen alueen asukkaat olemme saamassa loppu elämäksemme jatkuvan metelin. Tätä me emme halua ja emme myös halua jättää omille lapsillemme perinnöksi. Nämä alueet ovat olleet ja ovat yhtenäisiä luontoalueita kunnan aikaisemmassa ohjelmassa virkistys ja retkeily alueita. Ja ko. maakunta luonnoksessakin sanotaan vetovoimaisesta elinympäristöstä ja monimuotoisesta luonnosta. Alueilla kasvat aluskasvillisuus pieneliöineen korvaamaton, niitä ei voi toisaalle Pohjois-Savoon saada siirrettyä niin kuin ei myöskään menetettyä puustoa niin kuin luvataan. Puhumattakaan pohjavesistä ja lähteistä ja muuttuvista vesien virtauksista. Niinpä miten sitten onkaan tuulivoimaloiden vihreä sähkö? Mitä meille jää käteen siitä, jonka menetämme, ei siis mitään. Toivomme että ko. tuulivoimala alueet poistetaan maakuntakaavasta, perusteluna on vielä naapurimaan rajan läheisyys kaikkine näiden kahden vuoden juttujen takia. Me emme tarvitse n.300 metrin korkuisia maalitauluja.	Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämäelle tunnistettiin tuulivoimapotentiaalia ja sen perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa alueelle on osoitettu tuulivoimapotentiaalisen alueen tv-merkintä. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Maakuntakaava joustaa rajausten osalta tarvittaessa ja mikäli maakuntakaavan rajauksesta poikkeaminen katsotaan vaikutusten puolesta mahdolliseksi. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.
O yksityishenkilö	Vastine
Vastustan ankarasti täällä Pohjois-Savossa suunnitteilla olevia tuulivoimateollisuusalueita Iso Petäjämäki, Tielampi ja Savola tuulivoimateollisuus hankkeet eritoten vaarantavat arvokkaat pohjavesi sekä lähde alueet. Onko meillä varaa laittaa puhtaat vesistömme alttiiksi myllyjen öljykatastrofeille sekä niistä lähteville myrkyllisille mikromuoveille jotka leviävät ympäröivään maastoon saastuttaen isoja alueita ympäriltään? Tietääkseni myllyillä ei ole minkäänlaisia suoja-aitoja öljyvaihtojen sattuessa ja puhutaan sadoista litroista myllyä kohden. Toinen on nämä akkuvarastot. Ne ovat myös iso riskitekijä alueemme arvokkaille pohjavesille.	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämäelle tunnistettiin tuulivoimapotentiaalia ja sen perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa

Tämä seutukunta on liian haavoittuvainen ihan jo vesistöjen vuoksi. Myllyille varmasti löytyy turvallisempiakin paikkoja.	alueelle on osoitettu tuulivoimapotentiaalisen alueen tv-merkintä. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Maakuntakaava joustaa rajausten osalta tarvittaessa ja mikäli maakuntakaavan rajauksesta poikkeaminen katsotaan vaikutusten puolesta mahdolliseksi.
P yksityishenkilö	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe Haluamme maanomistajan roolissa tuoda esiin kaavan valmistelussa huomioitavaksi alla olevat seikat. Kaavassa on esitetty potentiaaliset tuulivoima-alueet, joiden suunnittelussa on huomioitu useita selvityksiä. Tuulivoimapotentiaaliselle alueelle on kaavassa määritelty suunnittelumääräys (kaavaselostuksen sivulla 127). Ehdotamme, että suunnittelumääräykseen lisätään vaatimuksena arviointi tuulivoimaloiden tuottaman infraäänen vaikutuksesta asukkaisiin. Tuulivoimaloiden tuottaman infraäänen vaikuttavuudesta on ollut ristiriitaisia tutkimustuloksia ja näkemyksiä, mutta vuonna 2023 on julkaistu kokoava tieteellinen lehtiartikkeli, jossa selitetään syyt ristiriitaisuuksille. Siinä erityisesti osoitetaan virheelliseksi Suomessa valtioneuvoston rahoituksella tehdyn tutkimuksen johtopäätös, että infraääni ei selitä tuulivoimaloiden lähellä havaittua oireilua. Suomessa monet asukkaat ovat kokeneet oireita rakennettujen voimaloiden läheisyydessä, mutta mainittuun tutkimukseen viitaten ne on leimattu "nosebo-vaikutukseksi". Tuulivoimaloiden määrän lisääntyessä tulevat nykykäytännöllä myös asukkaiden oireet lisääntymään. Siksi varovaisuusperiaatteen mukaisesti tulisi pitkälle leviävän infraäänen vaikutus huomioida tuulivoimaloiden sijoittelussa. Infraääntä ei nykyisin huomioida kaavoituksen yhteydessä tehtävissä ympäristöministeriön ohjeen mukaisissa melumallinnuksissa. Liitteenä oleva julkaisussa (https://doi.org/10.1016/j.scs.2022.104308 , linkki verkkoversioon) on valittu hauissa löytyneistä 1137 artikkelista 58, jotka on analysoitu tarkemmin. Julkaisu on merkittävä, koska siinä esitetään kokonaisnäkemys ja myös esitetään perustellusti virheellisiksi Suomessa valtioneuvoston rahoituksella tehdyn tutkimuksen (linkki,	Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä – myös melun osalta. Maakuntakaava joustaa rajausten osalta tarvittaessa ja mikäli maakuntakaavan rajauksesta poikkeaminen katsotaan vaikutusten puolesta mahdolliseksi. Tässä maakuntakaavatyössä yhteisvaikutuksia on arvioitu maisemavaikutusten näkökulmasta (ks. Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022). Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-alueita: ”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai

Tuulivoimaloiden infraääni ja terveys, Policy Brief 11/2020) kaksi keskeistä johtopäätöstä eli että infraääni ei selitä tuulivoimaoireilua ja että kyseessä olisi "nosebo"-efekti. Valtioneuvoston rahoittamaan tutkimukseen viitataan yleisesti, kun todetaan, että tuulivoimaloiden infraäänestä ei ole haittaa. Sivulla 7 todetaan valtioneuvoston rahoittaman tutkimuksen koeasetelmasta: "Here, test subjects could not hear the actual infrasound profile of windmills as experienced in the house of the subject. This was because the experiment lacked structures to transduce the infrasound into the audible range." Ja seuraavalla sivulla selitetään "nosebo"-efektiksi määritelty ilmiö. Infraääni vaimenee heikosti etäisyyden kasvaessa ja julkaisun mukaan tuulivoimalasta lähtevä infraääni on mitattu jopa 90 km etäisyydeltä. Vaikka infraääntä ei kuule, se aiheuttaa värähtelyä tietyissä rakenteissa ja resonanssien seurauksena myös kuuluvaa ääntä. Jotkut ovat näille ilmiöille herkkiä ja saavat pikkuhiljaa oireita - muut tottuvat. Kivitaloissa ilmiö on heikompi. Puutaloissa voi vahvistaa lattiaa ja siirtää sängyn toiseen paikkaan. Helpointa kuitenkin on olla rakentamatta voimaloita liian lähelle asuttuja rakennuksia. Ilmiö on ollut hankala tutkittava ja tulokset ovat olleet ristiriitaisia, koska vain pieni osa ihmisistä saa oireita ja ne ilmenevät vain joissakin rakennuksissa. Yllä mainitun valtioneuvoston rahoittaman tutkimuksen kyselytutkimuksessa tuulivoimaan liittyviä oireita oli raportoinut 15% alle 2,5 km etäisyydellä tuulivoimalasta asuvista ja 5% alle 20 km etäisyydellä asuvista. Oireilevista kolmasosa oli käynyt niiden vuoksi lääkärissä. Tuloksia ei voi sellaisenaan yleistää Pohjois-Savoon, mutta vaarana on, että suuri joukko asukkaista tulee oireilemaan, jos infraääntä ei huomioida. Nykyään rakennettavat tuulivoimalat ovat suurempia ja toisaalta tuuliolosuhteet idempänä ovat vaihtelevampia, jolloin infraääntä syntyy enemmän. Tuulivoiman hyväksyttävyyden kannalta olisi mielestämme tärkeää huomioida ja ottaa vakavasti asukkaiden kokemat terveysvaikutukset. Liite sähköpostissa: Wind turbine infrasound	<i>suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiaan yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.(...)”</i>
Q yksityishenkilö	Vastine
Palaute Pohjois-Savon maakuntakaavan uuteen ehdotukseen	
Laajojen metsäpeitteisten alueiden poistaminen maakuntakaavasta antaa mahdollisuuden metsien pirstomiseen tuulivoimahankkeilla. Vaikuttaakin siltä, että luontoarvot (sekä ihmisarvo) on nyt unohdettu, ja maakuntakaavaehdotuksen tärkein tavoite on tuulivoiman edistäminen suuressa mittakaavassa, keinolla millä hyvänsä.	Ks. yleisvastineet 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologiaa yhteyksiä koskevaan palautteeseen, 1.5 luonnonrauha-alueita koskevaan palautteeseen ja

Monien hiljaisten alueiden (mm. Nurmijoki Sonkajärvellä) muuttaminen luonnonrauha-alueiksi sekä yhden hiljaisen alueen poistaminen kokonaan tuulivoima-alueen vierestä Kaavilla vahvistaa sen, että tarkoitus pyhittää keinot. Hiljaisuuden kokeminen edes välillä on ratkaisevan tärkeää psyykkisen ja fyysisen terveyden kannalta. Tuulivoima-alueilla ja niiden läheisyydessä luonnonrauha ei tule koskaan toteutumaan. Puolentoista kilometrin suojavyöhyke asutuksesta ei ole lähellekään riittävä. Tiilikjärven kansallispuiston tuhoaminen tuulivoimaloiden läheisyydellä, melulla ja välkkeellä on suorastaan ympäristörikos. Maakuntakaavan tavoite luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä ei toteudu. Esimerkiksi Sonkajärven Honkamäen alueella on paljon liito-oravahavaintoja. Miksi liito-oravia, pöllöjä (mm huuhkaja), karhuja, ilveksiä, ahmoja ja susia ei suojella, kun tuulivoima on kyseessä? Honkamäki-Viidankankaan tuulivoima-alueen osalta noston esiin vielä tärkeän asian. Alueella on runsaasti lähteitä ja puroja, jotka suojellaan metsätaloudessa. Myös luonnontilaisia soita on vielä jäljellä. Niitä ei kuitenkaan suojella tuulivoimarakentamisessa, kun maaperää muokataan syvältä ja pysyvästi. Eikö juomakelpoisten luonnonvesien säilyttäminen olisi ehdottoman tärkeää myös huoltovarmuuden kannalta nykyisessä maailmantilanteessa? Mistä saamme puhdasta juomavettä, jos vesihuoltoa terrorisoidaan? Honkamäen alueen laskeumat vaikuttavat haitallisesti koko Sonkajärven halki virtaavaan Matkusjokeen, ja tuulivoimalat saastuttavat koko alueen vesivarat. Koko erämainen maaseutu muuttuu teollisuusalueeksi huoltoteineen ja sähkölinjoiineen. Sukupolvien työ satojen vuosien ajalta heitetään täysin hukkaan. Ihmisiltä riistetään oikeus nauttia ansaitsemastaan omaisuudesta ja kodistaan, jonka he ovat halunneet perustaa maaseudulle luonnonrauhaan. Honkamäen alueella on tärkeä merkitys matkailu- ja virkistyskohteena myös muualla asuville. Hirvijärven rannalla, sukutilalla kiinteistön omistavana vastustan sekä Honkamäki-Viidankankaan että Metsärinteen tuulivoimahankkeita, jotka jättävät meidät asukkaat teollisuusalueiden keskelle. Yleinen mielipide kylällämme on, ettei tuulivoimaa saa rakentaa.	1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Ylä-Savossa ja Sonkajärven alueella sijaitsevat maakunnallisesti merkittävimmät tuulivoimapotentiaali-alueet. Maakuntakaavassa näistä alueista osoitetaan yleispiirteisen, maakunnallisen selvitystiedon perusteella toteuttamiskelpoisimmat. Toteutettavuus ratkaistaan yleiskaavoituksen ja YVA-prosessien tuottaman selvitystiedon perusteella. Merkintä säilytetään maakuntakaavaehdotuksessa. Sonkajärven alueelle on maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) tunnistettu jopa 12 tuulivoimapotentiaalista aluetta. Suunnitteluprosessin kuluessa alueista kaksi, Kurvilanmäki ja Honkamäki-Viidankangas, on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa. Maakuntakaavatyössä asutukseen jätettiin palautteessa mainittu 1500 m etäisyys, joka nähtiin suunnittelun lähtökohtana riittävänä. Vaikutusten arvioinnit tarkentuvat tuulivoimaosayleiskaavassa, ja niitä on osallisten tuotava kaavanlaatijan ja kaavaa hallinnoivan kunnan tietoon. Kaavoituksessa arvioidaan yleensä yksityisen haitan suhdetta yleiseen etuun.
R yksityishenkilö	Vastine
Lausunto ja muutosehdotukset koskien Pohjois-Savon maakuntakaavaa 2024 Tällä lausunnolla esitetään muutosehdotuksia ja huomioita Pohjois-Savon maakuntakaavaan 2024.	

Lausunto on koostettu maakuntakaavan alueella asuvien kuntalaisten toimesta, jotka kokevat, että valmisteilla oleva maakuntakaava ja tulevat Pohjois-Savon alueelle suunnitellut tulevaisuuden hankkeet eivät huomioi riittävästi kuntalaisia, elinkeinotoimintaa (maa- ja metsätalous), alueen elinvoimaisuuden säilyttämistä ja luontoekosysteemiä.

Tietolähteenä on käytetty asukkaiden, elinkeinonharjoittajien ja maanomistajien lausuntoja sekä kunnan julkisia tietoa-aineistoja.

Lausunnon taustalla on huoli maakuntakaavan ja muiden alueelle suunniteltujen hankkeiden välittömien yhteisvaikutusten aiheuttamista haitoista elinkeinoelämälle, maanomistajien yhdenvertaiselle kohtelulle, maaseutualueen elinvoimaisuudelle ja luonnon monimuotoisuudelle.

Yhteisvaikutusten lisäksi puhutaan välittömistä päällekkäisvaikutuksista eli haittaa aiheutuu usealle eri ryhmälle samanaikaisesti, kuten alueen vakituksille asukkaille, mökkiläisille, elinkeinonharjoittajille, maanomistajille ja luontoekosysteemille.

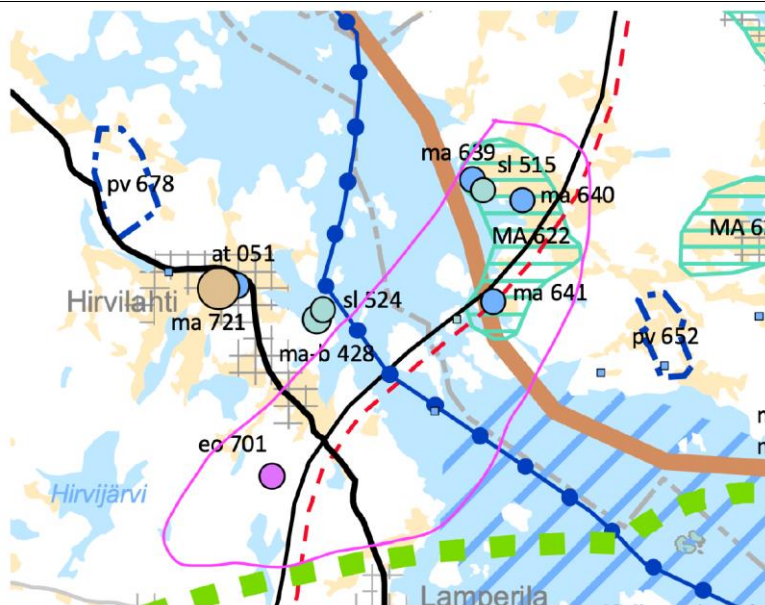
Yhteis- ja päällekkäisvaikutusten lisäksi on nähtävissä välillisiä vaikutuksia, jotka vaikuttavat pitkällä aikavälillä maaseutualueen elinvoimaisuuteen ja kulttuuriarvojen säilymiseen.

Lausunnon ja muutosehdotuksien kohteena oleva alue

Muutosehdotukset ja huomioidut kohdistuvat erityisesti Kuvassa 1 rajatulle alueelle (violetti raja). Alueella harjoitetaan elinkeinotoimintaa, joka koostuu pääosin maa- ja metsätaloustoiminnasta. Alueella on vakituisesti asuvia kuntalaisia, mökkiläisiä ja monipuolinen luontoekosysteemi. Alueella sijaitsee tällä hetkellä voimalinja, vesistöreitti ja kulttuuriympäristön kannalta maakunnallisesti tärkeä alue. Lisäksi alueelle on merkitty kaavaan maa-aineksen ottoalue (eo 701).

Kuvassa 1 violetilla rajauksella on kuvattu Kuopion Hirvilahden Petynsalmen kapeikkoa ja maakunnallisesti arvokasta eteläisen Siilinjärven kulttuurimaisemaa, minkä poikki kulkee myös Fingridin 400 kV:n sähkönsiirtoyhteys sekä uusi Järvinlinja.

Junnunmäen tuulivoimahanke, Kuopio ja Tervo on arviointiohjelmavaiheessa, jossa tarkastellaan useampia sähkönsiirtovaihtoehtoja.

Kuva 1. Vaikutusalue

Välittömät yhteisvaikutukset

Alueella kulkee tällä hetkellä yksi voimajohto ja viereen rakennetaan parhaillaan toista voimajohtoa. Rakenteilla oleva voimajohto liittyy osaksi Fingridin Järvinen-järjestelmän.

Järvinen-järjestelmän metsäalueen poiston ja maanmuokkauksen negatiiviset vaikutukset alueella ovat jo nyt nähtävissä. Haittaa on aiheutunut erityisesti maanomistajille, asukkaille, mökkiläisille ja alueen luontoekosysteemille. Alueelta on kaadettu voimajohtojen tieltä merkittävä määrä puustoa, maa-alueita on kaivettu ja muokattu voimajohtopylväiden asennusta varten. Lisäksi kiinteistöjä on jouduttu pakkolunastamaan voimajohtojen tieltä.

Muita alueelle kohdistuvia lähivuosien hankkeita ovat Junnunmäen tuulivoimahanke, jonka vaikutukset alueelle olisivat seuraavat: siirtolinjojen rakentaminen ja kolmannen voimajohtojen rakentaminen rakennusvaiheessa olevan Järvinen-järjestelmän viereen. Junnunmäen tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmaa koskevissa mielipiteissä on tuotu useassa kohtaa

Sähkönsiirtolinjojen (110 ja 400 kV) nykyisiä, ohjeellisia ja tulevaisuuden yhteystarpeita on käyty läpi maakuntakaavojen 1.- ja 2. vaiheessa.

Tuulivoimahankkeita liittyntälinjat tutkitaan tarkemman suunnittelun yhteydessä, maakuntakaava ei ota niihin kantaa. Tietojen ajantasaisuudesta on käyty työneuvottelu 18.4. Mahdolliset sähkönsiirtoa koskevat merkintöjen muutokset tulevat ajankohtaisiksi seuraavissa maakuntakaavoissa.

alueelle kohdistuvat haitalliset vaikutukset. Erityisesti vaihtoehdot VE1A ja VE2A aiheuttavat merkittäviä kahdenkertaisia vaikutuksia alueelle.

Alueella asuvien kuntalaisten kommentit ja havainnot tuulivoimahankkeen vaikutuksista ovat luettavissa tämän lausunnon yhteydessä olevan linkin takaa (Kooste Junnunmäen tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmaa koskevista mielipiteistä).

Edellä esitettyjen alueelle kohdistuvien vaikutusten lisäksi aluetta rasittaa kaavamerkintä maa-aineksen ottoalueesta. Merkintä tarkoittaa, että alueella on merkitty maa-aineksen ottoalue soran, moreenin ja hiekan ottoa sekä kal-liolouhintaa varten (eo 701).

Yhteenvetona voidaan todeta, että alueen kannalta vaikutuksiltaan negatiivisin skenaario olisi, että alueella kulkee kolmesta neljään vierekkäistä voimalinjaa, erillinen siirtolinja tuulivoima-alueelta voimajohtoalueelle ja alueella on maa-aineksen ottoalue. Tässä skenaariossa yhteisvaikutukset ovat kestävämmät.

Välittömät päällekkäisvaikutukset

Rakenteilla oleva voimalinjanhanke ja suunnitteilla olevat lisähankkeet aiheuttavat toteutuessaan jokaiselle välittömien päällekkäisvaikutusten kohteena olevalle ryhmälle pysyviä haittoja. Näiden päällekkäisvaikutusten taustalla on alueen monimuotoisuus, mikä tarkoittaa sitä, että alueella on arvokasta luontoa, monipuolista elinkeinotoimintaa ja asutusta.

Välilliset vaikutukset

Alueella sijaitsevien Rantapihan, Linnan ja Kivelän tiloista on muodostunut keskeinen osa Hirvilahden kylän maaseutumaaisemaa. Tiloilla on takanaan satoja vuosia pitkä historia, minkä vuoksi niiden kulttuuriarvojen säilyminen on erityisen tärkeää. Välilliset vaikutukset kohdistuvat erityisesti näihin tiloihin, mikä tarkoittaa maisema-arvon heikentymistä, kestävä elinkeinotoiminnan harjoittamisen vaikeutumista ja alueella asuvien ja vapaa-aikaa viettävien kuntalaisten viihtyvyyden laskua. Huolenaiheena ovat myös turvallisuuteen liittyvät tekijät voimajohtojen läheisyydessä asuvien kuntalaisten kohdalla ja mahdollisesta maa-aineksen siirrosta aiheutuvan liikenteen vaikutukset liikenneturvallisuudelle. Pitkäaikaisvaikutukset voivat näkyä myös alueen eliöstön kehityksessä.

Lausunnon pohjalta tehty esitys muutoksista maakuntakaavaan

Maakuntakaavaehdotukseen sisältyy yleismääräys koskien energiansiirtoyhteyksiä:

Edellä esitetyn lausunnon pohjalta esitetään, että alueelle kohdistuvat yhteis- ja päällekkäisvaikutukset huomioidaan osana maakuntakaavaa. Lisäksi kaavassa tulisi tarkastella tarkemmin alueelle kohdistuvia välillisiä vaikutuksia, jotka voivat heikentää maaseutualueen elinvoimaisuutta ja kulttuuriympäristön säilymistä.

Muut maakuntakaavaan liittyvät näkökulmat

Rinnakkaisten voima- ja siirtolinjojen huomiointi

Olisi toivottavaa, että maakuntakaavassa otettaisiin kantaa siihen, kuinka monta rinnakkaista voima- tai siirtolinjaa voidaan rakentaa enimmillään yksittäiselle alueelle tai mikä on linjoihin käytetyn maa- tai metsäalueen enimmäismäärä. Määrän tai käytetyn pinta-alan tulisi olla kohtuullinen ja huomioida elinkeinonharjoittajiin, maanomistajiin, asukkaisiin ja luontoon liittyvät negatiiviset vaikutukset.

Toisaalta olisi myös tärkeää, että maakuntakaava tukisi tuulivoimapuistohankkeiden suunnittelua siten, että suunnittelussa huomioitaisiin paremmin mahdolliset siirto- ja voimalinjojen vaikutukset kuntalaisille ja luontoekosysteemille. Yleisessä keskustelussa keskitytään usein tuulivoimapuistoalueen vaikutuksiin, mutta vähemmälle huomiolle jäävät siirtolinjojen ja voimajohtojen aiheuttamat negatiiviset haitat.

Maa- ja metsätalousalueiden tulevaisuus ja osapuolten välinen yhteistyö

Yksi keskeinen huomio on myös se, että kaavassa ei oteta riittävästi kantaa tulevaisuuden maa ja metsätalousalueiden kehittymiseen ja alueellisen yhteistyön kehittämiseen eri toimijoiden välillä. Pohjois-Savo voisi toimia tässä suunnanäyttäjänä ja edistää osapuolten välistä yhteistyötä kestävien ja kaikkia osapuolia hyödyttävien ratkaisujen edistämiseksi. Näin voitaisiin kehittää alueiden elinvoimaisuutta, maa- ja metsätalouden vastuullista ja kestävää toimintaa sekä luontoarvojen säilyttämistä.

Nykytilanteessa sähkönsiirtoyhtiöt, tuulivoimayhtiöt ja kunnat ajavat omia intressejään. Varautumisen ja alueiden elinvoimaisuuden säilyttämisen kannalta erityisen tärkeää olisi myös huomioida elinkeinonharjoittajien ja maanomistajien näkökulmat laajemmin kaavoituksessa.

Nykyinen toimintamalli ei tarjoa konkreettista tukea elinkeinonharjoittajille ja maanomistajille. Voimalinjahankkeiden vaikutuksen kohteena olevat maanomistajat ovat saaneet siirtolinjayhtiöltä lähinnä ohjeistuksen, että heidän nettisivuiltaan löytyy ideoita voimalinja-alueen uusiokäyttöön. Rahallista tukea tai apua uuden elinkeinon harjoittamiseen tai luonnon ennallistamiseen ei ole tarjottu. Kaikki vastuu ja työ on jätetty maanomistajalle.

Energiantuotantoalueita suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiansiirtoyhteyksien järjestämiseen. Lähekkäin sijoittuvien energiantuotantoalueiden liittäminen sähkönsiirtoverkkoon on ensisijaisesti toteutettava olevaan johtokäytävään tai yhteiseen johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankkeiden kanssa.

Energiansiirtoyhteyksiä suunniteltaessa on otettava huomioon energiansiirto- ja -tuotantohankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, elinkeinoin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.

Tämän tarkemmin kantaa on vaikea ottaa maakuntakaavan tasolla esim. rinnakkaisten linjojen lukumäärään. Yhteispylväiden käyttäminen olisi siten tilaa säästävä ratkaisu.

Palautteessa esitetyt ideat voimalinjahankkeiden toteutuksesta, yhteissuunnittelusta ja maanomistajien vaikuttamismahdollisuuksista ovat kiinnostavia ja kannatettavia. Pohjois-Savon liitto on virallisissa kannanotoissaan tukenut maanomistajien oikeuksia mm. riittäviin korvauksiin pysyvistä metsäalueiden lunastuksista sähkönsiirtoalueiksi.

On kuitenkin huomioitava, että alueelle kohdistuvat negatiiviset seuraukset ovat usein pysyviä ja yhden tai useamman sukupolven kestäviä.

Yksi vaihtoehto on, että osana tuulipuisto- ja voimalinjahankkeita pohdittaisiin yhdessä, kuinka alueelliset vaikutukset voitaisiin minimoida ja alueen maanomistajille tarjottaisiin konkreettista tukea maa-alueiden uusiokäyttöön. Tuen tulisi olla rahallista, ohjaavaa ja uuteen tai korvaavaan elinkeinotoimintaan tähtäävää. Esimerkiksi tukemalla maanomistajan investointia aurinkopaneeleiden hankintaan, tukea lammaselinkeinon harjoittamiseen alueella, tukea uusien kasvilajikkeiden viljelemistä tai kuusitarhatoiminnan aloittamista. Nämä ovat toimia, jotka hyödyttäisivät alueen maanomistajaa, kuntaa ja varmistaisivat alueiden elinvoimaisuuden säilymisen.

Tietolähteet

- Kooste Junnunmäen tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmaa koskevista mielipiteistä:

[Junnunmäen tuulivoimahanke, Kuopio ja Tervo](#)

- Kuntalaisaloite Junnunmäen tuulivoimahankkeen valmistelun keskeyttämisestä:

[Junnunmäen tuulivoimahankkeen osayleiskaavan valmistelun keskeyttäminen ja vähintään 3 km minimisuojaetäisyyden määrittäminen tuulivoimalan ja asuinrakennuksen välille Kuopiossa - Kuntalaisaloitepalvelu](#)

- Kotikylämme Hirvilahti – Kuopio, Honkalampi Lea, 2005.

- Kuopion kulttuuripolku: [https://peda.net/kuopio/muutoiminta/kulttuuripolku/ymparistopolku/ml/hky2:file/download/9fcda201d96ed4dea0](https://peda.net/kuopio/muutoiminta/kulttuuripolku/ymparistopolku/ml/hky2:file/download/9fcda201d96ed4dea02549d5412b23666e742693/Kulttuuripolku_Hirvilahti.pdf)

2549d5412b23666e742693/Kulttuuripolku_Hirvilahti.pdf

- Alueella asuvien kuntalaisten kommentit, havainnot ja kertomukset

S yksityishenkilö

Vastine

Muistutus Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheeseen

Hyvät Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 laatijat,

Pyydän.

Palauttakaa laajat yhtenäiset metsäalueet -kaavamerkintä Rautalammin lounaiseen ja eteläiseen osaan Myhinpään seudun alueelle ja muutoinkin Etelä-Konneveden kansallispuiston ympäristöön.

Ks. yleispalautteet 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologisia yhteyksiä koskevaan

Merkitäkää Etelä-Konneveden kansallispuiston ikiaikaiset kansallismaisemat, puhtaat vedet ja eliöstö matkailu- ja erityisesti virkistyskäyttöön. 29.10.2024 julkaistu Sitran rahoittama tutkimus ”Terveyttä, hyvinvointia ja kustannussäästöjä luonnosta” osoittaa viimeisimpänä laajana tutkimuksena luonnon tärkeän merkityksen ihmisten terveydelle. Älkää salliko tuulivoimaa ja/tai kaivoksia kansallispuistojen läheisyyteen. Tuulivoima muuttaa kansallispuistojen maisemat teollisuusympäristöksi. Jos ihmiset eivät voi tulla edes kansallispuistoon luonnolliseen luontoympäristöön, niin minne he sitten voivat mennä luonnosta nauttimaan. Mikä edes on kansallispuistojen tarkoitus, jos aivan niiden kupeeseen saa rakentaa tuulivoimaa ja/tai kaivoksia? Kirjatkaa maakuntakaavaan näkyviin inventoidut erityisen hiljaiset alueet ja turvatkaa ne kunnollisilla suojaetäisyyksillä teollisesta toiminnasta. Merkitkää näkyviin myös pimeät, valosaasteettomat, alueet. Mitä on sellainen vihreä siirtymä, jonka nimissä kansallispuistojen maisemat, luonnonsuojelualueet, natura-alueet, hiljaiset ja pimeät alueet muutetaan teolliseksi betoni-tuulimylly-viidakoiksi? Tässä on erittäin suuri vaara, että vihreän siirtymän nimissä menetämme oman kansallisen rikkautemme, erityislaatuisen luontomme. Menee lapsi pesuveden mukana. Tämä on hätähuuto korprien ja luonnon puolesta. Toivon, että maakuntakaavoittajina ymmärrätte vastuunne luonnosta myös tuleville sukupolville.	palautteeseen sekä 1.5 luonnonrauha-alueita koskevaan palautteeseen. Tuulivoimapotentiaaleja alueita koskevaan suunnittelumääräykseen lisätään kansallispuistoihin vaikuttavista tuulivoima-alueista erityinen suunnittelumääräys.
T yksityishenkilö	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe Muistutuksessani 25.2. totesin, että en hyväksy Iso-Petäjämaen tuulivoima-aluemerkintää Pohjois-Savon maakuntakaava ehdotuksessa. Sekä tämä että myös muut huomiot tuossa muistutuksessa ovat edelleen ajankohtaisia. Nyt muuttuneen maakuntakaava ehdotuksen osalta en hyväksy seuraavia muutoksia: 1. Laajojen metsäpeitteisten alueiden poistaminen. Tämä muutos heikentää luonnon monimuotoisuuden parantamista, metsien pirstoutumisen estämistä sekä hiilinielujen lisäämistä. Nämä tulee palauttaa maakuntakaavaehdotukseen.	Merkitään tiedoksi. Ks. yleisvastineet 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologisia yhteyksiä koskevaan palautteeseen, 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan

2. Muuttuneeseen maakuntakaavaehdotukseen lisätyt 7 tuulivoimapotentiaalista aluetta. Nämä tulee poistaa maakuntakaavaehdotuksesta. 3. Poistettu luonnonrauha-alue tulee palauttaa maakuntakaavaan (Kaavi) Pohjois-Savon maakuntakaava ehdotuksessa olevat 17 tuulivoimapotentiaalista aluetta on jo ylimitoitettu. Näiden esitettyjen alueiden lisäksi maakunnassa on käynnissä useita tuulivoimahankkeita, joita ei ole merkitty maakuntakaavaan tuulivoimapotentiaalisina alueina. Tämä kuvastaa sitä hallitsematonta ja koordinoimatonta sekä maakunnan ulkopuolisten, usein ulkomaisten hanketoimijoiden ohjaamaa energiakokonaisuutta, erityisesti tuulivoiman osalta. Uusia tuulivoima-alueita ei tule lisätä. Peräänkuulutan edelleen maakunnallista, mielellään maakuntarajat ylittävää järjestelmällistä, eri vaihtoehtoja arvioivaa ja eri energiamuotojen mahdollisuuksia selvittävää työtä ja avointa keskustelua. Lisäksi peräänkuulutan edelleen tuulivoimaalueiden yhteisvaikutusten arviointia ja maakuntaliiton roolia siinä. Kaupalliset hanketoimijat eivät sitä tee.	palautteeseen sekä 1.5 luonnonrauha-alueita koskevaan palautteeseen. Yhteisvaikutusten huomioon ottamista ohjataan tuulivoimaa koskevalla yleismääräyksellä, jolloin se koskee koko maakuntaa, ei vain tuulivoimapotentiaalisia alueita: "Tuulivoima <i>Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai yli-maakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. (...)"</i>
U yksityishenkilö	Vastine
Vastustan tuulivoima kaavoitusta yleensä Pohjois-Savon alueella alueen luontoon, hiljaisuuteen ja kauneuteen vedoten. Pohja- ja lähdevesien arvokkuus, ovat käyttövetenä rikkaita ja ensiluokkaisia sekä korvaamattomia.	Merkitään tiedoiksi.
V yksityishenkilö	Vastine
Maakuntakaava ei ole selkeästi ymmärrettävä kokonaisuus. "Tavallisella" henkilöllä ei ole mahdollisuutta ymmärtää kaavoitusta eikä vaikuttaa asiaan siinä laajuudessa, kun kaava vaikuttaa esimerkiksi asuinympäristöön. Maakuntakaavassa kritisoin erityisesti tuulivoimahankkeiden sijoittumista. Kaavoituksessa ei huomioida asuinalueita maaseudulla luonnonrauhan näkökulmasta - tuulivoimahankkeet on annettu tulla liian lähelle asutusta.	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Maakuntakaavassa ei ole huomioitu Sonkajärven osalta Keskikosken Lomamökki -yritystä. Yritys sijaitsee alueella, jonne on suunniteltu Honkamäki-Viidankangas -tuulivoimahanketta. Viitaten maakuntakaavaan "Tavoitteena on nostaa yksittäiset maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittävät matkailun vetovoimakohteet tai luonnonnähtävyydet esille, sillä voimassa olevassa maakuntakaavassa ne jäävät merkintöjen runsauden vuoksi vähälle huomiolle." Vaikka valtakunnallisesti yritys ei toimi merkittävällä tasolla, tuottaa se maakunnallisesti ja paikallisesti palvelua, joka tulee huomioida. Kuten Jyrkän alue, joka on nostettu esille, tuottaa samanlaatuista palvelua kuin Keskikosken lomamökit. Mielestäni maakuntakaavassa tulee huomioida matkailualan yritykset, jotka työllistävät henkilöitä, hyödyntäen luontoa. Jos näitä yrityksiä ei nosteta kaavoitukseen, jää ne huomiotta, mahdollistaen ajatuksen, että alueelle voi sijoittaa tuulivoima-alueen vain 400metrin päähän matkailuyrityksen ulkoilualueesta eli käytännössä yritystoiminnan päälle.

Maakuntakaavassa korostuu tulevaisuuden keskustat -kuopio. On otettava huomioon, että jos tässä vaiheessa maaseudulle ei anneta arvoa, ei tänne ole mahdollista jäädä asumaan. Kun maaseutu on mahdollista täyttää tuulivoimalla, on täältä lähdettävä kodeista. Tuulivoimahankkeita suunniteltaessa tulee ottaa paikallisten ihmisten mielipiteet huomioon. On tärkeää, että tuulivoimaa ei sallita tulevan liian lähelle asutusta. Nyt tällä hetkellä tuulivoiman sijoittumista ei estä mikään - maakuntakaavan tulisi rajata tuulivoimarakentaminen asuinalueiden ulkopuolelle. Asuinalueet tulisi tunnistaa paremmin - maaseudulla ihmiset ovat asettuneet vesistöjen ja luonnonääreen, jolloin maakuntakaavan tulisi rajata energiantuotannon teollisuusalueet riittävän kauaksi asutuksesta.

Luonnonrauha on käsitteenä hauska - miten luonnonrauha alueet käsitetään - onko luonnonrauha minkään arvoista, jos sinne voi sijoittaa tuulivoimaa? Vaikka maakuntakaavassa puhutaan luonnonrauhan olevan arvokasta ja suojeltavaa, ei luonnonrauha -käsite yllä kuitenkaan suojaamaan maaseudulla asuvia. Honkamäki-Viidankangas ja Kurvilanmäki tuulivoimahankkeet Sonkajärven alueella tulee sijoittumaan alueelle, jossa ihmiset kokevat luonnonrauhaa. Luonnonrauhassa asuminen tulisi turvata. Kuten on maakuntakaavassa sanottu, on luonnonrauha merkittävää ja tunnistettava tekijä esim matkailussa. Miksi silloin paikallinen matkailuyritys jää tuulivoima-alueen jalkoihin, tuulivoimahankkeiden toteutuessa 62 myllyn alle.

Maakuntakaavoitus on vaikea kokonaisuus - vasta tuulivoimahankkeiden laajuuden selvityksessä, on tavallisen ihmisen kiinnostuttava tästä. Toivon, että maakuntakaavoituksesta tiedotettaisiin laajemmin.

Olen itse, omasta omakotitalosta maalla haaveileva. Asun Sonkajärvellä, viitostien lähellä, luonnonrauhassa. Rauhaani uhkaa tuulivoimahankkeet, jotka sijoittuvat keskelle Sonkajärven kuntaa. Alueella sijaitsee Matkusjoki, jonka varrelle ihmiset ovat aikoinaan asettuneet. Oma sukuni historia on alueelle asettunut 1800 luvun alussa. Koen alueelle suurta

kiintymystä - täällä on kotini, jonka olemme rakentaneet vesistön äärelle, alavalle maalle, luullen saavamme nauttia luonnonrauhasta, maisemasta ja maaseudusta. En koe, että tuulivoimahankkeiden sijoittuminen keskelle kuntaa, keskelle asutusta, ajaa maaseutua eteenpäin. Vaikka on myönnettävä tulevaisuuden näkymä siitä, että nuoriso vähenee, en ymmärrä miten meidät täällä asuvat ajetaan kodeistamme pois. Toivon, että Pohjois-Savo on myös tulevaisuudessa houkutteleva paikka asua luontoineen. Jos täältä viedään luonto, en usko, että kaupunkikeskustat meitä "maalaisia" kiinnostaa. Pohjois-Savon tulisi houkutella ihmisiä rikkaalla luonnollaan - ei antaa sitä tärveltäväksi ahneuden vuoksi. Tuulivoima ei ole kestävä energiantuotantotapa. Toivon, että maakuntakaavassa tunnistetaan eri maaseutualueet eikä tuulivoiman sallita rakentuvan keskelle asutusta, kuten nyt esimerkiksi Kurvilanmäki ja Honkamäki -hankkeet ovat sijoittuneet.	
W yksityishenkilö	Vastine
Haluaisin jättää muistutuksen Pohjois-Savon maakuntakaavaehdotuksesta: Mielestäni kaavamerkintää "laajat metsäpeitteiset alueet" ei tulisi poistaa kaavasta, koska tämä olisi monimuotoisuuden kannalta tärkeä merkintä. Laajat metsäpeitteiset alueet edistäisivät ekologista verkostoa ja yhteyttä alueiden välillä, joka nyt merkittävästi kaavaehdotuksen myötä olisi heikentymässä. Ehdotusaineistossa on merkitty "luonnon ydinalue" merkinnällä lähinnä ainoastaan asutuskeskusten ja -keskittymien ympäröivät alueet. Onhan niissä ranta-alueita luokiteltavaksi luonnon ydinalueeksi, mutta muutoin eikö ns. Luonnon ydinalue sijaitse kaukana asutuskeskittymistä, jossa ihmisen "jättämä jälki" luontoon on mahdollisimman pieni. Mielestäni myös luonnonrauha kaavamerkinnällä merkittyjä alueita on Pohjois-Savon alueelle merkitty aivan liian vähän. Tuulivoimapotentiaaliset alueet ja niiden lisääminen kaavaehdotukseen heikentävät myös ekologisen verkoston eheyttä, koska teollisuusalueet vaativat siirtolinjoja sekä aiheuttavat metsäkatoa tietyiltä osin kun metsä on poistettava esimerkiksi yksittäisen voimalan ympäriltä. Myös tuulivoimapotentiaalisten alueiden määrittelyssä pitäisi kiinnittää	Ks. laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologisia yhteyksiä koskeva yleisvastine 1.2. Luonnon ydinalueet olivat pääosin metsäpeitteisiä alueita luonnonsuojelu- ja natura-alueiden läheisyydessä ja monimuotoisiksi tunnistetuilla alueilla. Niitä sijaitsee eri puolilla maakuntaa, ei vain taajamien lähialueilla. Luonnonrauha-alueet ovat voimassa olevan maakuntakaavan hiljaisia alueita ja ne on tunnistettu aikaisempien kaavatöiden selvityksissä. Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Yhteisvaikutusten arvioinnista ohjataan maakuntakaavan yleismääräyksessä.

huomiota jo tässä vaiheessa yhteisvaikutuksiin, varsinkin kun alueet ovat merkitty ehdotukseen kovin lähekkäin (ilme- nee hyvin diaesityksestä).	
X yksityishenkilöt	Vastine
Muistutus koskien Pohjois-Savon maakuntakaavaehdotusta Laadimme muistutuksen viitaten uudelleen nähtäväksi tulleeeseen maakuntakaava 2040 ehdotukseen. Olemme Lapin- salon lapsiperhevoittoisen kylän nelihenkkinen perhe, joka valitsi muuttaa Lapinsaloon 30km päähän Kiuruveden kes- kustasta, syystä. Huolemme sekä suoranaisten järkytyksen aiheutti saada tieto alueemme (Lapinsalo, Heinäperä, Tihilä) jäämisestä pois maakuntakaavaehdotuksesta. Alueen jättämistä pois on perusteltu kaupungin valtuuston jäsenen kertomana, harvaan asuttuna alueena. Kehitysvyöhykkeen kriteerejä esimerkkinä käyttäessäni alueemme muodostuu elinvoimaisesta maataloudesta ja alku- tuotannosta. Esimerkkinä mainittakoon esimerkillinen palkinto kylän sydämen, Pajulan maatilaa saamasta palkinnosta vuoden luomutoimijana, Savo-Karjalan luomuyhdistyksen valitsemana keuhällä 2023. (<a href="https://www.savonsano-
mat.fi/paikalliset/5764849">https://www.savonsano- mat.fi/paikalliset/5764849) Kyseinen maatila on saanut tunnustusta lisäksi hiilijalanjäljen minimoimisesta, sekä rakennuttanut tilalleen oman bio- kaasulaitoksen. Tämä puolestaan on olennainen osa päästöjen vähentämiseksi uusiutuvan energian tuottamisen muo- tona. Alue sisältää muitakin maatiloja alkutuotannon varmistamiseksi, niin Lapinsalon, kuin Tihilän alueella. Mitä muuta tällainen toiminta on, kuin maaseudun kehittämistä ilmastonmuutoksen kompensoinnin ytimessä? On luonnotonta ajatella, että alueemme monimuotoisuutta niin maa- ja metsätaloudessa, kuin sen kehittämisedellytyksiä, ei tietynlaisten energiamuotojen sokaisemana nähdä. Kaavoituksen suunnittelussa ajaa tietynlainen päämäärä. Tämä päämäärä on rivien välistä luettavissa, aivan tavallisen, maaseudun "harvaan asutun" alueen asukkaankin silmin.	Maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu kehittä- misperiaatemerkinnoilla kaksi ruuantuotannon ydinaluetta, josta Ylä-Savosta Kuopion pohjoispuo- lelle ulottuva alue on tunnistettu paikkatietojen pe- rusteella mm. ympäristöluvitettujen navettojen ja lietelantaloiden sijaintien perusteella. Paikkatietoja on käsitelty siten, että kaavakartalle on voitu hah- mottaa alue, jossa karja- ja maitotalouden yksiköt muodostavat erityisiä tiheitä. Rajauksen ulko- puolelle jääminen ei vaikuta yksittäiselle tilalle hai- tallisesti. Kehittämisperiaatemerkinnoilla osoitetaan vyöhyk- keitä, alueita ja yhteyksiä, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta, mutta joita ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa kohden- nettuina aluevarauksina kartalla. Kehittämisperiaa- temerkintöjä koskevat aluevarauksien tarpeet on tarkoi- tuksenmukaista tutkia kuntatasolla tai muun toteut- tavan suunnittelun yhteydessä. Kehittämisperiaate- merkinnät ovat kaavan muihin merkintöihin nähden päälekkäisiä. Niillä pyritään havainnollistamaan

Maailmanlaajuisen megatrendin, toisin sanoen siis kaupungistumisen aiheuttaman kapeakatseisuuden vuoksi ihminen suunnitelmallisesti, mutta myös ajattelematta ajetaan pois maaseudun asutuksesta. Milloin luonnon monimuotoisuuden kunnioittaminen on ajautunut energiatalouden trendin yliajamaksi? Ei kai kaavasuunnittelu voi kuitenkaan heittäytyä tietämättömäksi näinkin merkittävässä asiassa? Esimerkkinä kaavan ulkopuolelle jätetyt Heinäperän moreenikukkulat, jotka ovat jo pelkästään maisema-arvoltaan valtakunnallisesti arvokkaat. Eivät kuitenkaan arvokkaat Pohjois-Savon maakunta ehdotukseen? Lapinsalossa käydyn tupaillan 9.10.2024 perusteella (koskien tuulivoimahankkeita) kukaan maaseudun ja kyseisen alueen arvoa ymmärtävänä ei kykene ymmärtämään tällaista luonnon tuhoamista, ei edes niin että se palvelisi maapallopompe elämiseen suotuisaksi myös jälkipolvillemme. Monet ehdotukset ja ideoinnit erilaisista alueen kehittämisestä esimerkiksi matkailun ja vapaa-ajan toimintojen suhteen, kertoo käyttämättömistä resursseista urbanisoituvan kansamme hyväksi. Tällaisina epävakaina aikoina ihminen kaipaa pysyvyyttä, rauhaa ja yhteyttä luontoon. Meille alueen asukkaille se on vain elämäntapa ja osa identiteettiämme, matkailun viihdearvon lisäksi. Se, että maakuntakaavassa ehdotetaan mm. Lapinsalon, Heinäperän ja Tihilän alueen ulkopuolelle jäämistä, joka on verrattavissa meillä olevaan tuulivoimahankkeen kaavoitukseen, on hävytöntä.	maakunnan strategisia linjauksia, jotka tulevat maakuntasuunnitelmasta ja maakuntaohjelmasta. Heinäperän kumpumoreenialue ei ole kadonnut minnekään maakuntakaavaehdotuksesta. Se on huomioitu maakuntakaavassa maa- ja metsätaloustaloutena alueena, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY 23.290). MY-merkinnällä on osoitettu kalio- ja harjualueet, joilla on maa-aineslain 3 §:n tarkoittamia maisemaan liittyviä arvoja. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat (MORMI) -selvitys palvelee ensisijaisesti maa-aineslain mukaista lupaharkintaa, sillä paineet moreenimuodostumien taloudelliseen hyödyntämiseen ovat kasvamassa harjujen soravarojen vähetessä. Maa-aines-tenotto MY-alueella ei tarkemman lupaharkinnan yhteydessä suurella todennäköisyydellä tule olemaan mahdollista. Maakuntakaavassa on haluttu osaltaan turvata kumpumoreenimuodostuman säilyminen luonnontilaisena. Heinäperän kumpumoreenialue ei sijoitu Lapinsalon tuulivoimapotentiaaliselle alueelle, vaan lähimmillään n 4 km etäisyydelle.
Y yksityishenkilöt	Vastine
Tuulivoimasta sen verran, että kyllä maakuntakaavassakin pitää ottaa jo sen verran asukkaita tasavertaisesti huomioon, että viimeisten tietämysten mukaan mentäisiin vaikka hallitus jäärrää eikä saa aikaiseksi uudistettuja lakeja ja ohjeistuksia. Ei kai maakuntakaavankaan tarkoitus ole sysätä maakuntia suitsimaan ja mahdollistamaan eriarvoista tuulivoimarakentamista asukkaiden, eläinten ja luonnon hyvinvoinnin edellä? Oheisessa viimeisimmässä tutkimuksessa on tuotu esiin voimaloiden vähimmäinen etäisyys toisiinsa ja se toimii myös vähimmäisetäisyytenä asutukseen. 8 kertaa roottorin leveys eli pienimmillään voimaloilla pitäisi olla etäisyyttä	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

asutukseen 2 kilometriä. Miksi tätä ei voida sanella jo maakuntakaavassa, jotta asukkaita suojeltaisiin. Joo, ymmärrän, että jos etäisyys on pienempi, niin saadaan edes joitain alueita maakuntakaavaan, mutta HALOO! Tässäkin maakunnassa asuu ihmisiä, jotka tästä päätöksestä tulevat kärsimään, kun kuntatasolla on vielä vähemmän asiaan ymmärrystä ja verotulot vain kiinnostavat oman kunnan elinehtona. Sairasta touhua! Toivottavasti todellakin menee esitys eteenpäin ja ko. kunnat pääsevät siirtämään tuulivoimatulonsa valtiolle! Ei se edelleenkään tuo lohtua ko. alueen asukkaille, jotka myllyjen alla joutuvat yrittämään elämään ja elantoaan tienaamaan vaan täytyy vain lähteä muualle, jos oireet niin vaativat. Ei ole tulossa paluumuuttajia eikä ole entisten asukkaiden asunnotkaan enää markkinahintaisia vaan täysin arvottomia tämän jälkeen. Ihan mahtavaa! Kyllä eriarvoistetaan maakuntalaisia! Eläimistä ja luonnosta puhumattakaan. Tämän nyt voinee jo jokainen lukea auki jokaisesta YVA-suunnitelmasta ja edes näihin arvoihin joillakin riittää ymmärrys, mutta ihmisarvoon ei, eikä omaisuuden suojaan, joka pitäisi olla jo perustuslaista ymmärrettävissä.

Kaikella kunnioituksella - uskaltakaa tehdä isoja päätöksiä hyvän puolesta!

Liite sähköpostissa: [TUVOTERRI-Esitutkimus-loppuraportti-1-1 \(4\).pdf](#)

Z yksityishenkilö

Vastine

Lausunto Pohjois -Savon Maakuntakaavaan

Asia: Kiuruveden Lapinsalon kylään suunnitteilla oleva tuulivoima-alue Kiuruveden Lapinsalon kylään on suunnitteilla tuulivoima-alue, josta osa ulottuu myös Lapinsalon Heinäperälle.

Heinäperän maisema ja ympäristö sisältää erityisiä ympäristöarvoja, jotka tulee ottaa huomioon maankäyttöä suunniteltaessa. Heinäperän alueesta on tehty Ympäristöministeriön selvitys 2007, joka on vahvistettu PohjoisSavon maakuntakaavassa ja vahvistettu ympäristöministeriössä 2011. MY1 23.290 Heinäperä (153ha) alueen käytöstä ohjeistetaan virallisesti seuraavaa; ”Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee erityisesti ottaa huomioon alueen maisemalliset arvot ja harju-, moreeni tai kalliomuodostaman luonteenomaiset piirteet, ympäröivä vesi- ja kulttuurimaisema sekä pohjaveden suojele” Valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma (YM Selvitys 2007) Geologien lausuntojen mukaan Heinäperän kukkulat ovat ainutlaatuisia myös maailmanlaajuisesti.

Edellä esitetyn, virallisen Heinäperän statuksen perusteella suunniteltu tuulivoima-alue tulee poistaa Pohjois-Savon maakuntakaavasta kokonaisuudessaan. Heinäperän ainutlaatuiset maisemakukkulat ja niiden korkeus ympäröivään

Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Maakuntakaavassa on haluttu osaltaan turvata Heinäperän kumpumoreenimuodostuman säilyminen luonnontilaisena. Heinäperän kumpumoreenialue ei sijoitu Lapinsalon tuulivoimapotentiaaliselle alueelle, vaan lähimmillään n. 4 km etäisyydelle. Metssäisessä maisemassa suoria näkemäyhteyksiä kumpumoreenialueen ja tuulivoima-alueen välille ei muodostune.

Osayleiskaavaselvitysten sekä vaikutustenarvioinnin tulosten valmistuttua on tarkemmin tiedossa,

alueseen nähden ja huomioiden, tuulivoimaloita ei tule sijoittaa ainakaan kymmentäkilometriä (10km) lähemmäksi Heinäperän kukkuloita.

Toteutuessaan tuulivoima-alue tuhoaisi Heinäperän maisema-arvojen lisäksi alueen asukkaiden ja kesälomalaisten virkistytymis- ja luovuuden lähteet jollaisena se on toiminut laajamittaisesti tähänkin saakka. Itselleni, Lapinsalon Heinäperällä asuvana ja työssä käyvänä radioyrittäjänä kotikyläni Heinäperä, sen luonto ja ainutlaatuinen maisema sekä hiljaisuus edustaa isiemme ja esiisiemme raivaamaa "Hiljaisuuden ja luovuuden lähdeettä" jonka arvo ei ole rahalla mitattavissa. Lapinsalon Heinäperä täyttää harvinaisuudessaan hiljaisen alueen kriteerit kirkkaasti joka pitää huomioida ja virallistaa maakuntakaavaan.

Metsäalan opettajan ja ammatillisen taustani sekä luontotuntemukseni huomioiden olen tietoinen myös koko Lapinsalon tuulivoimahanke-alueen merkittävistä ja ainutlaatuisista luontoarvoista sekä alueen uhanalaisista kasvi- ja eläinlajeista. Kasvillisuusvyöhykkeen (Etelä-Suomi-KainuuPohjanmaa) ja vedenjakajan rajana alue on erityisen tärkeä ekologinen käytävä runsaille ja harvinaisille eläinlajeille pedot mukaanlukien. Lapinsalo on onnistunut saamaan asukkaikseen myös uusia lapsiperheitä, jotka ovat rakentaneet ja sitoutuneet kotikylänsä kehittämiseen. Kukaan Lapinsalossa asuvista ei ole vuokrannut maitaan tuulivoimayhtiöille. Lapinsalolaiset ovat valinneet asuinpaikakseen Lapinsalon hiljaisuuden ja luonnonläheisyyden vuoksi lapsille parhaana kasvupaikkana. Olin paikalla Lapinsalon koululla 9.10. tuulivoimayhtiöiden järjestämässä "tupaillassa" jossa kaikki kyläläiset tyrmäsivät tuulivoiman. Lapinsalolaiset rakastavat omaa kyläänsä ja haluavat elää tuulivoimavapaalla kotiseudulla.

Edellä mainituin perustein katson, että massiivisen tuulivoiman rakentaminen Lapinsalon alueelle vie pohjan kylän asukkaiden yritys- ja elämäntapavalinnoilta, tuhoaa perheitä, rikkoo ihmisoikeuksia sekä tuhoaa arvokasta ja ainutlaatuista luontoa ja maisemaa. Lapinsaloon suunnitteilla olevasta tuulivoimahankkeesta tulee luopua välittömästi ja kokonaisuudessaan.

Täten katson, että Pohjois-Savon Maakuntaliitolla on myös organisaation tehtäväkuvan mukaisesti vakava vastuu ihmisten-, eläinten- ja luonnon hyvinvoinnista ja kaikista nyt esitetyistä mielipiteistä.

millainen lukumäärä tuulivoimaloita olisi Lapinsalon alueelle mahdollista sijoittaa. Tässä maakuntakaavatyössä yhteisvaikutuksia on arvioitu maisemavai-
kutusten näkökulmasta (ks. Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022). Laajimmat yhteisvaikutukset ovat Ylä-Savossa; erityisesti Kiuruvedellä, Vieremällä, Sonkajärvellä, Keiteleellä ja Pielaveden järviolueilla. Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-aluea:

*"Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai yli-
maakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä,
kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunnitel-
tujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-
alueen suunnittelussa on otettava huomioon asu-
tukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon,
luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekolo-
gisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat
yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on
ehkäistävä. (...)"*

Å yksityishenkilö

Vastine

TERVEYS JA HYVINVOINTI

Lapinlahti on ydinmaaseutua, jossa on vahvaa alkutuotantoa sekä toiminnoiltaan monipuolista suhteellisen tiiviisti asuttua maaseutua. Lapinlahdella on merkittävä rooli Suomen ruokaturvallisuuden takaajana vahvan alkutuotannon ja Valion tehtaiden ansiosta. Tuulivoimalat eivät mahdu Lapinlahdelle. On turha kikkailla kilometreillä ja väkisin yrittää tunkea tuulivoimatehdasalueita liian lähelle asutusta.

Ihmisiin ja ympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointi ei ole vielä riittävän kattavaa ja laadukasta. Ympäri vuorokaudista melua aiheuttavia tuulivoimatehdasalueita suunnitellaan Lapinlahdella hiljaisille maaseutualueille. Uudet häiriötekijät muuttaisivat merkittävästi alueita. On tarkasteltava huolellisesti terveysvaikutukset ja sosiaaliset vaikutukset (elinoloihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset). Esimerkiksi vaikutukset viihtyvyyteen, virkistyskäyttöön ja maisemaan, jotka myös vaikuttavat asukkaiden hyvinvointiin. On tärkeää tutkia fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät vaikutukset tarkoin. Esimerkiksi melun, välkkeen ja valon aiheuttamat vaikutukset. Melua voidaan verrata siitä annettuihin ohjearvoihin, mutta arvioinnissa on muistettava, että ohjearvoja alemmatkin arvot voidaan kokea häiritsevinä yksilötasolla tai yleisesti, kun uudet häiriötekijät muuttavat merkittävästi aluetta. Tällä hetkellä tarkkojen melumallinnusten teko on äärimmäisen hankalaa, koska huomioon otettavia seikkoja on niin paljon mm. myllyjen erityisen suuri koko, maaston muodot, ilmavirrat sekä ympäristön materiaali koostumus. ”Kun Iso-Petäjämäen ja naapuripuisto Tielammen yhteisvaikutukset huomioidaan, 40 dB(A):n melurajoitukset ylittyvät useissa läheisissä asunnoissa ja loma-asunnoissa.” Harvoissa alueen asuinrakennuksissa on modernien rakennusten eristemateriaalit. Melumallinnoksia tehtäessä oletetaan, että rakennusten äänieristys on modernien talojen tasolla. Eli käytännössä melumallinnos ei pidä paikkaansa vaan sisämeluarvot ylittyvät. Ympäri vuorokaudista melua aiheuttavat tuulivoimatehdasalueet eivät näin sovellu Lapinlahden ja Pohjois-Savon hiljaisille maaseutualueille.

Juuri julkaistu tutkimus kertoo, miten lähiluonto on tärkeä ihmisen terveydellä ja tätä lähiluontoa ei saa tuhota keneltäkään Pohjois-Savossa [Selvitys: Luontoympäristöt voivat tarjota jopa satojen miljoonien eurojen hyödyn kansantautien torjunnassa - THL](#)

Pimeys on tulevaisuuden luksusta, koska se on hupeneva luonnonvara. Tällä hetkellä esimerkiksi yhden mittaustornin valo Lapinlahdella valaisee välkkyvällä valolla koko taivaanrannan. Minkä valosaasteen tuottaakaan pimeään maaseutu-asumiseen ja herkälle luonnolle kymmenien, liki puolta korkeampien, myllyjen välkkyvät valot. Vaikutukset asukkaiden hyvinvointiin ja asumisviihtyvyyteen ovat valtavat. Valosaaste pilaa asumisedellytykset. Ja mitä ovatkaan vaikutukset eläimille ja kaikkineen ympäristölle? Valosaasteen vaikutusten tutkimus on vielä alkutekijöissään, mutta jo nyt tiedetään valosaasteen aiheuttavan häiriötä terveyteen sekä häiriötä solutasolta kokonaisuun ekosysteemeihin. Pimeyttä

Lapinlahdelle on tunnistettu ruuantuotannon ydin aluetta, joka on osoitettu kehittämisperiaatemarkinnällä maakuntakaavaehdotuksessa.

Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavoituksen ja YVA-prosessien tuottaman selvitystiedon perusteella.

Luonnonrauha-alueilla on kaavamerkinnän mukaan vaalittava luonnollisen pimeyden kokemusta.

tulee suojella ja sillä näin voimme suojella omaa terveyttämme, luonnon monimuotoisuutta ja kulttuurista perintöämme. Kaikessa rakentamisessa ja kaavoituksessa tulee huomioida pimeiden ja hiljaisten alueiden tärkeys.

Kuntalain 1§:n (410/2015) perusteella kunnan perustehtävä on asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Myös Sosiaali- ja terveydenhuoltolain (612/2021) 6§ todetaan, että kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Lapinlahden kunnan tulee turvata kaikille kuntalaisille tasa-arvoiset, terveelliset ja turvalliset asuinolosuhteet ja maakuntaliiton on turvatta sama kaikille pohjoissavolaisille asukkaille tätä ei saa tuulivoimahankkeet horjuttaa.

Vaadimme, että minimietäisyysrajan tuulivoimalan ja asuinrakennuksen välillä tulee olla vähintään 3 km, mieluummin 5 km. Asukkaiden turvallisuuden ja tasa-arvon turvaamiseksi minimietäisyyden määrittäminen tuulivoimalan ja vakituisen asunnon välillä on välttämätöntä. Suunnitellut isot voimalat kaipaavat lisää tutkimusta vaikutuksistaan, eikä niitä varovaisuusperiaatteen vuoksi tule sijoittaa lähelle asutusta. Pohjois-Savossa ei saa tehdä tuulivoimarakentamisella ihmiskokeita!

TALOUELLINEN KOKONAISTARKASTELU PUUTTUU

Tuulivoimahankkeiden tarkastelussa esitetään vain kunnalle tulevat kiinteistöverotulot sekä mahdolliset rakennusajan tulovirrat. Ei kuitenkaan ole esitetty laskelmia siitä mitä vaikutuksia on sillä, jos tuulivoimalaitoksista perittävä kiinteistövero asetetaan tasausjärjestelmän piiriin, jolloin verotuloja jaettaisiin myös sellaisille kunnille, joilla ei ole tuulivoimaloita. Ei myöskään ole esitetty laskelmia vaikutuksista, että tuulivoimarakentamisen vuoksi kunnista muutetaan pois, yrityksiä lähtee pois, kunta menettää vapaa-ajanasukkaita ja uusia kuntalaisia. Tuulivoimapakolaisuus on todellinen uhka, joka on jo lähtenyt liikkeelle. Esimerkiksi Lapinlahdella Tielammin vaikutusalueella on yritys jo lähtenyt pois ja useita rakennusprojekteja on jäissä ja näiden myötä monipaikkaisasukkaat menetetty kunnasta tuulivoimahankkeiden vuoksi, yksi tila ei saa jatkajaa, jos tuulivoima toteutuu. Kuinka monta muuta vastaavaa tapausta on, joita emme vielä tiedä. Puuttuu myös laskelmat siitä mitä taloudellisia menetyksiä ihmisille aiheutuu, kun oma koti muuttuisi tuulivoimarakentamisen vuoksi arvottomaksi ja mahdottomaksi paikaksi asua ja elää. Taloudellisten vaikutusten erilaiset realistiset laskelmat tulee esittää kuntalaisille ja päättäjille kaikissa tuulivoimahankkeissa. Kehitetään kuntien ja maakunnan veto- ja pitovoimaa ja ei karkoteta asukkaita tuulivoimalla. Tutkittu on, että esim. nuoria kiinnosta maalla ja asuminen <https://yle.fi/a/74-20029491> sekä pienillä paikkakunnilla esim. lisämessä tehty kartoitus <https://yle.fi/a/3-11403454> Kukaan ei perusta kotiaan, osta asuntoa tai kotitilaa tuulivoimatehdasalueelta eli menetämme nämä maalla asumisesta kiinnostuneet nuoret. ”Jos nuorten unelmia halutaan hyödyntää, päättäjiltä vaaditaan rohkeutta toimia toisin ja visioida.” Tuomas Kuhmonen tutkimusjohtaja, tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto

Tasausjärjestelmän toteutuminen nähdään epävarmana.

KUNTALAISTEN AITO KUULEMINEN JA KYSYTTYJEN MIELIPITEIDEN HUOMIOINTI

Kansalaisten perusoikeudet on määritelty perustuslaissa, kuntalaissa ja lukuisissa erityislaeissa. Näihin oikeuksiin kuuluu myös oikeus vaikuttaa omaan elämään kuuluviin asioihin. Kuntalaisten oikeudesta osallistua säädetään kuntalain (410/2015) 22 §:ssä. Sen mukaan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua kunnan toimintaan. Pohjois-Savossa on pidettävä huolta siitä, että kuntalaisille on tarjolla laajasti ja monipuolisesti erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia. Kuntalaisten mielipiteillä on oltava merkitystä esim. jos tehdään asukaskysely ja 70 % vastustaa tuulivoimarakentamista aluelle, niin tällä pitäisi olla vaikutusta!

KUNTASTRATEGIA

Tuulivoimahankkeet eivät sovi Lapinlahden kuntastrategiaan 2022-2025, koska strategia painottaa päätöksentekoa ohjaavina tekijöinä mm. asukkaiden viihtyvyyttä ja ympäristövaikutusten huomioimista sekä korostaa Lapinlahden imagoa kulttuuripitäjänä. Lisäksi strategiassa tavoitteena on perhemyönteisyyden edistäminen teoilla ja päätöksillä, jotka saavat perheet pysymään ja muuttamaan Lapinlahdelle. Edelleen kunnan strategiassa luvataan ottaa päätöksenteossa huomioon lapsivaikutukset sekä lapsi- ja perheneuvoston suositukset.

ILMASTO-OHJELMA JA UPEA LUONTOMME

Lapinlahden kunnan ilmastosuunnitelmassa 2021-2035 on tavoitteena luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja vesien suojelu ja hoito. Monimuotoinen luonto ja puhtaat vesistöt halutaan säilyttää myös tuleville sukupolville. Lisäksi nähdään, että hyvinvoiva monimuotoinen luonto takaa elinkeinomahdollisuuksia luonnosta. Tavoitteet eivät käy yksiin tuulivoimasuunnitelmien kanssa.

Esimerkiksi lähteiden kunnostamista ja ennallistamista on tehty vastikään Pohjois-Savossa ELY-keskuksen rahoituksella tavoitteena pelastaa arvokkaat lähteet [Pelasta arvokkaat lähteet Pohjois-Savossa: Onko maillasi ojitettuja lähteitä, joita voi ennallistaa ELY-keskuksen rahoituksella? | Pohjois-Savon ELY-keskus](#). Lapinlahden tuulivoiman kaavoitusalueet ovat erityisen lähderikasta aluetta ja usealla talolla on lähdekaivo. Tuulivoiman rakentaminen ja maamassojen myläys ei voi olla vaikuttamatta lähteisiin ja miten huolta pidettävien lähteiden alueelle voidaan antaa lupa rakentaa? Lisäksi kaikkien vesistöjen oltava hyvässä kunnossa vuoteen 2027 mennessä (EU:n vesidirektiivi) ja tämä edellyttää hoito- ja ennallistamistoimenpiteitä ei tuhoamista. "Vesi on timanttia arvokkaampaa!", on todettu Pohjois-Savon metsäkeskuksesta.

Kuntalaiset käyttävät Tielammin aluetta ja sen rinnalla olevaa Iso-Petäjämäen ahkerasti ja monipuolisesti marjastus-, sienestys-, metsästys- ja virkistyskäyttöön. Alue oli aiemmin nimetty Lapinlahden kunnan sivuillakin merkittäväksi

Kuntastrategiaanliittyvät huomiot tulee viedä kunnan tietoon.

kuntalaisten ulkoilu- ja virkistysalueeksi. Valitettavasti tämä tieto on poistettu kunnan sivuilta! Alueen eläimet ja kasvisto on merkittävää ja alueelta löytyy mittava määrä uhanalaisia ja suojeltavia kohteita. Esimerkiksi alueella kasvaa rauhoitettua kämmekkäkasveihin kuuluvaa Valkolehdokkia. Rauhoituksen vuoksi valkolehdokkia ei saa poimia tai vahingoittaa. Alueella on susireviiri, erilaisia suurpetoja esimerkiksi tuore havainto maakotkasta. Suunniteltuun tuulivoimatehdasaluekokonaisuuteen rajoittuu luonnontilainen erityiskohde, Hukkasuo Natura 2000 -suojelualue ja tämän lisäksi alueella on yksityisiä suojelualueita. Tuulivoimarakentaminen ei ole realistista, koska alueen virkistyskäyttö ja luonnon monimuotoisuus tuhoaan. Rakentaminen aiheuttaa myös laajamittaista metsä- ja luontokatoa.

Maakunnassa on kovin kummallisen ristiriitaiset tavoitteet. Pohjois-Savo on mukana luontokatoa torjuvassa Priodiversity Life -hankkeessa ja samaan aikaan maakuntakaavassa ehdotetaan lisää alueita potentiaalisesti tuulivoimatehdasalueeksi, joka tuhoaa luontoa ja aiheuttaa suurmittaista luontokatoa.

Pohjois-Savo on maisemamaakunta. Tielammin ja Iso-Petäjämäen vaikutusalueella on valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä. Kaavaaineistot toteavat merkitykset, mutta vähättelevät vaikutuksia esimerkiksi mallinnoskuvat eivät tuo esille todellisia vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön. Lapinlahden Väisälänmäen kansallismaisema - elävä kulttuuriperintö, jota on esimerkiksi ikuistettu lukuisiin maalauksiin, tulee säilyttää ja sitä tulee suojella, eikä tuhota tuulivoimarakentamisella. On huolehdittava maisemamaakunnan ja arvokaiden kulttuuriympäristöjen säilymisestä.

Kevättalvella 2024 Helsingissä olleilla matkamessuilla Iisalmi ja tienoot -osastolla kyseltiin ahkerasti alueemme luontopoluista, luontoreiteistä, pyöräily- ja hiihtoreiteistä. Siis kiinnostusta on jarruttaa jo Pohjois-Savon kohdalla eikä mennä Lappiin asti luontomatkailemaan. Tuulivoiman sijaan Pohjois-Savossa kunnan tulee kehittää luontomatkailua. Ja ottaa mallia esim. Keski-Suomen luontoposiitivinen maakunta tavoitteista <https://www.meijanpolku.fi/blogi/> Luontomatkailun kehittämiseen kannattaa koota kaikki Pohjois-Savon kunnat mukaan ja tuoda esille kaikki upea luontotarjonta mitä meillä on. Lapinlahdella tuulivoimasuunnitelma-alueilla olevan hienon luonnon lisäksi esim. Väisälänmäki (kansallismaisema) ja Helvetin kattila (pyhä paikka/SKS). Luonnon lisäksi kulttuuriperintö, paikalliset tarinat, ympäristöystävällisyys, kestävä kehitys vetoavat matkailijoihin ja uusiin asukkaisiin, kehitetään niitä.

Lapinlahti on ollut visionääri ja edellä aikaansa esim. kunta on kehittänyt Väisälänmäen kulttuuri- ja luontopolun ja Paavon polun. Esimerkiksi Paavon polku tulisi entistää ja tuoda uuteen kukoistukseen ja nostaa esiin Lapinlahden erinomaiset muut luontokohteet nyt kun retkeily ja luontobuumi on vauhdissa.

Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleis-kaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää. Koska maakuntakaava osoittaa vain tuulivoimapotentiaalia ja ohjaa yleiskaavoja,

Voimme toteuttaa Vihreän siirtymän tavoitteita Pohjois-Savossa vauhdittamalla ratkaisuja, joilla voimme vähentää ilmastopäästöjä ja luonnonvarojen kulutusta sekä edistää luonnon lajirikkauden säilymistä. Meillä Pohjois-Savossa on lajirikas luonto, säilytetään ja vaalitaan sitä!	tulee toiveet havainnekuvista ym. suunnata yleiskaavahankkeisiin, joissa mm. tuulivoimaloiden paikat ja koot suunnitellaan. Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine 1.3.
Ä yksityishenkilö	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaavan valitus 1 Maakuntakaavan tehtävänä on toimia ohjeena kuntien kaavoituksessa. Tuulivoimarakentamisen kokonaisvaikutuksista ei ole vastuussa mikään tahosi Suomessa eikä koko maan suunnittelua ole. Ylemmän tason suunnittelua tapahtuu vain maakuntakaavoituksessa. Kuntien yksinoikeus päättää alueensa maankäytöstä soveltuu huonosti laajoja, kuntarajat ylittäviä vaikutuksia aiheuttaviin tuulivoimahankkeisiin, jotka lisäksi usein pyritään sijoittamaan kuntien reunoille. Kaavaluonnoksessa ei ole huomioitu pienempiä tuulivoimahankkeita, jotka voidaan sijoittaa kaavan aluevarausten väliin. Tuulivoimalat ja niiden sijoittamista koskeva sääntely tarvitsisee täydellisen remontin Suomen lainsäädännössä. 2 Hallituksen tarkoituksena on houkutella Suomeen ennätysmäinen investointihyöty uhraamalla ja uusjakamalla ko. tarkoitukseen maaseudun omaisuus. Tuulivoimaloiden konsultit suuremmaksi osaksi ulkomaiset firmat korjaavat hyödyn ja Pohjois-Savon asukkaat ja luonto kantavat kokonaishaittavaikutukset. 3 Kyseessä on suuri eturistiriita sataan vuoteen. Maaseudun väestö uhrataan: tuulivoimaloiden aiheuttamia haittoja on ikäänkuin kuultu, mutta tosiasiasa heitä ei ole kuunneltu. Maaseudun väestö on menettämässä maatilansa ja kiinteistönsä. Heidän kiinteistöjensä arvo alenee. Vakavien luonnon ja maisemahaittojen lisäksi he menettävät useiden sukupolvien työn tulokset. 4 Sekä Pohjois- Savon ELY-keskuksen toiminta että Pohjois-Savon maakuntakaavan tiedottaminen, valmistelu ja toimenpiteet ovat puutteellisia. Useita asiaan liittyviä selvityksiä on jätetty huomioimatta selvityksissä.	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Maakuntakaavassa ei voida osoittaa paikallisia asioita, vaan merkityksen on oltava seudullinen, maakunnallinen tai valtakunnallinen. Pienemmät tuulivoima-alueet ovat mukana mm. tämän vastineasiakirjan liitteissä 1 ja 2. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavoituksen ja YVA-prosessien tuottaman selvitystiedon perusteella. Pitäisi yksilöidä, mitä on jätetty huomioimatta.

5 Prosesseissa on esiintynyt salailua varsinkin ikääntyviä maanomistajia kohtaan. Lisäksi tuulivoimabiznes ja sitä suosiva media on harjoittanut 10 vuoden ajan laajaa ja syvältä käyvää indoktrinaatiota eli ujuttamista ja iskostamista tuuliturbiinien hyväksi.

6 Kaavoittajien kannanotot tuulivoimaloiden taloudelliseen hyötyyn ovat kiistanalaisia. Esim. Eurajoella tuotetaan sähköä Suomen talouden ylläpitoon, lisänä 23:n tuulivoimalan kiinteistöverotulot. Lopputulos: kunta nostaa veroprosenttia.

7 Pohjois-Savon maakuntakaavan suojaetäisyys rakennuksiin 1,5 km ei perustu tieteellisiin tuloksiin. Käytetty suojaetäisyys ei ole validi. Myöskään välke- ja meluvaikutukset eivät perustu uusimpaan tietoon.

8 Varovaisuusperiaate tuotiin esille 22.10.2024 tilaisuudessa. Sekä YK että Eu ovat määriteet kantansa varovaisuusperiaatteen käyttöön ja todenneet, että sitä käytetään nimenomaan riskinhallinnassa **tieteellisen** arvioinnin jälkeen. Esityksessä tilaisuudessa tieteellisiä perusteluja ei esitetty.

9 Sekä kotimaassa että ulkomailla on tieteellisiä selvityksiä tuulivoimaloiden aiheuttamista terveyshaitoista. Tuulivoimat levittävät sekä ihmisille että luonnolle vakavia myrkyjä. Ne vaikuttavat mm. lihantuotantoon, jota ihmiset eivät voi enää syödä. Tieteellisiä havaintoja on laajasti, mutta ne eivät ole mitenkään vaikuttaneet Pohjois-Savon maakuntakaavan valmistelussa. Eivätkö viranhaltijat seuraa, mitä maailmalla tapahtuu?

10 REDIII-direktiivin yksinomaisena tarkoituksena on uusiutuvan energian investointien edistäminen eikä olemassa ole minkäänlaisia tieteellistä tai tutkimukseen perustuvaa näyttöä siitä, että uusiutuvan energian hankkeet palvelisivat kansanterveyttä ja turvallisuutta tai olisivat erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia. Todellisuus on aivan päinvastainen.

11 Kotimaisten tutkimusten mukaan infraääni aiheuttaa terveyshaittoja jopa 15-20 km:n etäisyydellä tuulivoimaloista – riskietäisyys kasvaa voimaloiden tehon, määrän tai korkeuden kasvaessa tai pitkäaikaisaltistuksessa. Asiaa ei ole mitenkään huomioitu missään selvityksissä. Pohjois-Savoon suunniteltuja tuulivoimaloita ei ole olemassa missään esim. korkeutensa suhteen.

12 Perusteluista puuttuu sosiaalinen vaikuttavuus, joka on keskeinen elementti suomalaisten hyvinvoinnissa. Kyläyhäteisöt hajaantuvat ja sosiaalinen pahoinvointi lisääntyy tuulivoimaloiden tuomina haittoina. Suomen kansaa jaetaan ja

1,5 km etäisyyttä on pidetty hyvänä suunnittelun lähtökohtana. Tarkemmat vaikutukset selvitetään aina yleiskaavoissa ja YVA-prosesseissa. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää. Koska maakuntakaava osoittaa vain tuulivoimapotentialiaa ja ohjaa yleiskaavoja, tulee toiveet havainnekuvista ym. suunnata yleiskaavahankkeisiin, joissa mm. tuulivoimaloiden paikat ja koot suunnitellaan.

se jakaantuu. Asukkaat ovat pelokkaita ja epävarmoja tulevaisuudestaan, mikä heijastuu lisääntyneinä mielenterveyshäiriöinä yli sukupolvien. 13 Ehdotetut rajoitukset vaikuttavat merkittäväällä tavalla useisiin Suomen perustuslaissa säädettyihin perusoikeuksiin sekä muihin lakeihin ja säädöksiin. 14 Hallituksen tavoite on saavutettu. Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen kertoi Tv-lähetyksessä 29.10. - 30.12. 24 Suomen tilanteesta. Varsinkin Pohjois-Savon vesistöjä uhkaa sekä akkuteollisuus että tuulivoimaloiden aiheuttamat valtavat sähköteollisuuden tuomat haitat. 15 Ennallistamisasete, taksonomia, päivitetty uusiutuvan energian direktiivi, LULUCF -asetus, metsäkatoasetus, maaperädirektiivi, asetus metsien seurantakehitystä tuovat omia määräyksiään, joten koko Pohjois-Savon maakuntakaava on kustannussyistä välittömästi keskeytettävä. Lisäksi huomioon aikaisemmat valitukseni.	
Ö yksityishenkilö	Vastine
Luonnonrauha maaseudulla ei toteudu, jos alueelle sijoitetaan energiantuotantoalue. Energiantuotantohankkeita ei tule sijoittaa liian lähelle asutusta tai sellaisia yrityksiä, joiden toiminta saattaa kärsiä, kuten matkailuyrityksiä, joita tuulivoimaloiden vaikutukset voivat heikentää. Vaikka maakuntakaava nostaa esiin luonnon arvon, se ei ota riittävästi huomioon luonnon merkitystä yrityksille, jotka hyödyntävät sitä toiminnassaan, jos tuulivoima-alueita voidaan sijoittaa esimerkiksi matkailuyrityksen omistamille maille. Maakuntakaavan tulisi paremmin suojata paikallisia asukkaita ja heidän kotejaan tuulivoiman sijoittumiselta liian lähelle asutusta. Nykyisellään maakuntakaava ei tunnista riittävästi tuulivoiman ongelmallisuutta asutuksen läheisyydessä.	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.
A2 yksityishenkilö	Vastine
Laajat metsäpeitteiset alueet -kaavamerkinnän tavoitteena oli osoittaa maakunnan suurimmat yhtenäiset metsäalueet ja välttää niiden pirstomista esimerkiksi voimalinjoilla, tuulivoimahankkeilla, kaivoksilla tai muulla maankäytön muutoksella. On valitettavaa, että tämä tärkeä tavoite on vesitetty vetoamalla pelkoihin metsätalousvaikutuksista, vaikka alueista nimenomaisesti mainittiin että ne on tarkoitus säilyttää metsätalouskäytössä. Kaavamuutosten tulisi perustua faktoihin eikä epämääräisiin tulkintoihin. Oikeudenmukaisuus ja vaikutukset ihmisiin on tietenkin tärkeää huomioida kaikessa luonnonsuojelussa, mutta tässä ekologiseen verkostoon tehtyjä heikennyksiä ei voi perustella niillä. Ehkä	Ks. yleisvastine 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologiaa yhteyksiä koskevaan palautteeseen.

metsäpeitteisyys on sanana hämmäntävä, koska se voi sekoittua jatkuvapeitteiseen metsänkasvatustapaan, ja esimerkiksi "laajat metsäalueet" olisi ollut neutraalimpi ilmaus.

Lisäksi kaavaehdotukseen on palautettu sieltä jo aikaisemmin poistettuja tuulivoimapotentialiaalisia alueita. Niitä on mm. Tiilikjärven kansallispuiston lähiympäristössä, siitäkin huolimatta, että alun perin harkinnassa oli jättää kansallispuistojen ympärille 5 km suojavyöhyke. Tuulivoima-alue lisättiin myös paikkaan, joka aikaisemmin oli osoitettu erityiseksi luonnonrauha-alueeksi. Luonnonrauhaa, luonnollista hiljaisuutta ja pimeyttä suojelevia alueita on koko Pohjois-Savossa ainoastaan 10 kpl. Nyt niistä yksi sai siis väistää tuulivoimamerkin tieltä pois. Miksi arvojärjestys on tämä? Hiljaisuus on katoava luonnonvara, joka liittyy niin luonnon kuin ihmisenkin hyvinvointiin, ja jonka arvo tulisi tunnustaa myös maakuntakaavoituksessa. Tällaisten alueiden rakentamatta jättämiseen tarvittaisiin ehkä myös taloudellisia kannustimia kunnille. Toivoisin maakuntaliitolta aloitteellisuutta ratkaisujen etsimisessä.

Tuulivoimahankkeita ei tulisi suunnitella kansallispuistojen läheisyyteen, luonnon ydinalueille eikä maakunnan hiljaisimmille seuduille. Uusiutuvan energian hankkeet ovat kestäviä vain, jos niiden yhteisvaikutukset arvioidaan ennakkoon ja sijainti suunnitellaan pienimmän haitan mukaisesti. Tuulivoiman sosiaaliset vaikutukset oli nyt arvioitu sitä suuremmiksi, mitä enemmän lähistöllä on asutusta - mielestäni tätä kannattaisi arvioida myös siitä näkökulmasta, että harvaan asutuilla seuduilla tuulivoiman aiheuttama muutos ympäristössä on todennäköisesti paljon suurempi kuin tiheään asutuissa paikoissa. Toivoisin maakunnan kehittämistyössä selvittävän myös hieman pienemmän kokoluokan urbaanin tuulivoiman mahdollisuuksia - voisiko siinä olla yksi ratkaisu niin tutkaongelmaan kuin luontohaittojen vähentämiseenkin?

Koko maakunnan kattava ja maakuntarajat ylittävä ekologinen verkosto eli tärkeimmät luontoalueet ja niiden väliset yhteydet olisi ollut tärkeää tunnustaa ja kuvata, jotta myös siihen kohdistuvat vaikutukset voidaan ottaa huomioon kokonaisuudessaan mm. energiahankkeiden suunnittelussa. Tällaista arviointia jatketaan toivottavasti vielä tämän kaavavaiheen jälkeenkin. Maakunnan metsäisten alueiden näkyminen kaavassa olisi muistuttanut siitä, että "valkoiset" alueet eivät ole vain tyhjää tilaa, vaan niissäkin on monenlaista elämää ja toimintaa.

Kun vertaa Pohjois-Savon maakuntakaavoitusta muihin maakuntiin, valitettavasti tuntuu, että täällä tullaan pahasti jälkijunassa mm. luonnon monimuotoisuuden huomioimisessa. Keskustelu on vaikuttanut kovin mustavalkoiselta, mikä tuntuu surulliselta. Pystymme parempaan.

Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentialiaalia koskevaan palautteeseen ja 1.5 luonnonrauha-alueita koskevaan palautteeseen. **Kansallispuistojen huomioon ottaminen lisätään mainintana tuulivoimapotentialisten alueiden suunnittelumääräykseen.**

Ks. yleisvastine 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologisia yhteyksiä koskevaan palautteeseen.

B2 yksityishenkilö	Vastine
Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava ehdotukseen 2024 2.vaihe. Potentiaalisten tuulivoima-alueiden lisääminen aiheuttaa vakavaa luontokatoa laajalle Pohjois-Savon alueelle. Koemme, että maakuntakaavaa ohjaillaan poliittisesti liikaa tuulivoiman hyväksi. Nykyinen kaava ei ole millään tavoin vastuullinen luontoarvojen puolesta. Luonnon monimuotoisuutta heikennetään merkittävästi nykyisellä kaavaehdotuksella, toisin kuin maakuntahallitus esittää. Potentiaaliset tuulivoima-alueet tarkoittavat kymmenien tuhansien hehtaareiden kokoisten alueiden luonnonmonimuotoisuuden köyhtymistä, tästä on lukuisia tutkimuksia, esim LUKE:lla Kaavan mukaiset Tuulivoima-alueet mahdollistavat todella vastuuttoman tuulivoima rakentamisen kunnille. Kaava mahdollistaa myös sen, että kokonaisvaikutusten arviointi ei ole kenenkään hallussa Pohjois-Savon alueella. Tuulivoiman haittavaikutuksista ei ole tässä mittakaavassa kokemuksia. Silti maakuntakaava antaa kunnille mahdollisuuksia kaavoittaa valtavia alueita. Terveydellisiä ja sosiologisia vaikutuksia ihmiseen ei olla selvitetty riittävästi, puhumattaan luonnosta. Haluan ottaa erityisesti kantaa Kiuruveden Lapinsalon alueen potentiaaliseen tuulivoima-alueeseen kaavassa. Kaavan vuoksi Pohjois-Savon maakuntaliiton hallitus on poistanut Ympäristöministeriön päätöksen vastaisesti Heinäperän arvokkaat moreeniesiintymät uudesta kaava ehdotuksesta. Onko valtuudet ylitetty? Alueen väestöpohjaa sekä maatilojen todellista tilaa ei olla selvitetty todenmukaisesti, eikä riittävästi. Hallitsematon tuulivoimapotentiaalisten alueiden kaavoitus tulee johtamaan asukkaille ja luonnolle merkittävää ja peruuttamatonta haittaa. Selvää myöskin on, että kunnilla ei riitä ammattitaito, eikä resurssit laaja-alaiseen arviointiin tuulivoimahankkeiden osalta. Tämä asettaa maakuntahallituksen erityiseen vastuuseen kaavaa laadittaessa. Lisäksi Lapinsalon alue on jätetty maaseudun kehittämisalueen ulkopuolelle, vaikka alueella on jopa Suomen mittakaavassa todella edistysellistä maataloustoimintaa biokaasulaitoksineen. Lapinsalossa asuu lukuisia lapsiperheitä ja onkin näin ollen esimerkillinen maaseudun kehityskohde. Kaavaehdotus asettaa kuntalaiset täysin eriarvoiseen asemaan. Tämä on selvästi kuntalain vastaista toimintaa.	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Pohjois-Savon maakuntaliiton hallitus ei ole missään vaiheessa poistanut Heinäperän arvokkaita moreeniesiintymiä kaavaehdotuksesta. Heinäperän moreenimuodostelmat on kartoitettu valtakunnallisessa MORMI-selvityksessä. Heinäperän kumpumoreenialue on osoitettu niin voimassa olevassa kuin tässä valmisteilla olevassa maakuntakaavassa merkinnällä MY (maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja). Sen arvoperusta on geologisessa muodostumassa, vaikka sen maise-mallinenkin arvo on olemassa. Lähimmät tuulivoimapotentiaalit alueet sijaitsevat n. 4 km päässä Heinäperän kumpumoreenialueesta,

Lapinsalon Tuulivoimahanketta vastustetaan laajasti alueella. Tämä on tullut ilmi selvästi hankeen asukaskyselyissä sekä asukastilaisuuksissa. Ko. tuulivoimapotentiaalisen alueen status tulee poistaa kaavasta. Tuulivoimaa vastustetaan laajasti koko Pohjois-Savon alueella. Tätä ei voida jättää huomioimatta kaavaa laatiessa tuulivoimapotentiaalisten alueiden osalta.	eikä alueiden välillä ole metsäisyyden vuoksi välttämättä näkemäyhteyttä.
C2 yksityishenkilö	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaavaehdotus, 2024 Suhtaudun kielteisesti ja vastustan kaikkia Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2024 olevia tuulivoimalapuuistohankkeita. Esitän, että Pohjois-Savon maakuntakaavaehdotus 2024 otetaan uuteen valmisteluun ja kaikista Pohjois-Savon tuulivoimalapuuistohankkeista luovutaan tai niitä vähennetään merkittävästi. Tuulivoiman merkittävin ympäristövaikutus on melu. Tuulivoimamelu on lapojen pyörimisliikkeestä johtuvaa lapojen kohtaamasta ilmanvastuksesta aiheutuvaa aerodynaamista melua, ja vähäisemmässä määrin tuulivoimalan koneisojen aiheuttamaa mekaanista melua. Koneistojen mekaanista melua on pystytty tekniikan kehittymisen myötä vähentämään, mutta lapojen pyörimisliikkeestä johtuvaan aerodynaamiseen meluun on vaikeampaa teknisin keinoin vaikuttaa. Suurempien tuulivoimalan melu painottuu yhä enemmän matalille taajuuksille. Matalataajuinen melu kantautuu ilmassa pidemmälle ja tunkeutuu helpommin asuntojen rakenteiden läpi sisätiloihin. Tuulivoimamelulle on ominaista lapojen pyörimisestä aiheutuva jaksottainen vaihtelu, ns. amplitudimodulaatio (merkityksellinen sykintä), jonka johdosta tuulivoimamelu koetaan tutkimusten mukaan häiritsevämmäksi kuin muu samantasoinen melu, esimerkiksi liikennemelu. Sää- ja tuuliolosuhteilla sekä vuoden- ja vuorokaudenajalla on suuri vaikutus meluun ja sen leviämiseen. (https://tvky.info/tietoa-tuulivoimasta/) Lapojen pyörimisliikkeestä aiheutuva valon ja varjon vilkkuminen ja välke syntyy, kun aurinko paistaa tuulivoimalan takaa. (https://tvky.info/tietoa-tuulivoimasta/) Tuulivoimalat vaikuttavat maisemaan suuren kokonsa vuoksi, ja maisemaan vaikuttavat voimaloiden lisäksi myös sähkönsiirron rakenteet ja muu tuulivoimainfra, kuten huoltotiet ja asennusalueet. Tuulivoimalat vaikuttavat maiseman luonteeseen, laatuun ja rakenteeseen. Tuulivoimaloiden visuaalinen näkyminen on tärkein maisemavaikutus, mutta	Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaavataso ja sen selvitykset ovat yleispiirteisiä. Maakuntakaavavaiheessa 1,5 km etäisyys tuulivoimapotentiaalilin ja asuin- sekä lomarakennusten välillä on katsottu

maisema on käsitteenä laajempi kuin pelkkä visuaalinen maisemakuva. Tuulivoimaloilla on suuri vaikutus myös maiseman eri elementtien vuorovaikutukseen ja ominaisuuteen.

<https://tvky.info/tietoa-tuulivoimasta/>

Suomessa (Pohjois-Savossa) tuulivoimalat sijoitetaan yleensä metsiin ja luontoalueille, ei ennestään rakennettuun ympäristöön, kuten useissa muissa maissa. Suuren tilantarpeensa vuoksi tuulivoimahankkeista muodostuu laajoja teollisuusalueita, jotka voimaloineen, huoltoteineen ja sähkönsiirtolinjoinen pirstovat vielä jäljellä olevia yhtenäisiä luontoalueita, katkaisevat ekologisia yhteyksiä, hävittävät ja kaventavat luonnonvaraisten eläinten elinpiiriä, vähentävät luonnon monimuotoisuutta ja tuovat mukanaan luontoympäristöön kuulumatonta melua ja valoja.

<https://tvky.info/tietoa-tuulivoimasta/>

Tuulivoimalat tarvitsevat raskaat raudoitetut betoniperustukset, ja voimaloiden pystyttäminen edellyttää voimakasta maanmuokkausta. Pystytysalueisiin ja huoltoteihin uppoaa suuri määrä murskettä, joka on myös louhittava tuotava paikalle jostakin. Maanmuokkaus voi vaikuttaa maaperän kosteuteen ja vedenkiertoon. Perustuksista ja rakennelmista saattaa lueta maaperään haitallisia aineita, ja lavoista irtoaa kulumisen ja eroosion seurauksena hiukkasia ympäristöön. Maahan vuotaessaan voimaloiden voiteluaineet ja kemikaalit saattavat liata maaperää ja pohjavesiä.

<https://tvky.info/tietoa-tuulivoimasta/>

riittäväksi. Mahdollisen hankesuunnittelun yhteydessä (YVA ja osayleiskaavoitus) selvitetään meluvaikutukset aina tarkemmin.

Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-aluetta:

"Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai yli-maakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. (...)"

D2 yksityishenkilöt

Vastine

Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheeseen

Kaavaehdotuksen kuulutuksessa pyydettiin palautetta aiemmasta kaavaehdotuksesta muutettuihin asioihin: soiden-suojeluun, laajoihin metsäpeitteisiin alueisiin ja tuulivoimapotentiaaliin alueisiin. Kaavaan tehdyt muutokset näihin asioihin liittyvät moniin asioihin: luonnon monimuotoisuuteen, luontoarvoihin, virkistykseen ja myös energiantuotantoon, yhdyskuntatekniikkaan ja tekniseen huoltoon. Käsittelemäni lausunnossani myös ilmastonmuutosta, ja hallituksen (1.7.2024) tekemiä muutoksia luonnonsuojelulakiin.

Maakuntakaava on julkinen, päätöksentekoa laaja-alaisesti ohjaava dokumentti, ja sen tulee olla mahdollisimman selkeä ja jokaisen maakunnan asukkaana ymmärrettävissä. Vaikka kuinka poliittinen ohjaus yrittää niin sanella, on hyvän tavan vastaista muuttaa kieliasua vaikeaselkoisemmaksi ja monimutkaisemmaksi, kuten uudessa kaavaehdotuksessa on tehty.

Laajat metsäpeitteiset alueet

Laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä on poistettu ehdotuksesta kokonaan perusteena pelkästään poliittinen ohjaus ja kerrottu että aloite merkinnän poistosta on lähtöisin metsätoimijoilta. Onko Pohjois-Savon Liiton virkamiehet täysin käskytettävissä ja niin alistuvia, että antavat hallituksen ja yksittäisten toimijoiden sanalla, miten toimitaan koko Pohjois-Savon maakuntaa, asukkaita, ympäristöä sekä kaikkia toimijoita ohjaavassa kaavassa? Tämä ei ole demokratiaa. Me Pohjois-Savon asukkaat ollaan teidät äänestetty hoitamaan maakunnan asioita, ei tuhoamaan maakuntaa ja pokku-roimaan hallitusta ja teollisuutta. **Asia pitää palauttaa uudelleen käsittelyyn ja laajojen metsäpeitteisten alueiden -merkintä palauttaa kaavaan.**

Soidensuojelu

Aiemmin kaavassa suoalueita käsiteltiin luonnonsuojelunimikkeiden alla. Uudessa kaavaehdotuksessa merkinnät on muutettu "maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on erityisiä suoluontoarvoja." Kaavaehdotuksessa todetaan suolajiston taantuneen mm. runsaiden ojitusten seurauksena ja että maakunnan soidensuojelu on valtakunnallisesti alhaisella tasolla. Miksi soidensuojelun potentiaalia halutaan entisestään heikentää antamalla vapaat kädet soiden käsittelylle maa- ja metsätaloustaloudessa?

Nimitystä muuttamalla pyritään soiden luontoarvoja tarkoituksellisesti hämärtämään. Muutoksella mahdollistetaan se, että suoluontokohteet helpommin ja todennäköisemmin joutuvat voimakkaan maanmuokkauksen piiriin. Vapaaehtoinen suojelu on täysin riittämätöntä. Soiden ojitusta tehdään edelleen runsaasti, esimerkkinä Ventosuo Pielavedellä, vaikka mielellään esitetään soiden ojituksen loppuneen. Suoalueet ovat hiilensidonnan kannalta merkittäviä alueita. Vaikka ympäristöministeriö on sitoutunut EU:n ennallistamissuunnitelmiin, ja myös hiilinielujen lisäämiseen, se ei takaa että suoalueet pysyvät hiilinieluina. **Ojittamattomat suoalueet tuleekin merkitä kaavakarttaan selkeästi**, jotta niitä ei vahingossa turmella ja että ne voivat päätyä suojelukohteiksi elleivät vielä ole.

Paksuturpeiset, ojittamattomat suot ovat luonnonsuojelullisesti elintärkeitä elinympäristöjä, ja ne tulisi monimuotoisuustavoitteiden saavuttamiseksi asettaa kaikki suojelluiksi.

Tehtyä muutosta soiden nimityksessä ei pidä hyväksyä.

Luonnon monimuotoisuus ja yleisesti ottaen luonnonvaraisuus kärsii tuulivoimahankkeiden takia. Tuulivoimantuotantoalueiden perustaminen edellyttää puuston poistoa laajoilta alueilta heikentäen hiilinieluja, mikä on täysin ristiriidassa ennallistamis-, hiilinielu- ja monimuotoisuustavoitteiden kanssa. Tuulivoimaloita rakennetaan suojeltujen lajien,

Ks. yleisvastine 1.2 laajoja metsäpeitteisiä alueita ja ekologiaa yhteyksiä koskevaan palautteeseen.

Ks. yleisvastine 1.1 soidensuojelua koskevaan palautteeseen.

kuten liito-oravien, viitasammakoiden, maakotkien ja merikotkien asuinalueille ja vähät välitetään luonnonsuojelualueista, pohjavesialueista, lähteistä, pienvesistä, suojelluista vesialueista, ja ns. kansallisvesistä.

Tuulivoimapotentiaaliset alueet

Energiahankkeille ja erityisesti tuulivoimayhtiöille annetaan kaavaehdotuksessa täysin ylimitoitetyt toimivaltuudet. Kaavaehdotuksen toimia esitetään tarkasteltavaksi ilmastonmuutokseen peilaten, mutta samaan aikaan nostetaan energiahankkeiden rooli muiden toimien yläpuolelle. Luonnon monimuotoisuuden hupenemista ja luontokatoa ei voida tarkastella irrallisena osana. Uusiutuvan energian tuotanto ei ole erityisen ympäristöystävällistä ja silti sitä ajetaan kuin käärmettä pyssyyn. Tuulivoiman rakentaminen edistää luontokatoa voimalapaikkojen, sähkönsiirtolinjojen ja tiestön osalta, rakentamiseen tarvittavien maa-ainesten louhinnan ja elinalueiden pirstaloitumisen vuoksi.

Tuulivoimatuotannon esitetään kaavaehdotuksessa edistävän maakunnan energiahuoltoa ja -omavaraisuutta. Tuulivoimayhtiöistä suurin osa on ulkomaisten pääomasijoittajien omistuksessa ja sähkö voidaan myydä ulkomaille kahdenkeskisillä pitkillä sopimuksilla. Tuulivoimatuotanto ei lisää omavaraisuutta yhtään. Entä huoltovarmuus? Miten nämä tuulivoimala-alueet auttavat vakavamman kriisin tilanteessa? Koko tuulivoimatuotanto voidaan lamauttaa yhdellä hyvin kohdennetulla kyberiskulla voimaloiden ohjauskeskuksiin. Päästöttömän energian merkitys huoltovarmuudelle, energiaomavaraisuudelle ja kuntataloudelle on Pohjois-Savossa täysi nolla. Ne eivät sen paremmin paranna PohjoisSavon väestön hyvinvointia kuin maakunnan elinvoimaakaan.

Mikä on Pohjois-Savon liiton tuulivoimalle asettama 20% tuottotavoite? Onko se osuus Pohjois-Savossa kulutettavasta sähköstä vai tuotettavasta sähköstä? Paljonko tuulivoimalla tuotettavasta sähköstä on jäämässä Pohjois-Savon alueelle? Esimerkkinä ABO Windin tuulivoimasalkun avaimet käteen -kaupasta on Haapaveden ja Hyrynsalmen hankkeiden myynti sijoittajille 200 miljoonalla, jossa sähköön ostavat tanskalainen Grundfors, norjalainen Statkraft, ja amerikkalainen teknologiayritys. Omistus tuulivoimahankkeista päättyy ulkomaille kasvottomille rahastoille ja sähkö ulkomaisille toimijoille. Maakunnan energiahuoltoa ulkomaisille yrityksille myytävä sähkö ei paranna eikä kehitä mitenkään.

Miten Pohjois-Savossa aiotaan vähentää maatalouden ja metsätalouden päästöjä? Maatalouden päästöjen vähentäminen tulisi olla ensisijaista, sillä sen osuus päästöistä Pohjois-Savossa on kolmasosa kaikista päästöistä (33,5 %). Onko riittävästi huomioitu maatilojen väheneminen tai otettu huomioon maatilojen mahdollinen siirtyminen biokaasulaitosten käyttämiseen, mikä nykyään on trendinä. Suomen ympäristökeskuksen päästöskenaariossa on arvioitu, että maatalouden osuus pysyy samankokoisena seuraavan 10 vuoden aikana. Tämä ei tule pitämään paikkaansa, sillä todennäköisesti useita kymmeniä maatiloja, pieniä ja isoja, lopettaa toimintansa Pohjois-Savossa vuoteen 2035 mennessä.

Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavoituksen ja YVA-prosessien tuottaman selvitystiedon perusteella.

Pohjois-Savon liiton suunnittelujohtaja Annaelina Isolan mukaan tuulivoimapotentialiset alueet on valittu maakuntakaavaan vain tuuliolosuhteiden ja sähköverkkoon liitettävyyden perusteella. Nyt on lisätty 7 aluetta takaisin ja vielä optio lisätä uusia alueita myöhemmin. Aiotaanko tuhota koko Pohjois-Savon maakunnan luonto ja maalla asuvien asukkaiden asuinympäristö? Maakuntakaavan yksinomainen tavoite näyttääkin olevan pelkästään uusiutuvan energian hankkeiden mahdollistaminen. Maakuntaliitto haluaa pedata pedin valmiiksi pääsääntöisesti ulkomaisille toimijoille ja pääomasijoittajille.

Kaavaehdotuksessa (sivu 39) lukee: ”Paikallisesti merkittävien (alle 7 voimalaa) tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavassa osoitettujen seudullisesti merkittävien tuulivoimapotentialien alueiden ulkopuolella. Edellytyksenä on, että maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita ei vaaranneta.” Tämä on erittäin ympäripyörestä ilmaistu, jättää laajasti tulkinnanvaraa ja mahdollistaa energiahankkeiden rakentamisen mihin vain.

Maakuntakaavan yleismääräyksissä sanotaan, että haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. Maakuntakaavasta on tähän perustuen poistettava kaikki ne tuulivoima-alueet, joilla on yhteisvaikutuksia. Eniten yhteisvaikutuksia on esimerkiksi (järvialueilla) Keiteleellä ja Pielavedellä, Kiuruvedellä, Vieremällä ja Sonkajärvellä.

YVA-selostukset

YVA-selostuksien pitäisi kattaa tarkemmat selvitykset alueiden sopivuudesta, mutta ne on laadittu osittain hyvinkin puutteellisesti.

Yhä useammat ELY-keskuksen antamat yhteysviranomaisen päätelmät on valmisteltu kiireessä aiempien lausuntojen pohjalta. YVA-selvitykset ovat puutteellisia: ei tiedetä, mistä ja paljonko maa-ainesta louhitaan ja kuljetetaan? Asukaskyselyt ovat puutteellisia ja lähellä hankealueita asuvat mökkiläiset ja asukkaat eivät saa kyselyä lainkaan. Hankkeet ovat olleet valmistelussa vuosia ja siitä huolimatta on edelleen asukkaita, jotka ovat täysin tietämättömiä kotinsa ja mökkinsä viereen tulevista mittavista hankkeista.

YVA-selostuksissa esitetyt havainnekuvat ovat riittämättömiä ja tarkoituksellisesti paikoista, mihin tuulivoimalat eivät näy häiritsevästi. Kaikkein tärkeimmät kuvat eli mallinnukset talojen pihoilta alle kolmen kilometrin etäisyydellä voimalaitoksista puuttuvat selostuksista kokonaan. Hankealueiden lähellä olevilta vesiosuuskunnilta ei kysytä mielipidettä eikä lausuntoja ollenkaan.

Pohjois-Savon liitto seuraa tuulivoimahankkeiden etenemistä omissa mm. YVA-lausunnoissaan. Maakuntakaavan vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat tuulivoimayleiskaavoituksen ja YVA-prosessien tuotaman selvitystiedon perusteella. Tämän vastineasiakirjan liitteenä 2 olevissa taulukoissa peilaetaan mm. YVA-hankkeissa mainittujen natura-arvioiden tuloksia.

Hankeyhtiöiden konsultit kopioivat YVA-selvityksiinsä tekstejä sieltä täältä Suomesta. Paikkakuntien nimet ovat väärä ja Pohjois-Savossakin edistetään mm. saamelaisten asioita. Voidaanko hanketoimijoiden tekemiin selvityksiin luottaa ja että ne vastaavat todellisuutta, kun ne ovat täynnä virheitä ja puutteita?

Tuulivoimasta aiheutuva melu

Vuonna 2021 Pohjois-Savon maakuntakaavaan 2040 FCG:n tekemä tuulivoimaselvitys perustuu voimaloiden kokonaiskorkeuteen 300 metriä eikä tuolloin vuonna 2021 ole kokonaiskorkeuden osalta varauduttu riittävästi voimaloiden tekniseen kehitykseen. Enimmäiskorkeus suunnittelussa on nykyisin jo 350 metriä samalla kun roottorin halkaisija on kasvanut 250 metriin ja sen myötä voimaloiden aiheuttama melu. Melun mallinnukset on tehty Ympäristöministeriön 2/2014 täysin vanhentuneen ohjeen mukaan, mikä on laadittu oleellisesti pienemmille voimaloille.

Melu on useissa hankkeissa laskettu 7,2 MW voimaloiden arvoilla (roottorin halkaisija 172 m), vaikka ollaan varauduttu rakentamaan 10 MW:n voimaloita (roottorin halkaisija 250m). Edes tuulivoimayhdistyksen oma suositus voimaloiden keskinäisestä välimatkasta ei hankkeissa täyty; voimalat on suunniteltu liian lähelle toisiaan. Kun meluarvot ovat lähellä 40db rajaa jo yksinkertaistetuilla laskennallisilla arvioilla melun leviämisestä vakioolosuhteissa ja vanhentuneilla ohjeilla, on selvää, että asumisterveysasetuksen sisämelurajat tulevat hankkeissa ylittymään. Lisäksi on huomioitava, että maaseudulla rakennusten ääneneristävyydessä on suuria yksilöllisiä eroja ja kesäisin ikkunoita ja jopa oviakin pidetään auki yhtäjaksoisesti läpi kesän.

Monissa Suomen nykyisistä tuulivoimala-alueista on havaittu meluongelmia. Vaasassa, Salossa, Huittisissa, Siikajoella, Luhangassa, Leppävirralla, Raahessa ja Kurikassa on todettu sallittujen melutasojen ylityksiä 800-1950 metrin etäisyydellä voimaloista, vaikka melumallinnuksen mukaan melurajojen ei olisi pitänyt ylittyä. Uusia melumittauksia ollaan toteuttamassa mm. Pihtiputaalla, Saarijärvellä ja Eckerössä.

Meluongelmien taustalla on suunnitteluvaiheessa tehty virheet, niin meluhaittojen arvioinnissa, kuin tuulivoimaloiden sijoittamisessa. Ongelmat vain pahenevat, kun rakennetaan entistä isompia voimaloita entistä pienemmille alueille ja lähemmäs asutusta. Tämän vuoksi on tarkasteltava uudestaan tuulivoimaloiden ja asutuksen välille tarvittava minimietäisyys, mikä on riittävä poissulkemaan melu- ja varjostusvaikutukset asutukselle. Hankealueiden topografia huomioiden 350 metriä korkeat voimalat voivat tulla jopa yli 420 metriä korkealle alle 2 km päähän asutuksesta. 1,5 km, 2 km tai 3 km ei ole riittävä etäisyys asutukseen tämän kokoluokan voimaloista.

Rautalammin reitti

Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Suunnittelun hyväksi lähtökohdaksi on valittu 1500 m etäisyys asumisen ja tuulivoimaloiden välille. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavoituksen ja YVA-prosessien tuottaman selvitystiedon perusteella meluvaikutustenkin osalta. Lähtökohtaista etäisyyttä on mahdollista tarkastella tarkemman suunnittelun vaiheessa kriittisesti.

Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa.

Pohjois-Savossa on jokien suojelulla suojellun Rautalammin vesireitin latvaosat. Rautalammin reitti on kansainvälisesti merkittävä vesireitti, jota kutsutaan myös Kansallisvedeksi. Se on säilynyt lähes luonnontilaisena erämaisena alueena ja on todettu yhdeksi valtakunnan arvokkaimmista vesireiteistä. Tuulivoimasuunnittelussa ei ole huomioitu näkökohtia Rautalammin reitin luonnonvaraisuudesta. Rautalammin reitti ja sen ranta-alueet yhdessä muodostavat säilytettävän luonnonvaraisen vesistöreitin kokonaisuuden. Ranta-alueeseen lasketaan näkyvä maisemallinen kokonaisuus.

Esimerkiksi Munterinkankaan hanke tuhoaa täysin sekä luonnonvaraisuuden että maiseman Rautalammin reitin latvaosuuksella Pielavesi-Nilakka. Myös Löytänän ja Vornankorven tuulivoimahankkeet näkyvät Rautalammin reitille. **Rautalammin reitin rannoille ja läheisyyteen ei pidä kaavoittaa eikä rakentaa minkäänlaisia voimaloita, teollisuutta, kaivosteollisuutta, eikä myöskään tuulivoimatuotantoa, mikä vaarantaa puhtauden ja pilaa arvokkaat maisemat.** Tuulivoiman rakentaminen Rautalammin reitin varrelle pilaisi sekä matkailun että vesimatkailun ja niiden kehittämisen alueella. **Mutterinkankaan, Löytänän ja Vornankorven tuulivoimahankkeet tulee poistaa maakuntakaavasta** edellä esitetyn perusteella.

Tuulivoiman ympäristö ja terveysriskit

Mittavan tuulivoimarakentamisen seurauksista ja ympäristö- ja terveysriskeistä pitäisi olla enemmän tietoa, koska on viitteitä ja tutkimuksia siitä, että siitä aiheutuu ihmisille ja eläimille erittäin kielteisiä terveysvaikutuksia. Tuulivoiman vaikutuksista ympäristöön ja ihmisten terveyteen tiedetään vielä edelleenkin liian vähän. mm. tuulivoimaloiden melulle, kemikaaleille ja pienhiukkasille altistumisesta aiheutuvista vaikutuksista. Varovaisuus periaatetta pitäisi noudattaa siihen saakka, että saadaan parempaa tietoa tuulivoiman riskeistä.

Natura-alueille ja niiden läheisyyteen ei tule sijoittaa minkäänlaista vihreän siirtymän nimissä tehtävää uusiutuvan energian tuotantolaitosta tai siihen liittyvää hanketta (tuulivoimaa, aurinkovoimaa, kaivostoimintaa, vesivoimaa, vedyn tuotantolaitoksia, sähkönsiirtolinjoja, energiavarastoja jne).

Luonnonsuojelulain tarkoitus ja tavoite on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Hallituksen luonnonsuojelulakiin tekemät muutokset 1.7.2024 romuttivat luonnonsuojelulain alkuperäisen tavoitteen täysin ja samalla myös ihmisten käsityksen ko. laista ja luottamuksen hallitukseen.

Lakimuutoksella laillistettiin rauhoitettujen eläinlajien häiritseminen ja tahallinen tappaminen uusiutuvan energian tuotantolaitosten rakentamisen ja toiminnan aikana. Tämä ei ole millään lailla yleisen edun mukaista eikä palvele

kansanterveyttä eikä turvallisuutta. Päinvastoin, ihmisten ja koko kansan mielenterveys kärsii, kun voimat häiritsevät eläinten ja ihmisten elinoloja ja eläimet kuolevat esimerkiksi lentämällä tuulivoimaloiden lapoihin.

On tutkittu ja laajasti juuri uutisoitu Ylellä, että puhdas luonto ja metsä vähentävät mielenterveysongelmia. Luonto elvyttää, rauhoittaa ja lievittää stressiä. Luonto voi tarjota Suomelle jopa satojen miljoonien eurojen hyödyn kansantautien, kuten masennuksen, kakkostyypin diabeteksen ja astman torjunnassa. Lähiluonnon vähentäminen nostaa tutkimuksen mukaan näiden sairauksien kustannuksia. Miksi luonto kuitenkin halutaan tuhota rakentamalla maakunta täyteen tuulivoimaloita?

Pohjoiset ja sisämaan olosuhteet eivät ole optimaaliset tuulivoiman ja aurinkovoiman rakentamiseen. Tuulivoimaloiden lavoista pohjoisissa olosuhteissa irtoaa suuria määriä mikromuovia, jota lentää tuulen mukana luontoon ajautuen lopulta kasveihin, pohjavesiin ja lopulta eläinten ja ihmisten kehoon. Tuulivoimaloiden lapojen eroosiota koskevaa tutkimustietoa on olemassa, mutta ei tietoa siitä, minne hiukkaset leviävät, ja minkälaisia vaikutuksia siitä saattaa olla. Ilman tutkimustietoa riskien arvioiminen on vaikeaa.

Lapojen valmistuksessa käytetään bisfenoli A:ta, joka on hormonitoimintaa häiritsevä aine. Sitä pidetään niin myrkyllisenä, että Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen EFSA on äskettäin alentanut turvallisen päivittäisen annoksen määrää merkittävästi. Harkitaan myös bisfenolien täyskieltoa materiaaleissa, jotka voivat joutua kosketuksiin elintarvikkeiden kanssa. Jos aine on näin vaarallista ihmisille, on se sitä myös eläimille, erityisesti nisäkkäille.

Maisemavaikutukset ja muita epäkohtia

Liitteessä ”Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa” voidaan tuulivoimapotentiaalien alueiden kohdekorteista huomata, että tuulivoima-alueet näkyvät lähes joka paikkaan. Korteissa kartta on rajattu noin 12km etäisyydelle, mutta tuulivoima-alueet näkyvät paljon kauemmaksi, jopa 60km päähän. Tuulivoimatuotantoalueita on suunniteltu niin tiheään, että Pohjois-Savon pohjoisosassa on vaikea löytää yhtään aluetta, mihin tuulivoimalat eivät näkyisi.

Itä-Suomen aluehallintoviraston mukaan nykyinen hankekohtainen arviointi ei ole riittävä näin merkittävään tuulivoiman lisärakentamiseen, mitä Pohjois-Savon liitto ajaa PohjoisSavon alueelle. Hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi tulee tehdä sekä Pohjois-Savon maakunnan alueella, että maakuntarajojen yli. Pohjois-Savon liitto on muuttamassa koko maakunnan teollisuusalueeksi ympäristössä kymmenien kilometrien päähän näkyvien tuulivoimantuotantoalueiden myötä.

Tuulivoimatuotantoalueiden liittäminen sähkönsiirtoverkkoon ei monessakaan hankkeessa toteudu olemassa oleviin johtokäytäviin, vaan joudutaan rakentamaan kymmeniä kilometrejä uusia johtokäytäviä ja pakkolunastamaan maata niiden rakentamiseksi. Maan pakkolunastus yksityiseen liiketoimintaan yksityisiltä maanomistajilta on perustuslain vastaista ja erittäin suuri epäkohta. Siirtolinjojen alle jäävästä maasta tulisi maksaa vastaavanlainen korvaus kuin varsinainen tuulivoimaloiden rakennuspaikoista. Siirtolinjojen alle on jäämässä yritystoimintaa ja/tai niillä on haitallista vaikutusta elinkeinoihin, eikä näitä asioita huomioida tai niistä ei välitetä siirtolinjoja suunniteltaessa.

Hiljaiset alueet

Kaavaehdotuksessa aliarvioidaan pimeitä, hiljaisia alueita, joilla on ekologisesti tärkeä merkitys lajien menestymisen kannalta. Nimitys ”luonnonrauha-alue” viittaa ihmisen kokemaan luonnonrauhaan, eikä anna todellista kuvaa alueiden erityispiirteistä: hiljaisuudesta, pimeydestä, pirstoutumattomuudesta ja erämaisyydestä. Tämänkaltaiset alueet olivat olla nykymaailmassa harvinaisia, ja niitä tulisi erityisesti vaalia ihmistoiminnan ulkopuolisina alueina.

Kaavaehdotuksessa kerrotaan, että näihin hiljaisiin, pimeisiin alueisiin ei kohdistu muita vaikutuksia kuin tuulivoimarakentaminen, jonka varjolla alueita voidaan rajata ja jättää pois kaavakartasta, kuten oli tehty jo Kaavin suhteen. Tämä on täysin väärä tapa toimia. **Pimeitä, hiljaisia alueita ei tule missään tapauksessa altistaa tuulivoiman melu- ja valo-vaikutuksille**, vaan voimalat tulee sijoittaa jo valmiiksi rakennettujen alueiden yhteyteen, kuten teollisuusalueiden, taajamien ja väylien viereen.

Kaavaehdotukseen tulee palauttaa Kaavin hiljainen, pimeä alue, sillä se on tärkeä myös kunnan brändin kannalta (<https://kaavi.fi/> ”Kaavin kunta – ihan pimeä”) ja poistaa alueen viereen suunniteltu tuulivoima-alue. Tuulivoimapotentiaalisia alueita on osoitettu jo aiemmassa maakuntakaavaehdotuksessa liikaa ja nyt myös palautettu jo aikaisemmin poistetut sekä uusia alueita asetettu selvitykseen.

Pohjois-Savosta mökkeilijöiden maakunta

Tuulivoimahankkeiden myötä maaseutua tarkoituksellisesti autioitetaan ja hankealueiden vieressä asuvat ihmiset ajetaan pois kodeistaan. Pilataan järvikuntien maisemat, ajetaan pois kesäasukkaat ja tuhotaan mahdollisuudet matkailun ja mökkeilyn edistämiseen Pohjois-Savon mökkikunnissa. Ei ole oikeudenmukaista ja tasapuolista, että vain Nilsin ja Tahkovuoren aluetta kehitetään ja samalla muualla Pohjois-Savon alueella ajetaan mökkeily ja matkailu alas.

Ks. yleisvastine 1.5 luonnonrauha-alueita koskevaan palautteeseen.

Pohjois-Savosta voisi tulla mökkeilyn ja matkailun pääkohde Suomessa, ja muuttotappio kääntyä muuttovoittoiseksi, varsinkin kesäaikaan, kun maisemat pilaavat tuulivoimahankkeet jätettäisiin kokonaan toteuttamatta. Pohjois-Savossa voidaan hyvin odottaa sellaisten puhtaiden teknologioiden kehittymistä, joilla ei ole tuulivoiman kaltaista ympäristöä ja maisemaa tuhoavaa sekä ihmisten ja eläinten terveyttä haittaavaa vaikutusta ja jotka ovat hyötysuhteeltaan parempia kuin keskimäärin 16% hyötysuhteella toimiva tuulivoima.

Hankealueiden ympäriltä on jo nyt myynnissä asuntoja ja mökkejä, mutta omistajat eivät tahdo saada niitä myydyksi, vaikka rakentamispäätöksiä ei vielä ole. Asuntojen remontit ovat jäissä. Pohjois-Savon liitossa työskentelevät henkilöt ovat kertoneet, ettei siellä tiedetä mistään tuulivoimaan liittyvistä ongelmista ja negatiivisista vaikutuksista asukkaisiin ja mökkiläisiin. Voiko todella olla, että Pohjois-Savon liiton edustajat ovat niin vieraantuneita ihmisten arjesta ja elämästä maaseudulla? Maakuntavaltuuston tulisi tutustua perusteellisesti tuulivoiman aiheuttamiin haittavaikutuksiin. He voisivat ensimmäiseksi miettiä, olisivatko itse valmiita asumaan tai mökkeilemään 1,5 km etäisyydellä 350 metriä korkeista voimaloista?? Mikä on se luonto, jossa Pohjois-Savossa matkaillaan, jos maakunta on täynnä kymmenien kilometrien päähän näkyviä voimalaitosalueita??? Tuulivoimaloiden rakentamista Pohjois-Savon alueelle tulee lykätä, eikä aloittaa ennenkuin Suomessa on tuulivoiman rakentamista koskeva laki, jos ollenkaan.

Ympäristölupa

Tuulivoimahankkeissa kävellään ronskisti ja ylimielisesti lakien yli rikkoen yli 10 eri voimassa olevaa lakia: mm. metsälaki (1093/1996), Laki Maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta 254/2017, naapurussuhdelaki 26/1920, vesilaki (587/2011), ympäristönsuojelulaki (527/2014), jätelaki 646/2011, perustuslaki 15§, terveydensuojelulaki 6§ ja muinaismuistolaki (295/1963). Myös luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja sen alkuperäinen tarkoitus mitätöityy tuulivoimahankkeissa. Tätäkö vain katsotaan Pohjois-Savon liitossa sormien läpi?

Suhtaudutaan ylimielisesti kiinteistöjen arvon alenemiseen, infraäänen ja melun vaikutuksiin, mikromuoviin, luonnon ja elinympäristöjen pirstaloitumiseen, eläimiin kohdistuviin haittavaikutuksiin, sosiaalisiin vaikutuksiin, metsäkatoon, ekologisten käytävien rikkoutumiseen, hiilinielujen heikentymiseen ja hankkeiden yhteisvaikutuksiin. Hankkeita suunnitellaan pohjavesialueiden, luonnonsuojelualueiden, Natura-alueiden ja hiljaisten alueiden viereen. Poistetaan kartalta hiljaisia alueita. Eri hankealueilla suunnitellaan pohjaveden pinnan alentamista useilla metreillä, jotta saadaan tuulivoimaloiden perustukset rakennettua.

Pohjois-Savon liiton tulee edellyttää kaikilta alueensa kunnilta, että ne vaativat tuulivoimaa rakentavilta hankeyhtiöiltä ympäristöluvan. Ympäristölupaa tulee edellyttää hankeyhtiöiltä jo rakennusvaiheessa ennen voimaloiden

käyttöönottoa, jotta Pohjois-Savossa vältytään hallintopakkomenettelyltä toiminnan aikana ja vuosia kestäville oikeusprosesseille. ***Pohjois-Savon liiton tulee edellyttää alueen kaikilta kunnilta, että kunnat vaativat hankeyhtiöiltä tuuli-voimaloiden perustusten täydellistä purkamista ja poistamista maastosta jätelain mukaisesti ja että sopimukset laaditaan siten, että vaatimus on lainvoimainen myös siinä tapauksessa, että voimaloiden ja vuokramaan omistus vaihtuu useaan kertaan.***

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksiin käytettävien materiaalien, betonin ja lukuisten eri metallien kaivaminen maaperästä, valmistus ja/tai käyttö köyhdyttävät maapallon varantoja, tuhoavat luontoa ja edesauttavat orjuutta kaivoksilla mm. Kiinassa ja Kongossa. Edistämällä vihreän ideologian nimissä uusiutuvan energian tuotantolaitoksien rakentamista Suomeen, hallitus ja maakunnat edesauttavat ja hyväksyy muissa maissa tapahtuvan orjuuden ja kolonialismin. Tämä ei ole hyväksyttävää. Peräänkuulutankin kollektiivista vastuuta ympäristöstä ja ihmisoikeuksista!

Ilmastosta ja ilmastomuutoksesta

Läpileikkaava teema Pohjois-Savon maakuntakaavassa on kaikessa ilmastomuutos! Suomessa lietsotaan hysteriaa ja maalaillaan piruja seinälle ilmastomuutoksesta. Ennustetaan helleinfernoja, myrskyjä ja rankkasateita.

Aiemmin on ennustettu, että jos Pariisiin kaksi astetta saavutetaan, tullaan Suomessa näkemään neljän asteen vuosilämpötilan nousu ja talvella jopa kuuden asteen lämpötilan nousu. Eli olemme täällä Suomessa maailman suurimman lämpenemisen alueella. Nyt kuitenkin on viimeisimmän Uhtrechtin yliopiston tekemän tutkimuksen mukaan tulossa päinvastainen katastrofi Pohjolaan, sillä he ennustavat, että Atlantin termohaliininen kierto AMOC romahtaa. Tutkimuksen mukaan romahdus voisi tapahtua vuosien 2037–2064 välillä, ja tapahtuu todennäköisesti vuoteen 2050 mennessä. Suomen keskilämpötiloissa tapahtuisi 10–20 asteen pudotus. Edes asiantuntijat eivät siis tiedä, mitä mieltä ovat ”ilmastonmuutoksesta”. Aletaanko seuraavaksi kerätä rahaa ilmaston lämmittämiseen??

AMOCin luonnollinen sykli n. 30 vuotta lämmintä ja 30 vuotta kylmää on ollut Pienen jääkauden jälkeen säännöllinen.

1930-1960 lämmin jakso

1960-1990 kylmä jakso

1990-2020 lämmin jakso

AMOCin kierron mukaan vuosina 2020-2050 pitäisi olla jälleen kylmä jakso.

Suomen Ilmatieteen laitos kieltää koko AMOC:n olemassaolon!

Lopuksi

Suomi on sitoutunut Montrealin sopimukseen. Sopimuksen tavoite on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden hupeneminen ja Suomen on otettava tehty sopimus tosissaan ja Maakuntien on tämä sopimus huomioitava eri toimissaan. ”Puhtaan” energian hankkeet ja erityisesti tuulivoiman rakentaminen kokonaisuudessaan sotii Montrealin sopimuksen tavoitteita vastaan. Kaikki tehdyt muutokset tähän maakuntakaavan viimeisimpään versioon, muutokset soidensuojeluun, laajoihin metsäpeitteisiin alueisiin ja tuulivoimapotentialisiin alueisiin heikentävät Pohjois-Savon sitoutumista Montrealin sopimukseen.

EU vaatii luonnon ennallistamista ja sitä Suomessakin jollain tasolla ajetaan. PohjoisSavon liitto ajaa kaksilla rattailla. Se ajaa sekä hiilineutraalia maakuntaa että toisaalta luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Nämä tavoitteet, hiilineutraalius ja monimuotoisuus ovat keskenään ristiriidassa, eivätkä toteudu ns ”puhtaan” energian hankkeissa. Tuulivoimantuotantoalueiden perustaminen edellyttää puuston poistoa laajoilta alueilta heikentäen hiilinieluja ja pirstaloimetsäalueita, mikä on täysin ristiriidassa ennallistamis-, hiilinielu- ja monimuotoisuustavoitteiden kanssa ja romuttaa ne oikeastaan täysin.

Pohjois-Savoon tulisi tuulivoimasta vain rippunen kiinteistövero kunnille ja on erittäin mahdollista, että tulevaisuudessa Suomessa verot ohjataan Ruotsin tapaan valtiolle. Kiinteistöveron tasausjärjestelmä kuntien kesken tulisi saattaa voimaan pikimmiten, koska hankkeet on suunniteltu kuntarajoille ja niiden haitat jakautuvat myös naapurikuntien alueille ja asukkaille.

Yleisesti ottaen ei pidä tehdä liian kunnianhimoisia suunnitelmia (esimerkiksi tavoitteet vuodessa 2035), eikä suunnitelmia, joiden toteutumista ei seurata. Jos päästöjä kompensoidaan, tulee kompensointi tehdä sellaisilla keinoilla, jotka eivät kuluta maapallon energia- ja metallivaroja. Tuulivoimaa eikä vielä enemmän harvinaisten maametallien käyttöä edellyttävää aurinkovoimaa pidä rakentaa Pohjois-Savossa kompensoimaan päästöjä. Mielestäni Pohjois-Savossa pitää keskittyä sekä kuntien että asukkaiden kulutuksen vähentämiseen sekä kierrättämiseen.

Pohjois-Savon puhdas luonto ja hiljaisuus – sitä ei saa pilata uusiutuvan energian tuotantolaitoksilla ja niiden rakentamisella sellaisille paikoille, joissa luonto ja eläimet joutuvat kärsimään, väistämään ja kuolemaan.

Parasta maakunnan asukkaille, sen matkailulle, ennallistamis- ja hiilinielutavoitteille olisi, että Pohjois-Savo säilytetään kokonaan tuulivoimavapaana maakuntana, painostaa ja ohjaa Suomen hallitus miten paljon tahansa.

E2 yksityishenkilö, saapunut myöhässä 1.11.2024

Vastine

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen ehdotus Pohjois-Savon Liitto MUISTUTUS

Teamsin kautta avoimissa etätilaisuuksissa/Teams 22.10.2024 klo 17.00-18.41 olleessa 2. vaiheen esittelytilaisuudessa kävi ilmi seuraavia seikkoja, jotka aiheuttavat huolta kuntalaisessa ja siksi laadin tämän Muistutuksen.1) Maakuntakaavan oikeusvaikutukset-dian sisältö on ristiriitainen, koska se velvoittaa viranomaisia käyttämään maakuntakaavaa ohjeena, kun he suunnittelevat alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta ja että viranomaisten on pyrittävä edistämään kaavan toteutumista ja kat-

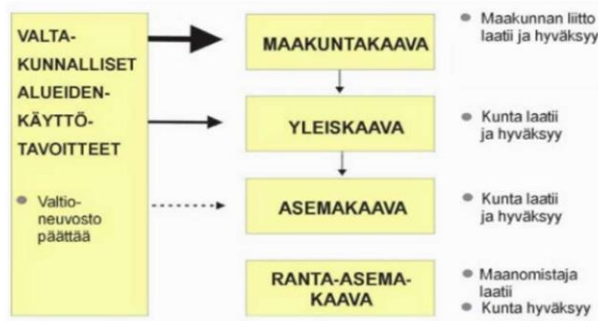
1. Maakuntakaavan oikeusvaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslaki 32 §
Maakuntakaavan oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitetun kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

sottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteutumista.

Esittelytilaisuudessa kävi kuitenkin ilmi huolestuttava seikka, sillä Pohjois-Savon liitossa maakuntakaavaa laadittaessa ei ole lainkaan ajateltu sitä, mitä seurannaisvaikutuksia käytännössä on niissä kunnissa paikallisille

asukkaille ja osakkaille, joiden elämään jättisuurten tuulivoimaloiden rakentaminen lähelle oman perheen kotia vaikuttaisi.

Maakuntakaavaa laadittaessa kiinnitetään vain mahdolliseen paikan tuulisuuteen, ja vastuu toteutuksen suunnittelusta on sysätty paikalliselle kunnalle.

Maakuntakaavaratkaisun vaikutukset herättävät myös huolta, sillä kun maakuntakaava

antaa yleisiä suunnitteluohjeita siinä ei mietitä lainkaan ns. dominoefektiä, jonka se käytännössä aiheuttaa ko. kunnassa ja sen asukkaille. Vastuun kantajaa ei päätöksille löydy, kun laaja kokonaiskuva teollisen kokoluokan tuulivoimarakentamisesta puuttuu. Suomesta puuttuu myös tuulivoimalaki, joka ohjaisi päätöksen tekoa ja tekisi prosesseista läpinäkyviä kaikille osapuolille (kuntalaiset/ asukkaat/ osalliset / kunta / tuulivoimatoimijat / luonto / eläimet / paikalliset yrittäjät/ ympäröivä yhteiskunta

/jälkipolvet)

Esimerk

joista va

juuri se

Suuri herkkyy

- Valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita tai kulttuuriympäristöjä.
- Maisemaltaan alkuperäisinä tai eheinä säilyneet maisema- tai kulttuurihistorialliset kohteet tai aluekokonaisuudet.
- Yhtenäiset viher- tai virkistysalueet tai luonnon ydinalueet.
- Maisematyyppi pääosin pienipiirteinen, maisematiloiltaan vaihteleva, mutta mahdollistaa pitkiä näkymiä.
- Vaikutusalueella on maisemallista arvoa matkailun kehittämisalueelle.

<https://www.pohjois-savo.fi/media/4-maakuntakaavat-ja-liikenne/valmisteilla-olevat-maakuntakaavat/kaavaselvitykset/psmk2040-tuulivoima-yhteisvaikutukset.pdf>

Eli käytännössä tätä Iso-Petäjämäen aluetta ei missään nimessä olisi pitänyt merkitä Pohjois-Savon maakuntakaavaan tuulivoimapotenttina alueena, sillä mm. Lapinlahdella sijaitsee yksi Suomen 28:sta kansallismaisemasta, Väisälänmäen kansallismaisena. Tuo korvaamattoman arvokas kansallismaisema

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä.

Muistutuksessa oleva maisema-alueiden herkkyyden (Suuri herkkyy) kuvaus on lainattu Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022 -selvityksestä. Ison

tuhoutuisi, jos Iso- Petäjämäen, Tielammen ja Savolan tuulivoimateollisuusalueet toteutuisivat Lapinlahden kunnassa.

Pohjois-Savon maakuntakaavan esittelytilaisuudessa kävi myös ilmi, että suojaetäisyydeksi on tuulivoimalan ja asutuksen välillä määritelty sattuman varaisesti 1.5 kilometriä eli tuo maakuntakaavan laadinnassa käytetty suojaetäisyys ei lainkaan perustu tutkittuun tietoon eikä noudata varovaisuusperiaatetta. Tämä on erittäin suuri huolenaihe paikallisille ihmisille, sillä on vastuutonta ajaa ja ohjata tuulivoimateollisuusalueita lähelle ihmisten koteja, joissa perheet elävät. Maakuntakaavan 2. vaiheen esittelytilaisuudessa kerrottiin, että tuohon 1.5 kilometrin suojaetäisyyteen on päädytty siten, että on pohdittu, että 1 km on liian lyhyt suojaetäisyys ja 2 km liian suuri, koska silloin noita tuulivoimateollisuusalueita ei olisi mahdollista sijoittaa niin monta Pohjois-Savon maakunnan alueelle. Tuo perusteluhan on vailla pohjaa, sillä ihmisiä ei tietoisesti pidä saattaa vaaraan ja altistaa tutkimattomille vaikutuksille. Ei ole oikein, että lapinlahtelaisilla ihmisillä aloitetaan kokeellinen testi, että kuinka ihmisille ja heidän kotejaan ympäröivälle luonnolle käy, kun niin lähelle heidän kotejaan rakennetaan jättisuuria (280 m hipaisukorkeudeltaan, joista ei ole tutkittua tietoa saatavilla). Harmitsekseni huomasin myös, että Lapinlahden kunta ei ole nähnyt tarpeelliseksi lausua mitään Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2 vaiheeseen, vaikka Lapinlahden kunta tietää, että kunnan alueella meneillään olevat tuulivoimahankkeet huolestuttavat kuntalaisia ja osallisia merkittävästi. Merkittävä puute on myös havaittavissa Lapinlahden kunnan toiminnassa toteuttaa kuntalakia käytännössä, sillä kuntalaissa 310/2015 22§ säädetään Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet kohta 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia ja kuntalaisraateja. Tällaisia kuntalaisten kuulemis- ja keskustelutilaisuuksia, joihin olisivat tulleita kaikki kuntalaiset/osalliset ja kunnanvaltuutetut ja kunnanviranhaltijat, on toivottu järjestettäväksi monta kertaa eri henkilöiden toimesta, mutta kuntalaisten toivetta ei ole kuultu lukuisista pyynnöistä huolimatta.

Kun Lapinlahden kunnasta on kysytty, että miten tuulivoimahankkeet ovat tulleet Lapinlahden kunnan alueelle, niin Lapinlahden kuntalaisille on Lapinlahden kunnan taholta kerrottu, että tuulivoimayhtiöt ovat olleet aloitteellisia tuulivoimarakentamisessa, ei Lapinlahden kunta. Nyt kuitenkin vaikuttaa, että meille

Petäjämäen maisemallinen herkkyys on selvityksen mukaan kohtalainen ja alueen länsiosassa suuri. Väisälänmäki sijaitsee 15 km etäisyydellä.

Lapinlahden Iso-Petäjämäen tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotus on ollut nähtävillä 4.7.-30.8.2024.

Yhteysviranomainen, Pohjois-Savon Ely-keskus, on 8.5.2024 antanut perustellun päätelmän Iso-Petäjämäen tuulivoimahanketta ja sähkönsiirtoa koskevista ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

1,5 km etäisyys asutuksen ja tuulivoima-alueen välille valikoitui hyväksi lähtökohdaksi, kun tuulivoimapotentialiaa lähdettiin kartoittamaan. Ks. yleisvastine 1.3 tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

Palautteessa mainitut yksityiskohtaiset seikat liittyvät tuulivoimayleiskaavojen tarkasteluun, eivät maakuntakaavaan. Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoimapotentialisuutta, ei voimaloiden sijaintia, kokoa tai voimalatyyppiä.

Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on tärkeää. Koska maakuntakaava osoittaa vain tuulivoimapotentialiaa ja ohjaa yleiskaavoja, tulee toiveet havainnekuvista ym. suunnata yleiskaavahankkeisiin, joissa mm. tuulivoimaloiden paikat ja koot suunnitellaan.

Lapinlahden kuntalaisille on kerrottu muunneltua totuutta tästä asiasta, sillä [Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalinselvitys, FCG Oy 2021 \(pdf\)](#) sivulla 9 (81) selkeästi kirjoitettu, että Lapinlahden kunnan edustaja(t) (=kuka? ketkä?) on nostanut esille ehdotuksia potentiaalisista tuulivoima-alueista.

FCG Finnish Consulting Group Oy

Raportti

9 (81)

30.9.2021

4.2 Kuntakysely

Työn yhteydessä järjestettiin kuntakysely (05/2021) Pohjois-Savon liiton toimesta ja vuoropuhelun tulokset otettiin huomioon tuulivoima-alueiden valinnassa. Kuntakyselyn kysymykset ja esimerkkejä vastauksista:

- Ovatko jatkoon valitut tuulivoimapotentiaalit alueet osuvia? Haluaisitko jättää jonkun alueen pois, ja millä perusteella?
 - Toivoisimme mahdollisimman väljää esittämistapaa kaavakartalla. Kuntakohtaisten tarkempien selvitysten myötä jäisi varaa tarkentaa aluetta.
 - Jatkotutkittavaksi esitetyt alueet ovat osuvia.
 - Pohjois- ja itäosan alueet soveltuvat toimintaan huonosti, koska alue on erämaamaiden ja paikallisen väestön suhtautuminen tuulivoimaan on ollut aikaisemmassa hankkeessa kielteistä.
- Haluaisitko nostaa jonkun alueen jatkotarkasteluun? Millä perusteella?
 - Kiuruveden, Lapinlahden, Rautavaaran, Sonkajärven ja Vieremän kuntien edustajat nostivat esille ehdotuksia potentiaalisista tuulivoima-alueista.

[Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022 \(pdf\)](#).

”Asumisen sijoittuminen asemakaavoitetuille alueille kertoo yhdyskuntarakenteen tietoisesta ohjaamisesta ja suunnitelmallisuudesta. Varkauden asukkaista merkittävä osa eli 86,3 % asuu asemakaavoitetulla alueella. Kuopion asukkaista taas 81,9 % asuu asemakaava-alueella. Iisalmissa asemakaava-alueilla asuvien osuus on maakunnan kolmanneksi korkein 71,7 % ja Siilinjärvellä neljänneksi suurin 67,2 %. Suonenjoellakin päästään asemakaavojen asukasmäärän osuudessa yli 60 %. Joroinen, Leppävirta, Lapinlahti ja Kiuruvesi ovat kuntia, joissa noin puolet asukkaista asuu asemakaavoitetuilla alueilla. (sivu 14)”

Vuonna 2021 Tuulivoimapotentiaaliselvitystä laadittaessa lähetettiin kuntiin kysely jatkoon valittavista alueista. Kunnat vastasivat vaihtelevasti kyselyyn. Tuolloin vastanneet viranhaltijat ovat voineet vaihtua. Tuulivoimayhtiöiden aloitteellisuus näkyy siinäkin, että kuntien jatkoon valitsemien alueiden lisäksi on virinnyt useita muita tuulivoimahankkeita.

Miksi Lapinlahdelle suunnitellaan paljon enemmän tuulivoimaloita kuin Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen ehdotus osoittaa? Lapinlahden kunta ei sovellu mitenkään teollisen kokoluokan tuulivoimateollisuusalueeksi, sillä Lapinlahti on niin tiiviisti asuttua.

Keltaisella väritetyt alueet osoitetaan maakuntakaavassa. Niiden kohdalla on puolustusvoimien lausunnon perusteella todettu vaatimus tutkavaikutusten selvittämisestä. Valkoisella merkityt alueet jätetään osoittamatta tässä maakuntakaavassa esim. vaikutusten perusteella tai alueen pienen koon vuoksi.

	Kohde	Kohteen sijainti	Teoreettinen lkm.	Toteutettavissa lkm.
1.	Murtomäki	Vieremä	19	13
2.	Linnalankangas	Vieremä		
3.	Kurvilanmäki	Vieremä/Sonkajärvi	64	43
4.	Honkamäki	Sonkajärvi	23	15
5.	Peräsuo	Kiuruvesi/Vieremä	9	6
6.	Konnunsuo	Kiuruvesi		
7.	Rikkasuo-Konnunsuo (Lapinsalo)	Kiuruvesi	53	35
8.	Verkasuo	Kiuruvesi		
9.	Lauluräme	Kiuruvesi	13	9
10.	Vuorimäki	Iisalmi	23	15
11.	Iso Petäjämäki	Lapinlahti	15	10

Aihe: Poliittinen ohjaus, sivu 127: *”Ehdotusvaiheessa saadun kuntapalautteen perusteella ja maakuntahallituksen poliittiseen ohjaukseen perustuen, maakuntakaavaehdotukseen palautettiin 7 tuulivoimapotentialista aluetta. Vaikkei kaikilla palautetuilla alueilla olisi lähivuosina toteutumisedellytyksiä, ne osoittavat alueen tuulivoimapotentialiaa ja mahdollistavat esimerkiksi erilaiset kompensatioon liittyvät toimenpiteet, rajaukset ja arvioinnit.”* << Poliittinen ohjaus ei sovellu tilanteeseen, jossa ihmisiä asetetaan tietoisesti vaaraan. Poliittista ohjausta tekevällä taholla täytyy olla myös demokraattisilla vaaleilla saatu mandaatti ajaa asiaa eteenpäin. Asukkailla tulee myös olla aito mahdollisuus osallistua kaavoitusprosessiin tavalla, joka on kuvattu tässä 'Osallistun

Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä, joiden yhteydessä alueen toteutettavuus selvitetään lopullisesti. Osallisten osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.

kaavoitukseen – Kuntalaisen opas’, https://rusko.fi/wp-content/uploads/2018/11/osallistun_kaavoitukseen_opas_5_2016.pdf , jonka ELY on laatinut (Opas 5 | 2016). Tuossa oppaassa mm. on Aktiivisen kuntalaisen - osiossa on kuvattu ’Omaehtoinen osallistuminen’ tällä tavoin:

” OMAEHTOINEN OSALLISTUMINEN Kuntalaisena voit tehdä kaavoitusaloitteita ja ehdotuksia suunnitteluperiaatteiden kehittämiseksi. Voit tehdä

ehdotuksia tiedottamis- ja osallistumiskäytännöistä tai siitä, miten kaavojen vaikutuksia arvioidaan ehdotuksen asemakaavan muuttamiseksi jos huomaat, että asemakaavan tavoitteet ovat ristiriidassa vallitsevien tavoitteiden kanssa

ehdotuksia tietyn alueen suunnitteluperiaatteista, esimerkiksi vanhojen rakennusten uusiokäytöstä

ehdotuksen kunnan suunnittelijoiden ja asukkaiden edustajien yhteistyöryhmästä, kun kyseessä on asemakaava, jolla on erityisen paljon vaikutuksia tietyn alueen asukkaille” << tätä on erityisen monta kertaa pyydetty Lapinlahden kunnan viranhaltijoilta ja kuntapäättäjiltä, mutta sitä ei ole lukuisista pyynnöistä huolimatta haluttu järjestää. Kaikki tuulivoimahankkeita koskevat tilaisuudet on järjestetty Lapinlahden kunnantalolla tuulivoimahanketoimijoiden vetäminä, osana virallista kaavoitusprosessia. Eli yhtään kertaa eivät kuntalaiset ja kuntapäättäjät ja viranhaltijat ole tavanneet keskenään, vaan aina siellä on mukana ulkopuolinen taho, eli tuulivoimahanketoimija/kaavoitusta valmisteleva insinööritoimisto/ELY. Tämä on iso puute demokratian kannalta. Kunta pitäisi velvoittaa soveltamaan näitä kaavoitusoppaan hyväksi havaittuja käytänteitä, sillä muutenhan niitä oppaita laaditaan ihan turhaan, jos niiden käyttöä käytännön kuntatyössä ei valvota. Kaavoitusprosessin täytyy olla linjassa mm. Kuntalain 310/2015 22§ sekä kuntastrategian kanssa, mutta valitettavasti näin ei ole Lapinlahden kunnassa, sillä kunnan ja asukkaiden edustajien yhteistyöryhmää ei ole perustettu eikä kuntalaisille ole annettu Kuntalain 310/2015 22§ mukaisia Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kohta 1) järjestämällä keskustelua kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja. Niissä kunnissa, joissa tällaisia on järjestetty, on saatu hyviä tuloksia osallistamisen lisäämisestä, sillä yhteistyö kantaa eteenpäin.

Iso-Petäjäjärven osalta YVA-prosessi osoitti, että Iso-Petäjäjärven alue on luontoarvoiltaan hyvin rikas. Satojatuhausia euroja maksaneen YVA-selvityksen Abo Energylle (ent. Wind) teki A- Insinöörit eli taho, jonka

tavoitteena on tehdä kaava tuulivoimatehdasalueelle. Olisi siis tärkeää, että YVA-selvityksen tekävä taho olisi joku muu kuin tuulivoimahanketoimijan kanssa tiukassa kytköksessä oleva taho.

Esimerkkinä tuulivoimatoimija ABO Energyn (ent. Wind) toiminnasta tässä laatimani karttakuva, jossa erottuu pinkillä katkoviivalla omistamamme kiinteistön (402-412-3-10) rajat. Abo on kaavoittanut 280 m korkea tuulivoimalan aivan kiinteistömme rajaan kiinni

Iso-Petäjämäki, tuulivoimaosayleiskaava, kaavakartta

- Osittaiset ympyrät:
- tv-6:

-----402-412-3-10 katkoviiva osoittaa Aniara kiinteistön rajat. Emme ole allekirjoittaneet maanvuokrasopimusta ABO Energy Oy:n (entinen ABO Wind Oy) kanssa, emmekä allekirjoita. Vastustamme kiinteistömme liittämistä osaksi Iso-Petäjämäen tuulivoimatehdasalueen kaavaa. TV-6 ei edes mahdu naapurikiinteistön puolelle vaan merkittävät haittavaikutukset aiheutuu 402-412-3-10 kiinteistöllemme. Tv-6 on poistettava kaavasta välittömästi sen 402-412-3-10 kiinteistölle aiheuttaman vaaran vuoksi.

YVA-selostuksen kuva 27-3 s. 296 nostaa myös esille tuulivoimaloiden kaatumisen vaikutusalueet. Tuulivoimala 6 kaatumisen vaikutus alue tulee useita satoja metrejä Aniara 402-412-3-10 -tilan puolelle. Me emme ole allekirjoittaneet maanvuokrasopimusta ABO Energy (ent. Wind) oy:n kanssa, emmekä aio allekirjoittaa. Myös keskustelu Lapinlahden teknisen johtajan kanssa vahvistaa, hän on sanonut ABO Wind Oy:n hanketoimijalle, että heidän tulee saada vuokrasopimukset maanomistajien kanssa, muuten maa-aluetta ei voi ottaa osaksi tuulivoimahankealuetta. Nyt kuitenkin ABO Wind on sijoittanut tuulivoimala 6. aivan Aniara-tilan rajalle, osoittaen röyhkeää piittaamattomuutta toisen omistamaa kiinteistöä (402-412-3-10) kohtaan.

Maakuntakaavan tv-merkintä osoittaa tuulivoimapotentialiaa, kuten Iso-Petäjämäellä ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Palautteessa mainitut meluun, turvallisuuteen ja luontovaikutuksiin liittyvät asiat selvitetään yleiskaavahankkeissa ja YVA-prosesseissa.

3 (8)

Kaisa Paldanius, FT
maanomistaja Iso-Petäjämäen alueella

Maakuntakaavan vastineessa Lapinlahden Erämiehet ry:lle todetaan, että ” Maakuntakaavassa ei oteta kantaa hankkeiden YVA-selvityksiin tai johtopäätöksiin. Pohjois-Savon liitto seuraa maakuntakaavan toteutumista antamalla lausuntoja mm. tuulivoimahankkeiden yleiskaavoista ja YVA-prosesseista.” Kysynkin, että kuinka Pohjois-Savon liitto on toiminut seuratessaan maakuntakaavan toteutumista YVA-prosesseissa? Milloin saavutetaan ns. tarvittava taso? Kuka sen tarvittavan tason määrittää? Kuka on yksittäisen ihmisen ja asukkaan puolella? Omakohtaisen kokemuksen ja monen muun kohtalotoverin kokemuksen perusteella voin sanoa, että kukaan ei ole yksittäisen ihmisen ja paikallisen asukkaan puolella. Nyt viranhaltijoiden ja lainsäätäjien olisi hyvä tarkastella kriittisesti meneillään olevaan vihreän siirtymän buumia, ja kysyä kunkin itseltään, että mitä tämä käytännössä tarkoittaa? Onko tässä tämänhetkisessä tavassa toimia järkeä? Onko tämänhetkinen lainsäädäntö linjassa sen tuulivoimasujuvoittamistoiminnan kanssa, mitä nyt käytännössä Suomessa tapahtuu? Vaikuttaa siltä, että nyt ei ole kukaan ns. pienen ihmisen asialla, ihmisen, joka vain haluaisi elää omaa pientä elämäänsä omassa pienessä kodissaan maaseudun rauhassa, kirkkaan tähtitaivaan alla, kesällä linnunlaulua kuunnelle, puron solinasta nauttien. Sellaista on meidän Aniarassa, metsäkiinteistöllä, jonne äitini rakensi vaatimattoman kesämökin 1990-luvulla ja hieman myöhemmin savusaunan. Nyt tuo meidän suvun paratiisi luonnon keskellä on vaarassa joutua vieraan vallan alle, kirjaimellisesti, sillä naapurin rajalle kaavassa piirretty 280 metriä korkea tuulivoimala osittain pyörittää siipiään meidän kiinteistön puolella. Lapinlahden kunnan tekninen johtaja on minulle tuulivoimatilaisuudessa sanonut, että hän on vaatinut tuulivoimatoimijoilta allekirjoitetut maanvuokrasopimukset ja että tuulivoimakaavaan ei voida sisällyttää alueita, joilta ei ole vuokrasopimusta. Kuntapäättäjien kanssa käymissä keskusteluissa on kuitenkin ilmennyt, että esim. Iso-Petäjämäen tuulivoima-alueella vain 60 % tuulivoimakaava-alueesta olisi allekirjoitetut vuokrasopimukset. Tätä vähäistä vuokrasopimusten määrää tukee myös löydös Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaluonnoksesta ja sen valmisteluaineistosta, sillä ainoastaan kolmen tuulivoimalan ympärillä on kaksi kokonaista ympyrää eli 3/12 tuulivoimalaa mahtuu ”sijoittumaan” sen isomman ympyrän sisälle. Kun taas yhdeksän (9) tuulivoimalaa 12:sta on osittaiset ympyrät.

Lapinlahden kunta, Iso-Petäjämäki tuulivoimaosayleiskaava, kaavakartta – OTTEITA, joista on havaittavissa, että vain kolme (3) tuulivoimalaa (tv-2, tv-11 ja tv-12) 12:sta sijaitsee sellaisessa paikassa, että tuulivoimalan perustukset ja torni, mahdolliset harukset sekä roottorilapojen pyyhkäisyypinta on kokonaisuudessaan sijoittunut alueen sisälle.

Yhdeksän (9) tuulivoimalaa 12:sta (tv-1, -3, -4, -5, -6, -7, -8, -9 ja -10) sijaitsee sellaisessa paikassa, että **tuulivoimalan perustukset ja torni, mahdolliset harukset ja roottorilapojen pyyhkäisyypinta EI MAHDU** alueen sisälle, joka on merkitty karttaan — · — · — · — eli ulompi ympyrän kehä. Korostettu keltaisella alla olevassa tuulivoimaloiden alue –määritelmässä.

Hanke on välittömästi pysäytettävä Lapinlahden kunnassa.

Otteita Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaluonnos ja valmisteluaineistosta: [Iso-Petäjämäki, tuulivoimaosayleiskaava, kaavakartta.pdf](#)

(tv-1)

TUULIVOIMALOIDEN ALUE

Merkinnällä osoitetaan alueet, joille on mahdollista sijoittaa tuulivoimala. Tuulivoimalan perustukset ja torni, mahdolliset harukset sekä roottorilapojen pyyhkäisyypinta tulee kokonaisuudessaan sijoittua alueen sisälle.

Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus saa olla enintään 290 metriä. Tuulivoimalan kokonaiskorkeus merenpinnasta ei saa ylittää ilmailuviranomaisen asettamia korkeusrajoituksia.

Tuulivoimaloiden värityksen tulee olla yhtenäinen ja vaalea, lukuun ottamatta rungon alaosaa, joka tulee soidinalueiden läheisyydessä maalata tummaksi ympäröivän metsän latvusten korkeudelle.

Voimalat tulee varustaa ilmailuviranomaisen lentoestelausunnon-luvan ehtojen mukaisin merkinnöin. Alueelle voidaan sijoittaa tuulivoimatuotantoa ja energiahuoltoa palvelevia rakennuksia ja rakenteita.

OHJEELLINEN TUULIVOIMALAN SIAINTI.

Voimalan tarkka sijainti määritetään rakennusluvan yhteydessä.

TUULIVOIMALAN NUMERO.

• Kokonaiset ympyrät:

• tv-2:

• tv-11:

tv-12:

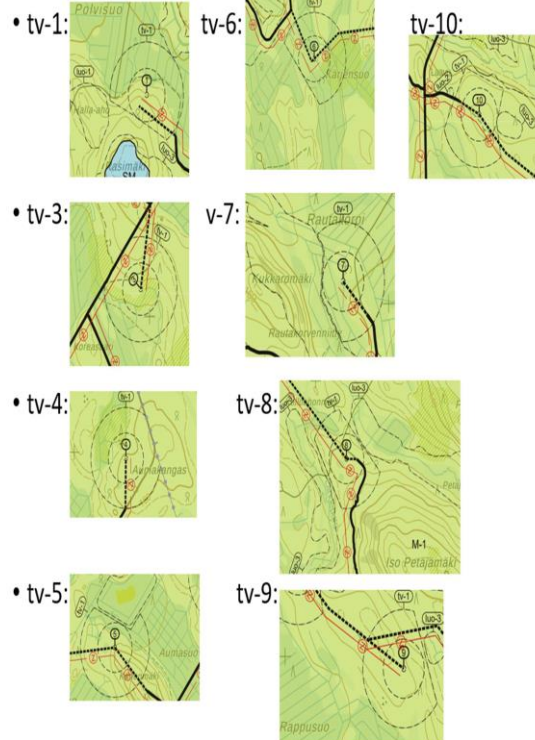
!!! vain kolme (3) tuulivoimalaa (tv-2, tv-11 ja tv-12) 12:sta sijaitsee sellaisessa paikassa, että tuulivoimalan perustukset ja torni, mahdolliset harukset sekä roottorilapojen pyyhkäisyypinta on kokonaisuudessaan sijoittunut alueen sisälle.

Iso-Petäjämäki, tuulivoimaosayleiskaava, kaavakartta

Yhdeksän (9) tuulivoimalaa 12:sta (tv-1, -3, -4, -5, -6, -7, -8, -9 ja -10)

• Osittaiset ympyrät:

Yhdeksän (9) tuulivoimalaa (tv-1, tv-3, tv-4, tv-5, tv-6, tv-7, tv-8, tv-9 ja tv-10) 12:sta sijaitsee sellaisessa paikassa, että tuulivoimalan perustukset ja torni, mahdolliset harukset sekä roottorilapojen pyyhkäisyalue EIVÄT kokonaisuudessaan eli ULOIMMAN KEHÄN OSALTA MAHDU alueen sisälle. Tv sijoituspaikka on ahdas, ja tv:n ulompi ympyrän kehä rajoittuu joko luontoarvoilta arvokkaaseen kohteeseen tai maanomistaja ei ole vuokrannut maata (tv-6, joka rajoittuu Aniara kiinteistöön 402-412-3-10).

Käytännön havaintojeni perusteella Suomi tarvitsee Tuulivoimalain, joka valmistellaan yhteistyössä kaikkien niiden tahojen kanssa jotka ovat tuulivoiman kanssa tavalla tai toisella tekemisissä. Eri toimija tahoja tuulivoimalain valmistelussa ovat

kuntalaiset, asukkaat/osalliset, joiden elämään tuulivoimarakentaminen merkittävästi vaikuttaa

Paikalliset yhdistykset, jotka tekevät aktiivista työtä yhteisön eteen

yrittäjät (maatalousala, metsätalous, hyvinvointiala, liikunta, luontoyrittäjät)

kuntapäätäjät (kunnanvaltuutetut ja viranhaltijat)

tuulivoimahanketoimijat

maakuntaliitto

ELY-keskus

Suomen tasavallan eduskunta ja ministeriöt

On ensiarvoisen tärkeää, että toiminta on linjakasta ja että kaikille on selvää ns. isossa kuvassa, mikä on päämäärä. Prosessin täytyy myös olla läpinäkyvää ja selkeää kaikille osapuolille.

Kuinka tähän tavoitteeseen päästään? Kuinka toimintaa on mahdollista kehittää? Kuinka saadaan kokonaiskuva siitä, mitä nyt on meneillään yksittäisten ihmisen elämässä, yksittäisessä luontokylässä, yksittäisessä kunnassa, yksittäisessä maakunnassa?

On mahdollista aloittaa ihan pienestä. Kerätä palautetta kentältä koko prosessin matkalta. Täytyy olla aito tahtotila parantaa tilannetta, sillä näin ei voi jatkua. Suomi on nyt vaarassa joutua pelinappulaksi sellaisessa rahamaailman kuviossa, jossa on paljon suuria riskejä esim. maamme energiaturvallisuuden, ruuan omavaraisuuden, maanpuolustuksen, elämänrauhan näkökulmasta.

Parasta olisi, että nyt vihelletäisiin peli poikki ja ihan rauhassa arvioitaisiin tilanne, missä nyt ollaan, harkittaisiin jatkotoimenpiteet huolella pitäen ihminen keskiössä ja vieläpä siten, että jokainen ihminen on samanarvoinen, asuu hän sitten maaseudunrauhassa luontokylässä tai sitten kaupungin keskustassa.

Lapinlahden osalta maakuntakaavaan pitää täydentää, että se on ydinmaaseutualuetta, eli sillä on merkittävä rooli ruuan alkutuotantopitäjänä ja että kunnan alue on niin taajaan asuttua seutua, että sinne ei teollisen kokoluokan tuulivoimaloita voi turvallisesti rakentaa. Kuka vastaa siitä, kun melu- ja välkeongelmia ilmenee ihmisten kodeissa, kun ympäristölupaakaan ei tuulivoimarakentajalta edellytetä? Suomessa on nyt meneillään selvityksessä monta ongelmatilannetta, jotka ovat aiheutuneet siitä, että tuulivoimaloita on rakennettu liian lähelle ihmisten koteja. Sellainen ei saa enää jatkua. Lapinlahti on suojeltava kokonaan teollisen kokoluokan tuulivoimaloilta.

Jos ja kun Pohjois-Savon maakuntakaavaprosessia halutaan uudistaa ja päivittää toimintamalleiltaan vastuuta kantavaan suuntaan, niin olen mielelläni mukana tiedon keräämisessä ja voin toimia kuntalaisen näkökulmasta asiantuntijana prosessiuudistuksessa. Toivon, että prosessia sujuvoitetaan myös siten, että jo heti alkumetreillä identifioidaan ne mahdolliset tuulivoimakaavoituksen sijainnit, joita ei kannata edistää esim. suurten luontoarvojen, kulttuuriarvojen tai liian lähellä asutusta olevan sijainnin vuoksi.

Lapinlahdelle on tunnistettu ruuantuotannon ydinalueen vyöhykettä ja se on osoitettu maakuntakaavassa. Metsäiset alueet on rajattu ko. vyöhykkeen ulkopuolelle.

7. LIITTEET

Liite 1 Tuulivoimapotentialiaali ja vaikutustenarviointi: linnusto, sudet, metsäpeura, Natura2000-verkosto ja muut arvokkaat luontokohteet

Liite 2: Tuulivoimapotentialialiset alueet ja Natura 2000 -verkosto (taulukko, kartat ja johtopäätökset vaikutuksista)

Liite 3: Pohjois-Savon ELY-keskuksen täydentävä lausunto, 13.11.2024

Tuulivoimapotentiaali ja vaikutusten arviointi -

Linnusto, sudet, metsäpeura, Natura2000-alueet ja muut
arvokkaat luontokohteet

13.11.2024

Asiakirjaan on koottu Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvityksen vaikutusten arvioinnin luku 6.5.4 (FCG Oy, 2021).

Vaikutustenarviointia on päivitetty kaavaehdotuksen ratkaisun mukaiseksi 11/2024. Päivityksessä on otettu huomioon ELY-keskuksen asiantuntijoiden antamaa selvitystietoa uhanalaisista lajeista.

Vaikutukset arvokkaisiin luontokohteisiin

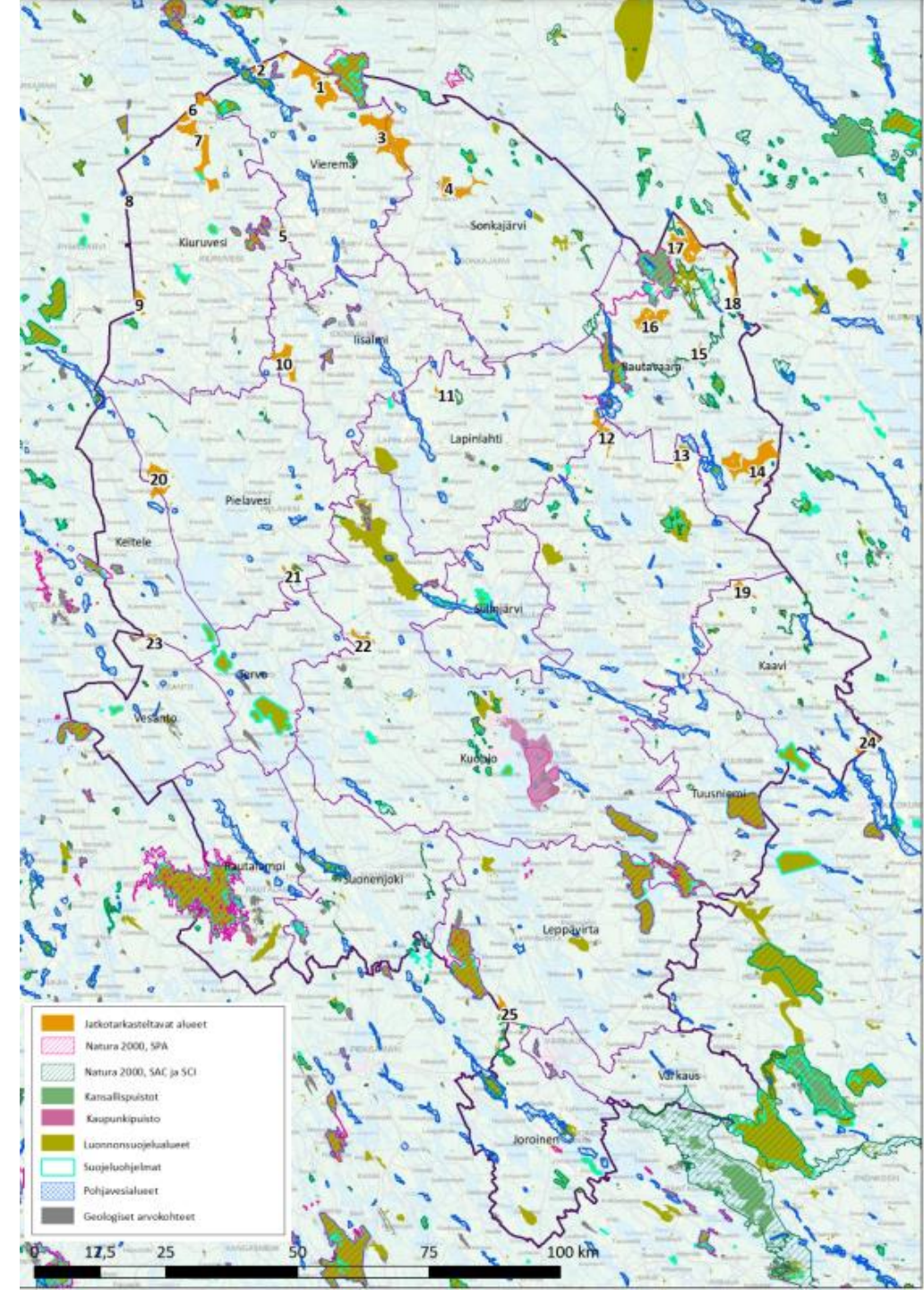
Vaikutusten arvioinnissa käytetään vertailuperusteena kunkin vaikutuksen merkittävyyttä, joka on arvioitu alueen luontoarvoille soveltuvien kriteerien osalta.

Vaikutustarkastelussa annetaan arvio hankkeen vaikutuksista linnuston ja muiden eläinten elinmahdollisuuksista tuulivoima- ja lähialueilla ja siitä, miten elinympäristöjen pieneneminen tai pirstoutuminen vaikuttaa alueilla esiintyviin lajeihin. Arvioinnin painopiste on Natura2000-alueissa, uhanalaisissa ja EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV(a) eläinlajeissa sekä EU:n lintudirektiivin liitteen I linnuissa.

Arvokkaat luontokohteet, harju-, kallio- ja moreenialueet

Tässä osiossa tarkastellaan vaikutukset arvokkaisiin luontokohteisiin, harju-, kallio- ja moreenialueisiin (kuva 13). Nämä luonnon kannalta arvokkaat kohteet eivät sijoiu tässä selvityksessä tunnistetuille tuulivoima-alueille, koska ne on otettu huomioon jo puskurialueanalyysin yhteydessä seuraavilla etäisyyksillä:

- NATURA 2000 SPA: suojeluperuste linnusto: 1 000 metriä
- NATURA 2000 SCI: suojeluperuste luontotyytit: 500 metriä
- Valtion ja yksityisten mailla olevat luonnonsuojelualueet: 100 metriä
- FINIBA: 1 000 metriä
- Pohjavesialueet: 0 metriä
- Valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet, kivikot, moreenimuodostumat, tuuli- ja rantakerrostumat: 100 metriä

Vaikutukset linnustoon

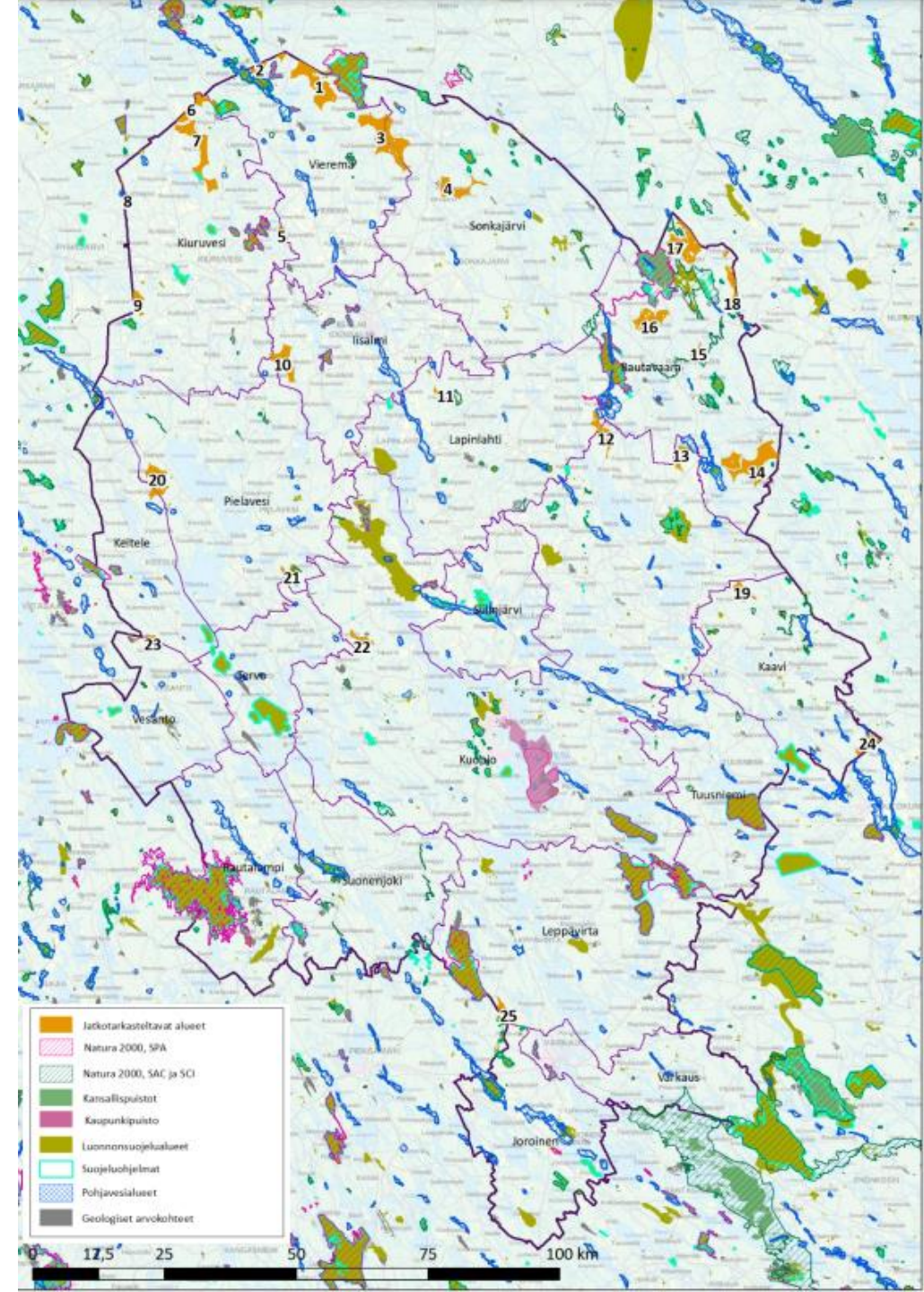
Tunnistetut tuulivoima-alueet sijoittuvat pääosin metsäisille alueille, erityisesti Rautavaaralla, Sonkajärvellä, Vieremällä ja Kiuruvedellä. Keskeisimpiä kohdistuvia vaikutuksia ovat tuulivoimapuiston rakentamisen aikainen melu ja muu häiriö, lisääntyvä ihmisten liikkuminen alueella, tuulivoimapuiston huoltoliikenne, lisääntyvä virkistyskäyttö (mm. marjastus, sienestys, ”huviajelu”), huoltotiestön muodostama estevaikutus ja käytävävaikutus, elinympäristöjen häviäminen, muuttuminen ja pirstoutuminen. Tuulivoimaloiden elinympäristöjä pirstovan vaikutuksen merkittävyys voi olla paikoittain iso.

Alueet ovat osa laajempaa metsämaista seutua, jonne sijoittuu paikoin myös laajempia arvokkaita suo- ja metsäluontokohteita, joilla esiintyy suojelullisesti arvokkaita lajeja.

Tässä Natura tarveharkinta-arvioinnissa listataan SPA-kohteet, jotka sijoittuvat enintään 10 kilometrin etäisyydelle sekä SCI/SAC-kohteet, jotka sijaitsevat alle kilometrin etäisyydellä tuulivoima-alueesta. Arvioinnissa käsitellään ainoastaan hankkeen vaikutuksia niihin luontotyypeihin ja lajeihin, jotka on mainittu Natura-alueen suojeluperusteina.

SPA-kohteet alle 10 km etäisyydellä tuulivoima-alueesta:

- Sorsaveden saaristo SPAFI0600030
- Ruokojärvi ja Mula SPAFI0600053
- Rahajärvi – Kontteroinen SPAFI0600054
- Kaatiainen SPAFI0600055
- Iisalmen lintuvedet SPAFI0600056
- Älänne SPAFI0600068
- Tiilikan alue SPAFI0600071
- Luupuvuden lintujärvet SPAFI0600074
- Palokankaan lammet SPAFI0900067
- Kärämäenjärvet SPAFI1002002
- Talaskankaan alue SPAFI1200901

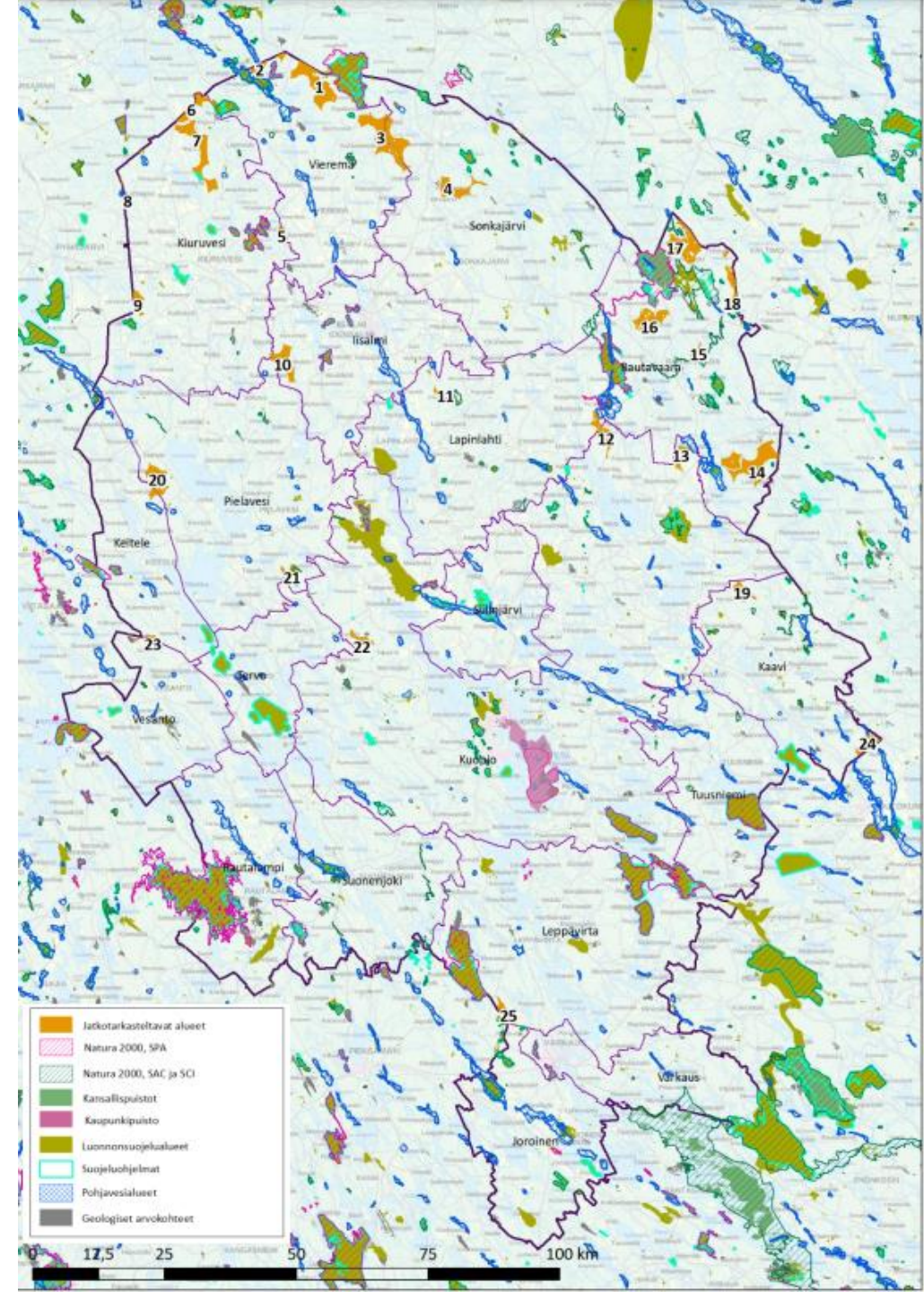
Vaikutukset muihin arvokkaisiin luontokohteisiin

SAC/SCI-kohteet alle 1 km etäisyydellä;

- Jäppilän ja Joroisten vanhat metsät SACFI0500015
- Ylä-Keyrityn metsät ja Keyritynjoki SACFI0600012
- Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät SACFI0600014
- Pumpulikirkko SACFI0600020
- Pangansuo SACFI0600023
- Hällämönharju – Valkeiskangas SACFI0600033
- Löytynsuon - Maamonsuon alue SACFI0600034
- Naimapuron metsä SACFI0600069
- Tiilikan alue SACFI0600071
- Ruohosuo SACFI0600079
- Hukkasuo SACFI0600082
- Haravalehto SACFI0600108
- Hirvivaara SACFI0600109
- Pitkäsuo-Särkätakanen SACFI0600110
- Talaskankaan alue SACFI1200901

Merkittävät vaikutukset luontotyyppeihin ja lajeihin eivät ole todennäköisiä ja vaikutukset on mahdollista huomioida tarkemmassa suunnittelussa. Arvokkaat luontotyytit sijaitsevat riittävän etäällä (yli 500 m) tuulivoimapotentiaalisista alueista, eikä niille ole tunnistettavaa vaikutusmekanismia.

Tuulivoima-alueiden tarkemman sijoitussuunnittelun yhteydessä on mahdollista huomioida pienialaiset kohteet, joten vaikutustenarvioinnit tulisi tarkentaa seuraavissa suunnitteluvaiheissa (ympäristövaikutusten arviointi YVA tai/ja osayleiskaava OYK).

Linnustovaikutukset

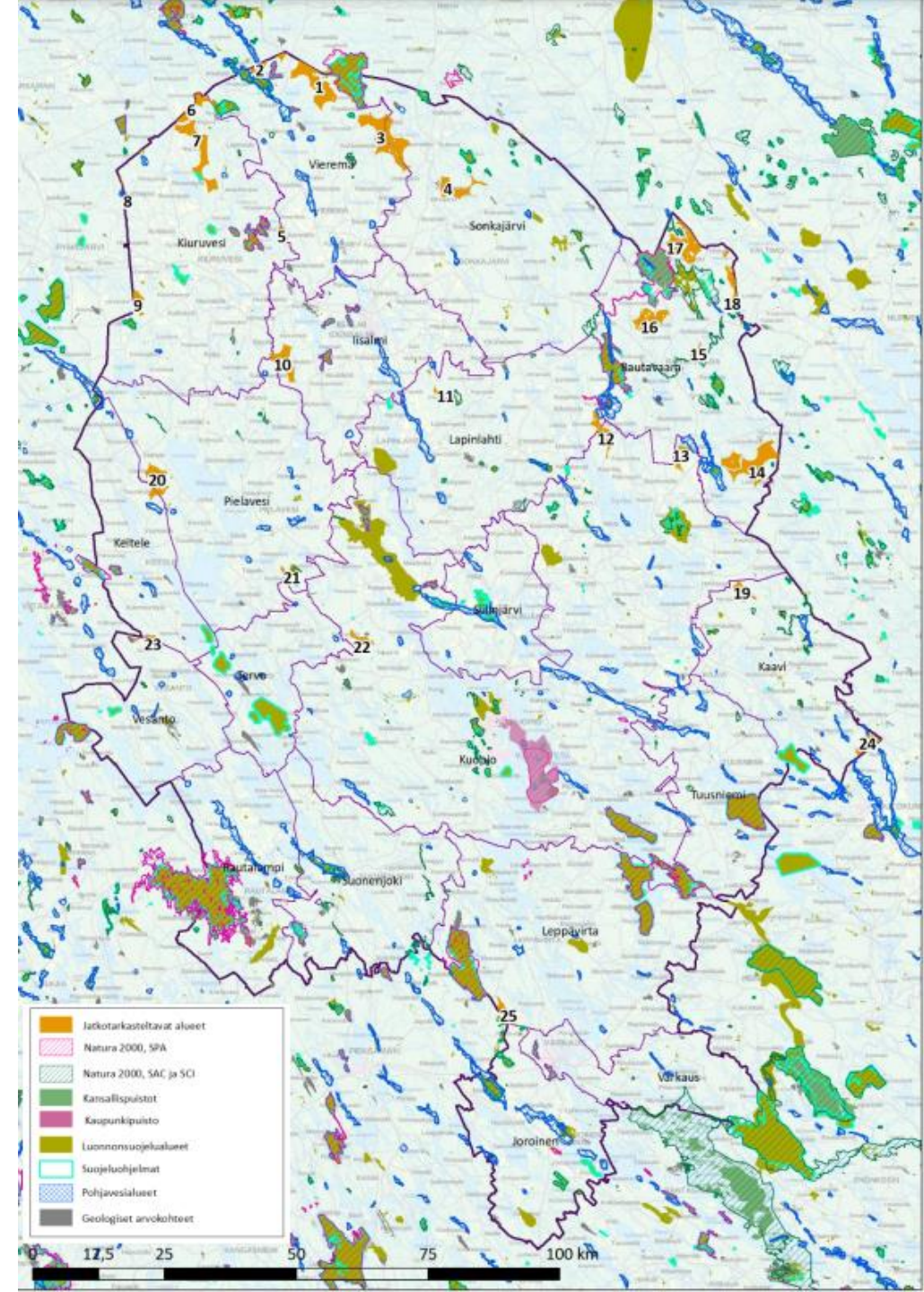
Tuulivoimapuistojen rakentaminen muuttaa elinympäristöjä, millä saattaa olla vaikutusta myös ekologiisiin yhteyksiin. Toiminnassa olevien tuulivoimapuistojen vaikutuksia ovat mm. häiriö- ja estevaikutukset lintujen pesimä- ja ruokailualueilla sekä niiden välisillä alueilla ja muuttoreiteillä sekä lintujen törmäyskuolleisuus ja sen vaikutukset alueiden linnustoon sekä lintupopulaatioihin. Tuulivoimapuistojen vaikutukset alueiden linnustoon arvioitiin olemassa olevan tiedon perusteella.

Maakotkan osalta hyödynnettiin Metsähallituksen pesäpaikkarekisterin tietoja. Maakotkan osalta hyödynnettiin tuoreinta tieteellistä mallinnustietoa (elinympäristömalli) lintujen liikkumisesta pesäpaikkojen ympäristössä. Linnustovaikutusten merkittävyyden osalta pyritään arvioimaan miten laajasti hankkeilla saattaa olla vaikutusta eri lajeihin ja mille tasolle vaikutusten merkittävyys asettuu alueellisesti ja paikallisesti tarkasteltuna.

Vaikutusten arvioinnin lähtökohtana ovat seudulliset yhteisvaikutukset sekä esimerkiksi lintujen tärkeimpien muuttoreittien mahdollistaminen myös uusien tuulivoima-alueiden suunnittelussa. Tiiratiekokantaa hyödynnettiin lintujen muuttoreittejä sekä lintujen lepäily- ja ruokailualueita varten. **Tässä työssä ei laadittu erillisiä linnuston törmäyslaskelmia ja populaatiovaikutusten arviointeja mm. muuttolinnustolle tai kotkille.**

Tunnistettujen tuulivoima-alueiden 10 kilometrin etäisyydellä sijaitsevat seuraavat Natura-alueet (SPA-kohteet), jossa suojeluperusteena on linnusto:

- Sorsaveden saaristo SPAFI0600030
- Ruokojärvi ja Mula SPAFI0600053
- Rahajärvi – Kontteroinen SPAFI0600054
- Kaatiainen SPAFI0600055
- Iisalmen lintuvedet SPAFI0600056
- Älänne SPAFI0600068
- Tiilikan alue SPAFI0600071
- Luupuveden lintujärvet SPAFI0600074
- Palokankaan lammet SPAFI0900067
- Kärämäenjärvet SPAFI1002002
- Talaskankaan alue SPAFI1200901

Linnustovaikutukset

Suojelun perusteena olevista lajeista riskialttiimpia merkittäville vaikutuksille ovat petolinnut sekä Natura-alueille kerääntyvät suuret vesilinnut, hanhet ja joutsenet. Lintudirektiivin lajeihin vaikutuksia voi aiheutua usean kilometrin etäisyydelle. Linnustovaikutukset on tarkistettava tarkemman suunnittelun yhteydessä erityisesti, mikäli myös muut lähialueen tuulivoima-alueet toteutuvat. **Erityisesti Tiilikan, Älänteen ja Talaskankaan SPA-alueille voi kohdistua kielteisiä yhteisvaikutuksia, mikäli kaikki tässä selvityksessä tunnistetut ja alueiden läheisyydessä olevat tuulivoima-alueet toteutuvat.**

Tunnistetuilla tuulivoima-alueilla ei ole tiedossa maakotkan pesäpaikkoja, paitsi **Rautavaaralla**, jossa maakotkan pesä ja elinympäristö sijaitsevat tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä. Tällä alueella **maakotkareviirille kohdistuvat kielteiset vaikutukset voivat olla merkittäviä, koska alue sijoittuu pesivien maakotkien keskeisiin elinympäristöihin.** Muiden tuulivoima-alueiden suhteen maakotkan pesäpaikkoja ja elinympäristöjä sijaitsee alueiden ulkopuolella Sonkajärven itäpuolella sekä Kainuun puolella Kiuruveden ja Vieremän kuntien rajan ulkopuolella. Näillä alueilla maakotkareviirille kohdistuvat vaikutukset ovat vähäisiä.

Tunnistetuilla tuulivoimapotentiaalisilla alueilla ei ole tiedossa merikotkan pesäpaikkoja, **paitsi Kiuruveden Lapinsalon alueella, jossa merikotkan pesä sijaitsee potentiaalisen tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä.** Tällä alueella **merikotkareviirille kohdistuvat kielteiset vaikutukset voivat olla merkittäviä, koska tv-alue sijoittuu lähelle lajin pesäpaikkaa.** Muut tunnetut merikotkan pesimäpaikat sijoittuvat potentiaalisten tv-alueiden ulkopuolelle kilometrien päähän, eikä niillä alueilla **merikotkareviireille kohdistu vaikutuksia.**

Muuttolinnuston osalta tunnistetut tuulivoima-alueet sijoittuvat Pohjois-Savon sisämaa-alueelle, pääosin kauas tiedossa olevista ja merkittävimmistä muuttoa ohjaavista maantieteellisistä johtolinjoista. Tällaisilla alueilla lintujen muutto on yleensä melko vähäistä ja luonteeltaan hyvin hajanaista. BirdLife Suomi Lintujen päämuuttoreitit Suomessa -selvityksen perusteella Pohjois-Savon eteläpuolelle sijoittuu valkoposkihanhen syyspäämuuttoreitti (kuva oikealla). Tuulivoimahankkeilla arvioidaan olevan kokonaisuutena merkitykseltään korkeintaan vähäisiä negatiivisia vaikutuksia alueen kautta muuttavaan linnustoon.

Rautavaaran maakotkan ja Kiuruveden merikotkan reviirit pois lukien, tuulivoima-alueita ei sijoitu tässä selvityksessä tunnistetuille linnustollisesti arvokkaille kohteille. Näin ollen suojellisesti arvokkaan linnuston elinympäristöihin kohdistuu vain vähän muutoksia. Kokonaisuutena tuulivoimahankkeilla arvioidaan olevan merkitykseltään vähäisiä negatiivisia vaikutuksia.

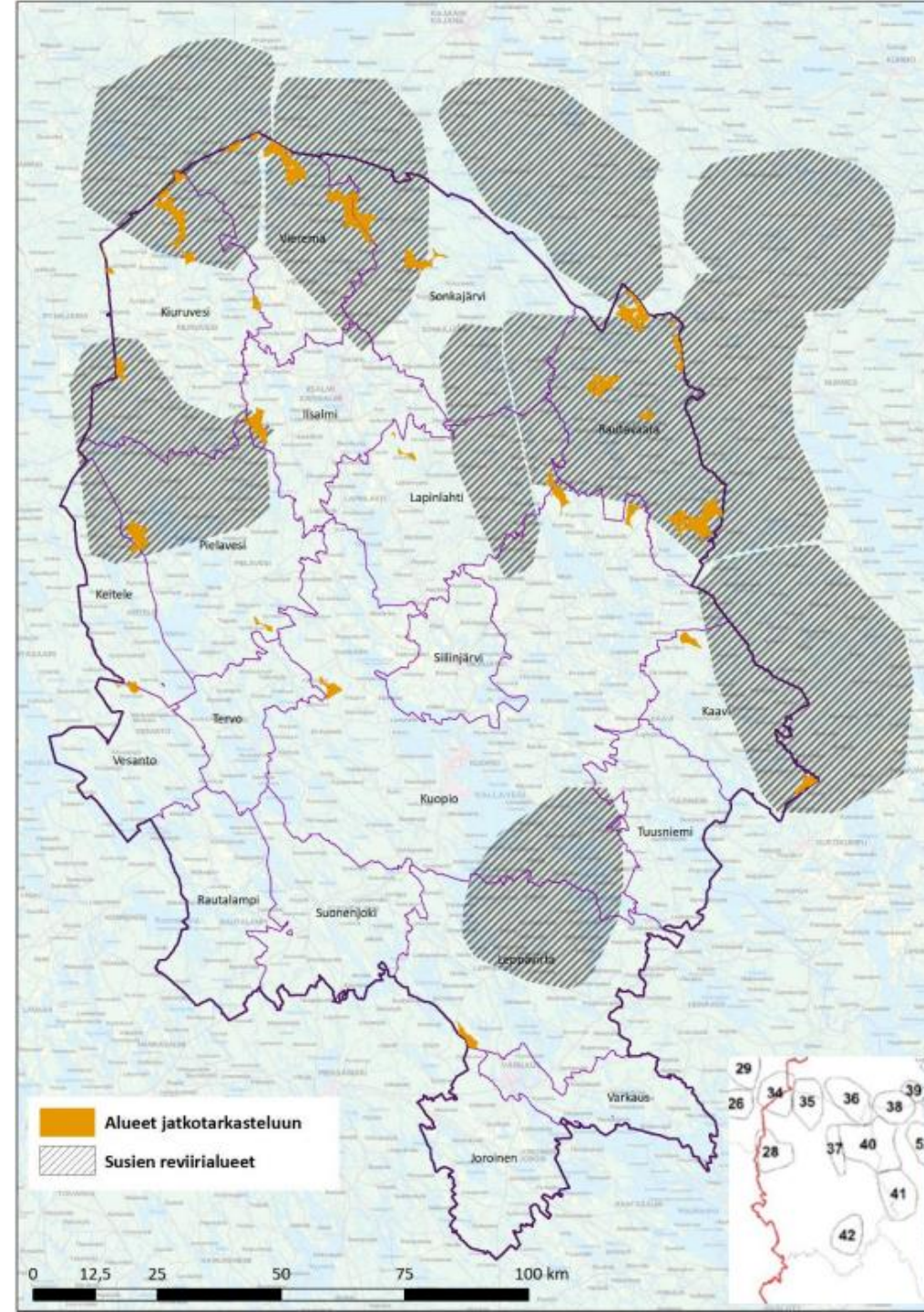

Susivaikutukset 1/2

Pohjois-Savon alueet, erityisesti maakunnan pohjoispuolella, ympäristöineen ovat sopivia susille, koska siellä on laajat rauhalliset alueet susien käytettävissä ilman ihmistoimintoja. Tavallisesti susireviirillä on havaittu olevan vähemmän rakennettua aluetta sekä harvempi tieverkosto kuin alueella, jossa susireviiriä ei ole. Susien on havaittu myös välttelevän rakennuksia ja teitä reviirin sisällä, mutta pieniä ja rauhallisia metsäautoteitä sudet käyttävät siirtyessään paikasta toiseen. Tällöin tuulivoimarakentamisen yhteydessä kunnostetuilla metsäautoteillä saattaa olla positiivinen vaikutus susiin. Susien on myös havaittu sopeutuvan ihmisen muokkaamiin (esimerkiksi hakkuualueet) ja pirstoutuneisiin ympäristöihin. Sudet käyttävät yleensä kaikkia käytössä olevia elinympäristöjä hyväkseen, kun ne liikkuvat reviirillä etsimässä saalista, saalistaessaan sekä vartioidessaan ja merkatessaan reviiriä. Kartta susien (laumat ja kaksin liikkuvat sudet) reviirialueista Pohjois-Savon alueella esitetään kuvassa 15. Susien (laumat ja kaksin liikkuvat sudet) reviirialueet Pohjois-Savon alueella (LUKE 2020):

- 28. Rytkyn reviiri (Pohjois-Savo – Oulu)
- 34. Kiuruveden reviiri (Oulu – Kainuu – Pohjois-Savo)
- 35. Marttisen reviiri (Pohjois-Savo – Kainuu)
- 36. Laakajärven reviiri (Kainuu)
- 37. Uuran reviiri (Pohjois-Savo)
- 38. Saramon reviiri (Pohjois-Savo – Kainuu)
- 40. Panjan reviiri (Pohjois-Karjala)
- 41. Halivaaran reviiri (Pohjois-Savo – Pohjois-Karjala)
- 42. Leppävirran reviiri (Pohjois-Savo)

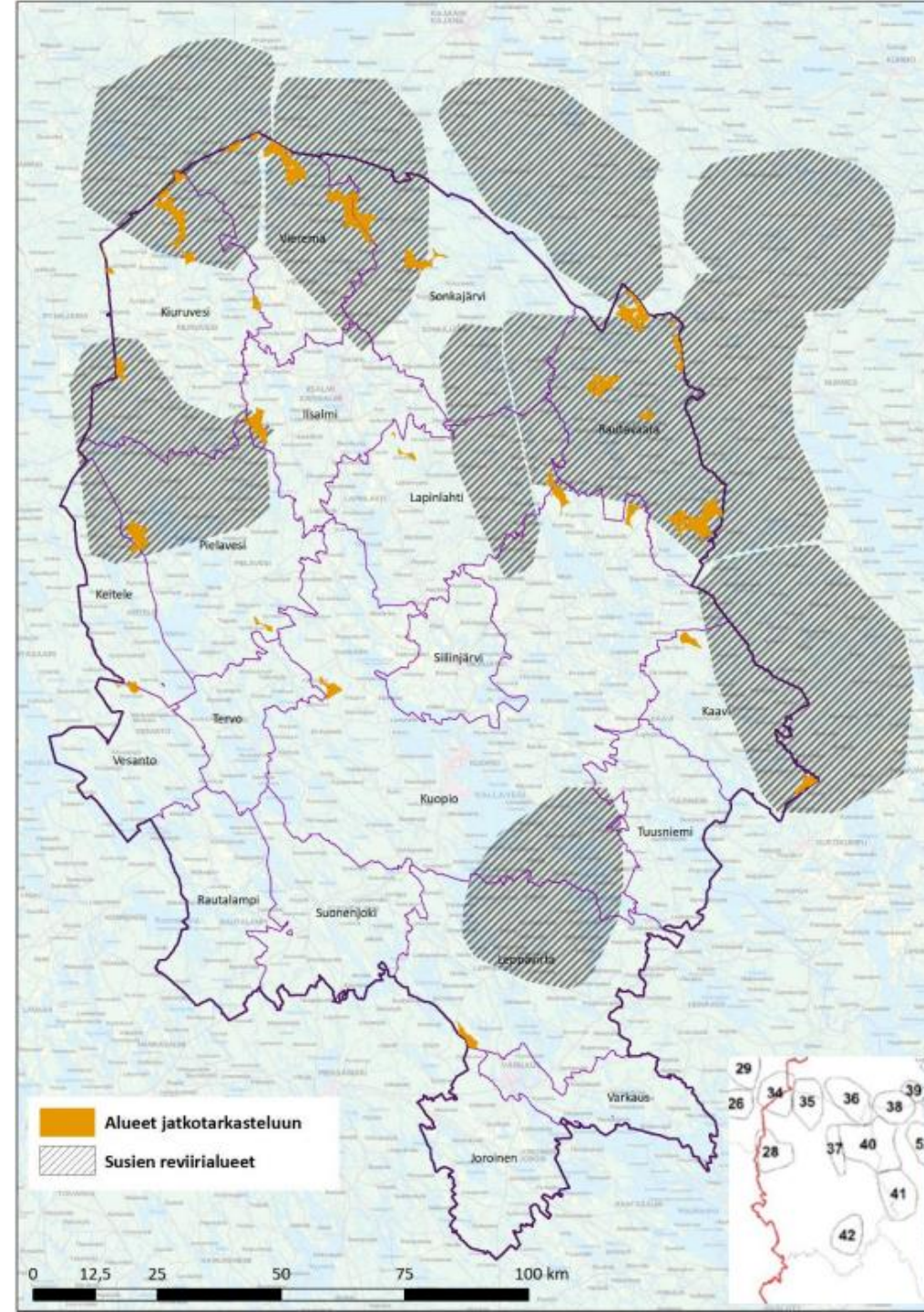
Aineiston perusteella voidaan todeta, että **monet tuulivoima-alueet sijoittuvat suoraan reviirialueille, erityisesti Pohjois-Savon pohjoispuolella sekä esimerkiksi Rautavaaralla ja Kaavilla**. Tutkimustiedon puutteen vuoksi susille ei voida määrittää vähimmäisetäisyyttä ekologisia yhteyksiä varten. Susien on havaittu liikkuvan väliaikaisesti myös voimakkaan ihmisvaikutuksen alueilla. Potentiaalisten tuulivoimapuistojen etäisyys toisistaan huomioon ottaen alueen tuulivoimahankkeiden toteutuessa leviämistä ei arvioida katkeavan, vaan susien levittäytyminen idästä länteen ja etelään on tehtyjen arvioiden mukaan edelleen mahdollista.

Susivaikutukset 2/2

Sudella on synnytyksesän lisäksi useita pentujen siirtopesiä. Suden onnistuneen lisääntymisen kannalta on keskeistä, että alue, jolla susilaumat ovat säännöllisesti lisääntyneet, säilyy lisääntymiselle suotuisana eli ihmistoiminta alueella on minimaalista ja satunnaista. Jos susi ei muuttuneista olosuhteista johtuen voi enää lisääntyä pysyvästi alueella, kysymys on vähintäänkin lisääntymispaikan heikentämisestä.

Tuulivoimapuistohankkeiden haitallisia vaikutuksia susien pesintään voidaan lieventää ajoittamalla rakentaminen lisääntymiskauden ulkopuolelle. Toiminnan aikaiset vaikutukset ovat vaikeammin arvioitavissa tutkimustiedon puutteen takia. Toiminnan aikaisista vaikutuksista todennäköisimpiä näyttävät olevan aiempien mahdollisten reviirien vähäisempi käyttö ja susien esiintymisen väheneminen turbiinien läheisyydessä. Nämä seikat vaikuttavat mahdollisesti reviirin sijaintiin tai sen käytön painottumiseen eri alueille. Susien on havaittu olevan käyttäytymispiirteiltään sopeutuvia, joten häiriön vähentymisen jälkeen reviirin käyttö voi palautua lähes ennalleen, mikäli alueen saaliskannan määrä ja suoja-alueiden laatu eivät olennaisesti heikkene tai ihmistoiminnan määrä alueella lisäännä. Tuulivoimapuistot voivat kuitenkin muuttaa merkittävästi susien elintilan käyttöä ja valintaa sekä vähentää lisääntymispaikkauskollisuutta, jolloin tuulivoimapuistohankkeet voivat vaikuttaa susien lisääntymismenestykseen

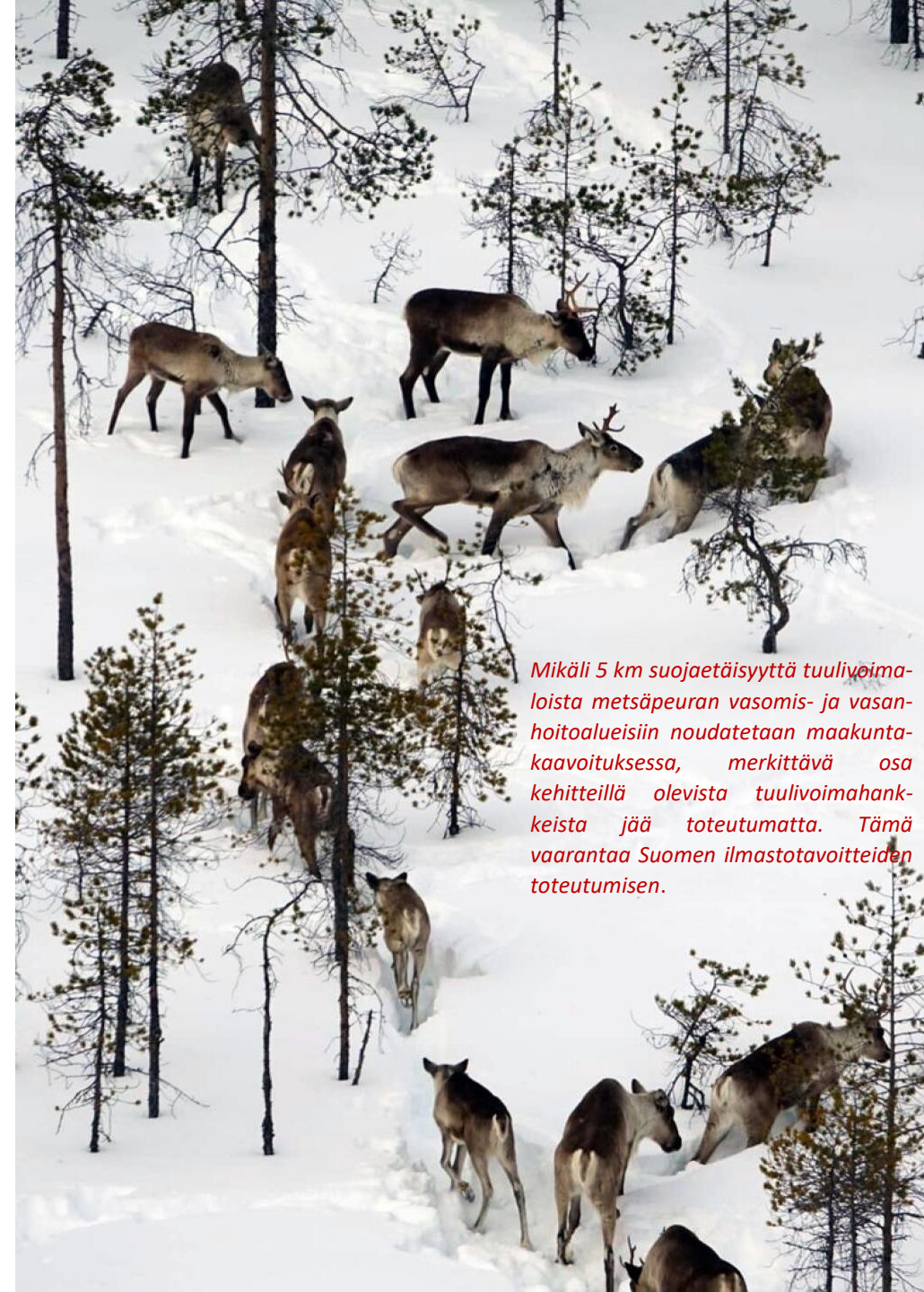
Metsäpeuravaikutukset

Luonnonvarakeskuksen satelliittiseurannan mukaan alue ei suoraan lukeudu Suomenselän metsäpeurapopulaation elinalueeseen (Luonnonvarakeskus 2019). Metsäpeura suosii erämaisia alueita, joista löytyy sopivia elinympäristöjä sekä talvi- että kesälaitumiksi. Luonnontilaisessa metsämaisemassa metsäpeurat elävät vanhoissa metsissä ja koskemattomilla soilla, joissa hirviä ja susia on vähemmän kuin nuoremmissa talousmetsissä (Metsähallitus 2019). Metsäpeurojen elinpiiri on laaja, ja niiden vuodenvierailuun kuuluvat pitkät vuodenaikaisvaellukset kesä- ja talvilaidunalueiden välillä.

Havaintojen mukaan metsäpeurat esiintyvät Pohjois-Savon ja Kainuun maakuntarajan tuntumassa ja ne sijoittuvat tuulivoima-alueiden ulkopuolelle. **Metsäpeurapopulaation kannalta tärkeille kesälaidun-, vasomis- ja talvilaidunalueille ei arvioida muodostuvan suoria vaikutuksia tässä selvityksessä tunnistettujen tuulivoima-alueiden toteuttamisesta.**

Huom! Metsähallituksen maakuntakaavaehdotuksesta lokakuussa 2024 antaman palautteen mukaan ”metsäpeuraa on esitetty lisättäväksi useiden Natura-alueiden (ml. Talaskankaan) suojeluperustelajiksi Natura-tietolomakkeiden seuraavassa päivityksessä. Lisäysehdotukset perustuvat vahvistettuun tietoon metsäpeurojen esiintymisestä alueella ja sopivasta elinympäristöstä. Metsäpeura tarvitsee vasomis- ja vasanhoitoaikana häiriöttömän ympäristön. Suomessa ja Ruotsissa tehtyjen tutkimuksien perusteella häiriövaikutuksien arvioidaan ulottuvan metsäpeuran vasomisalueisiin jopa viiden kilometrin etäisyydelle.

Ylä-Savon alue sijoittuu Kainuun ja Suomenselän metsäpeuran osakantojen väliselle alueelle. Metsäpeurakannan hoitosuunnitelman yksi päätavoite on osakantojen yhdistyminen, joka turvaisi lajin säilymistä. Päämäärä tulisi huomioida maankäytön suunnittelussa mahdollistamalla Pohjois-Pohjanmaan metsäpeurojen levittäytyminen kohti Kainuuta hyödyntäen häiriöttömiä elinalueita suojelualueilla ja talousmetsissä. Tämän tavoitteen edistämiseksi Tiilikajärven kansallispuiston koillislaidalle on suunniteltu metsäpeuran palautusistutuksia, minkä vuoksi Maaselänmäen tv-alue sijoittuu liian lähelle kansallispuiston rajaa ja edellyttää vähintään uudelleenrajaamista.”

Mikäli 5 km suojaetäisyyttä tuulivoima-loista metsäpeuran vasomis- ja vasanhoitoalueisiin noudatetaan maakuntakaavoituksessa, merkittävä osa kehiteillä olevista tuulivoimahankkeista jää toteutumatta. Tämä vaarantaa Suomen ilmastotavoitteiden toteutumisen.

Tuulivoimapotentiaaliset alueet ja Natura 2000 -verkosto

13.11.2024

Asiakirjaan on koottu Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen uudelleen nähtävillä olleeseen kaavaehdotukseen saatujen muistutusten ja niihin laadittujen vastineiden tueksi

A. taulukot ja

B. kartat tuulivoimapotentiaalisista alueista ja Natura 2000-verkostosta.

Taulukoiden oikeanpuoleiseen sarakkeeseen on koottu johtopäätökset vaikutuksista sekä tietoja vireillä olevissa tuulivoimahankkeissa tehdyistä Natura-arvioista tai niiden tarpeista tai tuloksista. Asiakirja sisältää viimeisellä sivulla myös johtopäätökset vaikutusten arvioinnin riittävydestä sekä palautteen perusteella täydennettävistä kaavamerkinnoista. Pohjois-Savon ELY-keskus on antanut asiaan liittyen täydentävän lausunnon 13.11.2024.

A. Tuulivoimapotentiaaliset alueet ja Natura 2000-verkosto taulukkona

Naturavaikutuksista on todettu arvioinnissa (oikeanpuoleinen sarake), ettei kyseisen tuulivoimapotentialimerkinnän arvioida **heikentävän merkittävästi suojelun perusteena olevia luontoarvoja** riittävän etäisyyden perusteella tai siksi, ettei alueelle tunnisteta suoria, heikentäviä vaikutusmekanismeja.

Sarakkeessa on maininta, mikäli kyseisen tuulivoimahankkeen YVA-selvityksissä on saatu lisätietoa naturavaikutuksista.

	Tuulivoimapotentiaalinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
1.	Murtomäki	Vieremä	Talaskankaan alue	FI1200901	SAC/SPA	0,9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Naimapuron metsä	FI0600069	SAC	1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Rahajärvi - Kontteroinen	FI0600054	SPA	2,9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Kaatiainen	FI0600055	SPA	5,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Hällämönharju - Valkeiskangas	FI0600033	SAC	5,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Mammonhauta - Rotimojoki	FI0600019	SAC	8	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Mäykänaho	FI1104406	SAC	9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
2.	Linnalankangas	Vieremä					
3.	Kurvilanmäki	Vieremä/Sonkajärvi	Talaskankaan alue	FI1200901	SAC/SPA	0,9	Natura-arviointi tehtävä YVA-prosessissa (PoSELY:n lausunto YVA-ohjelmasta).
			Naimapuron metsä	FI0600069	SAC	1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Hyppyyypuronsuo	FI0600113	SAC	3,3	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Tavisuo	FI0600060	SAC	6,8	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Selkäsuo	FI0600106	SAC	0,8	Natura-arviointi tehtävä YVA-prosessissa (PoSELY:n lausunto YVA-ohjelmasta).
4.	Honkamäki(-Viidankangas)	Sonkajärvi	Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät	FI0600014	SAC	1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja. PoSELY: ei tarvetta natura-arviointiin.
			Laakajärven metsät ja suot	FI0600013	SAC	7,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja. PoSELY: ei tarvetta natura-arviointiin.
5.	Peräsuo	Kiuruvesi/Vieremä	Luupuveden lintujärvet	FI0600074	SPA	1,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
6.	Konnunsuo	Kiuruvesi					
7.	Rikkasuo-Konnunsuo (Lapinsalo)	Kiuruvesi	Luupuveden lintujärvet	FI0600074	SPA	1,7	PoSELY: Natura-arvionti tai tarvearviointi tehtävä YVA-ohjelmassa. Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontiarvoja.
			Saarisuo - Kurkisuo	FI0600018	SAC	3,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Hällämönharju - Valkeiskangas	FI0600033	SAC	5,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Kärsämäenjärvet	FI1002002	SAC/SPA	9,8	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
8.	Verkasuo	Kiuruvesi					
9.	Lauluräme	Kiuruvesi	Toukkasuo - Huttusuo	FI0600073	SAC	1,6	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
10.	Vuorimäki	Iisalmi	Valkeiskylän ja Ventojoen Iisalmen lintuvedet	FI0600024 FI0600056	SAC SPA	0,5 4,8	Natura-arvioinnin tarvearviointi on tehty YVA-ohjelmassa. Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Hirvijärven lehto	FI0600005	SAC	6	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Jynkänjärven ja Putousnotkon lehdot	FI0600008	SAC	6,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
11.	Iso Petäjämäki	Lapinlahti	Hukkasuo	FI0600082	SAC	0,5	YVA:ssa tehty naturatarveharkinta: Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja. Melua, väkettä ja pysyvä maisemamuutos aiheuttaa vähäisen kielteisen vaikutuksen olosuhteisiin.
12.	Hukkamäki-Riitamäki**	Lapinlahti/Kuopio					
13.	Ruukinsalo**	Kuopio	Pisa - Kypäräinen	FI0600076	SAC	8,3	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Matalasuo - Hyvärilänsuo	FI0600026	SAC	8,6	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

*) Toteutunut tuulipuisto.

**) Todennäköisesti vaaditaan VTT:n tutkavaikutusselvitys.

***) Naturavaikutuksista on todettu arvioinnissa, ettei kyseisen tuulivoimapotentiaalimerkinän arvioida heikentävän merkittävästi suojelun perusteena olevia luontoarvoja riittävän etäisyyden perusteella tai siksi, ettei alueelle tunnisteta suoria heikentäviä vaikutusmekanismeja.

A.

Tuulivoimapotentiaaliset alueet ja Natura 2000-verkosto taulukkona

Naturavaikutuksista on todettu arvioinnissa (oikeanpuoleinen sarake), ettei kyseisen tuulivoimapotentiaalimerkinnän arvioida **heikentävän merkittävästi suojelun perusteena olevia luontoarvoja** riittävän etäisyyden perusteella tai siksi, ettei alueelle tunnisteta suoria, heikentäviä vaikutusmekanismeja.

Sarakkeessa on maininta, mikäli kyseisen tuulivoimahankkeen YVA-selvityksissä on saatu lisätietoa naturavaikutuksista.

	Tuulivoimapotentiaalinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
14.	Suurisuo/Jalkalansuo**	Rautavaara	Hirvivaara	FI0600109	SAC	0,8	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Juuan vanhat metsät	FI0700052	SAC	5,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Vaikkojoen suot	FI0700055	SAC	6,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Matalasuo - Hyvärilänsuo	FI0600026	SAC	8,6	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
15.	Miilusuo**	Rautavaara					
16.	Taivalsuo**	Rautavaara	Pumpulikirkko	FI0600020	SAC	0,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Löytynsuon - Maamonsuon alue	FI0600034	SAC	1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Tiilikan alue	FI0600071	SAC/SPA	1,4	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Älänne	FI0600068	SAC/SPA	4,6	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Ylä-Keyrityn metsät ja Keyritynjoki	FI0600012	SAC	5,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Kolmisoppisen suot	FI0600067	SAC	6,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
17.	Maaselänmäki**	Rautavaara	Pitkäsuo-Särkântakanen	FI0600110	SAC	0,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Pumpulikirkko	FI0600020	SAC	0,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Löytynsuon - Maamonsuon alue	FI0600034	SAC	1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Tiilikan alue	FI0600071	SAC/SPA	1,4	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Piilopirtinaho - Marjomäki	FI0700066	SAC	2,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Pykäläkangas	FI0700129	SAC	6,8	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Hiidenvaara - Löytösensuo	FI1200623	SAC	7,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
18.	Kuohunlehto**	Rautavaara					
19.	Keinalanautio**	Kaavi	Ruohosuo	FI0600079	SAC	0,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Jurvasenpuron metsä	FI0600066	SAC	1,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Vaikkajoki, Vaikon vanhat	FI0600010	SAC	4,9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Telkkämäki	FI0600089	SAC	8,3	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
20.	Muntterinkangas	Keitele/Pielavesi	Koivujoki	FI0600070	SAC	6,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja. YVA-selostus.
21.	Ruokosuo (Vornankorpi)	Pielavesi	Pangansuo	FI0600023	SAC	0,5	PoSELY YVA-ohjelmassa: Natura-arviointi tehtävä
			Maaningan lintujärvet	FI0600051	SPA	16	PoSELY YVA-ohjelmassa: Natura-tarveharkinta tehtävä
22.	Kytökangas (Junnunmäki)**	Kuopio	Honkamäki	FI0600040	SAC	5,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
23.	Kalettomansuo	Keitele/Vesanto	Humalasuo	FI0600104	SAC	5,1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
24.	Rajarimpi**	Kaavi	ei natura-alueita				
25.	Korpisenkangas**	Leppävirta/Joroinen	Jäppilän ja Joroisten vanhat metsät	FI0500015	SAC	0,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Sorsaveden saaristo	FI0600030	SAC/SPA	2,9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Ruokojärvi ja Mula	FI0600053	SPA	3,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Tervaruukinsalo	FI0500023	SAC	9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
26.	Saaristenmäki**	Suonenjoki/Leppävirta	Mäkrämäen metsä	FI0600102	SAC	4,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Kutunjoki	FI0600084	SAC	4,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

*) Toteutunut tuulipuisto.

**) Todennäköisesti vaaditaan VTT:n tutkavaikutusselvitys.

***) Naturavaikutuksista on todettu arvioinnissa, ettei kyseisen tuulivoimapotentiaalimerkinnän arvioida **heikentävän merkittävästi** suojelun perusteena olevia luontoarvoja riittävän etäisyyden perusteella tai siksi, ettei alueelle tunnisteta suoria heikentäviä vaikutusmekanismeja.

A. Tuulivoimapotentiaaliset alueet ja Natura 2000-verkosto taulukkona

Naturavaikutuksista on todettu arvioinnissa (oikeanpuoleinen sarake), ettei kyseisen tuulivoimapotentiaalimerkinnän arvioida **heikentävän merkittävästi suojelun perusteena olevia luontoarvoja** riittävän etäisyyden perusteella tai siksi, ettei alueelle tunnisteta suoria, heikentäviä vaikutusmekanismeja.

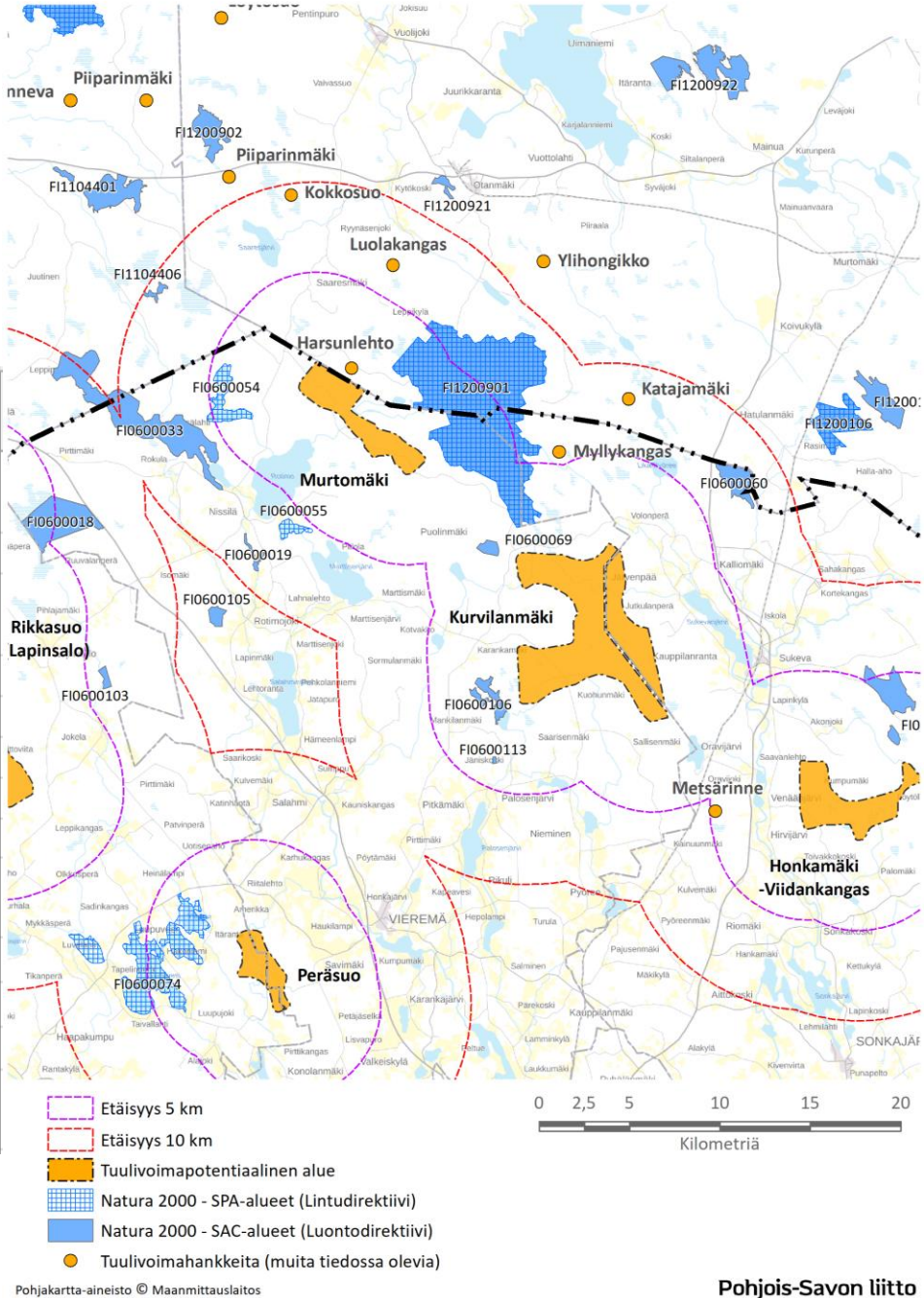
Sarakkeessa on maininta, mikäli kyseisen tuulivoimahankkeen YVA-selvityksissä on saatu lisätietoa naturavaikutuksista.

	Tuulivoimapotentiaalinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
27.	Oinaskylä	Vesanto	Humalasuo Palokankaan lammet	FIO600104 FIO900067	SAC SAC/SPA	5,1 8,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja. Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
28.	Konkanmäki* /**	Leppävirta	Puoli hongansuon metsä	FIO500206	SAC	6,8	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
29.	Katajamäki (Löytänä)	Pielavesi	Valkeiskylän ja Ventojoen metsät	FIO600024	SAC	0,5	YVA-selvitys: Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Hirvijärven lehto	FIO600005	SAC	6	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Jynkänjärven ja Putousnotkon	FIO600008	SAC	6,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
30.	Palomäki	Sonkajärvi					
31.	Kangasjärvi	Keitele	Varisvuori - Louhukangas - Saukonlähde	FIO900061	SAC	3,4	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Koivujoki	FIO600070	SAC	6,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Suojärviensuo - Niittosuo	FIO900040	SAC	7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Muurainkorpi - Niittosuo	FIO900116	SAC	7,3	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
32.	Huttusenlehtö	Sonkajärvi					
*)	Toteutunut tuulipuisto.						
**)	Todennäköisesti vaaditaan VTT:n tutkavaikutusselvitys.						
***)	Naturavaikutuksista on todettu arvioinnissa, ettei kyseisen tuulivoimapotentialimerkinään arvioida heikentävän merkittävästi suojelun perusteena olevia luontoarvoja riittävän etäisyyden perusteella tai siksi, ettei alueelle tunnisteta suorita heikentäviä vaikutusmekanismeja.						

B. Kohdekohtaiset taulukot ja kartat

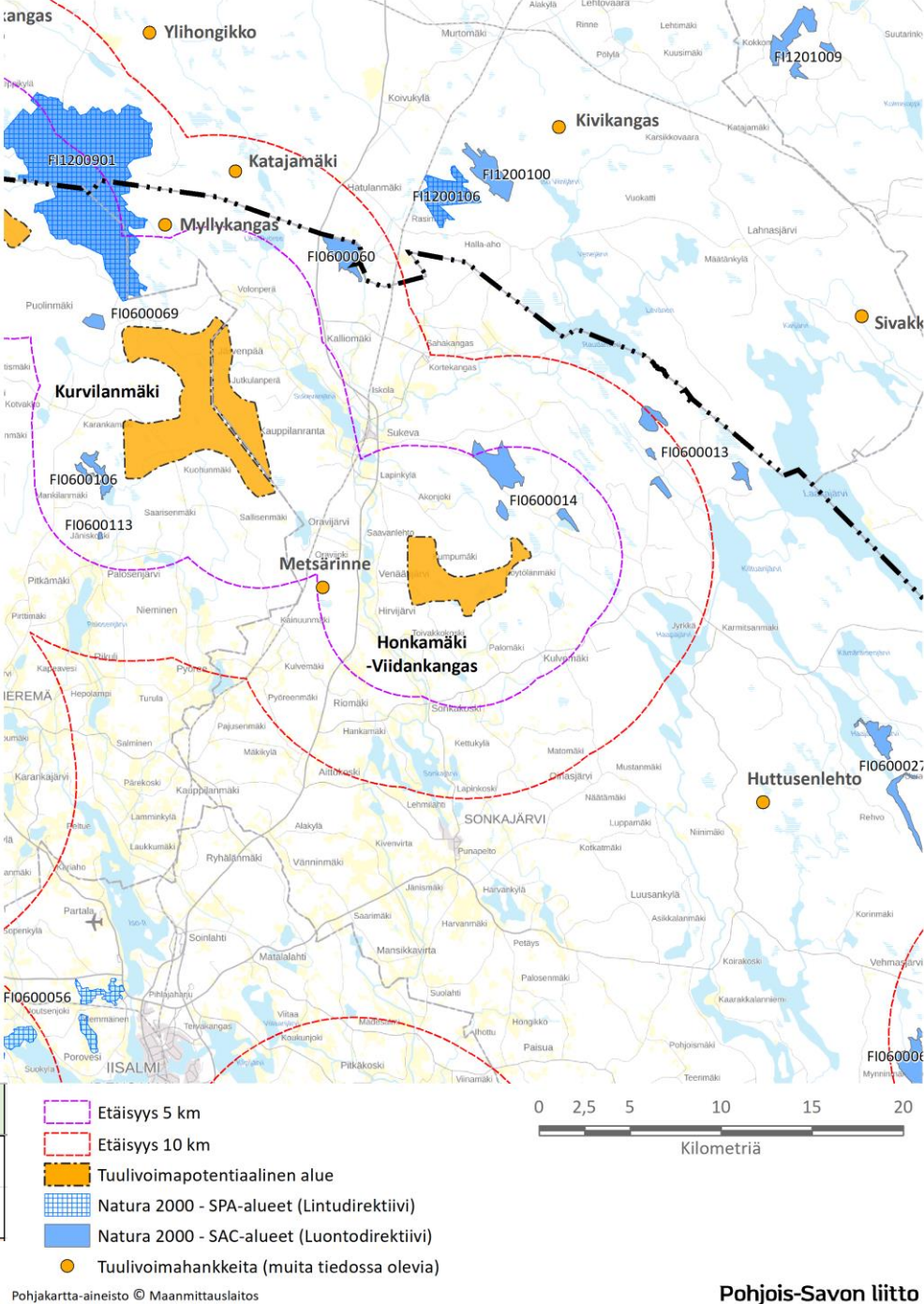
1. Murtomäki (Vieremä) ja
3. Kurvilanmäki (Vieremä, Sonkajärvi)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
1.	Murtomäki	Vieremä	Talaskankaan alue	FI1200901	SAC/SPA	0,9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Naimapuron metsä	FI0600069	SAC	1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Rahajärvi - Kontteroinen	FI0600054	SPA	2,9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Kaatiainen	FI0600055	SPA	5,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Hällämönharju - Valkeiskangas	FI0600033	SAC	5,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Mammonhauta - Rotimojoki	FI0600019	SAC	8	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Mäykänaho	FI1104406	SAC	9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
2.	Linnalankangas	Vieremä					
3.	Kurvilanmäki	Vieremä/Sonkajärvi	Talaskankaan alue	FI1200901	SAC/SPA	0,9	Natura-arviointi tehtävä YVA-prosessissa (PoSELY:n lausunto YVA-ohjelmasta).
			Naimapuron metsä	FI0600069	SAC	1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Hyppyyppuronsuo	FI0600113	SAC	3,3	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Tavisuo	FI0600060	SAC	6,8	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Selkäsuo	FI0600106	SAC	0,8	Natura-arviointi tehtävä YVA-prosessissa (PoSELY:n lausunto YVA-ohjelmasta).

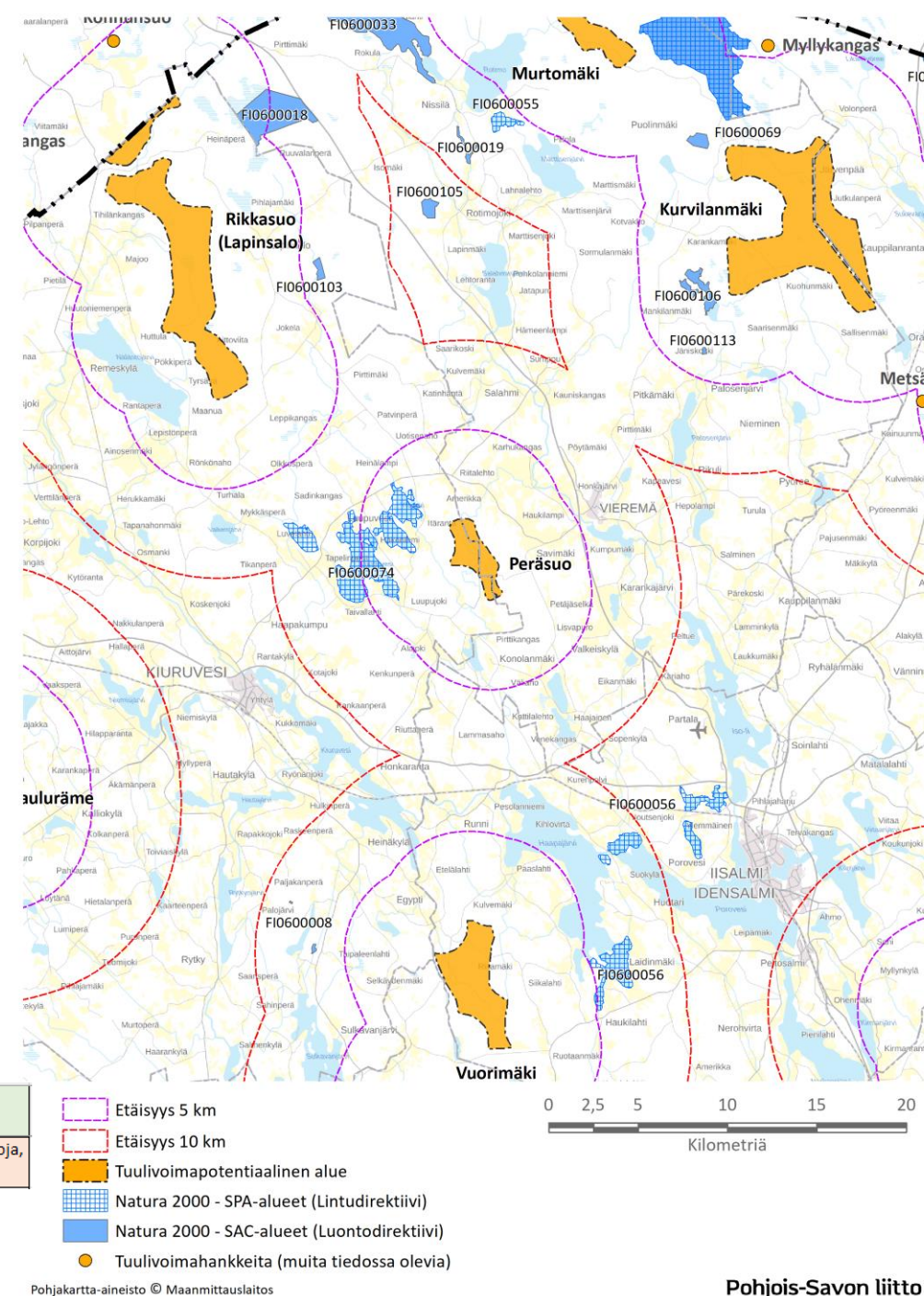

4. Honkamäki-Viidankangas (Sonkajärvi)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
4.	Honkamäki(-Viidankangas)	Sonkajärvi	Vahtisuo ja lähistön vanhat metsät	FI0600014	SAC	1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja. PoSELY: ei tarvetta natura-arviointiin.
			Laakajärven metsät ja suot	FI0600013	SAC	7,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja. PoSELY: ei tarvetta natura-arviointiin.

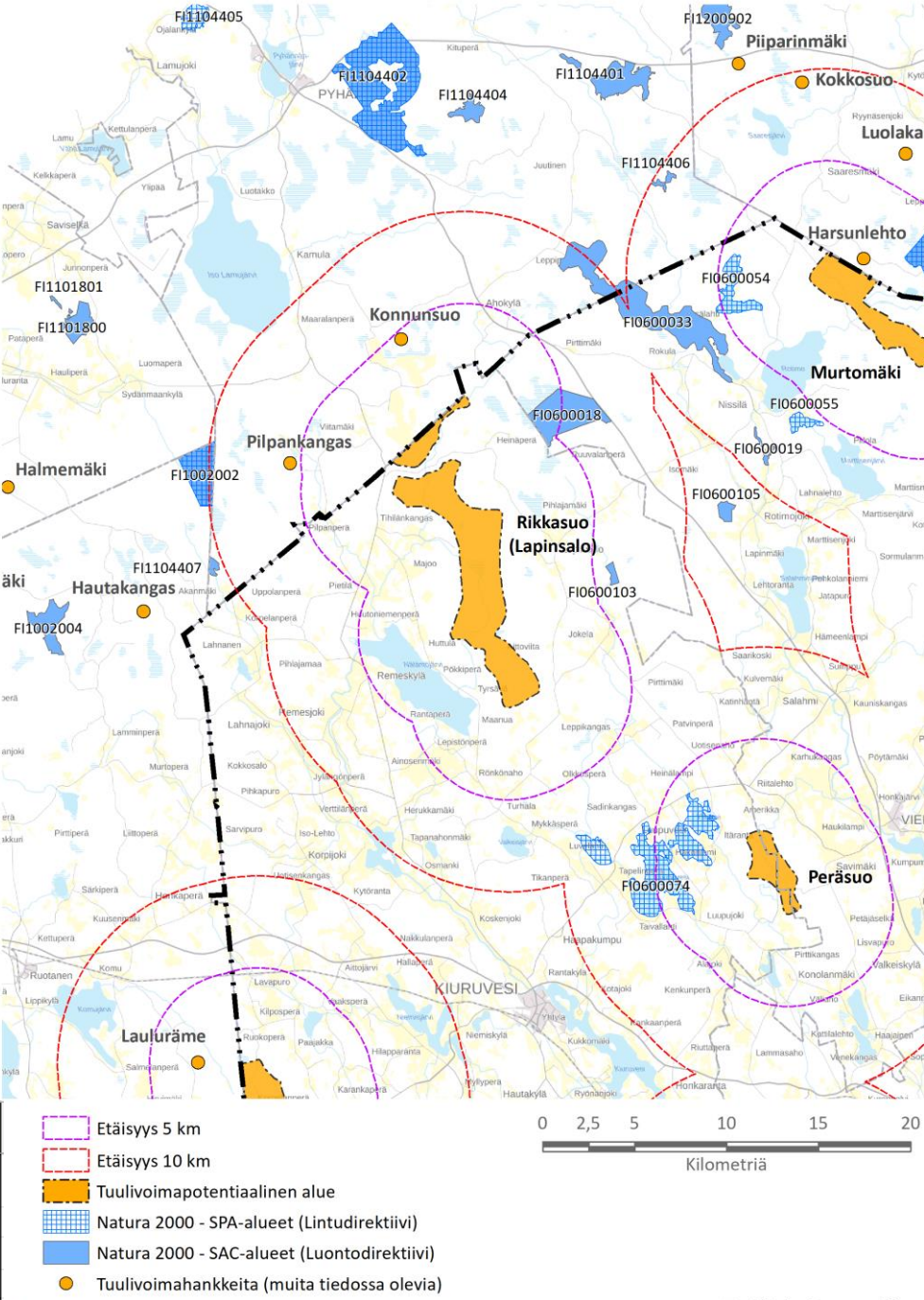
5. Peräsuo (Kiuruvesi)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
5.	Peräsuo	Kiuruvesi/Vieremä	Luupuveden lintujärvet	FI0600074	SPA	1,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa

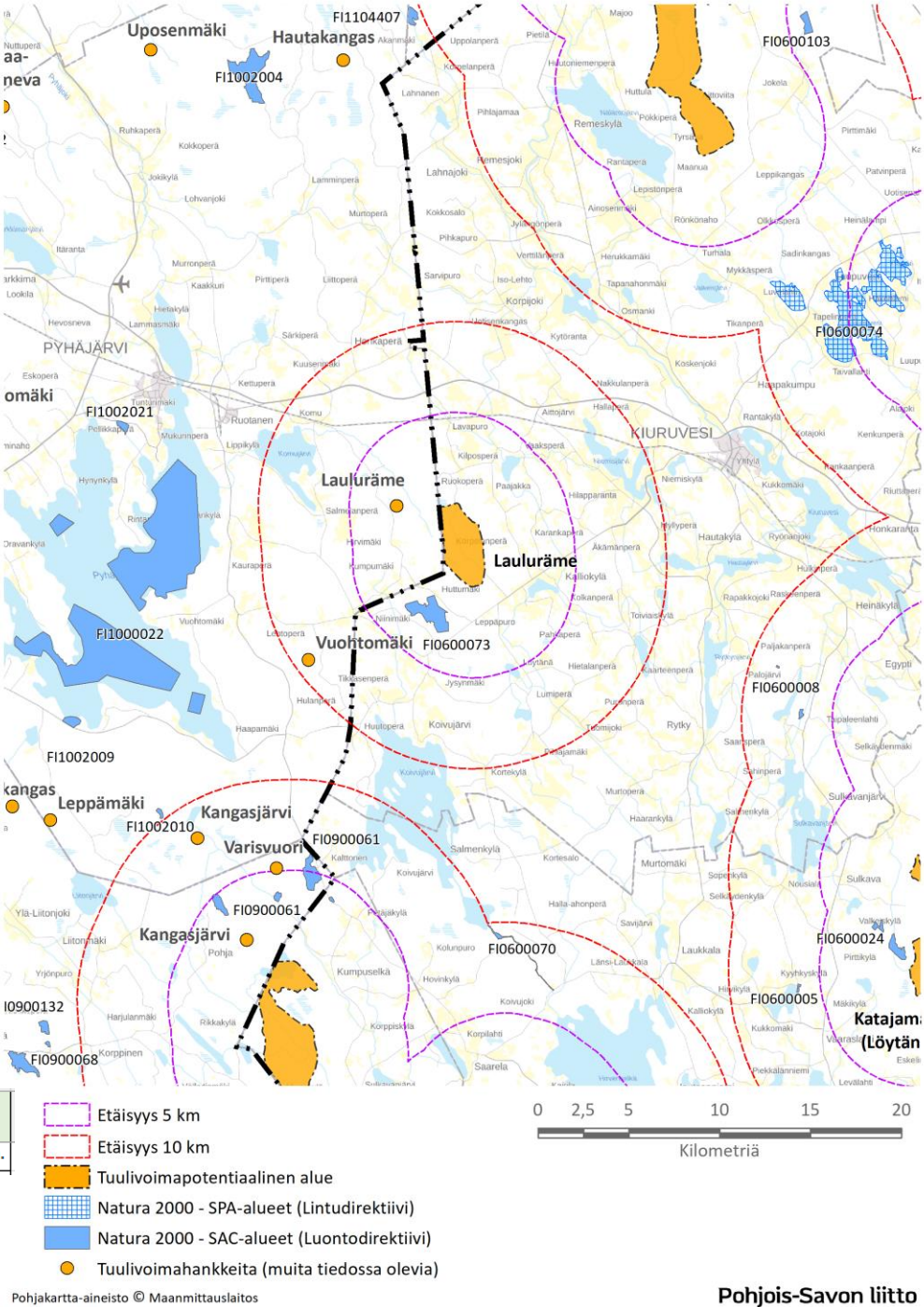
7. Lapinsalo (Kiuruvesi)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
7.	Rikkasuo-Konnunsuo (Lapinsalo)	Kiuruvesi	Luupuveden lintujärvet	FI0600074	SPA	1,7	PoSELY: Natura-arvionti tai tarvearviointi tehtävä YVA-ohjelmassa. Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontiarvoja.
			Saarisuo - Kurkisuo	FI0600018	SAC	3,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Hällämönharju - Valkeiskangas	FI0600033	SAC	5,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Kärsämäenjärvet	FI1002002	SAC/SPA	9,8	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

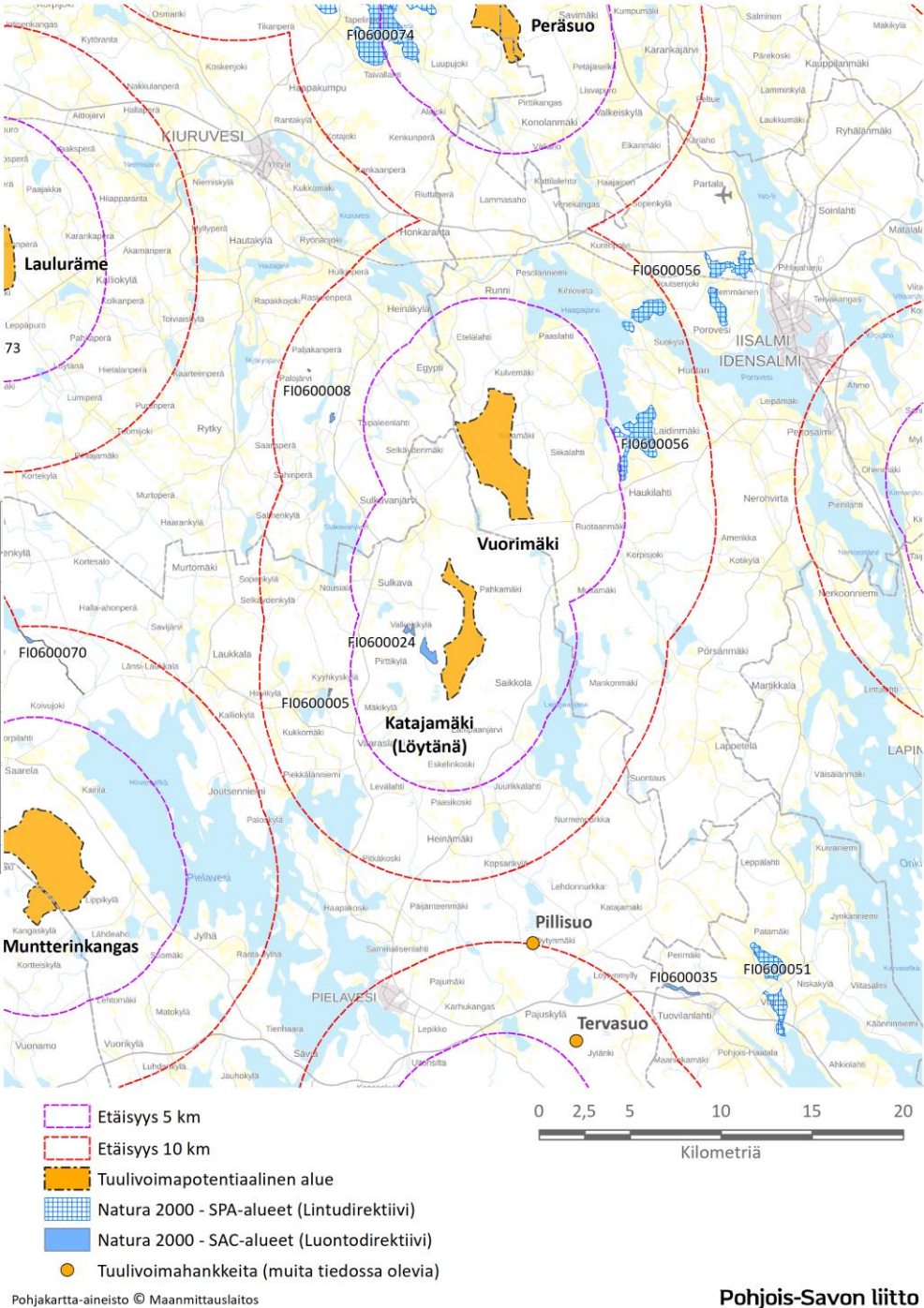
9. Lauluräme (Kiuruvesi)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
9.	Lauluräme	Kiuruvesi	Toukkasuo - Huttusuo	FI0600073	SAC	1,6	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

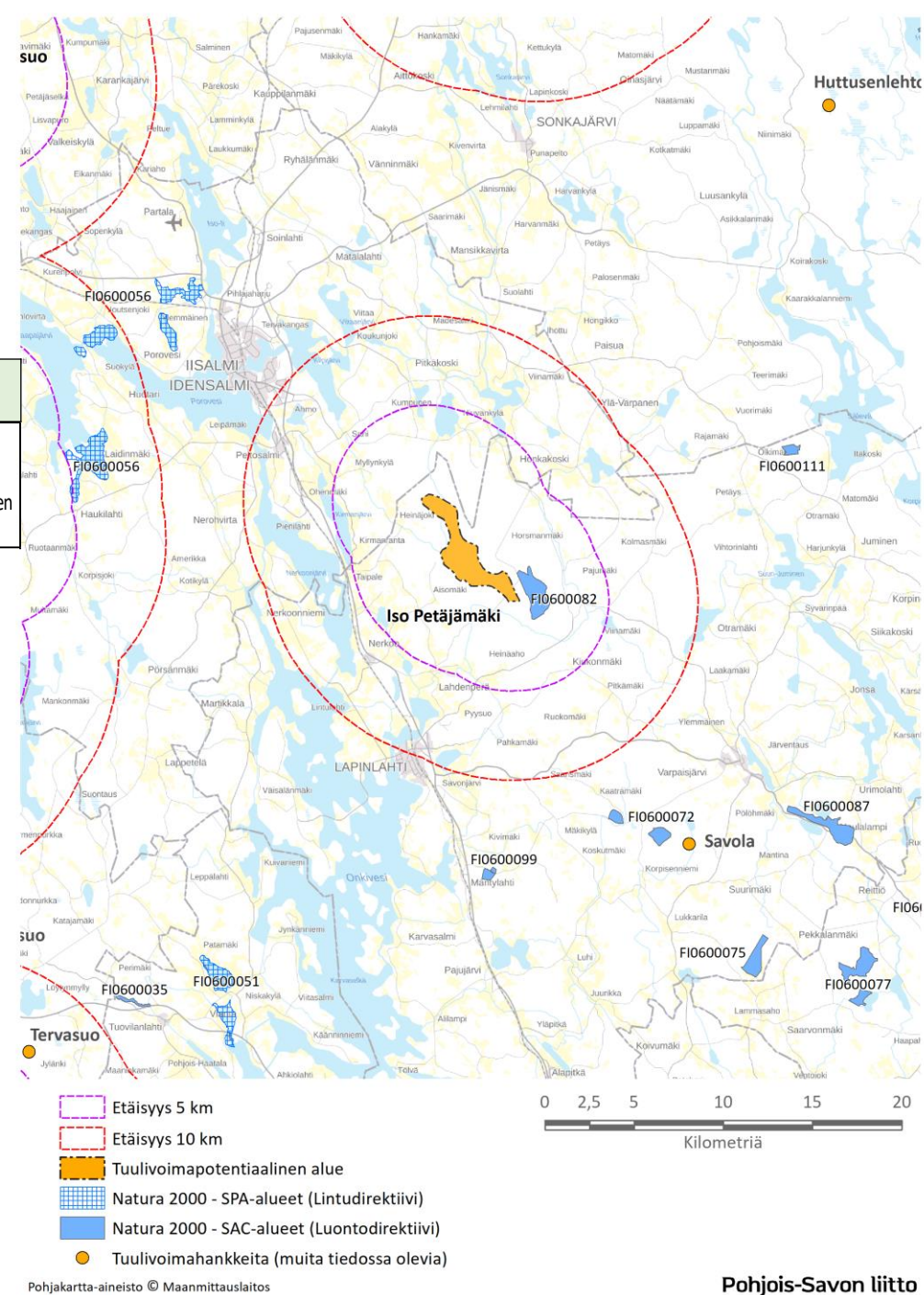
10. Vuorimäki (Iisalmi) ja 29. Löytänä (Pielavesi)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
10.	Vuorimäki	Iisalmi	Valkeiskylän ja Ventojoen	FI0600024	SAC	0,5	Natura-arvioinnin tarvearviointi on tehty YVA-ohjelmassa.
			Iisalmen lintuvedet	FI0600056	SPA	4,8	Natura-arvioinnin tarvearviointi on tehty YVA-ohjelmassa: ei natura arvioinnin tarvetta. Ei pesimäaikaista haittaa. Kevätmuuton aikaista törmäysriskiä varten lieventämistoimina Runnin peltoaukean voimajohtoihin huomiopalloja.
			Hirvijärven lehto	FI0600005	SAC	6	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Jynkänjärven ja Putousnotkon lehdot	FI0600008	SAC	6,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
29.	Katajamäki (Löytänä)	Pielavesi	Valkeiskylän ja Ventojoen metsät	FI0600024	SAC	0,5	YVA-selvitys: Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Hirvijärven lehto	FI0600005	SAC	6	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Jynkänjärven ja Putousnotkon	FI0600008	SAC	6,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

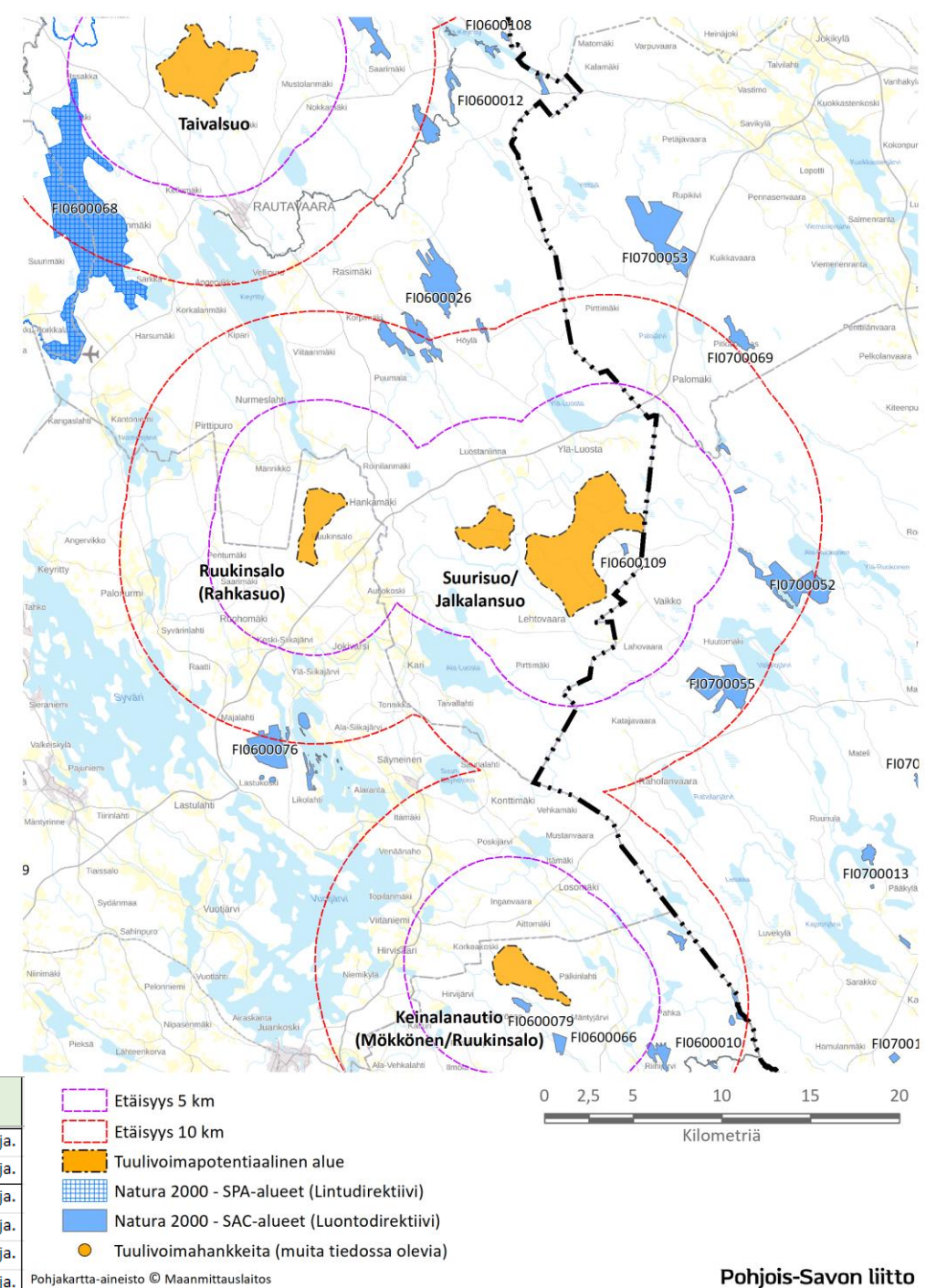

11. Iso Petäjämäki (Lapinlahti)

	Tuulivoimapotentiaalinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen
11.	Iso Petäjämäki	Lapinlahti	Hukkasuo	FI0600082	SAC	0,5	YVA:ssa tehty naturatarveharkinta: Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja. Melua, välkettä ja pysyvä maisemamuutos aiheuttaa vähäisen kielteisen vaikutuksen olosuhteisiin.

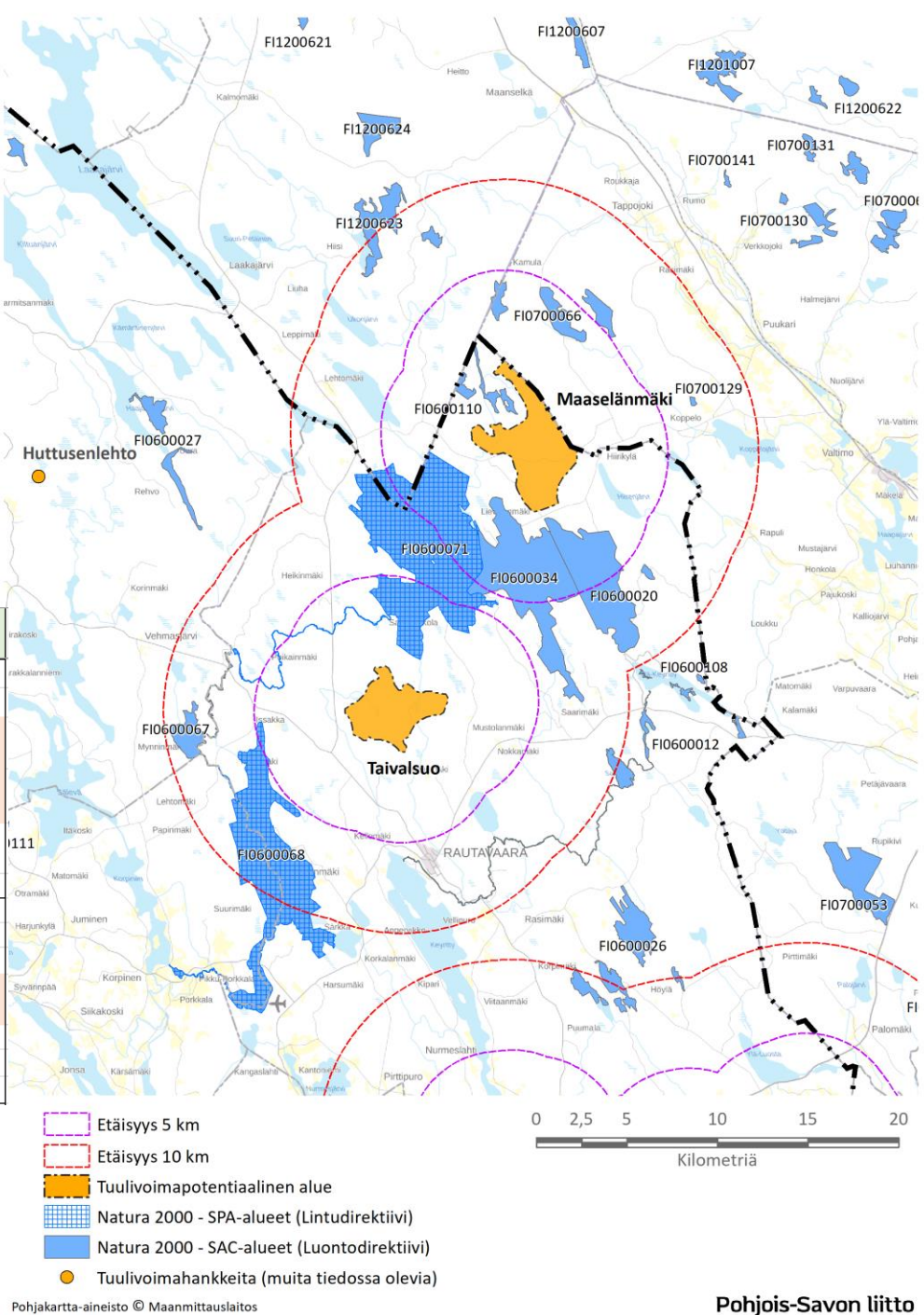

13. Ruukinsalo (Kuopio),
14. Suurisuo/Jalkalansuo (Rautavaara)

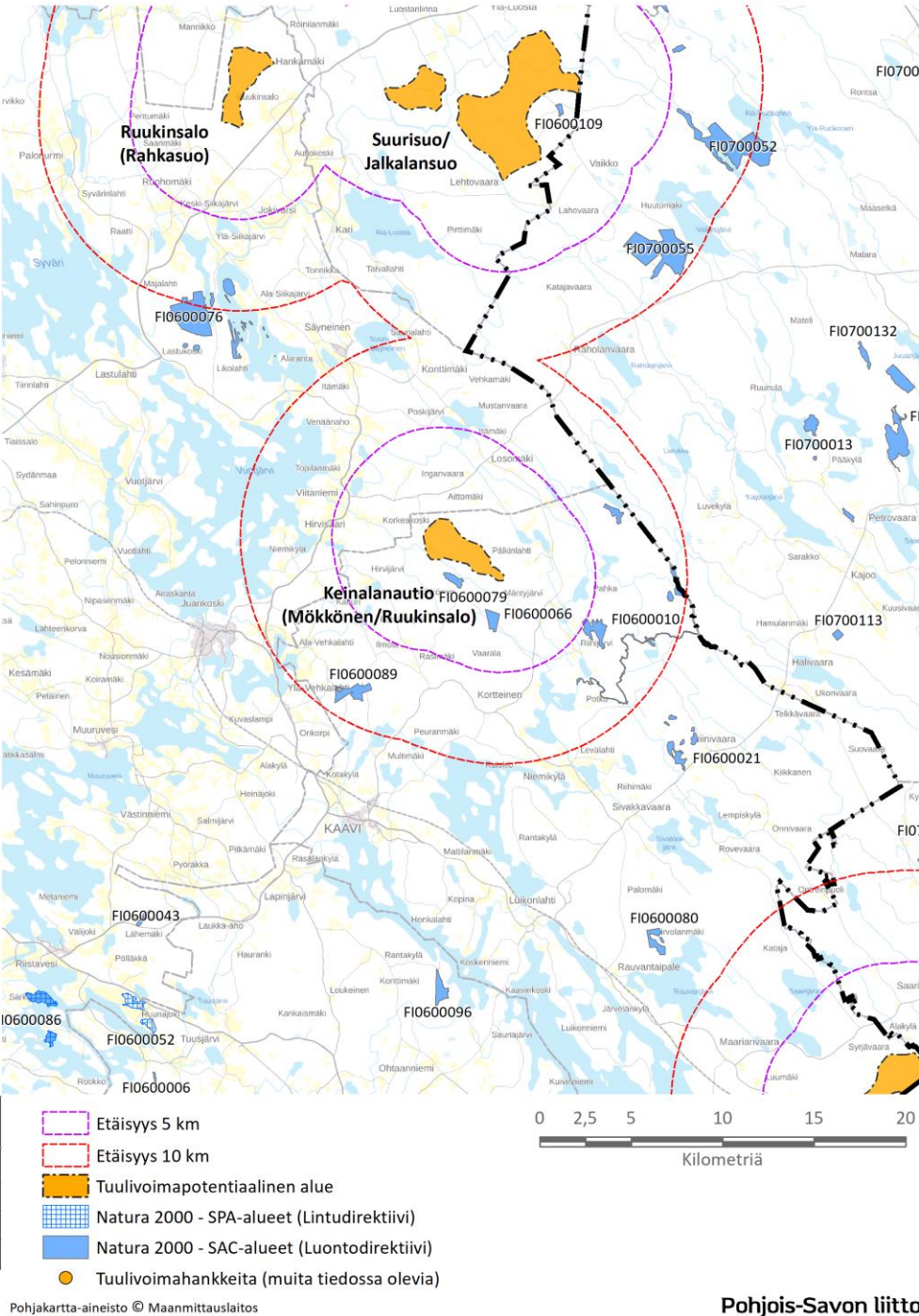
16. Taivalsuo ja 17. Maaselänmäki (Rautavaara)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
16.	Taivalsuo**	Rautavaara	Pumpulikirkko	FI0600020	SAC	0,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja
			Löytynsuon - Maamonsuon alue	FI0600034	SAC	1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Tiilikan alue	FI0600071	SAC/SPA	1,4	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Älänne	FI0600068	SAC/SPA	4,6	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Ylä-Keyrityn metsät ja Keyritynjoki	FI0600012	SAC	5,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Kolmisoppisen suot	FI0600067	SAC	6,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
17.	Maaselänmäki**	Rautavaara	Pitkäsuo-Särkätakanen	FI0600110	SAC	0,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja
			Pumpulikirkko	FI0600020	SAC	0,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja
			Löytynsuon - Maamonsuon alue	FI0600034	SAC	1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Tiilikan alue	FI0600071	SAC/SPA	1,4	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Piilopirtinaho - Marjomäki	FI0700066	SAC	2,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Pykäläkangas	FI0700129	SAC	6,8	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Hiidenvaara - Löytösensuo	FI1200623	SAC	7,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

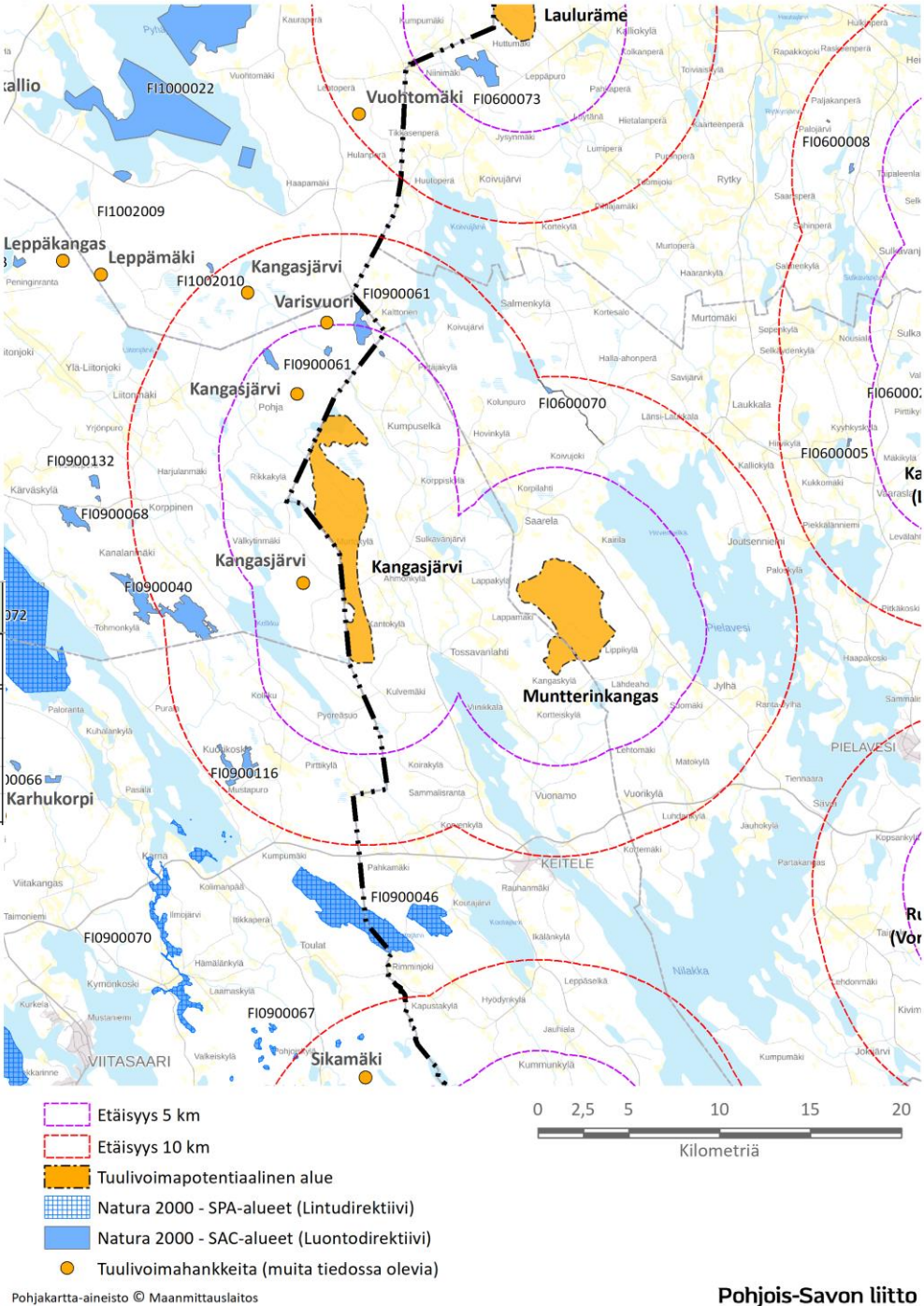
19. Keinalanautio (Kaavi)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
19.	Keinalanautio**	Kaavi	Ruohosuo	FI0600079	SAC	0,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja
			Jurvasenpuron metsä	FI0600066	SAC	1,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Vaikkojoki, Vaikon vanhat	FI0600010	SAC	4,9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Telkkämäki	FI0600089	SAC	8,3	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

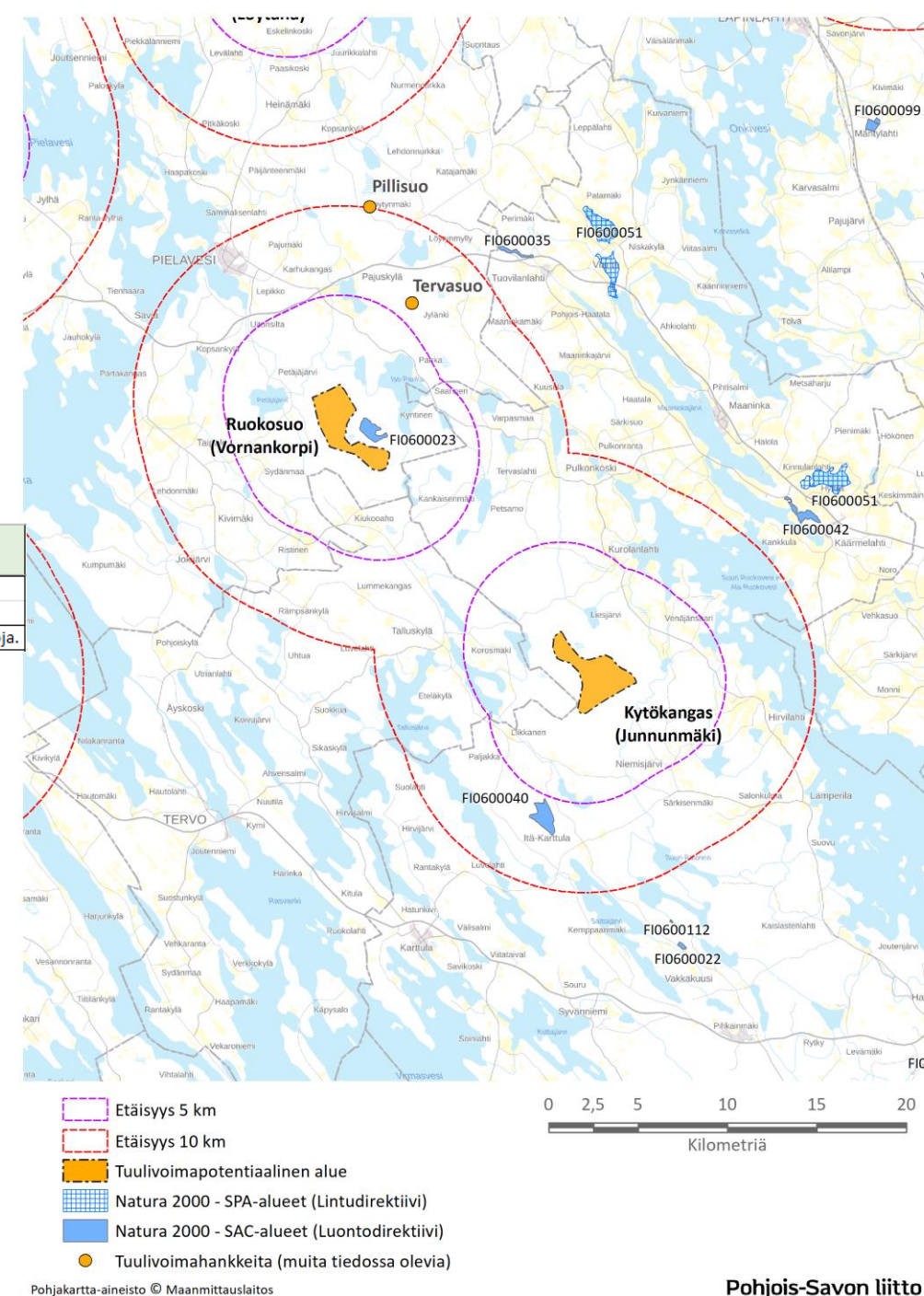
20. Muntterinkangas (Keitele, Pielavesi) ja 31. Kangasjärvi (Keitele)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
20.	Muntterinkangas	Keitele/Pielavesi	Koivujoki	FI0600070	SAC	6,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja. YVA-selostus.
31.	Kangasjärvi	Keitele	Varisvuori - Louhukangas - Saukonlähde	FI0900061	SAC	3,4	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Koivujoki	FI0600070	SAC	6,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Suojärviensuo - Niittosuo	FI0900040	SAC	7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Muurainkorpi - Niittosuo	FI0900116	SAC	7,3	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

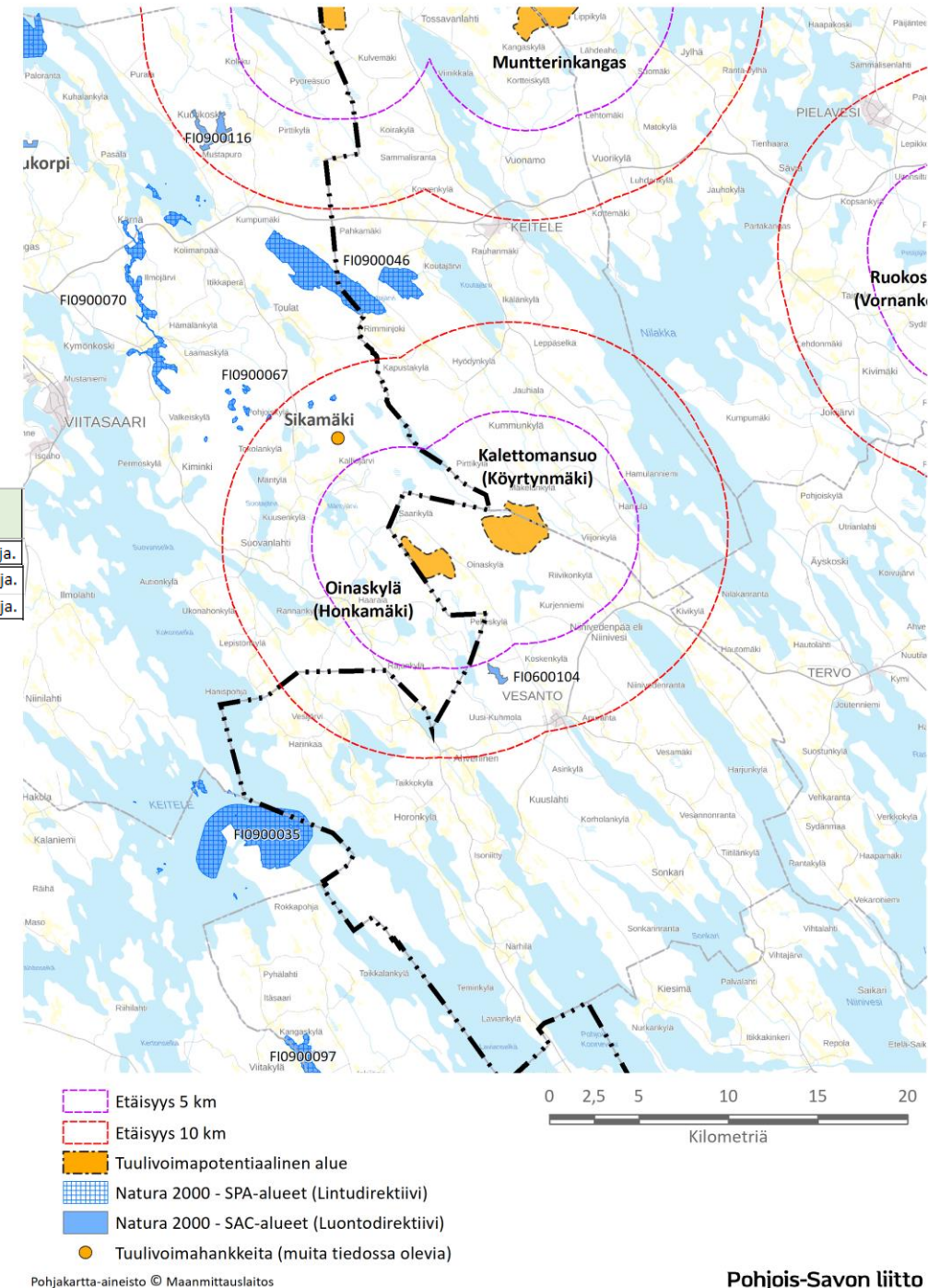
21. Vornankorpi (Pielavesi) ja
22. Junnunmäki (Kuopio)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
21.	Ruokosuo (Vornankorpi)	Pielavesi	Pangansuo Maaningan lintujärvet	FI0600023 FI0600051	SAC SPA	0,5 16	PoSELY YVA-ohjelmassa: Natura-arviointi tehtävä PoSELY YVA-ohjelmassa: Natura-tarveharkinta tehtävä
22.	Kytökangas (Junnunmäki)**	Kuopio	Honkamäki	FI0600040	SAC	5,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

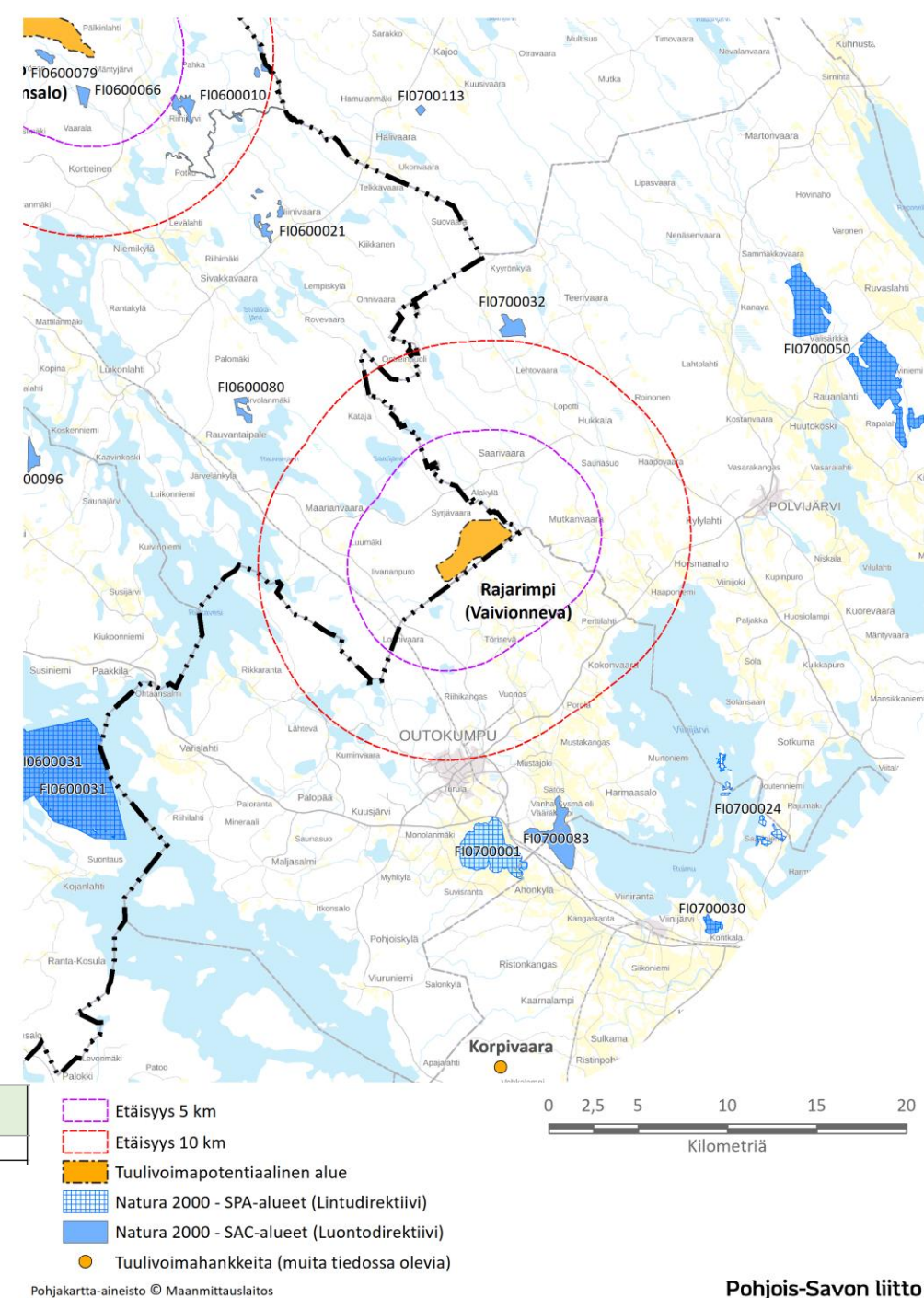

23. Kalettomansuo (Vesanto, Keitele) ja
27. Oinaskylä (Vesanto)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
23.	Kalettomansuo	Keitele/Vesanto	Humalasuo	FI0600104	SAC	5,1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
27.	Oinaskylä	Vesanto	Humalasuo	FI0600104	SAC	5,1	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Palokankaan lammet	FI0900067	SAC/SPA	8,5	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

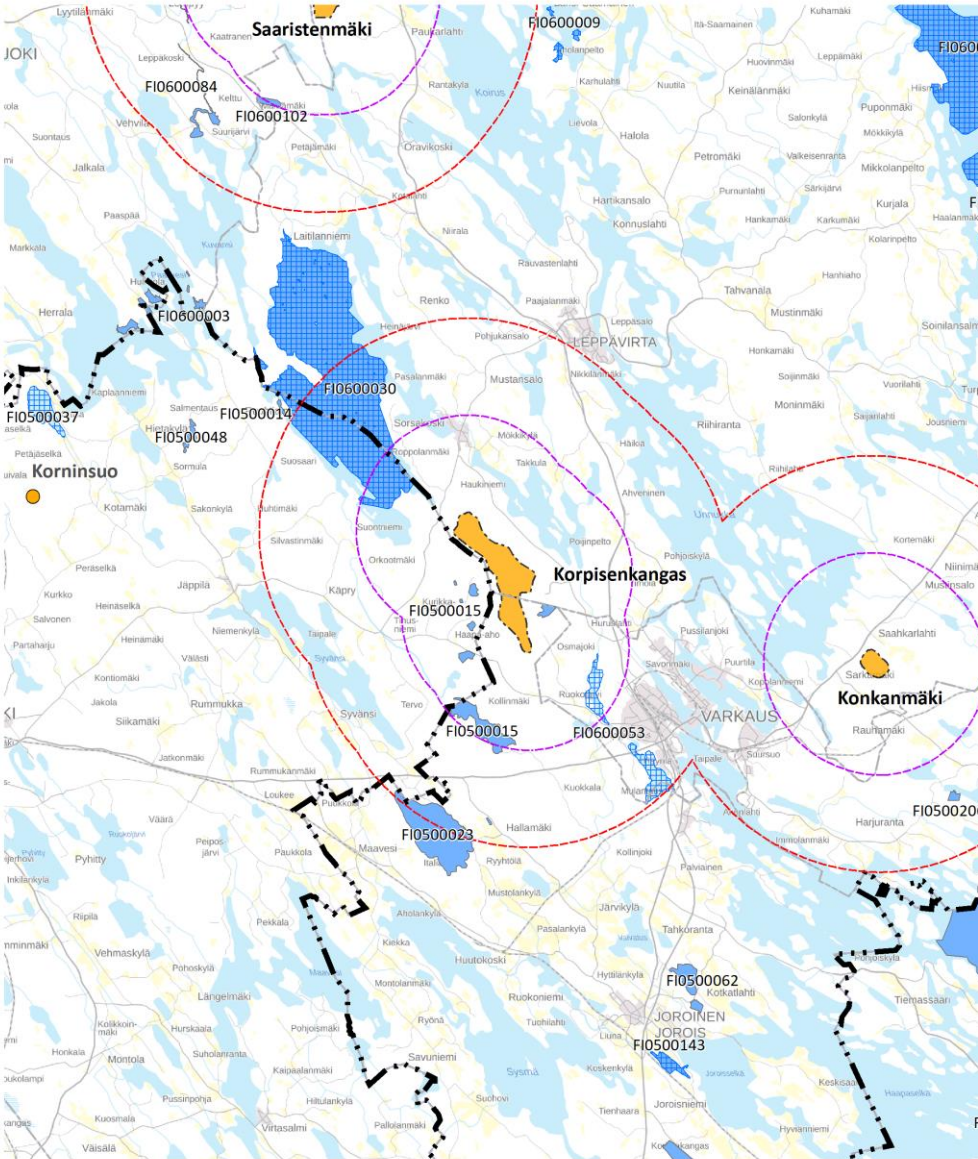

24. Rajarimpi (Kaavi)

	Tuulivoimapotentiaalinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
24.	Rajarimpi**	Kaavi	ei natura-alueita				

25. Korpisenkangas (Leppävirta, Joroinen)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
25.	Korpisenkangas**	Leppävirta/Joroinen	Jäppilän ja Joroisten vanhat metsät	FI0500015	SAC	0,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Sorsaveden saaristo	FI0600030	SAC/SPA	2,9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Ruokojärvi ja Mula	FI0600053	SPA	3,2	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja, mutta Naturavaikutukset arvioitava yleiskaavassa
			Tervaruukinsalo	FI0500023	SAC	9	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

Etäisyys 5 km

Etäisyys 10 km

Tuulivoimapotentialialinen alue

Natura 2000 - SPA-alueet (Lintudirektiivi)

Natura 2000 - SAC-alueet (Luontodirektiivi)

Tuulivoimahankkeita (muuta tiedossa olevia)

02,55101520

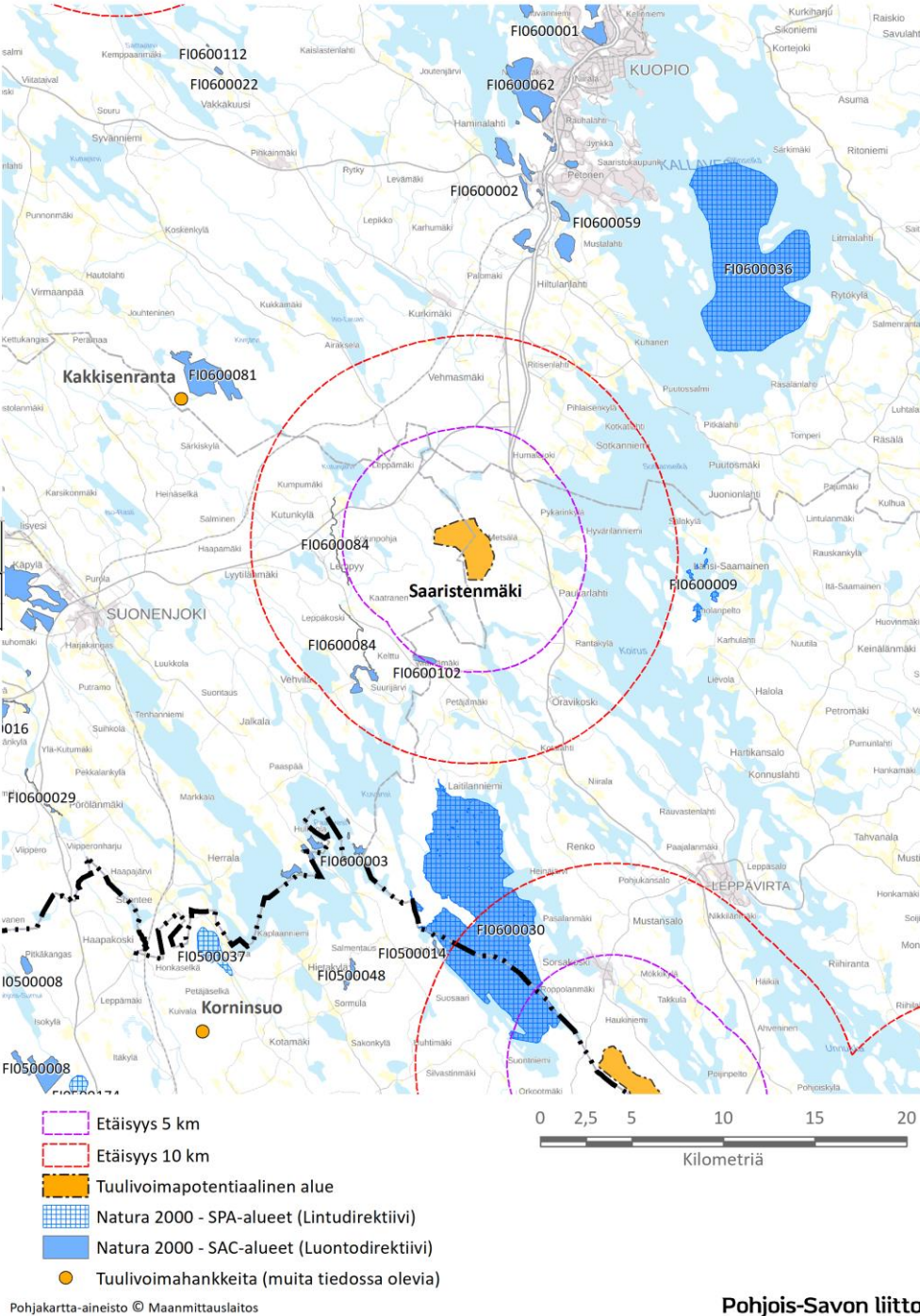
Kilometriä

Pohjakartta-aineisto © Maanmittauslaitos

Pohjois-Savon liitto

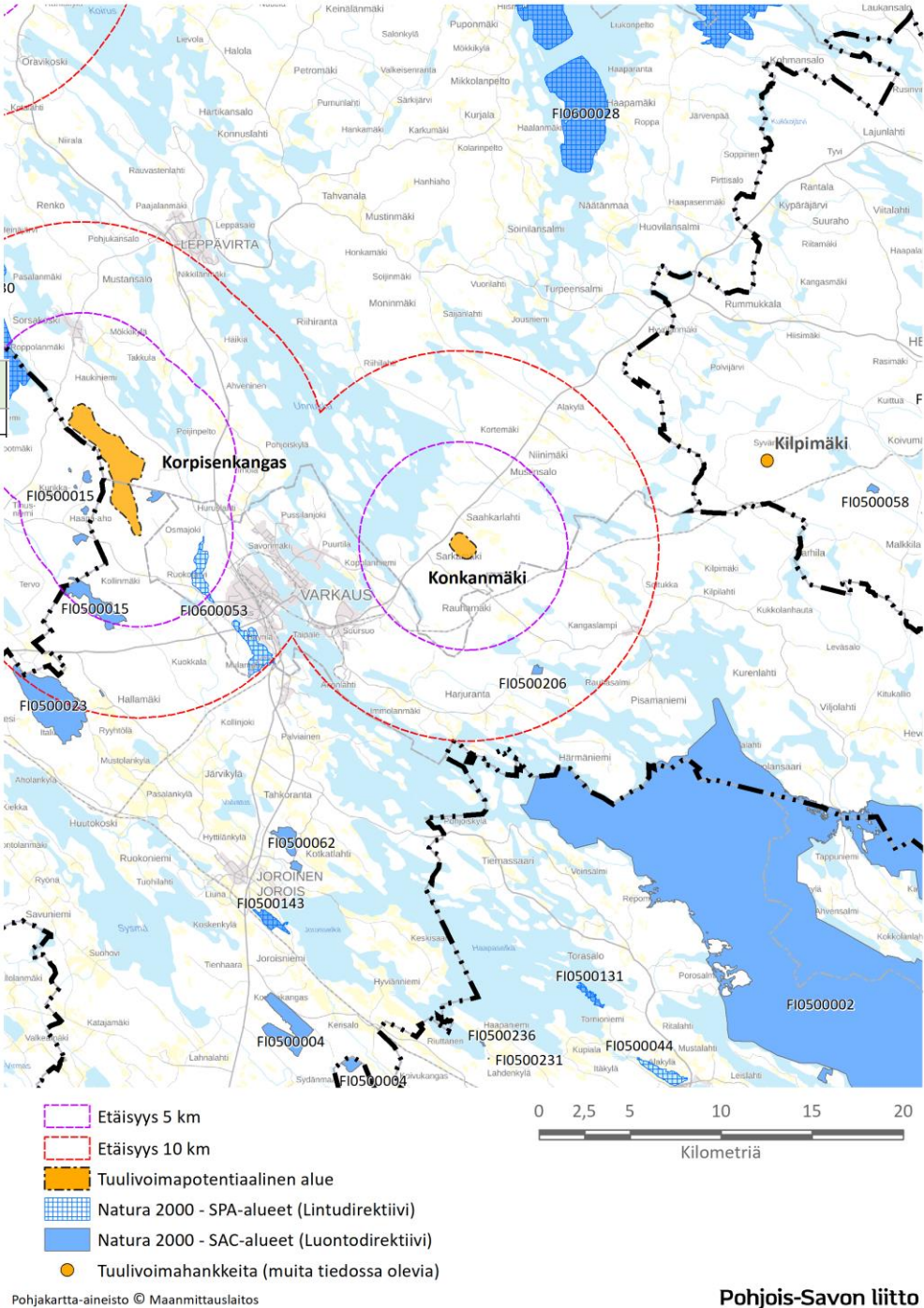
26. Saaristenmäki (Leppävirta, Suonenjoki)

	Tuulivoimapotentiaalinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen***
26.	Saaristenmäki**	Suonenjoki/Leppävirta	Mäkrämäen metsä	FI0600102	SAC	4,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.
			Kutunjoki	FI0600084	SAC	4,7	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

28. Konkanmäki (Leppävirta)

	Tuulivoimapotentialialinen alue	Sijaintikunta	Natura 2000-alue	Natura-tunnus	Tyyppi	Lähin etäisyys	Vaikutusarvio Natura-alueeseen
28.	Konkanmäki* /**	Leppävirta	Puolihongansuon metsä	FI0500206	SAC	6,8	Ei merkittävästi heikennä suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

Johtopäätökset

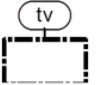
Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040:n 2. vaiheella ei arvioida olevan suoria tai välillisiä vaikutuksia Natura 2000 -verkoston alueisiin. Tuulivoimatuotannon alueet on sijoitettu Natura-alueiden ulkopuolelle ja voimajohtojen sijainti maastossa tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Tuulivoima-alueiden aluerajauksissa ja sijoittelussa sekä maakuntakaavamääräyksissä on huomioitu linnusto, eläimistö sekä turvattu suojelualueiden kytkeytyneisyys ja ekologiset yhteydet.

Kaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset ohjaavat yksityiskohtaisempaa hankesuunnittelua. Näillä toimenpiteillä turvataan Natura 2000 -verkoston luonnonarvojen säilyminen.

Tuulivoimaa ohjaavassa yleismääräyksessä annetaan suunnitteluohjeet yksityiskohtaisempaan suunnitteluun. Tuulivoimapotentiaalin alueen suunnittelumääräyksessä taas ohjataan suunnittelua siten, ettei Natura 2000 – alueen perusteena olevia luonnonarvoja merkittävästi heikennetä. On syytä huomata, että Natura-kohteiden heikentäminen tai niihin vaikuttaminen ei ole kokonaan kiellettyä, mutta merkittävä heikentäminen on kiellettyä (luonnonsuojelulaki 34 §). Määräyksiä annetaan myös susireviireihin sekä metsäpeuraan liittyen. Tuulivoimapotentiaalin suunnittelumääräystä on näiltä osin täydennetty uudelleen nähtävillä olleesta kaavaehdotuksesta saadun palautteen perusteella.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen näkemyksen mukaan (täydentävä lausunto 13.11.2024) vastineiden liitteeksi koottu naturavaikutusten tarvearviointi osoittaa nyt aikaisempaa selvemmin sen, miten on voitu objektiivisesti arvioiden sulkea pois mahdollisuus, jossa tuulivoima-alueet merkittävästi heikentäisivät Natura-verkostoa. *Pohjois-Savon ELY-keskuksen näkemyksen mukaan maakuntakaavaehdotuksella ei arvioida olevan suoria tai epäsuoria, merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-kohteisiin ja verkoston eheyteen.* Arviointi on jo tehty asianmukaisella tavalla (luonnonsuojelulaki 35 §), maakuntakaavoituksen sallimalla tarkkuudella, ja on nyt koottu omaksi selvitykseksi mukaan lopulliseen kaava-aineistoon.

Tuulivoima
Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.
Tuulivoima-aluetta suunniteltaessa on turvattava puolustusvoimien toimintaedellytykset. Pääesikunnalta tulee aina pyytää lausunto tuulivoimasuunnitelmista. Tuulivoimaloita ei saa rakentaa puolustusvoimien alueiden eikä tilapäisten lentopaikkojen läheisyyteen. Tarvittavat etäisyydet tulee tarkistaa viranomaisilta.
Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon tuulivoimahankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset erilaisiin tutka- ja radiojärjestelmiin sekä ehkäistävä haitallisia vaikutuksia mm. muuttamalla tuulivoimaloiden korkeutta, lukumäärää tai sijoittelua.
Paikallisesti merkittävien (alle 7 voimalaa) tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavassa osoitettujen seudullisesti merkittävien tuulivoimapotentiaalien alueiden ulkopuolella. Edellytyksenä on, että maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita ei vaaranneta.

	TUULIVOIMAPOTENTIAALINEN ALUE Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät (7 tai useamman voimalan käsittävät) tuulivoimapotentiaaliset alueet. Alueen päämaankäyttöluokka on kuitenkin muu kuin tuulivoimaenergian tuotanto, yleisimmin maa- ja metsätalous. <i>Suunnittelumääräys:</i> Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tai suunnittelussa tulee pyytää lausunnot asianomaisilta viranomaisilta mm. puolustusvoimien tutkajärjestelmästä, lentoliikenteen turvallisuusvaatimuksista (ilmailulain 165 §:n mukainen lentoestelupa), liikenneväylien suojaetäisyyksistä, säätutkista ja telemastoista johtuvista rajoitteista. Tuulivoima-aluetta suunniteltaessa tulee ottaa erityisesti huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksien turvaamisesta johtuvat rajoitteet. Ennen tuulivoima-alueiden tarkempaa suunnittelua ja toimenpiteitä tulee olla yhteydessä museoviranomaiseen arkeologisen inventoinnin tarpeen arvioimiseksi. Kansallispuistojen läheisyyteen sijoituvilla tuulivoimapotentiaalisilla alueilla on selvitettävä maisemalliset ja matkailun kannalta merkittävät vaikutukset ja vältettävä haitallisten vaikutusten muodostumista. Tuulivoima-alueiden tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon, ettei hanke tai suunnitelma yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa luonnonsuojelulain 34 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden perusteena olevia luonnonarvoja. Suunnittelussa on otettava huomioon erityisesti vaikutukset linnustoon sekä luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin. Susireviirille sijoittuvan tuulivoima-alueen toteutuskelpoisuutta arvioitaessa tulee selvittää vaikutukset susille. Metsäpeuran esiintymisalueilla tulee selvittää vaikutukset metsäpeuran elinolosuhteisiin.
---	---

Pohjois-Savon liitto

Asia: Täydentävä lausunto Pohjois-Savon maakuntakaavan 2. vaiheen ehdotukseen

Pohjois-Savon maakuntakaavan toisen vaiheen ehdotus oli uudelleen nähtävillä 2.10.-31.10. 2024. Pohjois-Savon ELY-keskus antoi siitä lausuntonsa 31.10.2024. Tämä täydentävä lausunto annetaan lisäyksenä ko. aikaisempaan lausuntoon.

Pohjois-Savon maakuntakaavan kaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset ohjaavat yksityiskohtaisempaa hankesuunnittelua mm. ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) ja yleiskaavojen kautta. Tuulivoimapotentialin alueen suunnittelumääräyksessä maakuntakaavassa ohjataan suunnittelua siten, ettei Natura 2000-alueen suojeluperusteena olevia lajeja ja luontotyyppejä ja sitä kautta suojeluverkostoa saa merkittävästi heikentää. On syytä huomata, että Natura-kohteiden heikentäminen tai niihin vaikuttaminen ei ole kokonaan kiellettyä, mutta merkittävä heikentäminen on kiellettyä (luonnonsuojelulaki 34 §).

Pohjois-Savon maakuntakaava- ehdotuksessa on voitu hyödyntää aikaisempia tuulivoimaan liittyviä vaikutusten arviointeja sekä päivittää tilanne tällä hetkellä tunnettuihin, eri vaiheessa oleviin tuulivoimahankkeisiin ja potentiaaliin. Myös tiettyjen puskurietäisyyksien mukanaolo tuulivoiman ja suojelukohteiden sekä lajistokeskittymien välillä, on jo lähestymistapana vähentänyt tuulivoimasta luontoarvoille kohdistuvia vaikutuksia myös Natura-kohteilla.

Monet maakuntakaavassa esitetyt tuulivoimapotentialiset alueet ovat jo konkretisoituneet hankkeina, joiden yhteydessä on tarkasteltu yksityiskohtaisesti ko. hankkeiden mahdolliset vaikutukset Natura-kohteiden suojeluperusteisiin. Tämä tieto on nyt koottu maakuntakaavaan. ELY-keskus katsoo, että ehdottomasti luotettavin tapa arvioida tuulivoiman vaikutuksia Natura-kohteisiin on YVA-prosessi tai yleiskaavoitus hankekohtaisesti, yhteisvaikutukset huomioiden. Tuolloin on tiedossa mm. voimaloiden määrä, malli, tekniset ominaisuudet, tarvittava tiestö ja sähkönsiirtoreitti sekä yhteisvaikutuksia aiheuttavat muut hankkeet. Myös tarkat luontoselvitykset jokaiselta hankealueelta on jo käytettävissä. Samalla on voitu tehdä esim. linnustوسelvityksiä lähistön Natura-verkoston suojelukohteilla, joiden lajitiedot muutoin voivat olla muutaman vuosikymmenen takaisia.

Kaavaehdotuksessa on nyt selkeytetty Natura-kohteisiin ja tuulivoimalle herkkiin lajeihin kohdistuvaa vaikutusten arviointia kokoamalla omaksi liitteeksi tarkennettu arviointi. Kyseinen naturavaikutusten tarvearviointi osoittaa nyt aikaisempaa selvemmin sen, miten on voitu objektiivisesti arvioiden sulkea pois mahdollisuus, jossa tuulivoima-alueet merkittävästi heikentäisivät Natura-verkostoa.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen näkemyksen mukaan maakuntakaava-ehdotuksella ei arvioida olevan suoria tai epäsuoria, merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-kohteisiin ja verkoston eheyteen. Arviointi on jo tehty asianmukaisella tavalla (luonnonsuojelulaki 35 §), maakuntakaavoituksen sallimalla tarkkuudella, ja on nyt koottu omaksi selvitykseksi mukaan lopulliseen kaava-aineistoon.

Tämän asiakirjan on sähköisesti esitellyt johtava asiantuntija Antti Lammi ja ratkaissut johtaja Kimmo Haapanen. Hyväksymismerkinnät alla.

Tämä asiakirja POSELY/183/2017 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POSELY/183/2017 har godkänts elektroniskt

Haapanen Kimmo 13.11.2024 13:45

Lammi Antti 13.11.2024 13:44